BÜTÜN ESERLERİ

Mim Kemâl Öke

TARİHİN SÜZGECİNDEN

Bilgi Çağı ve Türkiye

İRFAN YAYIMCILIK

TARİHİN SÜZGECİNDEN

BİLGİ ÇAĞI

ve

TÜRKİYE

Prof. Dr
MİM KEMÂL ÖKE

İrfan Yayımcılık Nu.: 85

ISBN 975-371-049-6

Yayın Hakkı (Copyright):
© İrfan Yayımcılık & Tanıtım
Limited Şirketi

Birinci Baskı 1999

Baskı ve Cilt:
Paşahan Matbaası

İrfan
Yayımcılık ve Tanıtım Limited Şirketi
Klodfarer Cad. Sümer Ap. No: 40/7
34400 Divanyolu İSTANBUL
Tel&Faks: (212) 518 38 66

İçindekiler

Dil ve Entegrasyon / 7
Saatleri Ayarlama Enstitüsü / 10
Alaş, Caferağa, Tatilya / 12
Atatürk'ü Anarken / 16
Hırsız ve Yalancı / 19
Gençlikle İşbirliği / 21
Fırsatlar Ülkesi / 23
Yolsuzluk İlleti / 25
Mürkiyet Kalesi / 28
Etnisitenin Global Tablosu / 30
"Öteki"nin Keşfi / 32
Kimlik Problemi mi / 34
Töreyi Bozmadan / 36
Bask Modeli / 38
Cumhurbaşkanı / 40
Kürtçülüğün Cazibesi / 43
Tartışılması Gereken / 45
Marjinal ve Cahil / 47
Atomizasyon'un Anatomisi / 49
Global ve Mahalli / 51
Irkçılıkla Mücadele mi / 54
İklim Mühendisliği / 57
Çokkültürlülük Çağında / 59
Güneydoğu Meselesi / 61
Yeni Bir Toplum Sözleşmesi / 63
Biberonlu Tarihçiler / 66
Bir Sohbete Dipnot / 69
Türküm, Türkçüyüm / 72
Değerli CHP'liler / 74
Apokalipsin Üç Atlısı / 76
İnce İnce / 78
Habitat ve Dini Cemaatler / 81
Çağın Çığlığı ve İslam / 83
Sorunum Var Ağalar / 85
Kulüpçülük / 87
Mega Devletin Sonu / 89
Sınırlandırılmış Devlet / 91
Özelleştirme / 93
Refah Toplumu / 95
Devlet, Şirket ve Birey / 97
Riskin Toplumsallaşması / 99
Sol ve Sendikalizm / 101
Biyoteknoloji / 103
Güzel'i Bilmek / 106
Püf Noktası / 109
Ticari Toplum / 111
Finansın Dili / 113
İktisat, Kültür / 116
İletişimde Kamu Modeli / 119
Tartışma Kültürü / 121
Siyaset Nereye Koşmalı / 123
Çözüm Nerede / 125
Anayasayı Yenilerken / 127
Anayasa Değişse de / 130
Anayasa İklimi / 132
Parlamentarizm / 135
Politika Aşılıyor / 137
Ankarasızlık Sendromu / 139
Vandalizmi Vurmak / 141
Siyaset ve Kadın / 144
Başbakan Olmak İçin / 147

Oylamanın Ötesi / 149
Milletvekili Adayı / 151
Yarının Siyaseti / 153
Partiye Ne Oldu / 155
Politikacıya Hoşgörü / 157
Kollektif Egoizmin Sonu / 159
Siyasi Teknoloji ve Ahlak / 161
Siyasi Teknoloji ve Ahlak / 161
Sosyal Entegrasyon / 164
Maneviyat Mühendisliği / 167
Sivil Toplum Derken / 170
Sibernetik İç Barış / 172
Kaynaşma / 174
Değişim Metodolojisi / 177
Sosyal Sorumluluk / 179
Geçmişle de Uzlaşmak / 181
Katletmekten Usanmak / 183
Katliam Naklen / 186
Nefesimizi Tuttuk / 189
Stratejik Borsa / 192
Evhampolitik / 195
Paranoya / 197
İçtimai Şizofreni / 199
Amerikan Hülyası Sonu / 201
Yağ Satarım / 204
Tanıtımın Böylesi /206
Bayrak Yakmak / 208
Sürçmeden Avrupa / 210
Bir GB Deneyimi / 212
Brüksel'den Nereye / 214
İrtica Korkusu / 217
Altı Çizilmesi Gereken / 219
Yalpalamadan Kıvırmadan / 221
Hicret ve Keşif / 223
Niye,Niye, Niye / 225
Türklerin Seçimi / 227
Yine mi Kazanacaksınız / 229
Turan'ı Unutmak / 231
Megastarlardan / 223
Kuşatma Duygusu / 235
Yeşil Tehlike / 238
Laik Kalın / 240
Yarınların Fethi / 242
Uluslararası Ahlak / 245
Milli Çıkar ve Jeokültür / 247
Global Bir Dışişleri / 250
İç ve Dış Politika / 252
Global Mesuliyet / 254

Dil ve Entegrasyon

İzninizle şöyle bir Avrupa'ya bakalım mı? Tarihe göz attığınızda onlar için dilin ne kadar birleştirici olduğunu görürsünüz. Ulusallaşmaları, dil sayesindedir.

Avrupa'nın XIX. yüzyıldaki o mozayiğinden milli devletlere geçişi, her ülkede halk dilinde faaliyet gösteren peksiograf, gramerciler, filologlar ve ediplerin emeğiyledir.

İlginç bir örnek vereyim:

18. yüzyılda bugünkü Finlandiya'nın devlet dili İsveççe'ydi. Bölgenin 1809'da Çarlık birleşmesinden sonra resmi dili Rusça oldu. Ama Fince ve Fin geçmişi hakkında "uyanmakta" olan ilgi, kendini önce 18. yüzyılın sonunda Latince ve İsveççe metinler aracılığıyla ifade ettikten sonra 1820'lere giderek halk dilinde göstermeye başladı. Uç vermekte olan Fin milliyetçi hareketinin önderleri "meslekleri dille uğraşmak olan insanlardı." Yazarlar, öğretmenler, vaizler ve avukatlar. Folklok çalışmalarına ve popüler epik şiirlerin keşfedilip biraraya getirilmesine gramer ve sözlüklerin yayınlanması eşlik etti. Bütün bunlar, adına daha güçlü siyasal talepleri ileri sürülebilecek edebi (yani basılı) Fin dilinin standartlaşmasına hizmet eden süreli yayınların çıkmasına yol açtı.

Dil bu kadar önemli iken Avrupa (bugün artık Avrupa "Topluluğu" değil, Avrupa "Birliği" demektedir kendine.) entegrasyon ekseni olarak iktisadı seçecekti.

Avrupa'nın birleşmesini savunanlar, 1950'lerde, bu kıtanın tarihi birikimi dolayısıyla zaten ortak kültüre sahip olduğunu peşinen kabullenmişlerdi. Helen, İbrani/Ari, tabii ki sanayi derken Avrupa'nın mevcutları yeterdi.

Evet, "Avrupalılık" bölgesel iktisadi ilişkilerde kendini gösterdi. Hayli mesafe alındı.

Ancak, buna rağmen bugün dertliler.

Uluslararası sistem bugün iktisadi dürtülerin manivela rolünü oynadığı sanayi toplumunun ötesine geçiyor. Kültürün, bilginin para ettiği bir endüstri ötesi çağı idrak ediyoruz.

Avrupalı bunu nihayet anlayacaktı. Geç kalmıştı. Kültürü unutmasının bedeli ağır olacaktı. Nasıl telafi edecekti? Bir kere, Avrupa kültürü aynı kalmamıştı. Bugün kültürel birlik değil, çoğulculuk hakim kıtaya. Avrupa Konseyi, önemlidir. Avrupalılığı, bu sebeple, dar manada almıyor artık. Etnik, dini farkları bir arada yaşatan bir vitrin telakkisini benimsemek zorunda kaldı.

Avrupa için asıl dert, Atlantik'in öteki tarafından kaynaklanıyordu. Avrupa kültürünü bozan "Amerikanizm"di. Özellikle görsel/işitsel kitle iletişim araçlarını elinde bulunduran (ve bu sahada en ileri teknolojiye sahip) ABD Yüksek Avrupa Kültürünü "vülgerleştiriyord".

Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Delors'un 1989' daki şu çıkışına bakın:

"Amerikalı dostlarımıza basit bir soru sormak istiyorum. Bizim yaşama hakkımız yok mu? Bizim geleneğimizi, kültürel mirasımızı, dilimizi koruma hakkımız yok mu? On milyonluk bir ülke, uydulardan akan evrensellikle milli kültürün en önemli unsuru olan dilini nasıl koruyabilir? Hürriyet savunusu, devlet veya bölgesel güçlerin kimliklerini korumak için görsel medyaya hakimiyetlerini de ihtiva etmelidir."

Avrupa, Delors'un bu son satırından da anlaşılacağı gibi tedbirlerini aldı. TV'den tutun, filmlerine kadar ABD'ye kültürel ambargolar uyguluyor.

Görmediğimiz Batı'da aslında Pan-Avrupalılıkla, Amerikanizm arasında ilan edilmemiş savaş hala bütün şiddetiyle sürüyor.

AB, bu arada Avrupalılığı teşvik için, özellikle görsel iletişim alanında ortak çabaları örgütlüyor. Ne var ki, ne yapsalar, TV ve sinemada, Amerika'nın ağırlığını yıkamadılar. Amerika, İngilizce'yi kullanıyor. Avrupa'da ise ortak bir dil yok. Avrupalılar arasındaki kıskançlıklar tek bir dile teslim olmalarını engelliyor.

Bakınız, ne ilginç bir yere geldik? Dilin, entegrasyondaki

önemi nasıl ortaya çıkıverdi. Dilde birlik sağlanamayınca; gümrük, para vs'de ortaklık olmuş, beyhude!..İkincisi, Avrupalı ne kadar milli dilinde hassas. Vermiyor. Pekii, dersler neler?

Bugün kıyaslamalı bir metodla aynayı kendimize çevirirsek, herhalde dilin önemini kavramış sayılırız.

Dil, Türk Dünyası'nın birliği içinde avantajımızdır. Şive farklarına rağmen, ortak dil nimettir. Kadrini bilelim.

İkincisi, kültür, birleştirici unsurdur. Kültüre, bizim medeniyetimizde, yön veren, onu doğuran dindir. Bunun da farkında olalım, derim.

Son olarak ise görsel iletişim hakimiyet hayatidir. TÜRKSAT teknolojik cepheseidir, işin. Bundan sonrası o kanalı doğru muhteva ile doldurmaktır.

Saatleri Ayarlama Enstitüsü

Saatlerimizi bir saat "ileri" aldık. Bununla ülke olarak -maddi açıdan-kazançlı çıkacağız. Yaz saati uyarlamasıyla...

Ama ya zaman?

Onunla oynayabiliyor musunuz?

"Hayır!..." diyeceksiniz.

Bazılarımıza göre-Batılı felsefeye göre- zaman düz bir çizgidir. İlerleme, o açıdan, Batı medeniyetinde "'kronolojiktir". Yani dün kötüdür, bugün iyi, yarın daha iyi olacaktır. Takvim ve tevellüt, olgunlaşmayı belirler.

Oysa ki, bizim-yani şark düşüncesinde-zaman dairemsi tasavvur edilir. Kuyruğunu ısıran yılan gibi..

Tekamül, süfliyetten ulviyete doğrudur.

Zaman olur beşer, şaşar; zaman olur içtimai olgunluk mertebesini yaşar.

Gelelim, zamana: Bugün fizikte gelinen nokta şark düşüncesini galip çıkarmıştır.

Özel İzafiyet Teorisi'nin son açılarından belki de en önemlisi zaman kavramını "izafi" (rölativ/göreceli) hale getirmesidir.

Zaman; artık hıza bağımlıdır, hareketle bağımlıdır, mekan uzaya bağlıdır.

Herkesin hızına göre bir zamanı vardır.

Başka bir deyişle, herkes zamanını kendi taşır.

(Not: Kur'an-ı Kerim'de zamanın izafiliğine işaret eden ayetler için, bkz: Hacc/47; Secde/5; Mearic/4; Yunus/45; İsra/IX... Burada Kur'an ayetleri zamanın izafiliği konusunda destek olsun diye verilmemektedir. Bilakis, bilim Kur'an ayetlerinin haklılığının fizik diliyle de gösterilmesinden ibarettir.)

Öte yandan asır, tekildir. Ona hüviyetini veren global grafiğini sergilediği iklimdir.

Türkiye'ye bakıyorsunuz; kaçımız çağın idrakinin değiştiğinin farkında, kaçımız ise "Son Japon askerleri" gibi hala II. Dünya Savaşı'nın sürdüğünü sanıyor!..(Kaç kişi Prof. John Keane'in "Sekülarizmin İflası" konuşmasını anlayabildi?)..

Zaman bireyseldir, dedik. Çoğulculuğunu yaşıyoruz. Fikirleri, fikri donanımı ile o çeşitliliği yansıtıyoruz.

Bazılarımız da Batı medineyeti yıkılıyor, diyor. Postmodernizmin söylemini kullanarak Batı'daki aşınmayı tarif makul.

Ancak, anlaşılmayan başka bir nokta, belirgin bir süreç daha var. "Phoenix" kuşu gibi Batı kendi 'küllerinden" yeni 3. bir medeniyetin "oluşumuna" başladı. Sanayi Ötesi Toplumu'nun temellerini atıyor. Evet, şu anda belirsizlik, hatta kaos hakim; ama, bir yandan da inşaat şantiyesi çalışıyor.

Batı'da zamanı durdurmak isteyen bir medineyetle onu aşmak isteyenlerin mücadelesini görüyorsunuz.

Direnen, İslam açısından "dayatıcı" bir sicile sahipti. Yıkımı ferahlık getirecektir. Ancak, Sanayi Çağı'nın aşılması yola göre vites atan otomatik arabalar gibi İslam'ın galibiyetine inkılap etmeyebilir.

Doğrudur, "yeni iklimin" unsurları daha "bizden", daha "tanıdık"; ama, peşin bir beklenti, "rantiyeciliktir". Zaman rantiyeceliğidir. Sen iş yapma, bekle zaman uğraşsın. Sonunda mükafatı sen al.

Tarih, "beleşçilerin hüsran" öyküleriyle doludur.

Müslümanlar zamanla tevhide varmak, hakkını vermek zorundalar.

Sosyal mühendislerin görevi, "Saatleri Ayarlama Enstitüsü"nden farklı değildir. Tanpınar'ın kulağı çınlasın.

Alaş, Caferağa, Tatilya

Hayatta iyi bir "kültür adamı" olmak isterdim.

Kendi kültürünü tanıyan, yaşayan, anlayarak üreten.

Kendi kültürünü milletler ailesinde kıyaslama yolu ile başka medineyetlerin ürünleri ile birlikte mütalaa edebilen.

Bu hakir, ancak bir "kültür sevdalısı"dır.

Hiç olmazsa, okuyarak, tadarak, icra edenleri alkışlayarak birşeyler "kapmağa" çalışıyorum.

Aynen Caferağa'daki kursları sadece "izleyebildiğim" gibi!.. Geçenlerde tezhip, hat ve diğer milli sanatlarımızda "hüner ehli" olanlara diploma verilişine şahit oldum. Medrese müdürü Muin beyin organizasyonu abisinden alışık olduklarımızı aratmaz nitelikteydi. Güzel bir tasavvuf musikisi konseri ile de İslami motiflere maize bir nazar atfetmiş olduk. Hele Elif'in karakaleminden çıkan derviş portreleri serginin en nadide zenginliklerindendi.

Yıllar önce Muin beyin "Ben bu işi yaparım!" dediğinde nedense "hamburger kültürüne" aşina halkımızın nostalji hevesinin dahi talebi, işletme ekonomisi açısından, karşılayamayacağını sanmıştık. Bugün o "yanılgının" tatlı mahcubiyetini yaşıyoruz. Halk böyle istiyor diye rating rüküşlüğüne kalkışanlara iyi bir ders olmalı..

Aynı hafta, kaptık çocukları, bir aile dostumuzla birlikte "Tatilya"ya gittik. Tatilya bir "çocuk cumhuriyeti".

Bayındır açmış. Avrupa'nın kapalı en büyük çocuk eğlence merkezi.

İçine kumar sızmış, serseri doluşmuş lunaparklardan sonra adeta bir "vaha".

En güzeli, çocukların ayrı değil, aile kurumunu perçinlercesine, ebeveynleriyle beraber ordaki faaliyetlere

katılması. Nefis bir tesis.

Hoş, bir süre sonra kendimi kaybedip, içimde hiç bir zaman öldürmediğim o çocuk ruhu ile öylesine sağa sola saldırmışım ki, hanımdan neredeyse azar işitiyorduk!..

Güzel şeyler de, arada, sırada, oluyor ülkemizde.

Evvelki, gün ise "Türk" geleneğe doğru" zamanda yolculuğum" vardı.

Hep duyardık; ama gitmemiştik.

Elliye yakın medya mensubu ile İzmir'deydik.

Anıda bir kararla, "Alaş Kımız Üretme Çiftliği"ne yollandık.

Kemalpaşa Nif Dağı etekleri, Altay Dağını andırır. Bir anda karşımıza otantik giysiyleriyle Kazak süvarileri çıktı. Otübüste her fikirden arkadaşımız vardı. Ne var ki, o manzara bir anda tüylerimizi ürperttti, kanlarımız farklı akmaya başladı, yüreklerimiz göğüs kafesinden fırlayacakmış gibi oldu.

Şirzat beyi kucakladım, M.Ö. 2500 sene önceki hafızamı bulmuşcasına.

"Kendimize gelmiştik."

Şirzat bey (Doğru) büyük Kazak göçü ile Türkistan'dan gelmiş.

Anadolu'ya Turan esintisi kazandırmış.

Alaş Çiftliği bir Türk Kültür Atlası'dır. Bir hakiki Türk "Disneylandı"dır.

Obada buluşup, boyların dostça kaynaştığı o tarihi dekorda Türkiye bütünlüğünde Turan'daki "vahdet" ülküsünü yudumladık.

Size de tavsiye ederim.

Kültürsüzlükten yakınan bizler zaman zaman kendimize sormalıyız: "Ne kadar kültürümüzü yaşayabiliyor, yaşatabiliyoruz?" diye...

Bilgi Çağı'ndan İlim Toplumuna

Bugün uzmanlar "Bilgi Çağı"na girdiğimizi söylüyorlar.

İletişim Devrimi, Sanayi Devrimi'nin kapısını açtığı Sanayi Toplumu'nun kepengini indiriyor. Yerine yepyeni bir toplum-birey ilişkileri yumağı geliyor. Bu ortamda kişinin Yaradın'ı ile irtibatında da yeni boyutlar ekleniyor. Başka bir deyişle, pozitivist hayat felsefesi, yıpranarak, can çekişme haline düştü.

İnsanoğlu, ruhunu satarak bilgiye koşan Dr. Faust'ların mizacından adeta kurtulmak istercesine "hafızası"na müracaat ederek, kendini, maziini sorguluyor.

Sanayi Toplumu, "Ben ne yaptım?" diye özeleştiri yapabilme samimiyetini gösterir ve göstermelik "demokrasi, özgürlük ve insan hakları" arayışlarında nasıl kayalara çarptığının, çifte standartlar kullandığının şuuruna erebilirse, o zaman Bilgi Çağı, insanın tekamül grafiğinde anlam kazanacaktır.

İşte bu çerçevede ilmin kapısı, Cenab-ı Murtaza Hz. Ali'den (k.v.) nakil yapmakta sonsuz isabet vardır:

"Sizin için en fazla korktuğum iki şey vardır: Bitmez tükenmez bir istek ve hevaya tabi olma. Bitmez tükenmez istek size ahireti unuttururken, hevaya tabi olma sizi haktan uzaklaştırır. İyi bilinki, dünya geçip gitmekte, ahiret ise yönelip gelmektedir. Her ikisinin de adamları vardır. Sizler ahiret adamı olun. Dünya adamı olmayın. Zira bugün amel var, hesap yok. Yarın hesap var, amel yok."

Yukarıda buyurulan, "Homo Economicus"un en geçerli tarifi, teşhisidir.

Böylesine arkaplanda düşünmemiz gerekiyor.

İnsanoğlu bu kavşakta Bilgi Çağı'nı Sanayi Toplumu'nun "uzantısı" haline mi getirecek ve yükselen yeni değerleri "sulandırarak" Dr. Frankestein'lığa prim vermeye devam mı

edecektir; yoksa tarihin beklediği beyaz sayfayı açma cesaretini gösterebilecek midir?

Bilgi, Bilim...Bilimsellik..Bu "kof" kelimeler uğruna döküldü kanlar.

Varlıktan Yaradıcı'yı unutunca, herkes kendi nefis pusulasındaki doğrusunun en "Bilimsel" olduğunu cebren başkalarına benimsetmek yarışına girdi. Oysa ki, hakikat tekti, Allah'ın katındaydı, hikmetle bulunabilirdi.

Bu açıdan ilim, bilimden farklıydı.

Sadırdan satıra yansımadıkça, özünü Vahiy'den almadıkça bilim paradigması iflasını sadece geciktirebilirdi.

Şimdi dünyanın önünde bir fırsat var.

O da, "Bilgi Çağı'nı 'İlim Toplumu'na tahvil edebilmek"tir.

Yine O'na (k.v.) sınığınıyorum:

"İlmi öğrenin, onunla ma'ruf olursunuz. Öğrendiğiniz ilimle amel edin. O ilmin ehli olursunuz. Zira sizden sonra öyle bir zaman gelecek ki, o zamanda (halkın) onda dokuzu hakkı inkâr edecektir. O zamanda yalnızca hareket sahipleri; ilim elde edebilmek için yolculuk yapanlar kurtulabilecektir. İşte onlar hidayet öncüleri, ilim kandilleridir."

Dikkat ediniz, uluslararası sistem bugün her zamankinden daha hızlı bir yürüyüş içinde.. Bilim, teknoloji; XVII. yüzyıldaki Bilim Devrimi'nde yaşamadığı bir süratle ilerliyor, topluma uygulanıyor. Bu süreç Sanayi Toplumu'ndan daha dehşetengiz tahrip medotlarını da insanoğluna veriyor.

İnsanoğlu, hidayet kandillerini görmezlerse bizi sıtkımızın sıyrıldığı feci bir yüzyıldan daha beter, onu aratacak bir cahiliye çağı bekleyebilir.

Atatürk'ü Anarken

Türkiye'de "laikperestlerin", mürteci damgası vuracağı tarzda giyinmiş bir yaşlı Anadolu ailesinin evine gittiğinizde çoğu defa bir M. Kemal portresi ile karşılaşırsınız. Mutlaka, Milli Mücadele döneminde çekilmiş kalpaklı bir resimdir.

Bu millet "Gazi Paşası"nı bağrına basmıştır.

İslam ülkelerinde çok dolaştım. İstiklâlimiz için ataları nice fedakarlıklara katlanan Pakistanlı dostlar "Kemal Paşa:Seyf-ül-İslam" diyorlardı, gözleri parlayarak..

İslam ülkeleri "Gazi Paşa"yı bağrına basmıştır.

Yukarıda işaretlediğimiz her iki kesime de Atatürk'ü sorun, sessizliği tercih ederler. Çok sıkıştırırsanız "ölünün arkasından konuşulmaz" derler.

...

Milli Mücadele'yi küçültmeye kimsenin gücü yetmez, ilim ve maşeri vicdan önünde. Başarıyı, bir devletle yapılan danışıklı dövüş veya uluslarası bir komplonun parçası gibi gösteremezsiniz.

"Dünyayı aramızda yuttuk! Tamam!" diyen emperyalizmin obur midesine atılan ve ona yediklerinin bir kısmını kusturan ilk ve yürekli milli-dini (İslami) başkaldırın adıdır; Milli Mücadele..

Düşmanlar inatla son ana kadar Türk'ü "bitirmeye" ahdetmişlerdir. Ama beceremediler.

Milli Mücadele, ayrıca, sadece "tek adam"a da "endesklenemez", O bir milletin Dolmabahçe'den Kars'a, bütün fertlerinin katkısıyla iftihar edeceği bir zaferdir.

Milli Mücadele, Samsun'a çıkıştan önce de, nitekim, fiilen başlamıştı. Mahalli kongreler, bölgesel direnişler, yeraltına inen mücadele gayretleri ile..."Kuva-yı Milliye" ateşi zaten çakmıştı.

M. Kemal Paşa'nın başarısı, bu "çoban ateşlerini" alev alev bir meşaleye dönüştürebilmesindedir.

O dehaya sahipti. Mahir bir orkestra şefi edasıyla herkesi istiklâl için seferber etti. Tehdit-Mükâfat sarkacını iyi kullanarak Batılıları, ince diplomasi ile, oyalamayı da bildi. Zamanında at sırtına binip, orduları idare etti.

İlginçtir; saray, ittihatçı çevreler, ulema, asker hep onun adının etrafında birleşmişti. Belgeleri okuyun, Sanki "ilan edilmemiş bir akid" vardır daha 1919'un başlarından itibaren..."Ateşten Gömleğin sahibi Sarı Paşa olacaktır." diyen...

Ancak yine de aynı oranda kayda şayandır, onda "ittifak" edenler, onu Meclis'te sıkıştırmayı, sıkı denetim altına almayı da bileceklerdir. Meclis'in bugünkü başkanı Cindoruk'un başkaları için bir vesile ile söylediği "yalaklar ve salaklar" M. Kemal Paşa'nın çevresini-bu devirde- kuşatamazlar. Hepsi mert, alperen tiplerdir.

M. Kemal Paşa'yı hatırlarken hep düşünürüm; Bazı inkılaplar hayır, hayır onların empoze ediliş tarzı; Milli Mücadele'nin esas destekçisi kitlelerin-Türkiye içinde de, dışında da-gönüllerini kırmamış mıdır?

Öte yandan, tarihler, 1923 sonrasında Batı'nın Türkiye'yi bağrına bastığını yazmamaktadırlar.

"Öyleyse, neden Paşam?" demek istersiniz, karşınıza Atatürk'ü çıkartırlar.

Bilemiyorum, bana mı öyle geliyor; ama, Gazi bizden biridir, sıcaktır, dertleşebilirsiniz. Oysa ki, Atatürk heykelleştirilmiştir. Ne onu, ne deonunla konuşabilirsiniz. O "anmak" içindir!..

Anma günleri bazen tertip edenlerin; ondan cümleler cımbızlayarak, farklı düşünen zihinleri kırbaçladığı güç gösterilerine dönüştürülür. (Öyle olmasa bile ben öyle düşünürüm.)

Tarihin siyasete alet edilişi ile ifrat tefritini doğurmuş. Gazi'nin birleştiriciliğinden Atatürkçü müsün, değil misin, kamplaşmasına gelinmiştir.

Atatürk'ü ananlar arasında Milli Mücadele'nin o efsanevi kumandanını hatırlamak isterseniz.

Varırsınız Ankara'ya.

Emparyalizmin şımarık çocuğu Yunan'ın belini kıran o İslam mücahidinin neden Akropolis'in içine defnedildiğini sorarsınız,

Anıtkabir'in merdivenlerini tırmanırken....Huzurunda bir Fatiha okumak geçer içinizden; ama çekinirsiniz, kızarlar mı, diye...

"Nerede benim Gazi Paşam? Ne yaptılar sana?"

Demeyin. Birileri üzerine gelir, "O hiçbir zaman öyle olmadı."

Atatürk'e "sahiplenenler" size M. Kemal Paşa'yı bile bırakmamaya kararlıdırlar.

Kuva-yı Milliye şartlarının geri geldiği şu devirde bu tavır da 1918'de milliyetçilerin Malta'ya sürülmesinin benzeri bir komplo mudur diye iç geçirmekten kendinizi alamazsınız..

Hırsız ve Yalancı

Öyle diyor, John Condry, televizyonun Amerikan çocukları üzerindeki tesirlerini inceleyen makalesinde...

Evet, TV, bir "zaman hırsızı"dır ve üstelik de "yalancı"dır.

Bugün çocuklar haftada ortalama 40 saatlerini o kutunun önünde geçirmektedirler.

TV, kültürel açıdan bir gençliği o ülkenin temel değerleri ışığında "toplumsallaştıran" bir araçtır. Teorik açıdan böyle..

Büyükler TV'yi kendilerini "eğlendirsin" diye açarlar. Oysa ki, çocuklar için, bu kutu onlara dünyayı tanıtan, öğreten bir araçtır. İşte, çocuklar dünyayı kameranın vizöründen algıladıkları için zaman zaman "gerçek"ile "hayal"i ayırd edemeyebilirler. İşte TV gibi kendilerinin zamanını "çalan" şu aracın "yalancı" oluşunun dayanağı!...

Hırsız dedik; belli o zamanı çocuk daha üretici ve eğitici mesaiye hasredebilirdi. Bir baba olarak Alihan'ı TV'den kaçırabilmek için onu tenise, camiye ve müzik aleti kullanmaya teşvik ederken neler çekiyorum, anlarsınız. (Hoş diyeceksiniz ki baba TV'ci değil mi? Evet, ama burada amaç, çocuğa TV'yi "yasaklamak" değil, onu esaretten kurtarmak; ekran karşısında "seçici" olmasını sağlamak..)

Çocuk, kronolojik ve zihin yaşına göre önce çizgi film seyreder, sonra "sit-com" veya "pembe dizilere" abone olur. Macera filmleri ile büyür. Tabii ki, bu süreç içinde, ekranda, normal hayatta karşılaşabileceğinden çok daha yoğun olarak çatışma ve şiddete gark olur. (Çünkü, gerilimsiz senaryo olmaz. Çatışma unsuru filmin eksenidir) Dolayısı ile hayatı da bu zanneder ve kendisi de kabalaşır.

Bir de TV, "ticari" bir metadır. Pazarlama cihazıdır. Hele özel kanalların artmasıyla promosyon medyasının mihveridir. İşte,

çocuk ekrana baktıkça hep bir şeyler ister. (Tabiidir, çünkü, kurgu böyledir)

TV bugünü yaşar. Geçmiş ve geleceğe fazla zaman ayırmaz. Akışı sınırlıdır. Herşey belli bir zaman diliminde başlar ve biter. Onun için çocuğun "öğrenmesi" sathi bir çizgide gelişir, karmaşık konular hemen paketlenir, merak uyandıracak yerde tecessüsü kısa sürede sindirici bir gayreti vardır.

Gelelim cinselliğe....TV'de gösterilen ve de porno olmayan bütün aşklar evli olmayan insanlar arasındadır. Dolayısı ile evlilik dışı ilişki esastır şeklinde yorumlar küçükler, bunu.. Romantizminden tecrit edilmiş, şiddete bulanmış olmasa bile istihza edilen bir cinsellik anlayışı ve tatbikatını görür çocuklar...

Pekii, çare?

Televizyonu kapatmak değil, elbette.

Kanal seçmek, program seçmek; ilk reçete. Burada da kalmamak lazım çocuğunuzla birlikte TV seyredin. Seyrederken anlatın ona rehberlik edin.

Alihan okuldan geldi. "Baba, Tutti Furitti'yi seyredelim" demez mi?

-Aman oğlum!

-Ama, baba bizim minibüsteki çocukların hepsi seyretmiş!...

Akşam oturduk karşısına. Kaçmak yerine düğmeye bastık. Ona programın kalitesizliğini, çarpıklığını anlatarak, seyredilmeye layık olmadığını ikna ettim. "Haklısın baba " dedi ve düğmeyi kendi çevirdi.

Gençlikle İşbirliği

Gazetemizde çıkan Gençlik araştırmasının sonuçlarını siz de herhalde ilgi ile okumuşsunuzdur. Gençlerimiz milli değerlere sahip. Ait olduğu topluma inanıyor. Vatanını seviyor ve onu korumaya amade...

Geçenlerde "Hürriyet" te de "Yeni Milliyetçiler" adı altında benzeri bulguları daha ayrıntılı tahlille yansıtan bir tefrika neşredilmişti.

Biz de hep bunları, şu sütunda dile getirmedik mi! "Milletin Meclisi'nde işlemedik mi!..."

Ancak, aynı araştırmada iki konu daha vardı.

Gençler, ailelerinin onları "baskı" altında tuttuğuna inanıyorlar. İki, kimlik krizinden de söz ediyorlar.

Önce, "baskı" konusu. Her şuurlu aile evladını en iyi şekilde yetiştirmek ister. Uyarılarını yapar. Ama, bazen-hepimiz aynı hatayı yapıyoruz-onlara seçim imkanı vermiyoruz. Dahası, hepimiz evladımızın vatanına, milletine, dinine, tarihine bağlı olmasını istiyoruz. Yalnız, bir şeyi unutuyoruz. Bu da söz konusu kavramları onlara benimsetirken mutlaka bizim "süzgecimizi" kabul etmelerinin şart olmadığıdır. Yani, milli ve dini olmak için illa da bizim gibi düşünmek mecburiyetinde değiller.

Bizim milliyetçi yorumumuzda çağın ihtiyaçları doğrultusunda aşınmalar görülebilir. Açıkcası, bu çocuklar Emin Oktay kitaplarındaki tarihi sevmiyorlarsa, 10 Kasımlarda ağlamıyorlarsa, Cumhuriyet'e sahibiz, ancak kendilerinde Atatürkçülüğü aşacak bir hamleciliği buluyorlarsa, onları suçlayabilir miyiz?

Benim oğlum Axl Rose'u dinliyor; ama Ramazan'da tek gün dahi orucunu kaçırmadı. Yani, bu on üç yaşında ezanda ihtiram duruşuna geçen namazını kılan göğsünde ayyıldız taşıyan çocuk,

Prof Dr. Nevzat Atlığ'ın Türk Sanat Müsikisi korosunu dinlemiyor diye bizden olmayacak mı? Dışlayalım mı?

Doğrusu, bazen asıl kopukluğundan dem vuran ebeveylerin evlatlarındaki kimlik krizinden birinci derecede bizatihi kendileri sorumludurlar gibime geliyor.

Kaldı ki, milliyetçilik çağdaşlıktır.

Belki de ülkemizin ihtiyaçlarını, çözüm reçetelerini daha iyi gördüklerinden çocuklarımız bizden daha fazla millidirler de, biz göremiyoruz.

Artık, gençlik, Türk demografik yapısında istatistiki olarak, çoğunluktadır. Üstelik, ülkeyi dinamik kılacak onların mesaileri ve azimleridir. Ve, bence düşünce sistemimizde "ekseni" onlar tayin etmelidir. Hedefleri onlar tayin etmeli, misyonlarını onlar bulmalıdırlar.

Gençliğin bastırılması gereken enerjisine sporla sirkle emniyet supapları koyan bir zihniyeti bence terk etmeliyiz. Onlar, deli gömleği ile dolaştırılacak bir "altkültür" şeklinde görülmemeli.

Evet, bugün kompartmanlaşmış hayat biçimleri arasında kimi küpeli, kimi türbanlı seçim yapmış olabilir. Ancak, kıbleleri aynı olduğu sürece onları kimlik buhranına itmemeliyiz gibime geliyor.

Bu, ebeveynleri hoş görüye davettir.

Efendim, Sierra Leone'deki Temine kabilesinin bir üyesi Avusturyalı bir sosyal bilimci arkadaşıma şunları söylemiş:

-Temine kabilesinden bir kişi bir şey seçti mi, hepimizin bu kararı onaylaması gerekir. Biz buna "işbirliği" deriz.

Gençlerden işbirliği beklerken, ebeveynler olarak kasdimiz bu olmamalı!...

Fırsatlar Ülkesi

Tek tatil günüm, o da nadiren, pazar oluyor. O gün, sabahları erken kalkmak adetimiz olduğu için, hanımla, çocukları yanımıza alıp Fenerbahçe'ye kaçarız. Denize bakan bir banka oturup, termosumuzdan çayı çıkarıp dertleşiriz.

Günlük gazeteleri karıştırırken, hanım; herhâlde, Genelkurmay Başkanı'nın oğlunun, Orduevi müdürü hakkında "kumarhanelerde milyonlar harcıyor, Bağdat Caddesi'nde iki daire, iki dükkan aldı" yolundaki açıklamaları ve görevden alınan İSKİ müdürünün İsviçre'ye yatırdığı milyarlık rüşvet iddialarını okumuş olmalı ki; hoşnutsuzluğunu dile getirerek:

-Türkiye "fırsatlar" ülkesi!

Diye söylendi. Gazetelere göz atmaya görün insanın neşesi kaçıyor. Çalış, didin, şükür diyerek helalden ayrılma; dünyanı kazanırken ahiretinden olma; pek güzel, bir de şu iddialar olmasa!...İmrendiğimizden değil, haşa; ama, gençler için üzülüyoruz. Onların bu satırları okudukça hayatta kazanç pusulularının ibreleri kayacak diye endişe duyuyoruz.

XIX. yüzyıldan beri değişmeyen prensiptir: Ülke, vatandaşlarına refah seviyesini yükseltmesi için fırsat oluşturur. Makroekonomik tedbirlerin gayesidir bu. Vergiler müterakki olarak ayarlanır.

İstihdam imkanları açılır, para politikaları enflasyon dar gelirliyi ezmesin diye devreye sokulur. Böylece, alttan başlayan fırsattan esirgenmez.

Oysa ki, ülkemizde fırsatlar, giderek köşedönücü, vergi kaçırıcı, vurkaççı, makam istismarcısının dalavere mekanizmaları haline dönüşmüştür. "Fırsat eşitliği", "kurt kanunu" yasası uyarınca harama teşvik edici yöntem gibidir. Türkiye, kabul etmeliyiz, hızla ilerleyen, dünyayı takip eden, gelişmeleri kolayca

sosyal bünyesine göre adapte edebilen dinamik bir yapıya sahip. Ama, vahşi kapitalizmin, sosyal sömürünün, mafya şebekelerinin "Eldoradosu" olmak onu ne çağdaş, ne de ahlakî ülkeler safına sokacaktır. Hem geleneğe, hem de geleceğe ters düşen bu yolunsonu çıkmaz sokaktır.

Bu gidiş, milli hisleri rencide eder. Ülkeyi savunacak kişi bulamazsınız. Gazetelerde okuduğunuz Türkiye ile mi iftihar edeceksiniz. Para için ruhunu satanların ülkesi için mi cepheye koşacaksınız?

Bunlar alınteri ile evini ancak geçindiren nice dürüstün sorularıdır. Bayrak hepimizin kutsal çeyizi. Şairin dediği gibi, onun üzerinde gelinliğin iffeti vardır. Onu lekelemeye kimsenin hakkı yoktur.

Bu gidiş, manevî hisleri rencide eder. Artık, muhafazakar camiada bile "Ne yapalım, sistem böyle, biz de uyuyoruz. İbadet başka, ticaret başka!..." diyebilenlere rastlıyoruz kahroluyoruz. I. Dünya Savaşı'nda vagon vurguncuları türemişti. Ama, şimdiki bollukta her mahalleye bir milyoner değil, iki elin on parmağıyla sayılacak kadar...Ömer Seyfettin öfkeli öfkeli bunlardan şikayet ederken, İttihat ve Terakki'nin meşhur Doktor Nazım'ı ayağını kaldırmış:

-Bak...Tabanı delik ucuz iskarpin. Doğrudur; onlar fakir yaşadılar, fakir öldüler. Ama, Ömer Seyfettin acı, merhametsiz bir gülüşle Doktor Nazım'ı hicvederdi: -Ah cancağızım, herifin siyasi namusu ayağının altındaymış...

Tepeden tırnağa namuslu bir Türkiye özlüyoruz.

Yolsuzluk İlleti

Sokaktaki adam, kendini bildi bileli, ülkesindeki yolsuzlukların artık skandallara dönüşüp yoğunlaşarak sisteme nerede ise egemen oluşundan herhalde fevkalde muzdariptir.

Çareyi; "Alem buysa..." deyip ortama kendini uydurmakta bulanlar da maalesef var. Ancak bir hardal tanesi kadar imana haiz eşhas da bu çevreden tiksinip, içlerine kapanıyorlar ve böylelikle rejimden "yabancılaşma" vetiresine giriveriyorlar.

Mesele sövmekle bertaraf edilecek boyutta değildir. Hadiseyi mikroskop altına alıp, tarihin şahitliğinde tahlilde yarar vardır, diyoruz.

Türkiye'de, eğer tesbitimiz büyük ölçüde doğruysa yolsuzluğun girişi, emperyalizmin yadigârıdır.

Şöyle ki, Sanayi Devrimi ile Batı Avrupa, ister hammadde kaynaklarını, ister bakir pazarları ele geçirmek için kapitalist ekonomilerini Osmanlı'ya karşı tahrik etti.

Kapitülasyonlar, dış borçlar, sermaye yatırımları, tek yanlı ticaret sözleşmeleri ile Osmanlı'nın "fütüvvet" geleneği ile dokunmuş klasik Ahi zihniyetli iktisadi sistemi çökertilerek; yerine imparatorluktaki gayrimüslim azınlıkların yerli işbirlikçilerinin oluşturduğu bir sömürge ekonomisi tesis edildi.

Osmanlı bu haksız rekabete dayanan emparyalist tasalluta karşı mücadalesinde, malum kısıtlayıcı etkenler dolayısıyla başarılı olamadı.

İttihatçılar, "Milli İktisad" diye ortaya çıktıklarında, Meclis çatısı altında bile hücuma uğradılar: "Canım, Türkler asker milletir. Onlara tüccarlık yakışmaz" diyen bir propaganda ile Osmanlı'nın "hakim milletine" bırakılan saha, sınırlarda göğsünü düşman kurşunlarına açmaktı. Açmaktı ki, azınlıklar, tükenen devlet-i ebed müddete, son vurgunlarını yapsınlar.!...

Jön Türkler'in, özellikle Birinci Dünya Savaşı'nın şartlarından istifade ile "milli burjuva" oluşturma gayretleri, ne yazık ki, yolsuzluklarla içiçe gelişecekti.

Bakınız o günlerde Ömer Seyfettin, harp zenginlikleri hakkında neler yazmış:

"...İstanbul'un en büyük zenginlerinden biriydi. On parasız işe girmiş, akla hayale gelmedik dalavereler çevrirerek, gizli siyah çetelerle, âli haydutlarla ortak olarak birkaç hafta içinde milyonlar kazanmıştı. Kahvehanede, Bulgur Palas, Şeker Palas, Fasulye Palas diye şehrin dört bir yanına yaptırdığı sarayları anlata anlata bitiremiyorlardı. Büyükada'da sürdüğü şahane hayat, tıpkı mübalağalı bir peri masalına benziyordu. Kayserili'nin askerden tard olma esrarkeş oğlu da kolayını bulup bir fırın ele geçirmiş. 15-20 apartman sahibi olmuştu."

Talat Paşa, bir sürü usulsüzlük ve yolsuzlukları kabul etmekle birlikte "Hep harpte Türk olmayan unsurlar zenginleşiyor, bu sefer Türkler zenginleşsin. Bu gerekliydi." diyerek politikasını savunmakta, yolsuzlukları daha çok belirli kişilerin omuzlarına yüklemekte ve kendilerinin tertemiz ülkücü kişiler olduklarını ileri sürmektedir. Fakat, savaşın zaten kaçınılmaz olan ızdıraplarını, yine kaçınılmaz biçimde daha da ızdıraplı kılan ve politikasının oluşturduğu eşitsizlikler ve türedi zenginler, beklenen ölçüde bir sermaye birikimi oluşturmadığı gibi Talat Paşa'nın itiraf ettiği üzere halkın nefretini kazanmıştır. Fabrikalar yerine barlar, meyhaneler çoğalmıştır. Savaş sırasında yalnız İstanbul'da 231 kız çalıştıran 58 bar açılmıştır.

Ne yazık ki, yolsuzluğa aynı hoşgörülü tavrı Cumhuriyet'in ilk yıllarında da, Özal döneminde de müşahade ediyoruz.

Yani, iktisadi gelişme olsun da, nasıl olursa olsun, zihniyeti, sistemin virüsü haline gelecektir.

Ayrıca, devletin "seküler" yapılaşmasının savunucularının, "Aman, dini kıstasları içtimai hayattan ayrı tutmaya özen gösterelim" tavrı, moral değerlerin, caydırıcı unsurlar olarak müteşebbislerin veya iktisadi hayatın diğer aktörlerinin nezdinde müessir olabilme gücünü de kırmıştır.

Bir başka veçheden de meseleye bakıldığında şu tablo ile karşılaşırız.

Türkiye'de bütçe, gelire göre değil gidere göre tahakkuk edile gelmiştir. KİT'lerin yaşaması, arpalıkların sürdürülmesi, siyasi çıkarlarla kabaran devlet harcamalarına fon bulmak için, idareciler makro ekonomik politikalarında para gelsin de nasıl gelirse gelsin diyerek, vatandaşın gelirine ortak olmada hayli gayretkeş davranmışlardır. Her fırsatı değerlendirip, kendine kazanç temin etmek isteyen bir devlet, vatandaş nezdinde adeta "haraççı" imaj kazanmıştır, desek, haksız mı sayılırız.

Kumardan, faizden, içkiden, fon toplayan, yetimin nafakasına, sakatın tazminatına sarkan bir iktisadi görüntü, vatandaşı vergi vermekten alıkoyan mecralara sürüklemiş.

Devlet israfı, devlet bankalarının kredi ikmanlarının ulufe şeklinde nüfuz ticaretine kurban gidişi, halkı küstürmüş; ama, öte yanda kayıtsız bir ekonomiye, mafya tipi üretim ilişkilerine, vurgunculuğa yol açmıştır.

Yine vahşi kapitalizmin vücut verdiği "tüketim toplumu" hummasına kapılan kitleler, köşe dönmeciliği ekonomik büyümenin vazgeçilmez hafifliği olarak görmeye başlamışlardır.

Kaldı ki, son yıllarda gelişen finans kurumları, borsa ve faizin teşviki ile üretime dayanmayan ya da üretime aktarılmayan kazanç fırsatlarının globallaşmenin neticesi olarak sunulması, alınterini, göznurunu iktisadi canlılığın ekseni değil, "enayiliği" haline getirmiştir.

Böylelikle, ne Doğulu, ne Batılı bir iktisadi ucube, ekonomi diye eşiğe bırakılmış istenmeyen çocuk olmuştur.

Unutmayalım ki, iktisadi hayata yön veren, üretim ilişkilerini tanzim eden zihniyettir. Bu zihniyet örgüsünü kazandıran o ülkenin, o milletin kendine mahsus "kültürü" dür.

İktisadî yaşayışı ıslah etme gayretleri bu çerçeve içinde değerlendirildiğinde, ilkin, kültürden başlamak mecburiyetindedir.

Mülkiyet Kalesi

Ne olur Tansu Hanım'ın dostları, değerli DYP'liler bana içerlemesinler.

Ben "iyi olduğu" kanaatindeyim.

Usulsüzlük varsa bu vesile ile murakabesi ahlaki bir demokrasinin başlangıcı için şarttır.

Yok, isnat-iftira ise aklanması kendi adına evladır.

Hayatımız murakabe ile geçiyor. Hele Meclis, milli irademizin "Kalpgâhı."

Bence, TBMM, bu davranışı ile liderler sultasında birpartiler parkı imajından sıyrılırak tüzel kişiliğini, başlı başına kimliğini ortaya koymuştur.

Bu, Türk parlamentosuna olan güveni tazelemiştir. Demokrasimizin kıvamının işareti olmuştur.

Mal-mülk edinmek, başka konuya geçiyorum, meşru...Kimsenin diyeceği yok. Ama, asgari ücretin malum olduğu fakir bir ülkede, gelir dağılımındaki adaletsizliği böbürlenerek sergilercesine "çapanoğlu" usullerle mülkiyet hırsı zararlıdır.

Bizimkiler mal, gayri menkul kapatırken; Suriye-İran-Yunan bütün omülklerin üstünde durduğu temeli, tapuyu sarsıyorlar.

Vatan elden gittikten sonra senin villa, site, blok, çiftlik tapun neye yarar?

Diyorum da gülüyorlar.

Zenginden başlayarak, şu ülkenin kollektif mülkiyetini savunsak..

"Vatan...Millet...Sakarya...Türk Memet nöbete..." Biz de emlak komisyoncusuna!...

Kemal Tahir'in "Bir Mülkiyet Kalesi" diye romanı vardı. Şu bayramda alıp, okuyun, kollektif ile şahsi tapular arasında irtibat

ile neyi anlatmaya çalıştığımı çıkarırsınız.

"Dairemizin mülkiyetine hassasiyetimiz kadar vatanın tapusuna sahip çıkabilsek" demek istiyorum.

O hissiniz gelişse; ne yere çöp atablir, ne tükürebilirsiniz.

Toprağa tükürmek!..Altında kimin yattığını biliyor musun? Nasıl oraya düştüğünü..Yüzüne tükürülecek nesne midir toprak?

Hz. Mevlana "tevazuu mahviyette toprak gibi ol" demiş. Niye? Oradaki mânâyı sökebildin mi?

Onca şühedayı, evliyaullahı bağrına basan o toprak sana karşı bir övünmeye kalksa!...

Sonra Hz. Ali'ye (k.v.) neden Ebu Turab denmiş, bilir misin?

Sen toprağı bilme, vatanı tanıma, tapu koleksiyonculuğu yap.

Vatan için...Ama, hangisi? Şu toprağın üstü mü sadece? Yoksa? Yoksa bize "Elestu bi Rabbikum?" diye sorulduğu yer de vatan değil miydi?

Geçiyorum dünya vatanını...

Berzah...Haşir sonrası....Cennet/cehennem vatanlarımız değil mi?

"İsteyene ver anı, bana Sen'i gerek Sen'i" denildiğinde kastedilen de "vatan" değil mi? O'ndan gelinip, O'na dönülen vatan..

Orada mülkiyet var mı?

Mülk kimin?

Yoklukla övünmek.

Övünmeyi dahi terk.

Terki terk.

Etnisitenin Global Tablosu

Mavi portakalımızın her yöresinde "etnik çatışma" var. Giderek de artıyor. Bu çatışmalar teröre, göçe, savaşlara-yani acıya-yol açıyor.

Birleşik Devletler, Barış Enstitüsü'nün "Tehdit Altındaki Azınlıklar" projesinin "bulguları" henüz yayınlandı. Dünyada 292 etnik cemaat varmış, kendini "azınlık" olarak gören... Bu dünya nüfusunun altıda biri demekmiş. Yani, karaya ayak basan altı insandan biri kendisine "ayırımcılık" yapıldığı kanısında. Ülkelerin sorununu düşünün. Atlas'ımızdaki 190 devletten 120'sinde siyasi açıdan ciddi sıkıntılar mevcut.

Azınlıklar açısından ise Fransa'daki Magripliler, Amerika'daki beyazların dışındaki ırklar ve Asya ülkelerindeki Çinliler en dayanılmaz siyasi ve iktisadi eşitsizliklerle karşı karşıyaymışlar.

Söz konusu etnik grupların amaçları, ayrılıkçılıktan, otonomiye; kültürel haklardan grup kimliğinin korunmasına değin geniş bir portföyü kapsıyor.

Din faktörünün, etnik çatışmaların sebebi olmadığını istatistikler doğruluyor.

Tabloyu inceleyiniz.

Raporda etnik çatışmaların ciddi ve hırçın çatışmalara neden olduğu, ancak muhtariyet yönünde yapılan düzenlemelerin ayrılıkçılığı törpülediği kaydediliyor. Çoğulculuk ve "göç ortaklığının" azınlıkları "entegre" ettiğini; ancak milli bünyelerde nüfusça yoğun (dikkat edin, "egemen" demedim) kitlede tepkiye sebep olduğunu, etnisitenin karşısına milliyetçiliğin dikildiğini okumak mümkün.

Ayrıca, insan hakları diye devletlere yapılan müdahalelerin-başka bir deyişle dış tahrik, telkin ya da ilginin-ters teptiği de özellikle gelişmekte olan ülkelerde rastlanan vakıalardan.

Bu yönüyle dünya barışı da "tehdit" altında kalmaktadır.

İnsanlık, etnik problemi (tuzağı) aşmak zorunda. Bana göre, mesele "İstediler, verdik!...." demek değil, Yok saymak da.

Tedavi olarak uygulananların kifayet etmediği ortada.

Bence çözüm, kesreti yaratılışın fıtratı olarak görüp, halka halka eklemlenip tevhide (birliğe) varabilmenin sosyal mühendisliğini akılla, rasyonelizmin buzdolabından çıkartarak değil, kalbin yol göstericiliğin, tek ve mutlak kaynak olan vahyin ışığında gerçekleştirebilmenin ehliyetindedir.

Eee, ama "fark"a da, "cemme" de vâkıf olacaksınız.

BÖLGELERE GÖRE AZİNLİKLAR (1994)

Bölge	Risk altındaki azınlıkların ülke sayısı	Azınlık Gurup Sayısı	*Azınlıkların nüfusu (1994 rakamları ile)* Toplam	Milli Nüfusa oranı
B. Avrupa, ABD ve Japonya (28 ülke)	15	31	94.291.000	12
D. Avrupa ve Sovyet sonrası devletler (27 ülke)	25	59	56.671.000	14
Doğu, Güneydoğu ve Güney Asya (34 ülke)	21	62	397.474.000	13
Kuzey Afrika ve Ortadoğu (19 ülke)	11	27	89.840.000	26
Afrika (Sahra'nın güneyi) (48 ülke)	30	81	294.460.000	51
Güney Amerika ve Karaipler (34 ülke)	18	32	52.965.000	11
Toplam (190 ülke)	120	292	988.701.000	18

"Öteki"nin Keşfi

Babadan görme tarihçiler "O"nu yazarlardı. O, iktidar olandı. Historiografi, egemen olanın öyküsüdür, diyorlardı.

Şimdilerde, O'nun yanında/yerine "öteki"ni kaleme almak moda oldu. İtilmiş-kakılmışları, sokaktakini, azınlığı vs...

Tarihçiler, ötekini "keşfediyor",.

Muhteşem ibretler var, laboratuvarda.

Önce "keşif"le başlayalım, işte...Biz "okullu" iken "Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi"ni salık verirlerdi, Doğan Kardeş'in.

Orada Kolomb, 1492'de Amerika'yı "keşfetti", diye yazıyordu. Yani, anlıyacağınız, Kolomb yerlilerde "öteki"ni keşfetmişti. Aslında yerliler oradaydılar hep; üstelik, Kolomb kelimenin Türkçe mânâsıyla onları "anlamamıştı" bile, keşfetmek ne kelime!...

1992-'de-500. yıl kutlamaları ile ortaya çıktı ki, meşhur Kolomb, neredeyse İspanyol Engizisyonu'nun "uzantısı"dır. Yerlilere davranışı "Beyaz Adam'ın Külfeti" zihniyetini taşır.

Kaldı ki, o-Kolomb-onların dünyasını idrâk yerine kendi kültürel yığınağını yapmak için gelmişti, Amerika'ya...

Bu keşifte diyalog yoktur, iletişim yoktur; işgâl, tahakküm ve sömürgeleştirmeyle eş anlamlıdır.

Dahası, bu "farklılığın" keşfi, Hıristiyanlığın benmerkezci kendisini üstün çıkarma ihtiyacı için ideal bir anti-tez bulmuştu, ötekinde....

Kendi "benliğini" takviye için "öteki"ni kullanmak-istismar etmek!...

Kâşif ile keşfettiği şey arasındaki ilişki bu tahakküm istikametinde oluştu. Kolomb, istisna değil "norm"du. Batı medeniyeti, kültürel politikalarında hep bu tarzı, metodolojik çerçevesi kabul etmiştir.

Gelgeliniz, bir başka 1492'ye....

Kolomb, Amerika'yı keşfetmek üzere İspanya'dan yelken açarken, ona bu "keşfi" için para sayan bağnaz kraliçenin ülkesinden Museviler, Osmanlı donanması tarafından katliamdan kurtarılarak, huzur içinde yaşayacakları İslam ülkesine doğru hareket ediyorlardı.

Osmanlı'nın, "öteki"ne bakışı istismar çizgisinin çok dışındadır.

Kader, sanki iki 1492'yi yanyana getirerek bir ibretler mizanseni kurgulamıştır.

Çoğulculuk, ötekinde esrarı keşif, ondaki olumlu unsurların teşhiri ve toplum için istifadesine imkan hep Osmanlı'nın "halk idaresi" prensiplerindendir. Bunu söyledikten sonra günümüze geçmek istiyorum.

Bakınız, William E. Connolly, "Kimlik ve Farklılık" adlı eserinde (Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1995, S.61) şöyle diyor:

"Günümüzde laik toplumbilimcilerin akademik ötekiliğe yönelik yaklaşımları ile onaltıncı yüzyıl Hıristiyanlığın içsel ötekilik tanımları arasında gerçekten koşutluklar (paralellikler) var."

İlave ediyor:

"Günümüzde de akademik öteki, çoğunlukla dininden döndürülmesi gereken..."

işte, sorun burda.

Bazı laikler için İslamî boyut "öteki"dir.

Kâistof Kolomb abimizden "farkı" yoktur, bu bakış açısının. Ya da onun hamisi Kraliçe İzabelle ve eşleri Ferdinand'dan.

Öte yandan, Müslüman için "öteki", İspanyol, Katolik Engizisyonundan kurtardığı "Musevi"dir.

Bu farkı görmeden, "algılamadan", daha doğrusu "keşfetmeden" aktüaliteyi değerlendirmek yanlış olur, kanaatindeyim.

Sahi siz "kimlerdensiniz"?

Kimlik Problemi mi?

Nevruz kutlamalarına giden yol üzerinde belirli bir tedirginlik yaşanıyor. Acaba içtimaî barış zedelenir mi? Provokasyonlar oluşur mu, diye...

Bayram; sarılma, kucaklaşma vesilesidir. Yurttaşlarımızın bu hassasiyete uygun davranacaklarını düşünüyoruz.

Ama, ben yine de "sorun" olan şu "kimlik" veya kimlikler meselesine eğilmek istiyorum.

Sanayi Toplumu; insana, düşünün bir kere kaç tane kimlik yakıştırdı: Millî-etnik, cinsel, siyasi, kurumsal ve sınıf kimlikleri; adetâ birbirinden farklı nüfus hüviyet cüzdanları gibi sadakatimizi emrediyorlar.

Kimi "pan"lara doğru koşuyor, kimi "izm"lerle kolkola giriyor.

Hepsi de bireyi esaretine alıyor. Tahakküm ediyor. İşin ilginç tarafı da, kıstas hep "Biz" ve "Onlar" veya "Ben" ve "Öteki" diye konuyor.

"Öteki"nin "farklılığı" doğal değil, anormal; hatta akıldışı, dahası kötü olarak sunuluyor.

Kişi, kendi kimliğini "tanıması", "tanımlayabilmesi" için "öteki"ni "anti-tez" olarak görüyor. Kendini idrak edebilmek için cesetten içerü (yani "Bir ben var bende, benden içerü") yolculuk edip alem-i sugrayı keşfetmek yerine kolayına kaçıyor; ruhu yani özü (esası) dışlayıp, fotoğrafın "negatifinden" kendini tab ediyor!

Madde ile kıyaslama başlayınca, maneviyattaki ortaklık silinince birey, şahsî hürriyeti için ötekini adeta rakibi-düşmanı-görüyor.

Zincirlerinden boşanabilmesi için toplumu fert fert sorumlu görüyor. Bu yüzden "hınçlanıyor" yek diğerine....

Böylece, farklılık cezalandırılmalı, herkes benim gibi

düşünmeli, olmazsa hüviyet dayatılmalı diye içinden geçiriyor. Çarpıtılmış bir liberalizm bireyciliği içinde yaşadığı toplumdaki barışı dinamitleyen bir hınç cephaneliği haline getiriyor. Getirebiliyor.

• Oysa ki, kimliği insanüstü bir hakikatın kaynağında, üfürülen ruhta, onun esma terkiplerinde ararsanız; o zaman, o çoğulculuk size zenginlik gibi gelir. Her baktığınızda sizden, sizinle örtüşen gördüğünüz gibi, süfliyetten ulviyete dönüşün birliğe-tevhide-varışın yegane mekanizması olduğunu da kavrarsanız. Öteki, bu itibarla farklı bir tecellinin mazharıdır.

Günümüze dönelim. İletişim Devrimi, insanının içselliğine yönelik boyutu işleyebildiği oranda, kişiye farklılıklara rağmen birbirleriyle hemzemin geçitler oluşturan bir şebeke sunuyor.

Tek tip bir kalıpta buluşmak yerine aynı sathı paylaşan, birbirinin içine geçmiş bir "vitray" sunuyor (Dikkat, mozaik demedim.)

Bununla, ulus-devlet ya da milliyet mefhumu reddedildi demiyorum.

Çapı değişti.

Kapsadığı alanını sınırları genişledi.

Dar tanımlarda ısrar edenler, hangi tarafta olursa olsun, kendilerini giderek küçülen bir grupta bulmaya mahkum olacaklardır.

Bu itibarla, farklılıklardan hareketle ortak değerler üretmek, paylaşılabileceğe varabilmek toplumu bir arada barış içinde yaşatmak isteyenlerin kültür mühendisliğinin becerisine bağlıdır.

Töreyi Bozmadan

Yeniden Yapılanmak

Biz de bu sütunda devleti "yeniden yapılandırmak" gereğini defalarca yazdık.

Sebebi okuyucuya malumdur.

Dünyada yaşayan değişim süreci-isterseniz buna "megatrendler" de diyebilirsiniz-Türk milletinin dinamizmi ile bürokratik devlet bünyesinin çağdışı kalması, halk ile aydın arasındaki uçurum giderici tedbirlerin demokratik, katılımcı bir ortamda zaruri hal alması ve belki de "Kürt Meselesi" ni cumhuriyetin sınırları içinde yeniden "absorbe edebilme" ihiyacı vatandaşla devlet arasında, bize mahsus bir "Sosyal Mukavele"yi ülkemizin gündemine yerleştirmiştir.

Buraya kadar tamam...Bu talebe ister II. Cumhuriyetçilik modası neo-Osmanlı modeli ya da Türk glasnostu deyiniz; sıhhatli organik bir atılıma vücut verecek idari-siyasi bir ıslahatı bekler olduk.

Yalnız görebildiğim kadarıyla bu "transformasyonu" siyasi oportünizm içinde değerlendirenler de malesef mevcuttur.

Öncelikle "mozaik" teorisyenleri...Türkiye, af buyrun kaç defa yazdık, "mozaik" değildir. Mozaik, birbirinden farklı pek çok parçanın dağınık bir şekilde, hatta rastgele bir zemin oluşturduğu bir ünitedir. Osmanlı dahi "mozaik" değildi. Mozaik bir yerde başıbozukluktur. Osmanlı'da halklar manzumesi, Türk ve yabancı uzmanlar tarafından Mozaik Teorisi ile değil "Karavan" teorisi ile açıklanırdı. (Açınız benim "Ermeni Meselesi"kitabımı..) Karavan, mozayiğin aksine, gidiş istikameti belli, bir birlikteliği ifade eder.

Türkiye ise mozaik değil, "vitray" dır. Üniter bir devletin sınırlarını zorlamadığı, ya da kısıtlamadığı bir estetik bütünlüktür.

AGİK'e, Paris Nihai Senedine, dünyanın küreselleşmesine uyum sağlayacağız diye, ya da diğer yandan bölücü teröre karşı

sivil çözüm üreteceğiz diye XIX. yüzyılda Osmanlı'yı yıkıma götüren Tanzimat reformculuğu ile devleti yeniden yapılandırmaya götürmek, Türkiye'yi ihya etmez sanıyorum.

Osmanlıda ayrılıkçı teröre, Batı müdahalesine karşı kendini "revize" etmeye kalktı. Töreye ters gelen uygulamalar Paris 1856 Muahedesi'ne uyum sağlayacağız diye ortaya çıkan reçeteler sadece bölücüye ve Avrupa Emperyalizmine hizmet etmiştir.

Ben size bu meyanda, değerli tiyatro yazarı, şair A. Turan Oflazoğlu'ndan, O'nun "Cem Sultan" piyesinden bazı pasajlar aktarmak istiyorum;

Bayezid konuşur:

-Fatih'in küçük oğlu, Fatih'in devletini bölüşmek istiyor; Fatih'in büyük oğluysa karşı duruyor buna. İmdi, akla, hayal gücüne değil sağduyuya sesleniyorum. Birşeyi bölmek isteyen mi daha layıktır o şeye, o şeyin bütünlüğünü korumak isteyen mi?

(Cem ne diyeceğini bilemez, adamları da başlarını öne eğip susarlar. Bayezid öne gelerek kararlı)

Kardeşimin bana başkaldırmasını hoş görebilirim, ne de olsa küçüğümdür benim; ve bilirim ki herkesin gönlünde bir aslan yatar, yine bilirim ki pederimiz pek severdi kendisini; bunun ona bazı haklar sağlayabileceğini de kabul ederim.

Ancak, devletin bölüşülmesini öne sürmek değil, bunu düşünmek dahi büyük suçtur; böyle bir suçu bağışlayacak kadar büyük değilim ben!

Öte yandan Cem'in sağ kolu Sinan Paşa konuşur:

-Diyorum ki, efendimiz: "Padişah olmak uğruna her gittiğiniz yerde o kadar çok vaatte bulundunuz ki; korkarım elinizde pek bir şey kalmayacak padişah olduğunuzda-"

Töreye dikkat derim.

Biz kendimizi ıslah ederken, ona buna yaranacağız diye, ya da telaş ile değil, kendimize mahsus reçeteleri tarihin süzgecinden geçirerek devleti yeniden yapılandıralım derim.

Bask Modeli

Güleç başbakanımız Viyana seferinde "Bask Modeli" fikrini kapmış olmalı.

Tatbikinde olmasa bile tartışılmasında isabet vardır.

Bask, İspanya'nın muhataralı bölgesi. ETA da onların ayrılıkçı örgütü...Madrit bu meseleyi çözmüş gözüküyor.

"Taklit ile acaba PKK'nın sırtını yere getirebilir miyiz?" Her gayretin hareketsizlik ilkesinden evla olduğunu öncelikle vurguladıktan sonra bazı endişelerimizi dile getirmek isterim.

İspanya terörün üzerine inanılmaz bir milli kararlılıkla gitti ve kazandı. Bizde aynı irade her kesimden istihsal edilebilecek mi? PKK'yı terör örgütü saymayan zihniyetin uzantıları bürokraside varken...

İspanya parlementosu tek yürek olmuştu.

Geçelim.

İspanya ETA'nın üzerine giderken bütün Avrupa ülkelerinin kayıtsız-şartsız desteğini almıştı. Bask Meselesi'ni İspanya'ya karşı diplomatik koz olarak kullanmak isteyen dış güçler de yoktu. İspanya'yı karıştırmak hangi aklıevvel AT üyesinin işine gelirdi? Ama, Kürt Meselesi öyle mi ya!...

Geçelim.

Ya Bask ile Güneydoğu Anadolu arasındaki eğitim-kültür farkı?

Siz istediğiniz kadar mahalli yönetimlere daha fazla özerklik tanıyın, yöreye iktisadi yatırım götürün, halkın sosyo-kültürel örgüsüne çağdaş bir doku kazandıramadığımız sürece yapılanlar iğreti bir yama olarak kalacaktır.

Kaldı ki; Senyör Gonzales'in de Sn. Çiller'e belki söylemeyi unuttuğu gibi, AT nezdinde yapılan ayrılıkçılığın mevcut olduğu geri kalmış yörelere öncelikle eğitim-kültürel doping yapıldığıdır.

Bölgeye iktisadi yatırım şırıngalanmadan halkın düzeyi, metropoldeki kültür dinamiklerine paralel hale getirilir. Yani, kent kültürü, çağdaş uygulamalarıyla taşraya sunulur. Bunu adı da "kültürün demokratizyonu"dur.

Bask modeli, bir yerde araziye dayalı özerklik biçimidir. Fedaratif bir zemine kayma ihtimali her zaman mevcuttur.

Halbuki, Osmanlı'da halkları dört asır bir arada huzur içinde yaşatan model, "Millet Sistemi", cemaatlerin kendi kendisini idare etmesini hedefleyen bir içtimai muhtariyet tatbikatıydı.

Toprak bölünemezdi.

Ama, halkları, folklorik farklılıklarıyla kompartmanlar halinde yaşatabilirsiniz. Farkları mozaik içinde cemedebilirdiniz. Bu "Osmanlı'nın seçimiydi".

İslam, ortak kıstas, hem tek millet olma ideolojisini sağlıyor; hem de olmayanlar için yani azınlıklar için bir düzen, hem de adil bir düzen kabul ediyordu.

Osmanlı'nın yerine Türkiye'yi uluslararası sisteme sokan Lozan Antlaşması bile bu konuda İslam'ın belirleyiciliğini kabul etmiş ve Kürtler'in Türkiye'de azınlık olamayacağını, azınlıklardan sadece gayrımüslimlerin anlaşılması gerektiğini vurgulamıştı.

Bask Modeli ile değiştirilen bu zihniyet de olacaktır.

Güneydoğu'ya çözüm gerek. Bunun soğuk kanlılıkla tartışılması da gerek. Ama, bu mesele Medeni Kanunu İsviçre'den almakla çözülecek gibi değildir.

Cumhurbaşkanı'nın Karamsarlığı

Demirel, basına sıkıntılarını dile getiriyor. Karamsar bir üslupla Batı'nın (AB ve ABD olarak) Türkiye'nin "üniter"liğine kastettiklerini ifade ediyor. Cumhurbaşkanına göre tarihte hiç bugünkü gibi bölünme eşiğine gelmemişiz.!...

Önce kültürel hak, devamla siyasi çözüm, federasyon derken "elveda" sendromu ile başbaşa kalabiliriz kuşkusu içinde...

Anlamış ve ifadeden kaçınmamış olması önemlidir. (Zamanlaması "paniği" mi yoksa 8. madde konusunda DYP içi şahinlerle muhalefete yardımı mı yansıtmaktadır, bilemeyiz.).

Oysa ki Ortadoğu tarihi açıktır.

"Verimli Hilal" medeniyetler beşiği olmuştur.

Bu topraklar, özellikle Anadolu'da nice imparatorluklar kurulmuş; farklı din, dil ve kökene sahip halklar yörenin kültürel potası içinde bir arada yaşamışlardır.

Ortadoğu'da azınlıkların "problem" olması Batı'nın nasyonalist düşünce ve emperyalist uygulamalarının bölgeye nüfuzu iledir.

"Şark Meselesi" dedikleri Osmanlı'yı hilafet, saltanat ve imparatorluktan vazgeç "modern ulus devlet" ol; hem yurtta sulh hem de cihanda sulh bulursun demişler, ama?...

Modernleşme azınlıkları "çözmemiş", bütün Ortadoğu'yu kastediyorum, onların grup bilincini pekiştirmiş.

Laiklik, üniter devletin teminatı görülmüş; ancak etnikliğin dönüşü ile ayrılıkçılığa karşı bağışıklığını tüketmiş.

XX. yüzyılın başında sunulan reçeteler, Ortadoğu uluslarının aralarındaki masa başında çekilen sınırlar gibi ne kadar keyfi, hatta dış politikaya endeksli oldukları görülmüş. Nitekim, Cumhurbaşkanı Türkiye-Irak sınırının petrolün İngiliz mandası Irak'ta kalması endişeleriyle coğrafyanın tabiatına aykırı

çizildiğini itiraf etmişler.

Sözüm şudur; tarih bilmeden, Şark Meselesi ile birlikte dahili gelişmelerimizi irtibatlamadan günümüzü anlayamayız.

Kuva-yı Milliye Batı'nın ihtirasından hiç olmazsa, Anadolu'yu koparabildi. Genç cumhuriyetin yaşaması için nasyonalizme sığınıldı. "Sosyalleşme" gerekliydi.

Ne var ki, gerek dahilde, gerek hariçte oluşan yeni şartların, konjonktürün icaplarına göre ülkenin sosyal entegrasyonunu sağlayacak kültürel dinamikler, Kemalizm dar kalıplara indirgenerek, hapis tutuldu; Gazi'den çıkış alan yorumlar bile inhiraf şeklinde nitelendirilerek, vatan hainliği ile eş tutuldu.

Bu ortamda toplumu "vahdet" içinde tutacak, onun jeokültürel teknolojisi kenara atıldı.

"Evlere servis" yapan işgüzar doktor misali Ankara'lara ellerinde sosyal reçeteler taşıyan Batılı resmilere hatırlatmak lazımdı. Hatta, sormak lazımdır.

"Kardeşim, milli devlet dediniz. Pekala; ama ne zaman Türkçü olsak, kızıyorsunuz. Hemen Turancı oluveriyoruz. Pekii, çoğulculuk diyorsunuz. Pekala, çoğulculuk İslam'da vardır...O zaman olmaz, laiklikten sapma olmasın, diyorsunuz..Siz bir temiz dayak mı istiyorsunuz?"

Fakat, bu tartışmalar herhalde Demirel'i de bunaltmış ki, çıkıp gazetecilere PKK'yı kastederek "Adamlar kültürel halk değil, bayrak istiyor, bayrak diye infial etmiştir."

Tavır yanlıştır.

Milliyetçiler bayrak ister. PKK'nın mücadelesini bayrak isteği olarak koyarsanız, onlara terörist niteliklerinden öte bir hüviyet kazandırırsınız.

Terminoloji yaklaşımınızı belirler, etkiler.

Bu tavır, bölünmüşlüğün zaten cumhurbaşkanının bilinçaltında başladığı intibaını dahi verebilir, kitlerere...

Cumhurbaşkanımız, başkanlık rejimine geçişin altyapısını hazırlamaları için Çankaya'da uzmanları bir araya getirmiş. Hayırlı olsun.

Asıl yapılması gereken ithal etnisite, köhnemiş asimilasyon reçeteleri arasında bünyemize uygun vahdet mühendisliğinin çalışmasıydı.

Evet, her ne kadar globalleşme ile ulusal ayrışmalar mukadder gibi gözüküyorsa da, iletişim devriminin halklar arasındaki hemzemin geçitlerden oluşan etkileşim ağları milletleri kendi sınırları içinde yaşatacak fırsatları da tanıyor.

Kürtçülüğün İçte ve Dıştaki Cazibesi

Kürtçülüğün güvenlik ve dış politik nedenleri üzerinde duruluyor. Terör boyutu üzerinde de yazan çok.

Ancak, meselenin "kültürel" yanı da ele alınmalıdır, gibime geliyor. Bugün hükümet eğer "demokratikleşme" adı altında Kürt olduğuna inanan yurttaşlarımıza bazı kapsamlı kültürel ayrıcalıklar tanıyacaksa, bu uygulamanın ardında sosyo-antropolojik tesbitler bulunmalı...Nedir bunlar, biliyor muyuz?

"Kürt kimliğini"ni özellikle vurgulayanların içinde Türk ve yabancı entellektüelleri de görüyoruz.

Nedir Kürtçülüğün içte ve dıştaki bu cazibesi, biliyor muyuz?

Evet, "ortak bir bilinçaltı" var.

Açıklamak için biraz geriye, Osmanlı'ya gitmem icap ediyor. Şerif Mardin hoca, saray ve taşra olmak üzere iki ayrı kültür çevresinden oluştuğunu kaydederek, XIX. yüzyıldan itibaren Anadolu'nun batısında ve İstanbul'da İslami kültür sistemine duhul etmiş, (hatta Avrupa'ya yönelmiş, onun tabiriyle "'cilâli, Paris yönelimli devlet adamlarıyla") Orta Asya bozkır kültürünün temsilciliğini sürdüren, fakat son yüzyıllardaki kültür alışverişinden nasibini almamış Türkmen asıllı Kürt taşracılığı arasında bir "yol ayrımı"na gelindiğini savunur.

Bu ikinci biçimi ile Kürt kimliği, XIX. yüzyıl Avrupasının "romantik bir egzotizm" kazanmasıyla rağbet bulacaktır.

Osmanlı'yı gezen misyoner, seyyah ve arkeologlar kendi ülkelerinin şehirli "efemine" hayat tarzına kıyasla Şark'ın büyülü, çoşkun, yabani fakat saf tılsımını Kürtlerde bulduklarını sanacaklardır. Bazıları için Kürtler, "İskoçya dağlıları (Highlander) gibidirler." Onların yağmalarını "Robin Hood"lara benzetenler de olur.

Batılı için kısacası Sanayi Çağı ile kaybettiği kişiliğinin

aynasıdır, Kürtler. Batı, adetâ, ecdadını, Şark'ın etnografya müzesinde bulmuş gibi heyecanlanmıştır. Bu sebeplerle araştırma enstitüleri ihdas edilir, hatta Kürtlerin "proto-Avrupalılar" olduğu iddiasında bulunulur.

Söz konusu hayranlık, bugün dahi geçerli. Sanayi Ötesi Çağ'a geçilirken, Batı maziinde kaybettiklerini toplamaya çalışırken yeniden bir "Kürt nostaljisi" ne büründü.

İlginçtir, benzeri bir yaklaşım, moda misali, Türk sosyetisinde de yaşanıyor.

Nurdan Gürbilek "Vitrinde Yaşamak" adlı kitabında bu eğilimi "bastırılmışın geri dönüşü" tarzında yorumluyor. 12 Eylül ve akabinde Özalizmin getirdiği çoğullaşma..."Bugüne kadar bütünsel ideolojiler içinde hapis kalmış kültürel kimliklerin serbet kalmasını da beraberinde getirdi." Gürbilek'e bakılırsa, "Kürtlerin, kadınların, eşcinsellerin kendi söylemlerini oluşturmaları, kamuoyunda kendi adlarıyla var olmaları, kendi popüler dillerini aramaları ancak bu dönemde mümkün olabildi."

Bu, bir tür, aynen Osmanlı'da olduğu gibi alt veya aşağı (veya taşra) kültür patlamasıydı.

Yalnız çarpıcı başka bir boyut daha var.

Mesele sadece taşranın kültürel açlığının dışavurumu değil.

Sosyete (yani modern/monden) çevrelerde kendi "üçüncü dünyası"nı, taşralaştırdığını, Kürtleri keşfetti. Bu patlama, yalnızca aşağı kültürün sergilenmesi değil. Batılılaşma sürecinden geçmiş sözümona yüksek kültürün bunca yıldır yüksek olabilmek için kendi içinde bastırdığı yanlarını, köklerin, Doğululuğunu keşfiydi.

Aynen, XIX. yüzyıl Avrupa asilzadelerinin Doğu Anadolu'da rastladığı aşiretlerde kendi yaşanmamış, fakat mitleştirilmişmaziini bulduğu gibi.

Yaşanan doğaldır.

Kültür kopukluğuna uğrayan milletler, globalleşen dünyada "aslını arama" gayretiyle bilinçaltı labirentlerinde kendilerini ararlar.

Ta ki, kaybettiğinin ne olduğunu buluncaya kadar.

Tartışılması Gereken

Güneydoğu'da gelişmeler tırmanıyor.

Devekuşu politikasından vazgeçilip, ciddi bir analiz gereklidir. Bununla birlikte bazı kararlar acilen alınmalıdır.

Bir kere askeri çözüm, bütün gerekleriyle, herhalde uygulanacak mıdır; bunu bilmek istiyoruz.

İkincisi; partilerarası mutabakatı, hatta kamuoyu uzlaşması isteyen başbakan "siyasi" bir ek çözüm düşünmekte midir? İktidar ortağı Karayalçın SHP'si bunu açıkça zikretmiştir. Bu formül nedir? Ta eskiden hazırlanmış bir SHP raporu vardır, kastedilen onun içindeki reçeteler midir?

Bask modeli, İrlanda yöntemi gibi ayrılıkçılarla mücadele eden ülkelerden alınan ilhamlarla oluşturulmuş bir paket var mıdır?

Bütün bu ve benzeri sorular için bazı tesbitlerde bulunmak istiyorum.

Herşeyden önce, üzülerek müşahede ediyorum ki, giderek kendimizi halklararası "mozaik"' deyimine fazla alıştırdık. Ne mozayiği?

Osmanlı, mozaikti. Çünkü, millet-i asliyesinin hükümdarlığında çok uluslu bir imparatorluktu.

Viyana'dan Yemen'e, Trablusgarp'tan, Kırım'a kadar...

Ama, Türkiye değildir. Türkiye bir milletin devletidir. Sayılarının toplamı bir milyonu bile tutmayacak Ermeni ve Rumları da konfederatif bir yapıya mı bağlayacaksınız?

Osmanlı'da milletler, din kıstasına göre kompartmanlaşırdı.

Osmanlı'da böylece Kürt'de, Türk de aynı millet sayılırdı. Kürt isyanları olmadı mı? Oldu. Ama niteliği devletin modernleşme (ve dolayısıyle merkezileşme) yönündeki uygulamalarına aşiret başkaldırısı idi.

Bu isyanlarda milli şuur var mıydı? Çoğunlukla yoktu...Cılız da olsa var idiyse, bu ümmete dönüşememiş kabile asabiyeti şeklinde tezahür ediyordu.

Şeyh Said isyanı bile, milletlerarası komplikasyonlar göz ardı edilirse, ırkî boyutundan ziyade inkılaplara karşı dinî tepkiyi ihtiva ediyordu.

Cumhuriyet'le birlikte yeni devletin vatandaşlığı milli temeller üzerine oturdu. Lozan'da Kürtler, Osmanlı ölçüsüne göre azınlık sayılmadılar. Çünki, Osmanlı dinî ortaklığı millet mefkuresinin esası olarak alıyordu. Laiklik geldi, "Türküm" diyemeyeler o kadar mutlu olamadılar, galiba.

Dikkatinizi çekerim. Osmanlı'da hakim olan merkezi sistemdi. Toprak bölünemezdi. İktidar paylaşılamazdı. Demek ki, Osmanlı modelinde, toprağa yönelik fedaratif çözüm yoktur. Çünkü, azınlıklar zaten imparatorluğun her tarafına adacıklar şeklinde dağılmışlardı. Ancak, yerel yönetimde meclise girebilirlerdi. Ne var ki, o yörenin idarecisi İstanbul'a bağlıydı. Oradan atanır, oradan azledilirdi.

Osmanlı'da farklı kültürleri yaşatmak keyfiyeti ve serbestisi vardı.

İşte, halkların "otonomisi" Osmanlı'da burada başlar ve biterdi.

O kültürü taşıyarak vezir dahi olabilirdiniz. Ama, Osmanlı kalmak mecburiyeti ile...

Osmanlı da izninizle, bir İslam devletiydi.

Ve, "Türk" tarihi içinde anılır.

Merci!...

Marjinal ve Cahil

Ya ben onlarınkinden başka bir ülkede yaşıyorum da haberim yok; ya da aynı ülkede yaşıyorsam; ben "cahil ve marjinal" bir tipim.

Türkiye'yi hem çekim, hem konferans vesilesiyle hayli gezmişimdir. Eh, tarihini de, kültürünü de az buçuk biliriz yani...Lakin, anlamak mümkün değildir.

İyi niyetle söylendiğine kanaat getirmek ve özellikle Güneydoğu Meselesi'ni çözümlemedeki karalılığını anlayışla karşılamakla birlikte başta Sn. Çiller olmak üzere bazı siyasi, bürokrat ve aydınlarımızla hemfikir değilim.

-Efendim, Türkiye'de yirmibeş etnik gurup varmış (Etnik rekabete girmemeliymişiz. Yoksa Yugoslavya'ya dönermişiz. Ama, biz Amerika gibi olmalıymışız. Çünkü onlar İtalyan asıllı ise mesela "Ben İtalyan Amerikalısıyım" dermiş.)!

Sanki Türkiye'de 25 ırk vardır! (kalıntıların altında kalan Lidyalılarla, Frikyalıları da kastediyorlar herhalde!) Diyelim var. Sanki, bunlar nüfus kesafeti itibariyle birbirlerine eşit kompartmanlardan oluşan bir "Helvetik konfederasyon"dur.

Bu satırları okuyan Türk varsa, beyler hanımefendiler azınlıkta kaldık galiba (beni bilirsiniz, ırkçı değilimdir, ama milliyetçiliğim İslami sınırlar içindedir; ama kimse alınmasın Türklüğümle övünürüm. Sebebi de İslama hizmet yarışında milletimi kimsenin geçmediğine inandığımdandır.)..

XXI. yüzyıl, "Türk Asrı" olacak derken, Anadolu'yu mu halklara bölmeye hazırlanıyoruz?

Bu "Fetret Devri"ne dönüştür. Beylikler devrine dönüştür. Fatih, Anadolu'da Türk birliğini sağlarken Türk kökenli beylikleri birleştirmiştir.

Bunda da mı yanlış var?

Geçelim. Diyorlar ki:

-Kürt kökenli vatandaşlarımız Kürtlükleriyle övünebilirler.

Tabii, ben buna karşı değilim ki. Hay hay, her zaman. Etnik, folklorik hususiyetlerini biz de beğeniriz. Severiz.

Yalnız, bazı resmi zihniyetleri eleştireceğiz diye, milletin bütününde alınganlık meydana getirmek yanlıştır, vicdana sığmaz.

Çünkü, sanki devlet Türkçü filan sanılır.

Oysa ki, şimdi kimse alınmasın, bu ülkenin tarihinde Türkçü olan Kürtçü'den daha çok ezilmiştir gibime geliyor.

Devlet kapıları "Turancı" diye onlara kapatılmıştır. Cici entellektüellerin içtimai baskısı ile daha çok onlar toplumda afaroz edilmeye çalışılmışlardır. Dış güçlerin de en ziyade düşman bellediği çevreler onlar olmuştur.

Şu Cumhuriyet Bayramı'nda bir bayrak astık, coşkusuyla da "oh" dedik, diyebildik.

Kürtler, "başım, gözüm üstüne". Kültürel ne isterseniz, varsın olsun. Ama, benim güzel idarecilerim, gözünüzü seveyim, bu ülkenin gerçeklerini iyi niyetle de olsa çarpıtmayınız.

Eğer haksızsam. "Hoca, kusura bakma, sen marjinal ve cahil kalmışsın" deyin. Deyin de ben de pılı pırtımı toplayıp, gideyim. Kendime Türki (bilerek "i"yi koydum) bir devlet arayım. Artık Özbekistan mı olur, Türkmenistan mı olur, bilemem. Belki onlara da marjinal gelirim. Bilinmez.

Atomizasyonun Anatomisi

Biz bu sütunda kimbilir kaç defa XXI. yüzyıla giden yol üzerinde global megatrendlere ve onların insanımız üzerindeki tesirlerine temas etmişizdir.

Yılmadan aynı eforu sürdürürken, belki de hepimizi tedirgin eden "atomizasyon" sürecine bir defa daha, fakat bu kez farklı bir yönden bakmak istiyorum.

Kitleviliğin zıtdı olan "atomizasyonu" biz Batı moda takipçilerinin elbise kalıpları gibi hemen benimsediğimiz "mozaik" toplum modeli çerçevisinde tanıdık. Ve sandık (daha doğrusu Batılılar tarafından öyle ikna edildik.) ki, TC demografisi etnik kıstasa dayalı bir halklar manzumesini oluşturmakta, ya da oluşturmasa bile o yöne doğru sürüklenmektedir. Bu "gidiş" de tarihin (veya geleceğin) kaçınılmaz "determinizmi" dir.

Her ne kadar toplumun hayatında devletin tekelci ağırlığının yanı sıra sivil toplum katılımcılığının gelişmesiyle alt-kültür grupları seslerini duyurmaya başladılarsa da, bu odakları sadece "ırki" kriterlerin bir araya getirdiği yanlıştır. Katılımcı demokraside cemaatler, çeşitli ortak paydalarda "ortaklık" zemini kurarlar.

Kaldı ki, bugün özellikle vurgulamak istediğim aynen Alvin Toffler'in tesbitindeki gibidir:

"ABD'de ve diğer yüksek teknoloji ülkelerinde siyasi yapının daha fazla parçaya ayrılması ve tüketici piyasasının daha çeşiti fert ve grup ihtiyaçlarını yansıtması ve daha fazla alt kültürün çoğunluğun hakim değerlerinden sıyrılmasının yanında, aynı zamanda aynı merkezkaç süreçler azınlık gruplarının içinde de cereyan ediyor.

Her toplumdaki ırki, etnik ve dini alt grupların kendisi de daha küçük, daha fazla kendini belirleyen, daha çeşitlenmiş ufak

gruplara ayrılıyor. Artık Amerikan siyahlarından türdeş bir grup olarak bahsetmek veya asıllıları aynı başlık altında birleştirmek hiç hiç uygun düşmüyor."

Toplumbilimcilerirn bu gelişiminin farkında olmaları gerekmektedir.

Bir başka nokta da şudur: İnsanımız, çeşitliliğin arttığı bir kültürel ortamda, bir ömür sürecinde fevkalde "ayran gönüllü" olup, çoğulculuğun okyanusında zaman zaman farklı kimlik havuzlarına girip çıkabiliyor.

Başka deyişle, insanlar kimliklerini her zamankinden daha hızlı biçimde benimseyip, terk etmekte, seçtikleri aynileşmelerde "geçicilikler" sözkonusu olmaktadır.

Bu sebeple toplumbilimciler ileriye yönelik projeksiyonlarını yaparken hipotezlerin belli bir zaman dilimi içine sıkıştırmak zorundadırlar.

Yani, toplum "mozaiğe" değil, hani çocukların "kalyedeskop" dedikleri, içinde renkli cisimlerin uçuştuğu dürbünler vardır ya, ona benzemektedir.

Telaşa da lüzum yoktur.

Çünkü bütün bu "geçici" heveslerin ötesinde toplumun en hakim birleştirici zarı yine dil ve din bağlarının egemen olduğu milli zardır. Bu iki unsurun sentezi, her ne kadar redd-i miras yapsanız da, sizi gelenek-gelecek çizgisinde belli bir kültürel coğrafyada tutar.

Modernite uğruna "marjinal" olmaya da halkımızın aklını karıştırmaya da gerek yoktur.

Bilinsin istedim. Saygıyla...

Meclisin son anda da olsa toparlanıp, Anayasa değişikliğini gerçekleştirebilmesinde kamuoyunun milli hassasiyetlerde topyekün bir tepki verebilmesiyle olmuştur.

Dahası, CHP'nin Çetin'in gündeme getirmesiyle, partinin Türk polisine "sıcak" davranması gerektiğine dair tavsiyesi de bu toplumun belli hassasiyetlerine ilkin partinin sahip çıkmasına yol açtığı için önemlidir, yukarıdaki tezimizi doğrular niteliktedir.

Global ve Mahalli

Gazetemiz "ZAMAN"ın Güneydoğu üzerine oynanan uluslarası oyunlar karşısında mimli bir çözümü vurgulayan hassasiyetine katılmayı, şu sütun misafirliğinin mesuliyeti addediyorum.

İznimizle belki ve vatanperver münevverlerimizin düşünce sistematiğine katkıda bulunur düşüncesiyle bazı-acizane-mülahazalarımı, bu vesile ile arzetmek, hatta paylaşmak istiyorum.

Bir kere malumdur, başımıza örülmek istenen mesele dış politika mahreçlidir. Başka bir deyişle, vakıa; bölgemizde ananevi emelleri olan güçlerin, bundan önceki makalemizde kaydettiğimiz, XXI. yüzyılan eşiğindeki değişen cihanşümul psikosferin unsurlarını istismar edip; onu "etnik bir başkaldırıya" dönüştürme tezgahlarıdır.

Yalnız, bu boyutuyla olsa dahi sadece bize mahsus bir problem olmaktan azadedir. Alışageldiğimiz global sistemin sanayi ötesi bir doku kazanmasının semptonlarını da ihtiva etmektedir.

Yerküremiz, "ulus-devlet"in "mega" özelliğini yitiren bir veçhe kazanırken, bir yandan "globalleşme"nin öte yandan "aşiretleşme"nin sancılarını da çekmektedir. Bu "trendler" insanoğlunu ikametgahı ne olursa olsun, bugüne kadar tecrübesinden geçmediği bir, "kimlik buhranı" ile başbaşa bırakmaktadırlar.

Sanayi toplumları, XX. yüzyılda, etnik kökenli ayrılıkçılıkla karşılaştıklarına, çareyi, dönemin hakim iktisadi düşünce merkeziyetçiliği ışığı altında az gelişmiş bu problemli sahalara refah götürmekle, bölge insanın metropol kültürüne "asimile" olabileceğini ümit etmişlerdi.

Oysa ki, XIX. yüzyıda iktisadi açıdan palazlanan burujuvanın

siyasi haklara göz diken iştihanı arttırırcasına Avrupa'daki gelişim; ekonomik canlılık, politik ayrılıkçılığı törpüleyecek yerde katalizör vazifesi görmüş onu körüklemiştir.

Demek ki meselenin reçetesi iktisadi olmanın ötesindedir. Bence "kültürel" dir.

Hal böyle olunca amaç; global düşünüp, mahalli örgünün özgürlüğünü ön plana çıkaracak bir "tesanüd" çerçevesi oluşturmaktır.

Dolayısı ile çözüm; 1923 sonrasında belki o günkü şartların, ya da o şartlarda başka formüllerin maya tutmayacağını sananların uyguladıkları tek tip yurtseverlik anlayışının sınırlarının, cumhuriyetin temel süperlerinden vazgeçilmeksizin genişletilerek; insanımızı bütün kültürel zenginliği ile kucaklayacak formata kavuşturmaktan geçmektedir.

Başka hatta daha somut bir ifade ile asrın idrakine Kuva-yı Milliye zihniyetini söyletmektir.

Bu, şu topraklarda yaşayanları kader bağlarımızı, antropolojik kromozonlarımızı reddederek, bir biriyle kopuk, bütününü seyrettiğimizde, amorf bir mozaik halinde bir arada tutmak da değildir.

Bilakis, onları bir "vitray"ın estetiği içinde farkı cem edecek bir manevi entegrasyona vücut verebilme mühendisliğidir.

İslam'ın "tevhid" neşesi, Batı illeti olan ırkçı, ferdiyetçi, tecavüzkar nasyonalizmi terbiye eden bir sosyal dayanışma ve ittihad rehberidir.

Kaldı ki, çağ bünyesel transformasyonu ile milli devletlerin evrensele açılırken "ümmetleşme" vetiresini yegane küreselleşme köprüsü olarak işaret etmektedir.

Söz konusu, manevi/kültürel yaklaşım; üstelik Türkiye'nin kendi toprakları dışındaki soydaş ve dindaşlarıyla farklı makamlarda, birbirleri ile içine geçen, kademelerle ittihad imkanını da vermektedir.

Pekii, aksi ne olur?

Yine izninizle, Üstad'ın CHP Katib-i Umumisi'ne uyarısını hatırlatayım.

"İmana sahip çıkmazsanız, alem-i İslam'ın kalesi olan bu Türk milletinin parça parça olmasına ve şark-ı şimaliden çıkan deşhetli

ejderhanın istila etmesine sebebiyet vereceksiniz?"

Bu akıbet de kaçınılmaz olarak, Güneydoğu'dan başlayarak bu bölgede egemen olmak isteyen muhassımlarımızın ekmeğine yağ sürecektir.

Irkçılıkla Mücadele mi, Dediniz?

İçinde bulunduğumuz hafta Avrupa Konseyi tarafından "Irkçılığa Karşı Mücadele Birliği" şeklinde ifade edildi. Davete katılmayı sol bile unuttu!

Asıl aktifleşmesi beklenen biz olmalıydık. Bugün dünyada ırkçılığın hortlayışından en fazla çeken biz Müslümanlarız ve İslam alemi içinde de maalesef biz Türkleriz.

Bugün Batı Trakya'dan Kuzey Irak'a kadar Müslüman Türk'ün "azınlık" olarak bulunduğu her yerde "etnik temizlik" harekatları, utanç duyulmaksızın, hür dünyanın gözü önünde icra ediliyor.

Dahası ırkçı terör, Türkiye'nin üzerine de çullanmış bölücülüğünü kanla yazıyor.

Bu şartlarda neler vurgulanmazdı ki, fırsattan istifade ile...Dünya kamuoyuna çıkma imkanları bulamadığımız şu kavşakta, ırkçılığın "Batı'nın vebası" olduğu ve biyolojik materyalist-militarist emperyalist XIX. yüzyıl ikliminde yeşerdiğini anlatabilirdik.

Avrupa'da sekülarizm devrimini gerçekleştiren Batı felsefesinin milliyetçiliği nasıl bir hoşgörüsüzlük dini haline getirdiğini ve bu kültür sömürgecilik peşinde İslam dünyasını nasıl kurban ettiğini kaydedebilirdik. Bugün "evrensellik" iddiasında olan medeniyetlerin iddialarının ardında hala etnik milliyetçilik yatmaktadır. Çünkü Batı uluslarüstü moral standartları oluşturma istediğinde değildir. Aksine, bugün Batı'yı temsil ettiğine inana güçler arasında kendi milli "değer"lerini adeta dini bir kurtarıcılık (mesihçilik) heyecanı içinde dünyaya kabul ettirme mücadelesi yaşanmaktadır.

Bosna'da; Çeçenistan'da...Bu gidişe son verebilecek ya da başka bir deyişle dünya barış, huzur ve dengesini altüst eden etnik dehşet adeta Dr. Frankestein'in canavarının kol gezmesine sed

çekecek manevi kısıtlama da gözükmüyor. Çünkü egemen düşünce hâlâ Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya, Sezar'ın hakkı Sezar'a da tıkanmıştır.

Öte yandan "etnik konu" İslam'da hem vakıa, hem de mesele olarak ele alınmıştır. Milliyetçilik, asabiyete-yani ırkçılığa-dökülmedikçe içtimai hayat unsurudur. Bediüzzaman'ın fevkalade vukufla belirttiği gibi içinde "zevk-i nefsani" vardır. Frenk illeti olan ırkçılığın tecavüzkar yapısına karşı üstad Şark'ta millet sevgisini olgunlaştıran ona sınırlarını koyan, "insanileştiren" unsur olarak İslamı kaydeder (Mektubat, III. Mebhas'a bakınız).

İşte bu sebeple İslam'a uygun hareket edebildikleri ölçüde milliyet fikri Şark'ta teavüne, tesanüde sebep olmuştur. Irkçılığa, sömürgeciliğe karşı bayrak olmuş, özgürlüğün meselesi haline gelmiştir.

Nedense, kendi kültürünün dokusundan habersiz yazarlar. Türkler'de milliyetçiliğin (daha doğrusu Avrupa ayarı nasyonalizmin) olmadığından dem vurarak maziyi-özelikle Osmanlı'yı-eleştirirler.

Müslüman Türkler, sadece Anadolu'da değil Kıpçak'tan Hind'e kadar imparatorluk kurdukları her coğrafyada bu inançları gereği değişik unsunları, ırki asimilasyona tabi tutmadan yönetmeyi başarmışlardır.

Batı'nın "evrenselleşmeyi" dayatan milli tahakkümleri ışığında dünya devleti olma politikaları yerine, global sorumluluğu idrak eden cihanşümul devlet olmayı yeğlemişlerdir.

Mesela bakınız, Güney Asya'ya. Müslüman Türk'ün hakimiyeti çekildikten sonra İngiliz sömürgecilerin Kast sistemini, toplumu ırklara göre bölüp parçalama politikalarını karşılaştırınız.

Türkler, milliyetçiliği, ayrılıkçılar tarafından "sopa ile kovalandıklarında" (deyim, M. Kemal Paşa'nın) öğreneceklerdir. Atatürk döneminin hilafeti kaldırıp, kültürel bağlarını Orta Asya ile ikame etme paniği ile ırki kökenlere eğildiği kısa dilimi hariç, Türkiye'de Batı'nın zaman zaman suçladığı anlamda Türkçü uygulamalar söz konusu olmamış, bilakis Türkçüler takibata uğramışlardır.

Globalleşen; ancak küreselleştikçe etnik çatışmanın adeta

paradoksal şekilde tırmandığı, günümüz dünyasında, İslam'ın sosyal yönü, Müslümanlar'ın aynı etnik tuzağa düşmelerini engelleyebilecektir. Dahası, İslam'ın nefsi terbiye edici özelliği kolektif şuuru beraberinde getirmektedir. Üstelik yukarıda da işaret edildiği gibi Batı felsefesinin milliyetçi evrenselliğine kıyasla Şark'ın İslami global bakış açısını bünyesinde barındıran en sıhhatli evrensele ulaşım merdivenidir.

Mesele, bu hakikatleri cihana anlatabilmekte...

İklim Mühendisliği

Tarihe bakış açımızın milli şuuru takviye eder bir şekilde gelişememesininin sebeplerinden biri acaba coğrafyanın-zihnen-esiri olmamızdan mıdır?

Coğrafyaya dayalı aşk, tabii ki, vatanperverlik. Hem de en güzelinden. Kastımız bu yanı değil işin...

İddiam, coğrafyayı kullanamayışımızdır.

Şöyle ki, "Anadolu...Anadolu.." deriz ama onun Samsun-Anıtkabir hattı bize yeter, tarih için.

Meseleyi "umumi Türk tarihi" açısından göstermeliydik. O zaman Altay Dağları'ndan başlayan bir tarih ile Özbek'in Türkmen, Kürt'ün Türk ile bağı daha anlam kazanırdı. Biz coğrafyada belirleyici olarak Anadolu uygurlarlıklarıyla iktifa ettik. Daha doğrusu coğrafyada iki tane Yunan-Roma eseri görünce "Ay, biz bu olalım" diye onun üzerindeki İslami katmanları reddettik. Coğrafyanın esiri olduk.

Coğrafya böylece kültürümüzü zenginleştiren, ona derinlik kazandıran bir unsur değil; bilakis onu daraltan kalıplar haline geldi.

(Bu arada Karun'un Hazineleri'nin Türkiye'ye gelmesi mühim ve güzel bir olaydır. Bakanlık burada iyi bir iş yapmıştır.)

Coğrafyanın kısıtlayıcılığı kültür farkları doğurdur. Hem de Anadolu gibi küçük bir ölçekte...

Mahalli coğrafi farklılaşma, ayrı iktisadi uğraş alanlarına yol açtı. Hayat tarzları sağladı. Bazılarımız da bu ayrımı, milliyet taassubuna kadar getirdi.

İşte GAP Projesi bir yerde iklimi etkileyerek yöreyi milli coğrafya ile birleştirme gayretidir.

Ne var ki, biz mahalliliği seviyoruz.

İnsanın kabilesine, köyüne bağlılığı her ne kadar tabii bir

sosyolojik hadise olsa da biz bu işi biraz abarttık. Büyük şehirlerde şu kadar bölgeci dayanışma/kültür dernekleri ile ufkumuzu daraltır olmuşuz.

İstanbul, kozmopilitti. Kabul. Ama, Osmanlı'nın payitahtı idi. Metropoldü. Türk'ün coğrafyasının merkezi idi. Kültür orada üretilir, tekamül eder; oradan çevreye yayılırdı.

Ankara bu fonksiyonu ifa etmekte aciz kalıyor. İstanbul ise bitirildi. Çevrenin intikamı ile...İstanbul tükenince, bu coğrafyayı bütünleştirecek örgütler de dokunamaz oldu.

Dar coğrafi kayıtlar içindeki nasyonalizmi Araplar "İklimiyya" diye kınarlar.

Bu vesile ile aklıma geldi. Klima satıyorlar. Reklamlarında da "iklim mühendisi" diyorlar. İşte bizi de tarihimizi ve geleceğimizi coğrafyanın esirinden kurtaracak olan odur, iklim mühendisliği...

Milli çıkarı hudut ötesinde aramak tamamen maceraperestliktir. Ne var ki, coğrafya dış politikamızı da hapsetmiştir.

Bosna'daki Karabağ'daki Müslüman çocuğun katledilmesine seyirci kalan zihniyetin Güneydoğu'daki durumu aynı cetvelle değerlendirilmelidir.

Çokkültürcülük Çağında Siyaset

Eskiden demokrasi, "çoğunluk" rejimi olarak bilinirdi. Yani, oy hesabına göre ekseriyeti bulan karar verme mekanizmasına müessir olurdu.

Bugün ise demokrasi, "çoğulculuk" la eş değer tutuluyor. Yani, içtimai hayatta farklı toplum kesimlerinin örgütlü biçimde siyasi sisteme "katılmalarının" gerektiği vurgulanıyor. Başka bir deyişle, çoğunluğun baskısına, adeta "diktatoryası"na karşı çıkışın altı çiziliyor. Post-modern demokratik kültürlerde ise "çokkültürcülük", çağın yükselen yeni değerleri arasında...

Eskiden, Sanayi Toplumu'nda hakim olan siyasi iklim çoğulculuğun milli devlet ve milli kültür şemsiyesi altında yerini alması; açıkçası o zarı yırtmaması gereğini anlatırdı. Şimdi ise globelleşen ve yerelleşen dünyamızda Bilgi Çağı'nın eşiğinde, çoğulculuk sınırlar ötesi boyutlar kazandı, deniyor.

Çokkültürcülük de bu zihniyetin uzantısı.

Fikir babası olmasa da bu düşünceye sistemik bir "paradigma" kazandırmaya çalışan Prof. Charles Taylor'a göre farklı olana "hoşgörü" değil, "tanıma" esastır.

Hoşgöre bir yerde "öteki"ni kendinden aşağı görmek ona "tahammül gösterme" cemilesini(!) de beraberinde getirdiği için; Taylor; asıl önemli olan farklının "zenginliğini", "değerini" ve de "haysiyetini" kabul etmektir, diyor.

Yani, eşitliğe zihnen inanmak...

Bu satırları kaynayan bir ortamda yazıyorum.

Diyarbakır'da kanlı baskın, HADEP Kongresi'nde Türk bayrağına hakeret, yazımın arkaplanını oluşturuyor.

Bugün ülkemizde herkes "eşittir". Kanunlar ayrımı kabul etmiyor. Öyleyse, mesele zihinlerde.

Türkler, çokkültürcülüğü sindirmeli. Kültürel açıdan bireysel

ve grup kimliklerini tanımalı. Çoğulculuğu Türklerin benimsemesi, tek taraflı kalacaktır. Öte yandan, Kürtlerin de bu çoğulculuğun "tekil" bir anayasal kimliğe inkılap etmesi gerektiğine inanmaları gerekmektedir ki elmanın iki yarısı buluşabilsin.

Çokkültürlü bir sosyal hayat; ancak tek bir ülke! Anayasal şahsiyeti ve toprak bütünlüğü ile!

Aynen Avrupa'daki örneklerde olduğu gibi.

AB'de çok kültürlülüğü-çoğunlukla-tanıyor; ama "Avrupalılık" diye bir üst kimliğin şemsiyesi altında.

Bu bazı değerleri, sembolleri paylaşmak demektir. Para birimi, bayrak gibi.

Provokasyon, tamam. Keşke, gibi çoğu partili onaylamaz tavırlarını tepkiye dönüştürebilselerdi.

Fevkalade sükunetle davranmak lazımdır.

O bayrağın oradan sükut edişi kadar, geleceği düşünmek de kahrediyor beni. O bayrakta o bayrağı parçalamak isteyenlerin dedelerinin de şehit kanı vardır. O bayrağa dün rengini kanlarıyla verenler, emperyalizmin oyununa gelmemişlerdi. Bölünselerdi, Anadolu'ya dışarıdan hükmetmek kolaylaşacaktı.

Çokkültürcülük ince siyaset ister.

Onu ayrışmacılıkla karıştırmayın. Çokkültürcülük birliktelik içindir. Bölünmek için değil.

Güneydoğu Meselesine Yeni Bakış

Kaç zamandır, şu sütunda XXI. yüzyıla geçiş semptomlarını, elimizden geldiği kadar, sizler için tahlil ediyorum.

Bugün de günümüz meseleleri, eğer zaman/mekan atlasında ele alınmazsa çözüm bulunamaz. Bilakis, imkansızlaşır diyorum. Başka bir deyişle takvim çağın ikliminin çerçevesidir. Onun ermiş gücünü bilmeden tohumu toprağa atmamalısınız.

Ayrılıkçılık ya da etnik milliyetçilik!...Bu vakıa ile karşılaşan devletlerin Sanayi Çağı'nda reçeteleri belliydi.

Devlet politikası olarak yürütülen kültürel entegrasyon gayretleri...(Ulus-Devletin küçüldüğü, niteliğinin değiştiği kapitalizm ötesi toplumda bunu artık yapamazsınız.)

Yine düşünülen şuydu: Aşiret düzenini kaldırın, cemaatlerin nüfuzunu kırın, sanayileşmeyi sağlayın. Yani "feodal yapıyı bitirin" iş tamam.

Pardon! Sanayi ötesi toplumda aşiretleşme yoğun bir eğilim. Kaldı ki sivil toplumun örgütlenişi cemaatlerle oluyor. Sanayileşmenin de onu ötesine geçirilerek terki bugün söz konusu. Kısacası eski formüller geçersiz. Üstelik, ters tepeceğinden, uygulanması da tehlikeli.

Tamam, Güneydoğu meselesinin örgüsünde dünle bugün arasında "devamlılık" noktaları var. Mesela konunun petrolle irtibatı, Ermeni desteği, dış güçlerin komploları...Bunların dışında bir tarihçi olarak "farklılaşmanın" tezahürlerini de göstermeliyiz.

Bir kere Kürtçü hareket Türk Devleti'nin karşısına çağın cephaneliğini kullanarak çıkmaktadır. (Bundan önceki yazılarında "transnasyonellik" vakıasından bahsediyordum.) İster hoşlanmayın ister kızın; Kürtçü hareket uluslarası bir örgütlenmeyi aynen Siyonistler veya lobici megalo Rumcular gibi sağlanmıştır. Şırnak'taki bir olayı Avrupa Parlamentosu ile ABD

Kongresi gibi uluslararası forumlara "anında" taşıyacak acentaları ve iletişim ağları kurmuşlardır. Bu müdahale ile hep karşılaşacaksınız, artık.

Pekii, ne yapılabilir diyeceksiniz.

Önce, tabii ki terör durdurulacak. Hem de taviz verilmeksizin. Burada bütün Batı ülkeleri kararlı. IRA terörüne karşı 1989 yılında çıkarılan Terörü Önleme Kanunu hükümlerini uygulayan İngiltere, IRA'yı öven ve destekleyen yayınlara da geçit vermiyor.

İrlanda ve İngiltere'de IRA'nın faaliyetlerini desteklemek, övmek suç teşkil ederken, İRA'nın eylemlerini destekler mahiyette yayın yapan gazete ve dergilerin de halka açık yerlerde satılması yasak.

Öte yandan, devlet eliyle milli, dar kalıplı, seküler bir yönlendirme değil de daha hoşgörülü hatta pluralist dini motifleri haiz bir ortak yaşayış çerçevesinin gönüllü kuruluşlar vasıtasıyla Güneydoğu'yu kucaklaması gerekir diye düşünüyoruz.

Açalım.

Devlet, aynen Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'ün OSAV'dan çıkan eserinde vurguladığı gibi dinle barışmalı. Güneydoğu'da dini cemaatlerden teşekküllerden destek alınmalı. Türkiye'deki sivil toplum kurumlarının gönüllü kuruluşların, vakıf ve derneklerin Güneydoğu'da çalışabilmeleri sağlanmalı.

-Ya biz bunları yapabilir miyiz?

Diye dudak bükenlere Behçet Kemal Çağlar'ın Robert Kolej mezunu gençlere söylediği nutku hatırlatmak isterim; "Çocuklar artık hayata atılacaksınız. Başarılı olmanız için kendinize iyi örnekler seçin. Bakın şu yokuştan inerken karşınıza boyalı bir ev çıkacak. Orada Tevfik Fikret yaşamıştı. Hürriyete aşıktı. Rumelihisarını göreceksiniz. O kaleyi sizin yaşınızda Fatih Sultan Mehmed yaptırdı. Ona benzemeye çalışın. Şayet bunu da göze alamazsanız, daha aşağılarda bir mezara rastalayacaksınız. Yahya Kemal yatmaktadır.

Yoo. O'na da benzeyemem derseniz yolunuza devam edin, karşınıza deniz gelecek; kendinizi hemen oraya atın".

Yeni Bir

Toplum Sözleşmesine Doğru

Klasik siyaset ilmi, Rousseau'nun "İçtimai Mukavele"sine özel bir anlam bahşeder. Söz konusu kontrat, devletle fert arasındaki ilişkileri belli normlara bağlayarak, ülkede anayasal düzenin çerçevesini oluşturur.

Bugün devletin küçülmesi ve sivil toplum modeli uyarınca halkın giderek politik açıdan aktifleşmesi ile bu sözleşme yetersiz kalmaktadır.

Hak ve hürriyetler, ferdi platformda, artmakta; ancak devlete karşı yurttaşın kalkanı olan bu imkanlar, halkın halka ettiği, akrebin etmez kabilinden, engelleyemez (ya da caydıramaz) hale dönüştürmektedirler.

Şöyle ki, demokratik kitle örgütlerinin palazlanması ile bu gücün korunması kişi üzerine salınması bazı vatandaşları mazlumlaştırmaktadır. Laiklik diye örgütlenip çağdaş bilmem ne deyip, meydanlara çıkmanın sonunda kişiler, inançları, şahsiyetleri ve hayat tarzları ile en azından kınanmakta, toplum içinde bazı azınlık gruplarınca afaroza maruz kalmaktadırlar.

Demek ki esas olan, Türkiye'de sivil toplum kurumları kökleştikçe, toplumsal ilişkileri, gönüllü kuruluşlar arasındaki münasebetlerin işleyeceği yeni bir konsensusa, daha doğrusu yeni bir sosyal mukaveleye ulaşmaktır.

Fukuyama, "Tarihin Sonu" adlı kitabında, her ne kadar bu meseleye inememişse de, böyle bir mukavelenin "tek dayanağının toplumun her üyesinin öteki sözleşme ortaklarının sözleşmeye bağlılığına gösterdiği kişisel ilgi olabileceğini" kaydetmektedir.

Amerika'da yaşayan bu Japon asıllı sosyolog, XXI. yüzyıldaki iktisadi hesaplarla örülmüş mukavelenin topluma yeniden reforme edilmesi ile meselenin çözülemeyeceğini, materyalizmin aileyi bile bozduğunu kaydetmektedir.

Ona göre "sevgi ve ödev duygusuna değil de salt yarar hesaplarına dayalı, aile üyelerini bir tür anonim şirket gibi gördüğü, liberal ilkeler üzerinde kurulu bir aile bile uzun ömürlü olamaz."

Aileyi maddi bir "partnerlik" değil de manevi atmosferi ile siyasi alana tahvil eden yönetim felsefesi "Devlet Baba" geleneğidir. Türk tarihinin, İslami uygulamasıdır.

Yukarıda işaret ettiğimiz cemiyet içi ilişkilerin dokusuna Osmanlı'da "Millet Sistemi" adı verilirdi.

Burada toplum, manevi hayat tarzlarına dayalı kıstaslarla kompartmanlaşmıştı. Devlet merkeziyetçiliğinden, tabii ki taviz vermiyor; cemaatlere bir yandan geniş kültürel serbestlikler tanırken öte yandan da onların arasındaki ihtilaflarda "hakem" rolünü üstleniyordu.

Irka, milli asabiyete, felsefeye, ideolojiye dayalı devletler, kültürel açıdan "tekelci" dirler. Asimilasyon, hizaya gelmeyene uygulanan terapi usulüdür, bu zihniyette...

Oysa ki, alt kültürleri, kendi mahalli özellikleri ile metropol kültürüne "entegre edebilen" devletler, "esnek" veya çoğulcu kültürü haizdirler. Burada "eritme potası" değil, unsurları bir zeminde rengi/şekli ile "vitraylaştırma" dehası vardı. Zor bir sosyal mühendislik eseridir; ama maharet ile cemaatleri bir arada barış ve huzur içinde yaşatmanın da altın anahtarıdır.

Cemaatleri, ortak bir devlet hedefine, içtimai bir işbirliğine yönlendirmek de Osmanlı'nın "icâbında" yer alır.

O devrin, ilerleme çağlarında, rejime "katılımı" vakıflar, cemiyetler, hatta gayrimüslim cemaatlerle zengin ve dinamik bir görüntü arzediyordu.

İmparatorluğu yıkan; askeri hezimetler, iktisadi çöküş olmamıştır Devlet-i ebed müddeti bitiren cemaatlerarası çatışma olmuştur. Rum'u Türk'ün, Ermeni'yi Kürt'ün Arap'ı Memlük'ün üzerine doğru kışkırtan Batı Emperyalizmi, Osmanlı'nın toplum dengesini bozunca ve Dersaadet de bu depremi durduramayınca...

Sonuç malumdur.

Vurgulamak istediğimiz, devletin zaafiyetinin maalesef mevcut olduğu bir ortamda, sivil toplum örgütlerini birbirleriyle, bir yanda gönüllü kuruluşlar, öte yanda demokratik kitle örgütleri

diyerek, alt külleri arenaya sevkeden dış güçlerin "kurbanı" olmamak için yeni bir mukaveleye ihtiyaç vardır.

Sivil toplum kurumları, özellikle ehl-i imanın çeşitli cemaatleri başta olmak üzere bir "Ordudaki farklı bölük ve taburlara yahut bir çarşıdaki çeşitli mağazalara veyahut da Kur'an bahçesinde dikilmiş farklı güllere ve meyve ağaçlarına" benzetilmektedir.

Üstad Bediüzzaman, uhuvvet unsurlarını tesbit ederken, şöyle buyurmaktadır:

"Sen mesleğini ve fikirlerini hak bildiğin vakit, 'Mesleğim haktır veya daha güzeldir' demeye hakkın var. Fakat 'Yalnız hak ve güzel olan benim mesleğimdir' demeye hakkın yoktur."

Bu fikirler, yeni bir sosyal mukavelenin çekirdeği, inkişaf edeceği zemin olmalıdırlar. Bugüne kadar devlet/fert ilişkilerini tanzim eden siyaset sosyolojisi ülke hakikatlerini göz önünde tutarak, cemiyet içi iletişim çerçevesinde vücud vermek zaruretindedir. Çünkü Türkiye'de devlet, genelde sahaya hakem olarak değil oyuncu olarak hem de maçı durdurmak üzere inmek eğilimindedir.

Biberonlu Tarihçiler ve Kuvözdeki Milliyetçilik

Ben tarihçiyim (gerçi annem beni sunucu sanıyor ama...) Mazide dolaşmanın vakanüvislikten öte bir çabası vardı. Düne bakarak, bu günü daha iyi "görebileceğimize" inandığım için..Böylece zaman/mekan değişkenliği içinde bizi yarına taşıyan takvim lokomotifindeki garip seyyah olarak bir yerde istikametimizi belirten yol tabelalarını okumanın daha kolay olabileceğine inandığım için..

Bugün geçmişteki bilinmeyenleri tahlile kalkan meslekdaşlarım yeni bir çağın idraki ile ayrıntıları anlamlandıracak global perspektiften yoksun kalmış, değiller midir? Tarih oluşurken, yeni bir çağla "baştan yazılırken", içtimai belleklerimiz virüslü bilgisayar disketleri gibi geçersiz kalıyor. Onca ilmi donanım yaşanan tarihi zabta geçirmekte yetersiz, dünü değerlendirmelerimiz ise yeni bilgilerin ışığında, "defolu" kalıyor. Anlaşılan, baştan başlıyoruz. Biberonlu çoculara döndük. XXI. yüzyıl bizi "çocuklaştırdı"

Ben XX. yüzyıl tarihçisiyim. Bize XX. asrın 1914'e başladığı, soğuk savaşla bittiği söyleniyor.

"Yüzyıl" rakamsal bir kompartman. Ama, çağ öyle değil. Çağ dediğinizde uluslarası sistemin iklim değiştirmelerini temsilen iki dönemeci arasındaki zaman dilimini kastediyoruz. Ve biz de burada XX. yüzyıl bitti derken, 2000'e vardığımızı değil de, küresel cemiyetin psikosferinden bahsediyoruz.

Ben 1955'te doğdum. O zaman Türkiye Soğuk Savaş'ın ayırdığı komünist doğu ile hür Batı arasında yerini ikinci kampta, üstelik hayli heyecanlı bir taraftar olarak almıştı.

O günlerde babalarımız, çağın ideolojik saplantılarına kaptırmışlardı kendilerini. Onlara göre tarih Kızıllar'la, hür dünyanın amansız mücadelesinden ibaretti.

Altmışsekizleri bilmiyorum. O kuşaktaki ağabeylerimizin bağlantılarından uzak kalmıştık.

Yetmişlere geldiğimizde doğunun sadece Marksist-Leninist Rusya olmadığını öğrendik, bir de "Asyalılık" vardı. Dar dünyamızın ötesinde inancımızı paylaştığımız Ortadoğu'yu tanıdık. Seksenlere vardığımızda dünyada soydaşlarımızı hatırladık.

Demek ki, dünya Batı ve "hain düşmanları"ndan ibaret değildi!...

Pekii, ya tarih anlayışımız?

Geçmişe bakınca XX. yüzyılı, dünya savaşlarıyla ideolojilerinin boy ölçüşmesi olarak mı hala yorumlayacaktık?

Ben mi yanılıyorum; ama aslında XX. asır Anglo-Sakson ve Slav nasyonalizmlerinin aşk-nefret sendromu içinde cereyan etmiş medeniyetin "kaybolmuş yılları" olmasın?

Birinci Dünya Savaşı'nda müttefikler. Ama büyük paylaşımın rakipleri. İkincisinde de öyle...

Anlaşmazlık belirginleşince soğuk harbin muhasımları.

Stalin malum, Gürcü. Savunduğu Komünizm. İcraati Pan-Slavik Rus Milliyetçiliğinin gerekleri. Doğulu mu? Hayır. Asyalı değil. Orta Asyalı'nın katilamcısı. Basbayağı Avrupalı. Onun için Orta Avrupa'ya kadar coğrafyasını genişleterek, eğilimini tapulaştırmış.

Komünistse, o zaman neden gerçek devrimci, sömürgelerin enternasyonalist bayrağı Galiyevciliği bitirdi?

Peki, kim komünist? Castro mu? Faşist Franco-İspanyol diktatör-ölünce Küba'da bir hafta yas ilan eden o mu komünistti?...Anlaşılan XX.yüzyıl Batı'daki ulus-devletlerin milli ihtiraslarının çilesini çekmiş sevimsiz bir devir. Mezartaşına yazacak iyi birkaç söz dahi bulamaycağımız bir çekişmeler çağı...

XXI. yüzyıl, komünizmi gömdü. Milliyetçilik, Batı'daki Frenk illeti unsurlarıyla Yunan'ın megoloideasında, Sırp'ın katliamcılığında yaşıyor. Güneydoğu Anadolu'da ırkçılığını gösteriyor. Rusya, Avrupalılaşmakla, Amerikalılaşmakta...Batı geçen yüzyıl egemendi. Bu konumunu bırakmak istemiyor. Sanayi ötesi çağa geçişin aslında esas engelleyicileri onlardır. Yeni Dünya Düzeni Batı Kapitülasyon Düzeninin devamlılığını

sloganlarla değiştirdiğini ima ederek sağlamaktır.

Bize düşen Bilgi Çağı'nın Yepyeni bir Dünya Düzeni'nin bir cihan mefküresinin samimi savunucuları olmaktır.

Milliyetçilik, içtimai nefistir. İnsanın fıtratıdır. Onu yok edemezsiniz. Terbiye edebilirsiniz. Bunun da formülü İslam'ın sınırlarını vatanperverliğe döşemekten geçer.

Yeni çağın manevi iklimi, eğer huzur ve adalet istiyorsak, acaba ne olmalıdır? Bilmem, anladınız mı? Biberonlu biz tarihçilere düşecek çok görev vardır. İlerideki yazılarımda "kuvözdeki yepyeni milliyetçiliğimizi" öldürmemek için neler yapmalıyız, onu da yazacağım, inşaallah.

Bir Sohbete Dipnot Koymak

Geçenlerde Demirtaş Ceyhun Beyle Neşe Düzel Hanım oturup tarih konuşmuşlar.

İkisini de tanırım. Severim de, sempatik insandır, Ceyhun.

Son zamanlarda "Türk kimliği" üzerinde tartışmalar, "Resmi Tarih-Alternatif Tarih" çekişmesinin ışığında pek popüler oldu. Söz konusu söyleşiyi de o eksende değerlendirmek lazımdır.

"Her nesil, kendi tarihini yeniden yazarmış" diye bir söz vardır. Şimdi için geçerli bir tespit haline geldi galiba. Bugüne dek yazılanlar hepsi "palavra" imiş!...

Tabii, her şeyi söyleyebilirsiniz, inanıp da savunabilirsiniz. Saygı duyarım, ama izin verin de tarih yorumunuza, bazı yerlerine bir kaç "dipnot"da ben koyayım. (Hani bu kadar Türk ve yabancı üniversite tahsili, ihtisas ve öğretim elemanlığıma rağmen haddimi aşıyorsam, lütfen beni bağışlayınız).

Okuyucularımızın aklı karışabilir düşüncesiyle arz edeyim. Bir kere şu Osmanlıların Türklüklerinden utanmaları hadisesine doğru teşhis koymak gerekir.

En basitinden fermanlara bakınız; "Ben ki..." diye başlayan girişte "Türk'ün hakanı" ibaresi hep kullanılagelmiştir.

Burada kast edilen şudur; Türk adı, bozkır kültürü (göçebe demiyorum, dikkat ediniz) içinde mütalaa edilir. Osmanlı, özellikle kuruluş ve yükseliş devrinde yönetim çevresinde kullanılan ve eğitimi, ihtisası ve makamı itibariyle yükselmiş "seçkinlere" verilen addı. Tanzimat'tan sonra, Osmanlıcılık şemsiyesi altında, ayrılıkçılık rüzgarlarına karşı, millet oluşturma gayretleriyle bütün imparatorluk mensupları için geçerli oldu. Burada saray ve taşrayı ayırmak için kullanılan bu kıstası Türkleri bir tür ante-bellum Güney Amerikasında rastlanan "zenci" statüsü gibi aşağılayarak zikretmek doğru değildir. Kaldı ki, bu farkı ilk

belirtenlerden Prof. Dr. Şerif Mardin'in "Din ve İdeoloji" kitabına başvuralabilirsiniz.

"Türklerin tarihte kurdukları devletler talana, yağmaya dayanan göçebe devletlerdi."

İki nokta: İlki göçebelikle ilgili. Bırakınız Türk ve Batılı bilim adamlarını...1930'lardaki Macar Türkologları bile Türkler'in göçebe kültürüne değil "bozkır" kültürüne ait olduğunu savunageliyorlar. Farkı lütfen bilelim.

İkinci husus; talan, yağma meselesi.

Şimdi Kafesoğlu'nu, Ögel'i söylesem, taraflı diyeceksiniz. Ömer Lütfü Barkan gibi hayatını Amerikan Üniversiteleri'nde hocalıkla geçirmiş alimi salık versem; köhnedi mi diyeceksiniz?

O zaman iyi bir Marksist olan (üstelik saydığım) Prof. Dr. Sencer Divitçioğlu'nun "Kök Türkler" kitabını hiç okumadınız mı? Biraz ağır gelmiştir, belki ama hiç olmazsa "içindekiler" sayfasına baksaydınız, "üretgenlik"-üluğ-diyor. Altında yazmış, bakın stepokraside çobanlık, tarım, kent, ürünlerin değişimi, vergi, ticaret de var. "Kök Türk Üretim Tarzı" da diyor.

"Yağma bitince Osmanlı ekonomisi bitti."

Affedin, ne olur; ama, Osmanlı'nın iktisadi çöküşü için Amerika'dan gelen gümüş, altın para; Hindistan'a alternatif gidiş yollarının keşfi vs. gibi faktörleri unutuyorsunuz. Kapitülasyonların veriliş sebebi de global perspektiften kaynaklanan Osmanlı iktisadi durgunluğunu bertaraf etmek için değil miydi? Braduel Türkçe'ye de çevrildi, keşke onu bari okusaydınız.

"Türklerde hukuk yok!"

Olamaz, bunu söylemediniz herhalde.

"İl gider, töre bitmez" Moğol Kanunlarının bile cilt cilt dünya dillerine çevrildiği bir akademik hayatta onlardan katbekat adalete gönül vermiş Türklerin evrak-ı metrukesinin bulunduğu bir Arşiv'e uğrasanız, sicilleri metrelerle ölçebilirdiniz. Siz Babıali mensubunuz. Arşiv de oradadır. Ama kabahat bizim Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'de. Beşinci cildi tamamlanan her biri 700 küsur sayfalık "Osmanlı Kanunnameleri'ni size göndermemiş.

"Türklerin sahtekarlığının mizaçları olması" kanaati!..

Demirtaş Bey dostum, sizin İngilizceniz de var herhalde.

Bırakın "kara bıyıklı" Türk alimlerini (bakın ben bıyığımı kestim, belki bana inanırsınız); şu Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi "Near East Collection" da bulunan yabancı seyyahların Osmanlı intibalarını ihtiva eden hatıralarına göz attığınızda tablonun sizinkinden farklı olduğunu göreceksiniz.

Bakın doğrunuz da var. Hakkınızı teslim ediyorum.

Türkçülüğün Ortaasya'dan gelmesi. (Tabii, Fransa'dan, Venezuela'dan gelecek değildi ya!...)

Buna da kızıyorsunuz. Türklüğü küçük gördüler diye sultanlara kızıyorsunuz, Türklüğü getirdiler diye Jön Türklere de kızıyorsunuz!... Nasıl yaranacağız size şaşırdık!...

Size katılıyorum (sürpriz!...) gerçekten yaşadığımız gecekonduculuk beni de rahatsız ediyor. Ama, ben bunun Osmanlı'yı, redden kaynaklandığına inanıyorum, izninizle. Bunu da ne zaman isterseniz, tartışabilirsiniz. (İsterseniz sohbete Neşe Hanım da katılabilir)

Genellemeler tehlikelidir. Biz bilim adamları olarak peşin hükümlerden de kaçarız. Göçebe tarihçi olmadığımız için de tarihi ciddiye alırız, onunla "matrak" geçmeyiz pek.

Eh, ne kadar olsa haklısınız:

'Aydınlarımız kendindeki aşağılık kompleksini halkımıza mal ederek palavra tarihleri yazıyorlar.

Selamlar, saygılar.

Türküm, Türkçüyüm

Ne olur bana da tahammül ediniz.

Hani, o okullarda andımız vardır ya, "Türküm, doğruyum, çalışkanım.." diye başlar; ben de ona ilave yaptım-şahsım adına-: "Türküm, Türkçüyüm.."

Ne olur beni kınamayın. Ben de bu ülkenin "mozaik" diyorsunuz ya, onun bir rengiyim. Yani, şu eşcinsellere, hayvanlara, otlara gösterdiğiniz hoşgörünün "kırıntısını" da bana tanıyın, bahşedin canım!...

Irkçı filan değilim. Kimsenin kimseye naysonalizm dayatarak tahakkümünden yana değilim. Her türlü kan/gen putlaştırılmasına, bilakis karşıyım. Milletlerin, Afrika'nın en ücra mağarasında dahi yaşayanın, kendine mahsus güzelliği benden öte zenginliği olduğunu düşünürüm. İnancım böyle emrediyor. İmanım, insanlar arasındaki münasebette "takva"dan başka faikiyet ölüçüsünü yasaklamıştır. O hususta dahi kanaat arzedip, makbul/menfur ayırımı yapamam, şirkten-açığı olsun, gizlisi olsun-çekinirim.

Ben insanı seviyorum.

Milletime olan aşkım, Yaradan'dan ötürüdür.

Yasakçı değilim. Türk gibi kendini görmeyenin de şu vatanda dahi her türlü hakkını savunurum. İnandığı gibi yaşasın, olduğunu sandığı gibi görünsün. Serbestçe.. Öyle ki, ben de kendimi rahat hissedeyim.

Hem yasakçı olup, bunu da mazur göstermek için Türklüğümü de küçültmem yalnız.

Benden olmayanlara yaranacağım diye çarpık bin mantıkla "Canım bizde de Türklük mü var..." Ya da "etrak bi-idrak" dedirtemem kendime. Sonra "kabağın sahibi" kızar bana.

Ne var ki, Türklüğün de dünyada yaşanan global trendlerin ışığında yeniden tarifini de gerekli buluyorum.

Türklük, globalleşmenin ve mahallileşmenin hakkını verebilmeli.

Küreselleşen bir dünyada Türk milliyetçiliği Türkiye coğrafyasını "kırmak", "aşmak" konumuna gelmiştir. Türk dünyasının, şöyle veya böyle, açıldığı bir iklimde, Azerisinden Doğu Türkistanlısını da içine alacak şekilde, mahalli farkları kabullenecek cihanşümul bir tanıma kavuşturulmalıdır.

Dahası, Anadolu medeniyetlerinden Batılılaşma vetiresine kadar zaman tünelinden geçerken Türk'e katılan kültürel unsurları reddetmeyen bir zihniyetle yeni bir senteze ihtiyacımız olduğu kanaatindeyim.

Türklük mana ve mefhum itibariyle bir "üst-kimlik" kıvamını bulmalı ki, folklorik, etnik her unsur onda kendi çoğulculuğundan bir renk, bir nefes görebilmeli. Görüp, o kimyaya katkısından dolayı o hüviyeti sinesinde barındırabilmeli. Benimsemeli. Herkes, çeşitliliğin içinde, o terkipte kendinden bir parça bulabilmeli.

Ben dünyada Türkçülüğün okulla, eğitimle, Bilgi Çağı'nı kucaklamakla savunulacağını metod olarak "bayraklaştırmışım".

İçte ise cumhuriyetin siperlerini vermeden, o kaleleri terk etmeden, hatta bu konularda devletin "şaperonluğuna" (mürebbiyeliğine) ihtiyaç duyulmaksızın, sivil toplumun, yaşayan Türklüğün kendini esnetebileceğine inanıyorum.

Çeşitli renklerden, dünya milletler ailesinde Türklüğe yeni bir vitray (mozaik demedim) oluşturabilecek estetiğe sahip olduğumuz kanısındayım.

Laikperestin de, İslami bakışa sahip olanın da paylaşabileceği ortak paydanın Türklüğün yeniden yoğrulmasından neşet edecek asil bileşimde mevcut olduğu iyimserliğini taşıyorum.

Böyle bir milli şuur ile insanlarımızın birbirleriyle iyi geçinebileceği, diş gıcırdatmayacağı, stres ile birbirleriyle hırlaşmayacağı bir antropolojik düzen taraftarıyım.

Ne olur, beni bağışlayın.

Ben Türküm, Türkçüyüm.

Türkçülük Haftamı, kendi kendime kutluyorum.

Beni de kutlayan varsa, minnettar kalırım.

Sağ olun, var olun.

Değerli CHP'liler

Sizleri hoşgörü ve sevgi ile kucaklıyorum.

Ama, bazı tavırlarınızı anlamakta güçlük çekiyorum. Kasım Gülek'in cenazesine gelmek, ama namazına katılmamak! Adeta bir protesto mahiyetinde. Belki de öyle "zannedilmiştir", sui zannımız varsa, bağışlayın.

Sekülarizme "sımsıkı sıkı sıkı" sarılmalarınız doğrultusunda belki Ecevit'e de içerlemişsinizdir, Hocaefendi ile tokalaştı ve böylelikle taviz verdi diye...

Cumhuriyete bağlılığınızı göstergesi ise bu yaklaşım, ne olur Türkiyemizde cemaat farkı olmaksızın dini kesimin yüzde doksan dokuzunun "dindar cumhuriyetçiler" olduğunu ve bu ülkenin temellerine aşk ve ihlasla sahip çıkacaklarını bilin.

Seçim ilanlarınızda "Dünyada Yeni Sol Türkiye'de CHP" diyerek herhalde ideolojik olarak partinizin ilerleme kaydettiğini vurgulamak istiyordunuz. İnanın, bir siyaset bilimci olarak buna samimiyetle sevinmiştik.

Ancak, işiniz zor, çünki Yeni Sol'u kendi arkadaşlarınıza anlatmakta sıkıntılarınız var gibime geliyor. Eskisinden yenisine inkılab olurken sosyal demokraside veya solda nasıl global transformasyon yaşanmaktadır, pek anlayamadılar galiba.

Eski solun, sekülarist yaklaşımının da bir parçasını oluşturduğupozitivist bakış açısı, XVII. yüzyılın Bilim Devrimi'nin çocuğudur. Maddeci görüş dünyayı makineye indirger, evrimini ise "Sosyal Darwinizm" uyarınca tabii seleksiyondan geçmiş seçkinlere dayar. Bu itibarla partide buluşan elit tabaka, devleti kurar ve o devlet toplumsal dönüşümleri sağlar.

Şimdilerde Bilim Devrimi'nin müspet bilimlerdeki temel dayanakları yıkıldı. Kaldı ki, Yeni Sol aynen SSCB'de olduğu gibi,

devletçiliğin katı uygulamalarının yolsuzluklara sebebiyet verdiğini ve halka rağmen ictimai deneyimlerin demokrasiyle-hele katılımcı demokrasiyle- bağdaşmadığını savunuyor. (Ukalalığımı bağışlayın, ama yabancı dilde okuduğum onca kitap böyle diyor; ben uydurmuyorum..)

Avrupa'da, hani demokrasinin beşiği dediğimiz Avrupa'da, Yeni Sol, devlette değil, sivil toplumda konuşlanıyor. Toplumsal dönüşümü sivil toplumdan hareketle başlatıyorlar. Bunun için ise çıkış noktaları yeni bir bilim teorisi. Yani, solun bilgiye bakış açısı, epistemolojisi devrim geçirdi.

Bakın, Hilary Wainwright "Yeni Bir Sol Üzerine Tartışmalar" adlı kitabında bunu anlatıyor. (Ayrıntı Yayınları...)

Marksistler dahi anladığımız anlamda "bilimsellikten", postmodern dünyaya yaraşır bir bilgi teorisine, yeni demokrasi biçimlerine ebelik edecek kaynak olarak bakıyorlar.

"Politika" diyor Wainwrigh, partilere hitap ederek, "toplumsal hareketlerle birlikte oluşturulmalıdır." (s.312)

Öte yandan, toplumsal hareketler böylesine duyarlı bir siyasi partiyi kendilerinin hayati motoru oldukları sosyal ve siyasal değişim dinamiklerinin potansiyel destekçi olarak görürler. (s.267)

Bilgi Toplumu'na açılım, Yeni Sol'a inananlar için laikliği anladıkları tarzdan farklı bir tanıma kavuşturmalarını bekliyor. Laiklik, bizim için teokrasinin karşıtı değildir, çünkü İslam'da teokrasi yoktur. Vicdan hürriyeti işin özüdür, temel niteliğidir. Bunun ötesinde değişen bilgi teorisi ışığında sekülarizmin, "izm" olarak en doğru tanımını, postmordern hüviyetiyle S.N. Attas ("Modern Çağ ve İslam Düşünüşünün Problemleri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1989, 2. konuşma) yapmaktadır.

Değerli CHP'liler, global ölçekte medeni ülkelerde sosyal demokrasiyi kavrayabildikleri ölçüde bu milletle ve yarınıyla barışacaklardır. İşte, o zaman İslam asıl yeri olan sivil toplumaümmete-intikal duyulmayacaktır. Sivil toplumun değerlerine, teşekküllerine edecek ve resmî, politik söylemine ihtiyaç sosyal demokratlar sahip çıktığı ölçüde ve sürece ülkemizde siyaset çekişme mahalli değil, hizmet ve üretim sahası olacaktır.

Saygılar sunuyorum.

Apokalipsin Üç Atlısı

İslam alemi bayramını idrak ederken Türkiye'nin başbakanı önce Paris, onu takiben de Moskova'da dünya savaşlarını, hassaten de Nazizmi kınama törenlerine katıldı.

"Efendim, Çeçen katliamı sürerken Rusya'yı ziyaret doğru mudur?" tartışmasına hiç girmeyeceğim.

Sadece, karınca kararınca misali, sizin de bildiğiniz bazı hususları hatırlatmama izin veriniz, diyeceğim.

Dünya savaşları, Batı toplumunun doğal sonuçları değil midir? Bu vahşi tabloları sathi bir anlayışla değerlendirirseniz, haydi kınayın faşistleri..."Kahrolsun!" demekle, yarın güneş açsa, dünya bayrama kavuşsa!...

Herşey "Bilim Devrimi" ile başladı. Bilim Devrimi, otomasyona açılan sürecin anahtarı yani Sanayi Devrimi'nin anahtarı oldu. Oysa ki, şifrelerini çözdüğünüzde Batı'nın övündüğü bu "fenomen" din yerine ilmi ikame etmekten, yaratılandan Yaradan'ı soyutlama işgüzarlığından başka bir şey değildi.

Biyolojik materyalizmle "insan insanın kurdu" haline getirildi, "hayvanlaştırıldı"; daha doğrusu iktisadi ihtirastan başka dürtü tanımayan bir "homo economicus" haline indirgendi.

Ve hoş geldin, "Kapitalizm"

İnsanoğlu, Sanayi Toplumu'nun cenderesine sıkışınca, refah uğruna ruhunu, kendine üfleneni kaybetti. Servet uğruna emperyalist oldu. Cihanı hammadde kaynağı, pazar imkanı arama yolunda kana buladı.

Kapitalizmin bu arada iki düşman kardeşi oldu:

Komünizm ve Faşizm

Her ikisi de Sanayi Toplumu'nun vebalarına "kendi sistemi içinde" çare arayan "sıkışmışlığın" ya da tükenmişliğin tabii

neticeleriydi.

Apokalipsin atbaşı giden süvarileri.

"Azgınlaşmış nefsin orduları"..

Nefsini tanımayınca, insanoğlunun özgürlük arayışı ihtilallerle, savaşlarla, mega intiharlarla devam etti, ediyor.

Oysa ki, insanın kurtuluşu içinde...

"Hiç bilenle, bilmeyen bir olur mu?"

İslam'ın neşesini yakalayamayan, Allah'a (c.c.) teslim olmanın insanın ruhunda açacağı özgürlük ufkunu göremeyenler için dünya tabii ki "hapishane"....

Öyle bir kafes ki, özgürlük insan hakları deyip, haklar talep edilince, dünyevi nimetler insanı tatmin etmekten aciz. Adeta tuzlu su içer gibi...

Kimlikler parçalandı. Cesedi refaha kavuşturayım derken, insanoğlu "Felah" ından oldu.

Toplumlar "atomize" olurken, çığlıklar kopuyor, XXI. yüzyılın eşiğinde, "milli birlik" diye...

Demokratikleşme, kimine göre, ayrışmanın istikameti...

Küçülerek, kompartmanlaşarak bir arada mozaikleşerek yaşamanın çabası hepimizi "tevhid"den uzaklaştırmıyor mu, aslında!..

Oysa ki, "İttihadın meşrebi, muhabbettir. Husumet ise cehalet, zaruret ve nifaktır."

Bugün kaç kişi, bölünmüşlükten müşteki ruhların kaçta kaçı, farkındadır!

"Halbuki; imanın verdiği nur ve şuur ile sana gösterdiği ve bildirdiği Esma-i İlahiye adedince vahdet alakaları, ittifak rabıtaları ve uhuvvet münasebetleri vardır."

Bunu Berlin'de ikamet eden ve kendini "ehl-i imanın dualarına muhtaç, aciz, kusurlu ve cahil marangoz işçisi Afyonkarahisarlı" okuyucum Ekrem Zeylan, otoriteden naklen, gördü de bizim "vahdet mühendisleri" niye hala resmi kayıtlarla, 8. maddelerle, anayasa değişikliklerileyle bunalmış zihinlerine yerleştiremiyorlar, şaşarım.

İnce İnce

"Başbayan"ı keyifle izliyorduk.

"Yasemince" ayrı bir güzeldi. "İnterstar" büyük bir meblağla onları transfer etti; ama, orada "Başbayan" kalmadı!...

Cansu hanımın muhalefeti halkı ne kadar güldürür, bilemem.

Yoksa, özel kanalın transfer paraları heba mı oldu?

Şu tatilde şakaya boğmak işi, affedilir.

Ne var ki, pazartesinden itibaren ülkemizi zor günler bekliyor. Dış politikada yığılı meseleler düşmanlar hezeyanda...Öte yandan, baraj yıkılmış; ekonomi raydan çıkmış, yavrularıyla fukarayı treni altında bırakan vahşet krizleri içerisinde...

Bırakanız artık "partizanlığı"..Bir hükümet yakaladık, attık havuza, başarısına dua edelim. Ellerindeki Türkiye'dir.

Bir noktaya temas etmek istiyorum: Bir "endişem" var ve sizinle paylaşmak istiyorum.

Şu baharla birlikte Tansu Hanım, muhalefete geçecek. İşin doğası ve demokrasinin vazgeçilmez kuralı eleştirecek. Hırpalayacak. Hakkıdır.

Ancak, biri Mesut beyi uyarmalı. Eleştiri makamında kendisi iken, Çiller'in "İğnelerine" bu kadar aldıran, asabını yitiren ve (affetsinler beni) akabinde hırçınlaşabilen Yılmaz bu süreçte, ülke yararı için, sinirlerine hakim olmalı ve tezgaha gelmemelidir.

Yine aynı "kaygım" doğrultusunda arzediyorum.

"Anarefah" iktidarının kurulması yüksek ihtimale kavuştuğu anda Sn. Çiller, çaktırmadan halk arasına karışıp, "İnce ince" giydirmelere başladı.

Hanımlarla, genç kızlarla sohbet edip, "karanlıklar" dan bahsetmeye başladı.

Malum, şu "çağlar gerisi...." edebiyatı.

İşte, en tehlikeli "vuruş gücü" budur, Tansu Hanım'ın elindeki

koz olarak.

Yılmaz'ın seçim öncesi Erbakan tenkitlerinin bazıları tarafından yüzüne vurulageldiği bir ortamda bu silahı devreye sokmak, soğuk savaş döneminde nükleer düğmeye basmak gibi bir neticeyi beraberinde getirebilir. Strateji uzmanları o ana "MAD" (crazy, yani çılgınlık manasında "Mutually Assured Destruction", İngilizce: Karşılıklı İmha) derlerdi. Anlayacağınız, savunma amacıyla da tetiğe asılmak, karşınızdaki rakibinizin "ikinci vuruş gücüne" sahip oluşundan dolayı, kitlevi bir tahrip demek olacaktır. Aman, yalvarırım, bu ülkenin, güzel Türkiye'nin selameti için , Türkiye üzerinde oynanan ve kurbanı kılınmak istenen "Medeniyetler Çatışması" fitnesini iç politikaya sokmayalım.

Görüyorsunuz, Amerikan yayın organları bizdeki demokrasiyi adeta küçümsercesine bizi "irtica sendromu"na sorkma müjdesini(!) veriyorlar.

Avrupa tarihindeki sekülarizmin tatbikatı ve evrimindeki mücadeleler bizim mazimizde yoktur. Monte edilmeye de kalkışılmamaldır. Kaldı ki, teorik olarak da Kilise/Politika ilişkileri İslam ümmetinin doğasına aykırıdır.

Eğer Refah, bu sahada, varsayalım ki, yanılgıya düştü, tabii ki "uyarmak" hakkımızdır. Ancak, "incelikle" usul-ü nazikane ile...

Bu çerçeve içinde Tansu Hanım'a, muhalefet yıllarında sadık kalabildiği ölçüde, büyük ve bence kutsal bir yükümlülük, sorumluluk ve vebal düşmektedir.

Bu idrak, herşeyden önce malum çevrelerin iğfaline kapılmamayı emretmektedir. Laikçilerin (bakın laikleri tenzih ederek arzediyorum) tribün sevdasını gemlemeleri demokrasimizin olgunlaşması için elzem görülmektedir.

Yineliyorum; Aynı mesuliyet Erbakan ve arkadaşları tarafından da paylaşılmalı.

En küçük bir "ima" dahi, medyada kartopu efekti ile büyütülüp çığ gibi Refah'ın üstüne gelebilir. Sn. Erbakan, İslam dinarı veya İran Devrimi, konusundaki beyanatlarının "yanlış anlamalara" sebebiyet vermemesi için ince bir politika uygulamalıdır. İktidar oluşunun "büyüsüne" kapılmamalıdır.

Onun işi de zordur. "Değiştin! suçlamalarının "takiyye" iftiralarıyla örüldüğü bir iklimde, Anarefah baharı bulutlarla

perdelenmemelidir.

Hükümet kurulur ve icraata başlar başlamaz, siyasi muhalifler bu iki partiyi birbirlerinden koparmak için, siyasi taktik açısındanbelki "caiz" görülecek manipülasyonlara girişeceklerdir. Bu bağlamda ANAP'ın işi yine zordur. Temkinli, ince bir politika ile "ahlaki demokrasiyi" yaşatabilmede tökezlememeleri gerekmektedir.

Çare, kültürdedir. Siyasal kültürün kamilleştirilmesinde. Bu bir eğitim meselesidir. Bazı mefhumlarda milletin mutabakata varabilecek şekilde, tanımların billurlaştırılmasıdır.

Ne var ki, ülkemizde laikler kadar "laiklik" kavramları da çoğuldur.

"İnce ince uzun bir yoldayız"

Bu yol, azami ihtimam gerektirmektedir.

Haksız mıyım?

Habitat ve Dini Cemaatler

Habitat'la ilgili bir paneldeyim.

Abdest almak için bir dışarı çıkayım dedim. Televizyon muhabiri, genç bir meslektaş yakaladı beni. Elinde mikrofon değil, bazuka tutuyor sanki..Mümkün olsa o mikrofonu ağzımdan içeri, nefes borusundan mideye kadar sokacak. Habercilikten ziyade "gastroenteroloji" uzmanı, mide hastalıkları hekimi gibi davranıyor.

Recep Tayyib Beyin Habitat'la ilgili şikayetlerini soru haline getirmiş, benden "notercilik" bekliyor.

Kibar davranmaya çalışıyorum, üsteliyor.

Sözüm ona bizim onyıllarımızı verdiğimiz mesleğimizde bizi sıkıştırmaya yelteniyor.

Şevkini kırmayayım, haddini bildirmeyeyim diyorum; diretiyor. Eee başkan, hatırın büyükmüş. Sn. Erdoğan'a kişiliğine, çalışkanlığına saygım, taktirim ve sevgim dolayısıyla sesimi çıkarmadım.

Ama, sizin için çalışanlar böyleyse..

Ne olur beni bağışlayın ama ifade edeceğim.

Doğrudur, kalbiniz kırıldı değerli Refahlılar. İktidardan resmen "dışlandınız". Vakıa inkar götürmez.

Ancak bunu vakarla sineye çekmekte yarar vardır. Aksi-ki bazılarınızda adeta kompleks olarak belirmekte- bir tür herkesin size komplo çevirdiğini sanmakla eşdeğerli bir içtimai şizofreniye kapılmak olacaktır. Bu tür bir psikoloji, toplumdan o tepkiyi de vücuda getirir. Yani, korktuğunuz başınıza gelir.

Dikkat ediniz, Sn. Erbakan zaman zaman biz bu ülkenin sahibiyiz, Atatürk yaşasaydı Refahlı olurdu derken o kompleksi yenmek adına moral veriyor.

Psikolojik "getolora" hapsetmeyiniz kendinizi.

Bu Anti-Semitik günlerin "Yahudi Sendromu"dur.

Kendini tecrit etmek..

Mekan itibariyle de arzedeyim. İslami kesim, toplumla "kaynaşmalı" Başörtüsü zulmünden gocunup, mekansal itibariyle gönüllü tecrit demek olan sitelere çekilmemeli, ricat etmemeli..

İnsanlarımızın "harmanlandığı" hemzemin geçitlere ihtiyacımız var. Bunlar siteler olur, kooperatifler olur.

Amerika'daki Çin mahallesi, Porto Rikoluların beldesi, İtalyan köyü gibi kültürel çeşitliliğe coğrafi boyut eklersek, bu ükleyi tepeden tırnağa böleriz; ne vatan kalır, ne millet.

Osmanlı azınlıklara kültürel haklarını vermişti; ama araziye dayalı muhtariyete kapılarını hep kapalı tutmuştu.

Diyeceksiniz Osmanlı'da Müslüman, Hıristiyan ve Musevi "mahalleleri" de vardı. Ama, bir kere ibadetgahları aynı avluyu paylaşıyorudu. (Bakınız Ortaköy'e, Beykoz'a...) İkincisi, o çok uluslu bir "imparatorluktu" Milli kimliğin üzerinde bir üstkimlik- "Osmanlılık" mevcuttu.

Bu arada ikinci, yine Habitat'la ilgili olarak, bir meseleye eğilmek istiyorum. BM'nin de öngördüğü, malum sivil toplum gruplarının katıldığ "koza"lar olacak.

Bu kozalardan biri "Dini hayat".

Dünyanın her tarafından ruhani hareketler katılacak.

Yani, onların "tarikat"leri.

Türkiye'nin geleneğinde İslami dava hareketleri, tarikatler mevcut olagelmiştir.

Bunlar bugün "yasaktır", resmen. Ancak, hepimiz de gayet iyi biliyoruz ki, fiilen-cemaat olarak- bir devamlılık var.

Bu formlarda da temsil edilmek en tabii hakları.

İşte, Habitat II'nin görüştüğüm ev sahibi komite üyeleri tarikatlere çağrı yapılacağını kaydettiler. "Bu demokratik katılımın kullanımı için gerekirse hapse bile gireriz" ifadesinde bulundular.

Demokrasi, sınır tanımıyor.

Ama, katılımcı olmak lazım. Kaynaşmak lazım. Küsmeden, yaygara koparmadan, kendini dışlanmışlığa mahkum etmeden..

Çağın Çığlığı ve İslam

XXI. yüzyıla doğru seyrederken, bilgi toplumunun, dine dönüşü başlamıştır.

Kayda şayandır. Batılı sosyologlar, bu vetireyi ya "Allah'ın intikamı" ya da "de-sekülarizasyon" şeklinde tanımlıyorlar... Tabii, sebepler hakkında teferruata inmek mümkün. Yalnız, sanayi toplumunun iktisadi dürtülerle mahvettiği dünyanın artık materyalizmden kurtulmak isteyişidir..işte, o maddiyatçılık; yerküreyi, ihtiras pompalayışı ile dünya savaşlarına, isyanlara, ihtilallere boğmuştur.

İnsanoğlu artık, insanî yaşayabilme hakkını, bozulmamış çevresini, kaybettiği kültür değerlerini arama gayretine girmiştir.

Bugün Batı, "özgürlük" yaftası ile çıktığı yolun onu anarşi meydanına getirdiğini, hiç olmazsa vicdanlı aydınları nezdinde, kavramıştır. Çünkü, Batı'nın yakın mazisinde tanıdığı hürriyet, "hayvanlıktı, şeytanın istibdadıydı (pozitivist dokusu sebebiyle) nefs-i emmareye esir olmaktı."

Böyle bir yaklaşımla medeniyet yakalanmış değil, nazenin bir güvercin gibi avuç içinden kaçırılmış oluyordu.

Demokrasi gelişecek yerde istismara zemin teşkil ediyordu. Demokrasi, narindi, fazilet rejimiydi. Ancak ahlaklı bir toplumda soluyabilirdi. Batı'nın bunu anlaması, bir yüzyıl almıştı. Oysa ki, "hürriyetin, müraat-ı ahkam ve adab-ı şeriat ve ahlak-ı hasene ile tahakkuk ve neşv-ü nema bulacağı", Şark'ta ne kadar zaman önce söylenmişti.

Din, siyasi kültürün "rafinerisi" idi.

Ancak, burada Batı bir açmaza sürüklenmekten kendini kurtaramıyordu.

Evet, dine içtimai ilişkilerin medenileşmesini temin eden bir çerçeve olarak ihtiyaç vardı; ama bu Hıristiyanlık mıydı?

Avrupa XIX. yüzyılda bu kadar mücadeleyi Kilise'ye karşı niye vermişti? Tahrif edilmiş, esasından saptırılmış, ruhbanların tekelinde istismara maruz kalmış bu din, bu haliyle, XXI. yüzyıl bilgi çağının gerekleri, icapları ve yapısı ile telif edilemiyordu.

Bilim devrimi, Kilise'ye karşı verilmiş bir savaştı. Yarın, bilginin ufuklarına skolastik bir inançla nasıl çıkılabilirdi?

İşte, burada çağın çığlığına cevap veren İslamiyet'tir. Batılı'ya derhal cazip gelen inancımızın akla hitap etmesi, bilimsel yanıdır.

Kaldı ki, ferdi boyutta da "tasavvuf" vicdanı, sosyal Darwincilikle dumura uğramış Batılı "medeni"lere umranı tanıştıran bir kemal anahtarıdır.

İslamiyet'in, sosyal ve bireysel yönleriyle, birbirini tamamlayıcı çağrısı, bugün, yeni çağın manevi iklimi olacaktır. İnsanoğlu, bu gizli hazineyi, bulabilirse!..

Bir de ülkemize bakalım.

Burada da iki koldan gelişen bir çağlayan görüyoruz.

Bir yanda imam-hatip, ilahiyat fakültelerinin himmetiyle gelişen İslami eğitim, Türkiye'de Müslüman çevrelere ilmi seviye kazandırmış.

Öte yandan da, bugüne kadar, İslamiyet'le tanış olmamış, Batılı prensipler doğrultusunda yetiştirilmiş genç insanlarımız, giderek kültürlerinin ananevi zenginliğine, alaka duymaya başlamışlardır.

Laikçilerin, dünyanın geçirdiği manevi transformasyona mühürlü kalpleriyle, hiddetlerine rağmen; bugün Türkiye'de diniyle barışık, onu hayata bakış açısının mihveri kabul eden bir nesil fışkırmaktadır.

Evet, bu "diriliş"in renkleri, tonlamaları, hatta tezahürleri farklı olmakla birlikte "kıbleye yöneliş" çizgisinde "start" verilmiştir.

Şimdi, bu kavşakta bize düşen, toparlayıcı olmak, kalplerindeki kıvılcımları söndürecek fevriliklere veya ilkelliklere izin vermeden, kitleleri kucaklamaktır.

Böylesine bir davranış, Türkiye'yi XXI. yüzyıla ulaştıracak manevi bir lokomotif olacaktır.

Sorunum Var Ağalar

Şimdi, moda ya, sorunun yoksa adamdan sayılmıyorsun; onun gibi benim de her gün içimi kemiren bir derdim var.

Sıkıntım şahsi değil, ümmetimin hali ile ilgilidir.

Geçenlerde Milletin Meclisi'nde reklam arası verdiğimizde üniversiteli bir genç yanıma yaklaştı. "Hocam" dedi. "Bilimden elinizi eteğinizi çektiniz mi? Sizi pek konferanslarda göremiyoruz."

Güldüm. Çocuğa ne kendi ismimi vermeden neşrettiğim kitaplardan ne de asıl krizden söz ettim.

Dünya XXI. yüzyılı idrak ediyor. Bilgi çağına giriliyor. Sanayi Ötesi Toplum'a geçiliyor.

İşte ümmetimin bu kavşaktaki yeri temel kaygımdır.

İslam, kendine tabi olanlardan, istikrar içinde değişimi tevazu ile idrak etmelerini istemekle beraber müminlerin değişim karşısında acz içinde olmalarını da hoş karşılamaz.

Bugün İslam, uluslararası sistemde "inisiyatifi yakalamış", odak olmuştur. Ancak, itiraf edelim ki, onca canlılık emarelerine rağmen İslami entellektüelizm'de bir bunalım vardır.

Müslümanın dünya yeniden şekillenirken görüşü var, fakat planı yok; rüyası var, gerçeği yok; inancı var, fakat gücü yok.

Aslında, mesele sadece müslümanın değildir, insanoğlunundur. Batı, Bilgi Çağı ile Sanayi Toplumu'nu aşarken, pozitivist-sekülarist bilim anlayışını revizyona sokuyor. Eleştiriyor, fakat ikame edeceği sistemi bulamıyor.

Dünyevi mutluluğu tüketim hummasıyla yitirmiş bir medeniyetin, kutsalı varlıktan kazımış tarihselliği ile ahireti nasıl bulduracaktır? Ya da ölüm muammasına cevabı olmayan Batı, bize hayatın anlamı konusunda nasıl bir bilimsel transformasyona imza atacaktır?

İşte, burada İslam'ın günü doğmaktadır.

Ama, biz Müslümanlar kaynaklarımızı okuyup, anlamaktan aciziz. Bilgi Çağı'nın eşiğinde dünyanın çeşitli ülkelerindeki Müslüman alimler Batı'nın bilimsel paradigmasını aşacak metodolojik yapılanma arayışı içindedir. Bir kısmı bu gayretlere "Bilginin/Bilimin islamileştirilmesi" süreci adını takmıştır.

Hedef, sosyal bilimlerin modern disiplinlerine vakıf olmak, bu alandaki İslami mirası iyice bilip, her bir disiplinle ilişki kurmaktır. Böylece, İslami düşüncenin yeni bir uyanışa doğru harekete geçeceği umulmaktadır.

Ekonomide, sosyolojide, antropolojide, hatta tarihte bu ekolün ürünleri görülmeye başlandı.

Yeterli mi, hayır.

Zaten, müslüman alimler arasında "ikinci" bir yol daha var. Orada "İslamileştirme"ye şöyle bakılıyor:

"Oryantalizmle beraber antropoloji, sosyoloji, psikoloji ve iktisat hep aydınlanma sonrası maddeci dünya görüşü içerisinde oluştu, bu entellektüel miras içinde gelişip yayıldı ve bu geleneğin belli fiziksel, maddi, zihni ve entellektüel meselelerini çözmek üzere inkişaf etti. Batılı paradigma içerisinde gelişen disiplinler kendi değer ve metafizik varsayımlardan koparılamazlar. Gerçekte, paradigmayı oluşturan bu özgün değer ve varsayımlardır. Bu yüzden, tüm bu disiplinlerin İslamileştirilmesi fikri ile İslam toplumları arasında hiçbir bağ yoktur. Müslüman sosyal bilim adamlarının önündeki açık yegane yol, kendi paradigmalarını geliştirmek ve onların çerçevesinde uygun disiplinler oluşturmaktır. Mevcut disiplinlerin İslamileştirilmesinden ziyade İslam'ın kavramsal kategori ve değer çerçevesi içerisinde yenilerinin geliştirilmesine önem verilmelidir."

İşte, biz de karınca kararınca yeniden ilim tedrisine başladık. Sabah/akşam demeden kendimizi kahrediyoruz, efendim. Dalga geçiyoruz sanmayın. Yardıma amadesiniz, buyrun, bekleriz efendim.

Kulüpçülük

Yazın tatil yapmak istiyorsunuz..Deniz, kum ve kafayı boşaltacak bir sahil arıyorsunuz...

Tercihiniz kulüp tipli tatil köyleri olmalı; Robinson, Hillside, Alda gibi.

İşte, dünya ekonomisi de aynen böylesine imtiyazlı kulüpçülük ağı haline geldi.

Eskiden Erbakan, AT için "Batı Kulübü" derdi, çatarken..Şimdi bu mantık "şebekeleşti". Dışında kalan dünyadan kopuyor.

İlhan Kesici dostumuzun "Politika Okulu" ndaki dersini dinlerken, bunları düşünüyordum.

Dünyayı sarıp, sarmalayan ve onyıllarca etkisini sürdüren küresel vetireler var. Seksenlerdeki rüzgar "özelleştirmeydi". Biz henüz meselenin gırtlağına çökemeden el alem üstesinden geliverdi. Doksanlar ise "globalleşmeyi" tartışıyor. Başka bir deyişle, "küresel bir ekonomik entegrasyondan" bahsediyoruz.

Bu tabloda neler var?

İlkin, uluslararası sermaye hareketleri hür olacak.

İkincisi; uluslarası ticaret serbestisi yaşanacak.

Üçüncüsü; rekabet ortamı-ama tam ve adil olarak-kurulacak.

Gerçi bu verilerle "paradoks" gibi gözüken oluşumlar da var. Küreselleşmeye muhalif veya tezat sanılan "bölgesel ekonomik bütünleşmeler." Avrupa Birliği, NAFTA ve Pasifik'te malum kaplanları içine alan APEC.

Dikkat ediniz: Bu organizasyonlar, dünya nüfusunun yüzde 13'üne hitap ediyor. Veya temsil ediyor. Buna karşın, bu grupların oluşturduğu hasıla, dünyanın yüzde doksanından fazlasıdır!..

Yani, içine kapanma, kendi kendine yetme değil, uluslarası iktisadi mücadele bu "ağların" içine girebilme, süzülebilme

hadisesidir.

Keza, çok uluslu şirketler..Küresel ekonomik şebekeye onlar hakim. Bu yarışta da Japonlar önde. Öylesine ahtapotlaşan bir vakıadan söz ediyoruz ki, artık uluslarası Ticaret, mal ve hizmet mübadelesi bu uluslararası şirketlerin kendi içinde kendilerine bağlı alt ünitelerin alışverişi şeklinde cereyan ediyor.

Borsamız var. Ama, neredeyse "kumar" diye kullanıyoruz. Oysa ki, yatırım dışı kapital akışının "mıhlanacağı", o global ölçekte yüzer-gezer paranın ülkemize çekileceği oltalar gibidir, borsa, eğer iyi kullanılırsa.

İşte, İlhan bey, bu endişe ve heyecanları yaşayarak anlattı, yapısal değişimin gerekçesini!...

Bu çerçevede iki vurguladığı nokta ayrıca önemliydi.

İlki, kamu yeniden şekillenirken devlete kaliteli insan istihdamı.

İkincisi, merkez sağın güçlenmesi. Büyük Türkiye değil, "yenilenen" Büyük Türkiye sloganı.

Kesici'yi dinlerken, karamsarlığı aşmamız gerektiğine bir defa daha inandım.

Aramızda "çağın düellosu"na hazır değerlerimiz var, var olmasına da bazılarının-kıymetlerden bahsediyorum-sisteme "girişleri"ni daha akışkan hale getirmek; bazılarının-foyası meydana çıkanlar-elenmesini de sağlamak lazım. Hem de süratle!...

Mega Devletin Sonu

XXI. yüzyıla giden yolun üzerindeki değişimleri ihtiva eden makalelerimize devam ediyoruz. Bugün iktisadi kriz içinde olduğumuz malum. Kurtuluşun çarelerini arıyoruz. Ancak, iddiam odur ki, "paket" diye iki-üç önlemi ortaya atmakla çözümlenecek meselelerle karşı karşıya değiliz. "Palyatif" değil, köklü, hatta radikal formüllere ihtiyacımız var. Bunu çağın "deri değiştirmesi"ne bağlayabilirsiniz.

Bakınız, Sanayi Devrimi'nden bu yana olan tarihi vetireyi göz önünde tutarsanız, kapitalizmin gelişi ile birlikte devletin, burjuvanın artan gücünü kıskanarak, hatta onu dengelemek için ekonomiye girdiğini izlersiniz. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra devlet, soğuk savaş şartlarında askeri yapılanmasını tahkim için bir yerde iktisadi hayatın "efendisi" olmaya gayret göstermiştir. Zamanla, uzmanların da belirttiği gibi, devlet "mali devlet" ya da "mega devlet" haline gelmiştir.

SSCB gibi..bu yapılanma, ilk bakışta, Sovyetleri Süper Güç yapmış; ancak orada tutamamıştır. Ekonomik ve sosyal yükün ağırlığı çekilmez hale gelmiş ve devlet kapitalizmi Rusya'yı çökertmiştir.

Benzeri süreç 1980'lerden itibaren Avrupa ve Amerika'da da görülmektedir. Aynı kaygılarla Batı'da da devlet ekonomiden çekilmektedir.

Çünkü, "mega-devlet" anlamlı bir gelir dağılımını sağlayamamıştır. Devletin ekonomide efendileşmesi bir açıdan adil bir gelir dağılımının oluşturulmasına yönelik değil miydi? Ne var ki, bu amaç gerçekleşememiştir. Her iktidar kendi "seçkinlerini" oluşturmuş, bir takım zenginlerin "babası" olmuştur.

Mega devlet, "harcamaların" resmi kanaldan yapılmasıyla

ekonomide canlılığın sürekli tutulabileceğini sanmış; ancak yanılmıştır. İsraf olmuş, bürokrasi karışmış, yanlış plasmanlarla amaca ulaşılamamıştır. Bugün devletin sorumluluğunda olan sosyal sahalarda bile devlet standartları koyan bir kurumdur. Ancak, diyelim sağlık sisteminde bile imkanları sağlayan; ancak iş yapmayan, hizmeti bizzat sunmayan, sadece ödeyen bir teşkilatlanmaya gitmiştir.

Sosyal devlet, tabii ki, var; ama niteliği farklı. Ekonomik kuruluşlarla, işçilerin temsilcilerinin oluşturduğu sendikalar arasında bir hakem olarak var.

Sendikalar da "reforme" oldu. Ekonomik güç elde etme ve bunu siyasi hayatta tahvil etme tutkularının yersiz olduğunun bilinci ile "sosyal sorumluluğa" vardılar. Emekçi patron olmak azminde değil, bilakis "katılımcı" olmak için uğraş veriyor.

Öte yandan ekonomik kuruluşlar, özel teşebbüste, yeni bir yapılanma içindeler. Aile şirketlerinin yerini ücretli menejerlerin istihdam edildiği bünyeler almıştır.

Kuruluşlar hızlı kararlar verebilmeli, demografiye yakın, bilgiye yakın olmalı, bunların hepsini görebilmeli ve yenilik fırsatı olarak kullanabilmelidir.

Açıkçası, hepimizin gayreti şarttır.

O da yaşadığımız günleri iyi okumaktan ve adapte olabilmekten geçmektedir.

Sınırlandırılmış Devlet

Uzun uzadıya saymamayım.

Son on günde devletin itibarının nasıl zedelendiği sanki kafamıza kakılmak istercesine hadiselerle sabittir.

Bir aylık bebeğin roketarlarla tarandığı bir ülkede genelkurmay başkanı, Bakü-Bern ekseninde Dışişleri Bakanı olmak kimbilir kişiyi ne kadar üzmektedir.

Yakın mazide yıpranan devlettir: cumhuriyetin başarıları, yüzakları hep özel sektörde, milli bünyede olmaktadır ki, siyasiler devamlı Türkiye'de "özelleştirmeden", devleti "küçültmek" veya "sınıflandırmaktan" bahsetmektedirler.

Bu hedef Batı'da demokrasi tarihi boyunca güdülmüştür. Devlet yerine fert hak ve hürriyetleri ihtilallerle de olsa siyasi sistemde yerine konmuş; bugün özerk kurumları ile sivil toplum modeline geçilmiştir.

Bugün biz de aynı ideali arıyoruz.

Bir kısmımız taklitten, Batı'yı takipten.

Bir kısmımız ise zaruretten. Şöyle ki, ben Türkiye'de devletin, geleneğimize uygun "adil" bir yapıda olmasını isterim. Ama, manevi ruhundan tecrit edilmiş bir idari mekanizmada bu hedefi güdemezsiniz. O zaman, devlet, madem düzelemiyorsa, sınırlandırılmalı, diyorum.

Devletin ekonomi ve toplumdaki baba rolünü bırakması, sivil, yaşamdan önemli ölçüde çekilmesi ve asıl işini üstlenmesi. Devletin asıl işi, "Vatandaşlarına başka düşünce ve etkinlikleri empoze etmemek, onları te'dip ve terbiye etmemek, onları başka bir yönde daha iyi ya da mutlu yapmamak, onları yönlendirmemek, onlara hiçbir durumda çatışmaya meydan vermeyecek şekilde liderlik yapmak ya da faaliyetlerini koordine etmek...."tir.

Devletin vazifesi, "Oyunun kurallarını koymak ve onlara uyulmasını sağlamak, yani hakemliktir, veya bilinen kurallara göre tartışmayı yürüten ama kendisi katılmayan başkanlıktır."

Bu konuda, Dr. John Gray, "Sınırlı Devlet Pozitif bir Gündem" kitabında küçülmüş bir devlette bile görevlerin varlığını sıralıyor;

Bu görevlerin en önemlisi şu; Devlet yoksulları ve alt sınıfları bağlılık kültüründen kurtarmayı ve böylece onların sivil toplumun tam katılımcıları olarak davranmalarını sağlamayı kendine bir vazife addeder. Sağlığı, eğitimi ve yaşlılıkta geçimi için yeterli asgari geliri edinebilmesine imkan vermek suretiyle herkesin tercih hürriyetini korumak ve geliştirmek devletin ödevidir. Değerli kültürel geleneklerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamak da devletin sorumluluğundadır.

Devlet, terörü önlemeli.

Önleyemiyorsa, ihale etmeli. Düzeltecek bulunur, "bahtı kara maderini!..."

Özelleştirme

Devlet gibi insandır, Latif Erdoğan Bey, tanıyana saadet olmasının ötesinde gönlümüzdeki "devlet baba" figürünü müşahhaslaştıran..Güleryüzlü, şakacı; ama dirayetli. Çalışanları sevgi-saygı kimyasıyla bağlıdırlar ona...Ahenk ve şefkatle davranır, etrafına.

Geçenlerde yemek yiyoruz, birlikte...

-Atlar nerede Mim Kemal Bey? diye takılmaz mı!..

Önce Gürbüz abinin kitabını soruyor, sanmıştım. Meğerse modası geçmiş Lee Cooper çizmelerimi kastediyormuş.

Zaten hanım da kızıyordu, "Giyme şunları!..." diye az mı uyarmıştı.

Bu senenin modası "Caterpillar" botlarmış. Benim ayakları örtenler "çağdışı" kalmış! Ben "yeniye" kıyamadığım için, bir de eşyayı kronolojik olarak maratonumsu tüketime tabi tuttuğumdan botlar "sakil" görünüyorlar, rüküş kaçıyorlar.

(Bu arada ifade edeyim, dipnot olarak, Latif bey fevkalade şık, sade ve asil giyinir.)

Kabahat benim mi? Tüketim Toplumu'nun mu?

"Fukara babası" devleti arıyoruz. Giydiğini, çalışanına giydiren devleti...(Dikkat ettim, Latif beyin yanındakiler de-Erkam'la Emin'in kulağı çınlasın-manken şıklığındalar) O ananedeki devlet efsanesiydi.

Devletçilik, dünyada ne halklara yaradı, ne serbest piyasaya alternatif kaldı. Bilakis; suistimallerin, hovardalığın, verimsizliğin kaynağı görülüyor, şimdilerde...

Onun için özel teşebbüs, "özelleştirme" ile gözdesi Sanayi Toplum'unun..

Dünya Bilgi Çağı'nı idrak ederken, üç boyutlu transformasyonlar zaruri hale geliyor.

Dünya ekonomisindeki "globalleşmenin" (küreselleşmenin); ulusal düzeyde makroekonomilerde sanayi ötesine geçişin ve işletme düzeyinde yeniden örgütlenmenin hepimizin hayatında, iktisadi yaşayışında etkileri oluyor, olacak da!

Özelleştirme, hükümet programında yer aldığı gibi, "elzem".. Ne var ki., "devlet baba"nın efsane olarak dahi yıkıldığı bir ortamda, iktisadi sistemin çarpıklıklarını gidereyim diye "özelleştirmeyi" yalap-şalap hazırlıklarla serbest piyasanın eline silah olarak sunmak, bireysel ekonomik istibdatlara yol açacaktır.

Özelleştirme oligarşiye taze kan değildir.

Özelleştirme, "'halka açılma" ve devletin mülkiyetinin millete inikaldir.

Bir tür vatanın iktisadi tapusunu bölüştürmektir. Sivil toplum hakları ve vecibeleri ile devletin eksik bıraktığı, beceremediği, yüzüne gözüne bulaştırdığı sosyal adalet ve dayanışmayı kendi inisiyatifi ve kurumları ile oluşturlmalıdır.

Devlet bunu-bu süreci- sağlamada pasif davranır, ekonominin değişimi safhasında hakemliğini yerine getiremezse bir ifrattan, tefrite geçilmiş olacaktır.

Libarelizm, mutlu azınlığın ideolojik motoru olmamalı. Solun bir kısmının fukara babası devlet reisleriyle-II. Abdulhamid- "boğuşmayı" ekonomi politiği haline getirdiği bir ülkede hem çağa uyum hem halka refah için "uyanık" olmak mecburiyetindeyiz.

Özelleştirme; üretim, istihdam sağlayacak mecralara akıtılmamalı.

Yoksa, fonlarda muhafaza edilip, repo-mepo ile katlanıp; muhtemel erken seçimlerin bütçesi olarak "stoklanmalı".

Özelleştirme, devletin, millet adına, ona vekaleten (hani noterlerin ahzükabz dedikleri cinsten) elinde tuttuğu iktisadi emaneti, sahibine teslim etme törenidir. Yoksa, burada hükümet, devlet adına, kendisine ait olan bir malı açık arttırmada satma yetkisine haiz değildir.

Türkiye'de özelleştirme; devlet adına hükümetlerin; ister bilinçli, ister hataen, halktan "Biz sizin portföyünüzü iyi işletmedik, bağışlayın" diyerek iadesinin davullu zurnalı ilanıdır. Tahakkukunun, aynen bu ilke ve ruh doğrultusunda gerçekleştirilmesi temennimizdir.

Refah Toplumunun Neresindeyiz

Eskiden istihdam bir uygarlık işaretiydi.

Protestan ahlakı Batı'nın Sanayi Toplumu'nda çalışmayı neredeyse kutsallaştıracaktı.

Bugünün medeni ülkelerinde çalışma saatlerinin azaltılıp, emekçilerin şahsi ve ailevi olsun, manevi ve kültürel terakkilerine zaman ve mesai ayırmaları "ilerleme" sayılmaktadır.

Herkese aş ve iş!..Tamam, ama Özal'la da sık sık andığımız "Yeni Muhafazakarlığın" lugatinde gönlümüzdeki "devlet baba" yok artık.

Devlet baba, tam istihdamlı refah devletinin Türk-İslam geleneğindeki adıydı.

Tükendi, diyorlar.

Robot devrimi üretimi arttırıyor, hem de işsizlikle birlikte..İktisadın ders kitabı nosyonları tersine mi işliyor? Eskiden üretim artışı, istihdamı da arttırırdı?

Evet, şimdi mikroelektronik kullanımı, ekonominin sanayi sektöründe de, hizmet sektöründe de iş üretmiyor, tersine işleri yok ediyor.

İstihdam toplumları, anlayacağınız, "İşsiz büyüme" sendromu yaşayacaklar. Uzmanlara bakılırsa hızlı teknolojik değişmeler toplumların sosyo-ekonomik sınıf yapılarını da başkalaştırmada..

İşçi hareketi bir zamanlar sahip olduğu birliğini kaybetmekte...Üç katmana bölündü:

İlki, "İmtiyazlı işçiler" aristokrasisi..Otomasyondaki ilerlemenin tehdit ettiği bu ananevi işçi sınıfı tam gün çalışan ücretli işçilerden oluşan ayrıcalıklı bir azınlık haline geliyor neredeyse...

İkinci grup, sürekli işsizler kitlesi...

Bu grup, Marks'ın kullandığı anlamda "yedek uydu" olarak da

görülemez. Çünkü, onların emek pazarına yeniden girmesi pek zor ele geçecek bir ihtimaldir. Üçüncü nüfus katmanı, arada kalanlar...

Geçici işçiler. Rastlantısal sözleşmeli, yarım günlük işlerde çalışanlar..

Bu çerçeve içinde insanlar, yeni zamanlarda sadece para için değil, uyandırdığı ilgi verdiği zevk veya topluma kattığı yarar uğruna çalışmayı yeğliyorlar.

Peki, bu göstergeler ışığında-refah devletinin "modasının da geçtiğinden" bahsediyorsunuz fakir/fukara ne yapsın? Ne yapacak? Devlet; eğitim, sağlık ve ekonomideki beceriksizliğini sergiledi. Yenilgisini de kabul ederek, sivil toplumun da "itelemesiyle" kabuğuna çekiliyor..Yani, tekrar "vahşi kapitalizmin" o "ölen öldü, kalan sağlar bizimdir" zihniyetine mi döneceğiz?

Özelleştirme destekçisi palazlanmış hür teşebbüsün buna yakın düşündüğünden eminim. Ama, devletin görevi bitmedi, nitelik değiştirdi.

Devlet, sosyal politikaların üreticisi değil, denetleyicisi olmalı. Devlet, sosyal kurumları işletmeyecek, bunların sivil toplum tarafından işletilmesini sağlayacak imkanları sağlayacak.

Batı'da toplumsal denetim altında bulunan "yurttaşlara geri devredilmiş" kurumlardan bahsediyor, bugün. İşte, bu çerçevede sanayi ötesi toplum, Osmanlı'nın kamusal alanda oluşturduğu ve pek güzel bir sosyal dayanışma uygulamasıyla tarihe hediye ettiği "Vakıf" müessesini keşfediyor!...

Vakfın egemen olduğu geleceğin sosyal devleti, ne devlet sosyalizmi ne de kapitalist rejim i...XXI. yüzyıla, çalışma ilişkilerine şekil verecek düzenin anahtarı bizim ecdadın çeyiz sandığında da, haberimiz yok!. .

Devlet, Şirket ve Birey

Kapilatizm'de üretimi ve de tüketimi şirket tanzim eder; komünizmde de devlet.

İlkinde de sizin için karar verir, uygularlar; ikincisinde de siz, tüketici olarak, "sürüklenir" durursunuz.

Serbest piyasa ekonomisinde, reklam unsuru ile tercihlerinizde ne kadar serbest, yani "özgürsünüz", doğrusu tartışma götürür.

Kapitalizmde şirketlerin tahakkümü ve suistimali, komünizmde ise devletin tahakkümü ve suistimalleri ile burun buruna gelirsiniz.

Eh, biraz "abarttık"; ama bununla bir "sorgulamayı" başlatalım, dedik. Dün de mülkiyetin "gayrı-şahsileştiğini" kaydederken, bu mantığı nazara verelim istemiştik.

Yani, devir değişiyor, rejimler değişebiliyor.

Ne var ki, ekonomik demokiasi bir türü filizlenemiyor; onu vurgulamak istemiştik.

Birey, adına devlet de, şirket de karar verse ekonomide, aynen siyasi hayatta olduğu gibi "yabancılaşıyor". Çalıştıkça kazanamıyor, kazandıkça mülkiyetine kavuşamıyor, mutlu olamıyor, huzur bulamıyor. Yalan mı?

Hem liberal, hem sosyalist yaklaşım bireyin temel meselesini halledemiyor. İktisadi hayatın, ilişkilerin perişanlığı, bireyin siyasi kültürünü de bütün yaşamını da menfi yönde etkiliyor.

Ne yapmalı?

Birey, parçası bulunduğu toplum ya da cemaat içinde ekonominin temel aktörlerini demokratik yollarla "denetleyebilmeli."

Ekonomik planlamayı halk, kollektif iradesiyle düşünüp, şekillendirebilmeli.

Yatırım kararlarında kamu (sivil toplumu kastediyorum, resmi devlet kurumlarını değil) etkili olabilmeli.

Siyaset, kıt kaynakları bölüştürmenin mekanizmasıdır, derler.

Bu bölüşüm ve dağıtım, sivil toplum içinde oluşturulmalı. Ama, toplum, bireylerini birbiriyle "cedelleşen" bir düşmanlar ortamı olarak görme kültürünü aşmalı.

Üyeler, birbirlerine "borçlu" olduklarını, daha doğrusu birbirlerine ihtiyaçları olduklarını kavramalı. Ortak güvence ve refahın artımı ile hepsine daha fazla pay düşeceğini idrak ile sarılmalı ekonomik demokrasiye.

Birbirimizin ekonomik çıkarlarına saygı ve toplumun kollektif ekonomik menfaatine karşı sorumluluk duymak.. Bu iki temel, yeni bir kamu ahlakının zeminidir.

Diyeceksiniz ki, bu "rüya" dır. Uzanamayız.

Bari, toplum parayı-borçtan, yatırımına, suistimallere kadar-denetleyecek mekanizmaları kurmalı, yaptırım unsurlarını sisteme döşeyebilmeli.

Serbest piyasada olsun, devlet kapitalizminde olsun; şirket-devlet işbirliği zaman zaman yolsuzluklara bel verip, cürüm ortaklığına dönüşüce kaybeden hep birey ve toplum oluyor. Siz hâlâ kim hükümet olsun, nasıl olsun diye düşünedurun..

Riskin Toplumsallaşması

Seçimler "ibra" zamanıdır.

İktidar da olsa, muhalefette de kalmış olsa; partiler hissedarları olan halkın önüne bilanço sunar ve kurullarını murakabeye açarlar.

Halk da kararını verir; şirketin yönetim kurulunu değiştirip, değiştirmemek doğrultusunda...

Teşbihte ekonomik terimler kullanmak artık Tüketim Toplumu'nun kanımıza ne kadar işlediğini göstermek açısından ilginç!

Bu da bizi ister istemez kapitalizm ve demokiasi tartışmasına getiriyor.

Devlet, iktisadi hayattan çekilsin demek haklı bir argüman; üstelik özgürleştirici yanıyla da demokratik "tınısı" var!....

İyi de anarşik kapitalizm pek mi demokratik? Serbest piyasada rekabetçi firma yalnız kârını en çoğa çıkarmayı amaçlar ve bunu da serbest piyasayı yok ederek başarabilir; yani bir "tekel" oluşturarak!..

"Özelleştirme" diyorlar.

Hay hay; fevkalde olur.

"Arpalık" devlet iktisadi teşekkülerinin kamburu zaten halkın yorgun sırtına yükleniyordu.

Özelleştirme, sıkışınca halka zararı devretme alışkanlığının tüketilmesi gibi lanse ediliyor.

Sanki, bir iktisadi "azadlık" programı!..

Ne var ki, özelleşme halka devir değil ki!..

Veya fiiliyatta kat'iyen böyle olmuyor.

İşe yarayan "KİT"leri ya çok uluslu şirketler alıyor, ya holdingler-veya bankalar/karteller.

Onlar da "özel" olamayacak kadar büyük, bürokratikleşmiş; ancak, kamusal olamayacak kadar da (çoğu) sorumsuz veya

denetimsiz.

Hele borsaya da açıldılar mı, tamam.

Aslında muhafazakardırlar. (Bunu kültürel anlamda kullanmıyorum. İktisadi açıdan şirketi riske atmayan zihniyetlerden bahsediyorum.) "Sağlamcıdırlar", yani...

Sadece bizde değil,. bütün dünyada -Amerika'da daböyledirler.

Mesela ABD sanayi kuruluşlarını "toplumsallaştırmamıştır".

Toplumbilimci Theodore Lowi'nin "Kapitalizmin Sonu" adlı kitabında belirttiği gibi "riskin toplumsallaşmasına" öncülük etmişlerdir.

Yani, daha başka bir deyişle, kazançlar özel sektörün, riskler kamunun; daha doğrusu zarar yasayla vergi mükelleflerinin sırtına yüklenerek kamu sektörüne devredilmiş.

Bizde şirketler batar, bankalar topu atar; dövizzedeler oluşur, bankazadeler, borsazadeler gibi mağdurlar orduları vücuda gelir.

Ama, bir bakarsınız ki, o müflis şirketin yöneticisi, sahibi yine keyifte, yine gazinoda.

Zavallı "zedeler" kah Ankara'da baygın, kah intihar kuyruğunda..

Öte yandan, devlet çözüm diye riski topluma yükler. Popülizmi doğrultusunda bir yasa çıkarır, sözümona, "zedelere" derman çıkarır; ama, neticede riski topluma dağıtır. Sus payını vergi diye yükler halkın sırtına...

Bu, olmaz. Ayıptır.

XXI. yüzyılın devleti mi dersiniz, sistemi mi, kazancı toplumsallaştırmalı.

Birkaç burjuva liberal kumar masasında halkın cebine, hatta gelecekteki kazançlarına güvenerek, onları ipoteğe alarak, riske girmemeli.

Bu oyunu bozmanın tek yolu güçlü vatandaş şuuru ile sistemde sesimizi yükseltmektir, vesselam.

Sol ve Sendikalizm

Güçlü bir sendikalizm, ekonomik demokrasinin vazgeçilmez koşulu olduğu kadar ülkenin gelişmişliğinin de göstergesidir.

"Her zaman da öyle olacaktır" diyenlere kısmen, hatta çoklukla katılıyoruz; ama, yine de XXI. yüzyıla giden yol üzerinde "Sanayi Ötesi Toplum" da işçi hareketinin üretim yapısı ve ilişkilerindeki büyük değişimlerine dikkat çekmek isteriz.

XIX. yüzyılda "vahşi kapitalizme" gem vuran, onu "evcilleştiren", ona daha doğrusu, "diş geçirebilen" yegane güç zinde bir işçi hareketi idi.

Sömürüye baraj olan sendikalizm, alkışlanmalıdır.

Seri üretimde harcanan, yabancılaşan kitlelere sahip çıkan onlardı.

Ne var ki, "Fordizm" tarihe mal oldu.

Dinozorlaşmış KİT'lerin dışında ekonomi, kompartmanlaşan tüketim talepleri doğrultusunda, daha küçük ölçekli işletmelerde, hizmet sektöründe yoğunlaşıyor.

Yeni zamanlarda "post-Fordizm" adını verdiğimiz süreçte seri üretim, tabii ki yok olmayacak. Yalnızca hem imalat, hem de hizmet sektöründe, üretim daha esnek, farklı ve parçalı biçimler almakta. İşçilerle işverenler arasındaki pazarlık da yeni koşullara denk yeni biçimler almakta...

Bu gelişmeler, artık, yeni zamanlarda Roma lejyonları gibi işçileri sokağa dökmenin artık eskisi kadar mümkün olmayacağını göstermektedirler.

Çıkarlar ayrışmakta, fabrikalar küçülmekte, mutsuzlarla küskünler eş zamanlı bir protesto gündemini kaybetmekte...

Önümde bir kitap var.

Marksistlerce bir araya getirilmiş bir derleme.

Malum, 1980'lerde sol hareket ve söylem "epilepsi"

geçiriyordu.

1990'larda kendini toparlama ihtiyacı ile önce özeleştiri, ardından yeniden yapılanmanın modelini sunuyor. "Yeni Zamanlar" (Ayrıntı yayınlarından) bu sorgulamanın neticesi...Katılanlar yabancı. Ama teşhis umumi;

"..İşçi hareketi toplumun geliştiğini göremedi. Gelecek umutlarını canlı tutmak yerine güvenilmez geçmişin savunusuna düştü... Hareketin sol kanadı bir aymazlığın tuzağına düştü. Popüler modernleşmiş bir perspektif sunamadı...."

İşte, "Bilgi Çağı"nın "vizesi," uyumdur.

Yeni zamanlara ahenk!...

Yapmamız gereken, emekçinin refahı, mutluluğu ve geleceği için global değişimlerin ışığında işçi hareketine yeni açılımlar kazandırmaktır.

Sosyal demokrat siyasiler için ne "Anlaşın" demek, ne de grevde kol kola girmek emekçilerin sorununu çözer.

İşçi hareketinin gücü, mitinglerdeki kalabalıkla ölçülmekten vazgeçilmelidir. Medeni ilişkilerle ekonomik demokrasinin sürdürüldüğü ülkelerde işçiler, ekonominin çalışanı değil, partneri; sendikalar ise sahibidirler.

Sosyal demokratlar, partileriyle birlikte sendikalizmi de "çağdaşlaştırmakla" yükümlü hissetmelidirler kendilerini.

Bakın, söz konusu kitapta, Stuart Hall ve Martin Jacques itiraf ediyorlar: "Solun zamana ayak uyduramaması belli bir süredir son derece açık biçimde ortadadır. Yalnızca düşmana mağlup olmamış, tarihin kendisine yenik düşmüştü. Sonuç olarak, sol yeni zemini tanımayı ve oluşmakta olan yeni dünyayı anlamayı başaramadı..."

Hal böyle olunca, meydan-Batı'da "Thatcherizm"e bırakıldı. Türkiye'de Özalizme...

Ve onun takipçisi Çillerizme...

Biyoteknoloji

Zaman zaman gazetelerde ülkemizin buğday da olmak üzere tahıl, hatta yiyecek "ithal" ettiğini okuyorsunuz.

Belki, omuz silkip geçiyorsunuz. Çünki, belki sizin için "Kilis'in il olması", Yılmaz'ın ANAP'ın başında kalıp kalmayacağı daha ciddi ve acil sorunlardandır.

Pekii, bize bu yiyecekleri kim satıyor, merak ettiniz mi?

Amerika, Fransa...Çoğunlukla "sanayileşmiş" Batı ükleleri..

Soru: Siz burada bir "çarpıklık" görmüyor musunuz? Bu ülkeler endüstri devleri, bize dönüp yıllarca siz tarım ambarımız olun, demiyolar mıydı? Biz de "Olmaz! Sanayileşmeliyiz" diyorduk.

Bu "takke/külah alışverişi" sırasında biz tam anlamıyla "sanayileşmemizi" sağlayamadık; ama, onlar tarım ihracatçısı oldular!..

Karambola geldik, golü yedik...

Batı, bu süratle çevreyi kirletir ve tabiatı tüketirse, yarın aç kalır, kapımızı çalar diyen La Fontaine'nin karınca ile ağustos böceğinin masalına kandık.

Batı, Malthus'un nüfus artışı iktisadi kaynakları desteklemez diyen tezini, hiç olmazsa kendi açısından inanılmaz bir kültürel bencillikle, bilgi çağının fırsatlarından yararlanarak bir "cankurtaran simidi" buldu.

Bu kurtarıcının adı "Biyoteknoloji" dir.

Biyoteknoloji, "canlı organizmaları veya prosesleri, ürünleri meydana getirmek veya değiştirmek, bitkileri veya hayvanları geliştirmek ya da mikroorganizmaları bazı özel kullanımlar için geliştirmek için kullanılan tekniklerin tamamı "demektir.

Kısaca anlatılacak olursa suni tohumlama, hormonlar vs. gibi tekniklerle yediklerinizin kaynağıdır, biyoteknoloji..

XXI. yüzyıla doğru girerken ayağımızın ucunu görmek yerine bir defa da olsa ufku gözleyebilirsek, tüylerimiz ürpererek fark edeceğiz ki: Ananevi tarım ürünleri ihraç eden kalkınmakta olan ülkelerde, çevre kirliliği azami haldedir ve dolayısıyla nüfus artışındaki hızla birleşince vatandaşlar giderek açlığa mahkum edilmektedirler.

Oysa ki, geleneksel tarım ithalatcısı olan endüstri ülkeleri şimdi bu "yoksullara" yiyecek satmak peşindedirler!..

İşin acısı, kalkınmakta olanlar, açlarını doyurmak için bile fon bulmaktan acizdirler.

Bu nedenle, kıtlık tabloları UNICEF kartlarında, CNN haberlerinde giderek artıyor.

Denebilir ki, "Efendim, kolayı var. Onlar da biyoteknolojiye müracaat etsinler..."

Bu kadar kolay olsa!...

Biyoteknolojinin maliyeti çok yüksektir.

Kaldı ki, gelişme yolundaki ülkelerdeki çiftçilerin gücü biyoteknolojiye dayalı tarımsal üretimin yeni metotlarını uygulamaya yetebilse bile, bunlar-gelişmiş ülkelerdeki muadillerinden bir çoğu gibi- gerekli hormon, tohum, gübre ve tarım ilaçları için Batılı kuruluşlara bağımlı olacaklardır. Bir eleştirmenin ifade ettiği gibi, gelişme yolundaki ülkelerde "gen devrimi" vuku bulduğu takdirde, muhtemeldir ki bu çerçeve içinde, genetik kaynaklar en azgelişmiş ülkelerden sağlanacak, bu kaynaklar ticari tesisin bünyesine, hayvan çeşitleri de şirket laboratuvarlarının bünyesine katılacak, daha sonra da geliştirilmiş çeşitler muazzam kârlarla tekrar en azgelişmiş ülkelere satılacaktır. Daha şimdi bile, gelişme yolundaki ülkelerin genetik kaynaklarının büyük kuruluşların "biyolojik emperyalizmi" tarafından talan edildiği yolunda hararetli iddialar vardır.

Dahası; gelişme yolundaki ülkeler tarım mallarının üretimini artırmak için yeni buluşlara dayalı teknikler geliştirir; bundan sonra da sanayileşmiş demokratik ülkelerdeki tüketicilere gıda malları ihracatını arttırmaya kalkışırlarsa gelişmiş ülkelerdeki çiftçilerin şimdiki durumuna nazaran kendilerini çok daha fazla tehdit altında hissedebilirler.

Dikkat ediniz, bu gidiş dünyayı global bir patlamaya götürür.

Batı'nın biyoteknolojiye yapışması, sanayi toplumu ile "işbirliği" içinde kendini kurtarma egoizmidir. Oysa ki, İslam'ın bakış açısı, biyoteknolojiyi "ekolojideki tahribatı tamir" ile sınırlayıp; sorunun kaynağındaki belayı bertaraf etmektir. İşte, bundan dolayı dünyanın kurtuluşu İslam'a bağlıdır, diyorum ya!...

Güzel'in Ne Olduğunu Bilmek

Türkiye nüfusunun kaçta kaçı oturduğu yerden memnun? Ev (veya daireye) mekân olarak değil, "sığınak", hatta "barınak" kabilinden bakıyoruz- "Başımızı sokacak yer" keseye uygun olmalı, insan silosu olmuş önemli mi?

Aslında "güzeli" unutmuşuz. Güzellik hassasiyetimiz, önceliğimiz olmaktan çıkmış. Aldırmıyoruz.

Dahası da var, evden ne beklediğimizi dahi unutur olduk. Bugün güzellik anlayışımız çarpıldı. Ülkemizde güzel eski evleri yıkıp yerine çirkin yeni evler yapanlar, aslında eskisinden daha güzel evler yaptıklarını zannetmektedirler. Bu yanılgı "güzel"in ne olduğunun bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.

Osmanlı, mesela, "mamur" değildi sanki!

Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet, özellikle Ankara'da dev imar projelerine girişti.

Haşmetli bulvarlar, her baktığımda faşizmin ayak seslerini çağrıştıran (1930'ların Avrupa mimarisinden esinlendiği için) soğuk taş binalar yürüdükçe eko-undan adamın yüreğini titreten hangar tipli garlar vs...

Küçük güzeldir. Yeşillikler içinde şirin birkaç katlı evler, doğayla uyumlu. Samimi dostlukların kurulabildiği mahalleler..Beklentimiz bu..Aslında giderek varlıklıların imkanlarını seferber ederek kurdukları "geto"lar bir ölçüde mimarî estetiğimizde bir tür neo-Osmanlılığı çağrıştırıyor, çağırıyor. Kemer Country, Alkent 2000; hatta bir dereceye kadar Bahçeşehir ile...

-Pekiî, hocam herkes nasıl o parayı verebilir?

Bu beklediğim sorudur ve cevabını size ben değil de işin uzmanları versin. İzninizle. Önümde Hak-İş'in araştırma dizisinden ciddi bir çalışma var: "Habitat II Konferansı için şehir

ve konut üzerine düşünceler" Bu rapor, Turgut Cansever'in başkanlığında Çocuk Vakfı, Bilim ve Sanat Vakfı, Mimar ve Mühendisler Grubu'nun sekreteryasını üstlendiği bir komisyon tarafından hazırlanmış.

Sonuç, kısaca şöyle: Yaşadığımız yerlerden memnun değiliz. Yani, açıkçası, mutlu değiliz. Üstelik, konuştukça, çevreye, kendimize zarar da veriyoruz. Dahası, inanılmaz israfa da sebep oluyoruz.

Rüşvet, spekülatif kazanç, rant vs ile şişen rakamlar!..

Bu gayrimeşru kazanç imkanları, doğru imar yasaları ve devlet yol göstericiliğinde açılan arsa üretimine aktarılsa Avrupa ve Amerikan filmlerinde gördüğümüz o güzel evlerde bizim işçimiz rahatlıkla oturabilecek.

Dikkat edin, Amerika'da bir evi ekranda izliyorsunuz. Oturan musluk tamircisidir.

Türkiye'de aynı musluk tamircisi Gılgamış'ın iksirini içip sözümona ölümsüzleşse o eve ömründe sahip olamaz! Amerika'daki meslekdaşı daha fazla kazandığından değil, ev o kadar pahalı olmadığından..Eh, Ulus'ta bir daire ile Beverly Hills'dekini aynı rakama takas edersiniz!...

İsraf! Devletçe, mafyayla ortak olduğumuz çarpık şehirleşme cürmünden bu israf!...

Asıl alarm zilleri kimin için çalıyor, biliyor musunuz?

Önümüzdeki 35-40 yıllık dönem için ülkemiz şehirlerinde, artacak nüfus için otuz, gecekondu ıslahı için on, kırsal alandan şehirlere göç eden nüfus için onbeş milyon kişi, kısaca şehirlerde toplam 55 milyon kişi için konut inşa etmek mecburiyeti vardır. Aynı süre içinde kırsal alanda nüfus 15 milyon kişiye inecektir. Gelir düzeyleri yükselecek bu 15 milyon kişiye (mevcut konut stoğunun tamamı bütünüyle eskimiş olduğu için) yeni konut inşası gerekecektir!...

İşte, "vahameti" burada işin!...

Eğer aynı hataları yaparsak, bu gemi-vatan-batar!...

Erozyondan beter bir netice ile baş başayız. Çare yok mu? Var! Bir kısmı raporda mevcut. Bu rapor, "Türkiye Gönüllü Çalışma Grubu" ile umarız Habitat II'ye mal olur.

Habitat NGO olmasına rağmen neden devlete bağlı Toplu

Konut İdaresi'nce yönlendirilmiş ve neden ulusal komite dar çerçevede tutulmuştur, pek "anlayamadık"?...(Ayıplarımız hasır altı edilsin diye mi?)

Püf Noktası

Ekonominin yönetimine dair anlaşmazlık muhtemel koalisyonun partnerlerini Anarefah umudunun yitirilmesine getirdi. Bir mum ışığı kadar aradığımız ümit, "püf" ile söndürülüverdi.

Nazik cümleleri araladığınız vakit, sanıyorum ki, işin bir de "püf noktası" var. Gelin, onu "deşmeye" çalışalım.

"Adil Ekonomik Düzen" kitapçık olarak da, Refahçılar'ın savunduğu biçimde de can alıcı eleştirilere maruz bırakıldı. "Safsata" diye tanımlandı. Partinin ideologları bu programı kaleme alırken, akademik bir tez, tutarlı bir çatı ortaya koyamamış olabilirler. Üstelik, daha önce de yazdık, bu programın "İslami" bir ekonomik modele tekabül etmediği, hatta onla çeliştiği dahi söylenebilirdi.

Ancak, muarızları ne kadar Refahın iktisadi yaklaşımını küçümserlerse küçümsesinler; Tüketim Toplumu'nun hırpaladığı ve Türkiye'de saflarının giderek kitlevileştiği bir seçmen grubu "sinyal" alıverdi.

Faizin tahribatı belli iken, rant ekonomisi alınteriyle alay ederken, Refah'ın İslami (yani kültürel) potasına girmeyecek, onunla bağdaşmayacak seçmen bile "mesajı" okuyuverdi.

Hele ANAP-DYP menşeli Refah'a "sosyalist" yakıştırmaları, sosyal demokratlardan umut kesmiş klasik sol oylar için "davetiye" gibiydiler.

"Anayol" beklentisinin sermaye çevrelerine çoğunlukla mal edilmesi de "düşündürücü" olmuştur.

Anayol'a bir de "Sol"un eklenip yeni hükümetin kurulması ihtimali, serbest piyasa ekonomisinin "sosaolleştirilmesi" yönünde tek ciddi alternatifin Refah'ta bulunduğu intibaını da bazı seçmene veriyordu.

Bu çerçevede, samimiyetini tartışabilirsiniz, ama Erbakan, koalisyonun yol ayrımında, kapalı da olsa "mesajını" verdi. ANAP ile DYP'nin ekonomik programlarının "aynı" olduğunu ve değişimin ancak kendilerinin müdahalesi ile gerçekleşebileceğini ifade ederken; sanki bu "çılgın liberalizme" biz-sadece biz-sosyal adaleti getirebiliriz vurgusunu yapıyordu.

İlginçtir, o kritik anda bile-belki ipleri tam koparmamak için-puan alma pahasına da olsa "gördünüz işte bundan sermaye bizi istemiyor, laikliği bahane edip, koalisyon çalışmalarına takoz koyuyorlar" demedi.

Deseydi, haklı mı olurdu, o ayrı. Vurgulamak istediğimiz, yukarıdaki tema, iyi ve doğru işlendiği ve samimi olunduğu taktirde Refah gemisinin yelkenlerini bundan sonraki seçimlere doğru şişirmeye devam edecektir.

Tabii, liberal geçinen partiler tedbirleri almayı bir "ihmal politikası" halinde muhafaza ettikleri sürece...Herhalde yanılmıyorum.

Belki "liberal" ekonomik model de bu değil. Şu karnaval iktisadi, gerçektir ki, milleti eziyor. Amaç; serbest piyasanın sadece burjuvanın küçük bir mutlu azınlığı için çalışan mekanizma olmaktan çıkarılmasıdır. Devletçiliğe; arpalıkların suistimalleri ile dönmek söz konusu olmadığına göre çözüm bellidir.

Ya sivil toplum, halkı kastediyorum, kendi sosyal kurumlarını, emniyet süpaplarını, ekonomiye döşeyecek; ya da üretim güçleri vicdana gelecekler.

İlki zaman alır. İkincisi ise serbet piyasayı, pozitivist, biyolojik materyalist bünyesinden kurtarıp; ona ahlaki bir format kazandırılmasını, yani ona değerlerin iade edilmesini öngörür.

Bu da adını koyalım, serbest piyasanın "İslamileştirilmesi" dir.

İşin "püf noktası" burada, galiba.

Bunu Refah kavrar, başarabilir mi, bu da meselenin ikinci "püf noktası"dır!

Ticari Toplum Adil Olur mu?

Başlıktan kasdimiz, ticaretin "olduğu" toplumlar değil; sadece ticari düşünen toplumlar, daha doğrusu Sanayi Çağı'nın "modern" toplumu..

Siz de görüyorsunuz ki, yaşadığımız günlerde ahlakı arıyoruz, İş ahlakı, aile ahlakı vs...

"Ahlak ve Modernlik" adı çalışmasında Ross Poole "Modernlik, ahlaka hem ihtiyaç duymakta hem de ahlakı imkansız kılmaktadır" diye yazmaktadır. Haklıdır.

Sanayi Devrimi ile arz-ı endam eyleyen kapitalizm, iktisadî ihtirası, kişinin özçıkarı haline getirmiş, herkesi, kârını, hazzını maksimize etmeye tahrik etmiştir.

İçtimaî ahlak toplumdan, adına sekülarizm denen bir değerler soykırımı ile kürtajlanmış; bunun ismine de medenilik denmişti. Emperyalizm, bu varlıktan kutsal olan değeri dünyaya bulaştırma virüsüydü.

Vicdan yerine, akıl sevgi yerine rasyonalite egemen oldu, insanoğluna..

Piyasa uğruna liberalizm her değeri inkar etme eğilimi ile "nihilizme", "anarşizme" ebelik etti.

Şimdi, topluma umut vermek için "adalet"i sisteme iade etmesi gerektiğini anladı. Çünkü adalet olmayınca, kişiyi ne kadar "psikolojik" hedonizme" iteleseniz de bir süre sonra tükeniyor.

Ve liberalizm, felsefi sandukasını açmış, adaleti arıyor. "Bulup, nasıl, kapitalizmle uyuşturup sisteme şırıngalayacak?" Verilen kavga bunun üzerinedir, dünyada da ülkemizde de...

(Meseleyi müşahhaslaştırayım: Gelinen beklenti, Özalizmin değişimini toplumda gelir dağılımındaki adaletle tamamlamak ve köşe dönücülük psikozunu erdemli topluma dönüştürmek, "Sosyal" demokratlar menzildışı kaldılar gibi... Liberal kanada

ağırlık veren Yılmaz'ın ANAP'ı bu defa muhafazakar değerlerle vitrine sürmesi boşuna değil. Refah'ın ise, her ne kadar içi boştur ya da seçim için ertelenmiştir dense de "adil" ekonomik düzen söyleminin akis bulması partilerin Türkiye'nin "sinyallerini" aldıklarının işaretleri...)

Yarının meselesi, piyasa ekonomisinin "ötesine geçebilme"dir.

Liberalizm, özgürlük dedi; çoğulculuğu işledi.

Bunları biz de çok duyduk. Toplum, artık "adalet" diye bağırıyor. Ama, piyasacılık bir adalet teorisi sağlamada başarısız. İster soldan, ister sağdan kilidi çevirebilen, yarınlara hükmedecek.

Poole eserinde ne yazıyor:

"...Bireylerin belli toplumsal ilişkilerin kendi özfarkındalıklarının oluşturucusu olduğunu kabul ettikleri bir 'cemaat'i (Gemeinschaft) öngerektirir."

Yani, tabirlerimi mazur görürseniz, arzedeyim: Sosyalist yazar toplumun, bireycilikten kurtulabilmesi için "ümmetleşmesi" gerektiğini ima ediyor. Uhuvvet, tabii ki cemaatin malı.

Ama, liberalizm, bu kavramları muğlak gördüğü için reddeder. Kapitalizmle uyuşmaz der.

Çünkü, "modernliğin dünyası, büyüsü bilimsel aklın uygulanması yoluyla bozulmuş bir dünyadadır. Sanki nesnel bilginin soğuk bakışı, değerleri olmayan bir dünyayı açığa çıkarmış gibidir." (Poole, s.124.)

Kapitalist piyasa değeri toplumsal dünyadan kovmuştur.

Değerlerin-adaletin dahil- aranması için kalan tek yer bireyin içindedir; ama birey ile toplum arasındaki kurucu bağlantıların parçalandığı süreç, aynı zamanda insanların kendi değerlerini türetebilecekleri kaynakların kurutuldukları süreçtir.

Keyfi özgürlükten usandık.

Katılımcı demokrasinin adelete açılımını istiyoruz.

Ama, bu bir "iğreti ekleme" ya da "seçim sloganı" olmamalı.

Kaç zamandır yazıyorum.

Vizyonumuz, Sanayi Toplumu'nu Kültür Toplumu'na inkılab ettirmektir.

Yaparız, ne kadar olsa inkılapçı bir milletiz!...

Finansın Dini

Bir borsacı vahşiyane şekilde öldürüldü.

Musevi tefeci kurşunlandı.

Para cinayetleri! Üstelik, rakamlar büyüdü. Başka cinayetler. Devalüasyon kurbanları, dövizci zayiatı, konutzedeler vs...

Finans, kapitalizmin şu aşamasında ölümcül bir çehre kazandı desenize..

Medeni toplumlar, Sanayi Ötesi Çağ'a geçerken finans kuruluşlarını sanayiye yatırımın temel istasyonu olarak görüyor ve işletiyorlar.

Bizde, ne yazık ki; rantla, kara parayı aklamakla anılır dahi oldular.

Şiddete yönelik veçhesinin arkasında ciddi bir felsefi kriz yatıyor. Ne pahasına olursa olsun finans akümüle etme ihtirası..Namluların gölgesinde korumaların çemberinde de yaşasa, bu tutkuyu sürdürme inadı..Kazıyın onları, karşınıza bireyciliği, bencilliği körükleyen vahşi kapitalizm çıkacaktır.

Burjuva, tarih boyunca, bireylerin kendi çıkarlarının peşinden gitme isteğine, haklara yönelik her türlü sınırlamayla sürekli mücadele etmiştir.

Onlara göre "pazar yasaları" adeta kutsaldır.

"İktisadî akılsallık" toplum bazında değil, birey bazında ölçülür. Kişi toplum karşısında sorumsuzdur. Ahlaki kaygılardan muaftır. Bu, "komşum açsa, nee yapalım yani!..." umursamazlığıdır. "Teşebbüs hürriyeti" derken Özal'ın kastı böylesine gaddarane bir düzenin ülkemize nakli miydi, bilemem, ama bugünkü tablo, devlet, özelleştirme ile çekilirken, pek vahim gibi gözükmektedir.

"Kazıklamak mubahtır, bu ticarettir" zihniyeti ile arabesk bir liberalizm toplumu Kürt Meselesi'nden daha berbat bir şekilde,

böler, paralar.

Adam Smith'in "Görünmez El" dediği, ülkemizde olmuştur, "rüşveti verip de sıvışan el..." Ben liberal değilim; ama bu liberalizm dahi olamaz!...

Türkiye'de kollektif şuur, iktisadî bireyciliğin dayatılmasıyla, tahrip olmaktadır. Hangi yurttaşlıktan, milliyetçilikten bahsediyorsunuz?

Belki haksız olarak, toplumculuk, sosyalizmle eşanlamlı tutulmuştur sol aydınlarımızca...Hani neredeler? Nerede piyasa kurallarına esir olmamış, onu evcilleştirmeye talip, toplumu iktisadî akılsallığın kurbanı olmaktan kurtaracak sosyal demokrasi? Demokratikleşme pek güzel, kişiyi donatın özgürlüklerle...Sonra af buyrun, ama bu adam toplum "içinde" yaşayacak. Robinson Cruose olacak değil ya!...Ya toplumun, sivil toplumun hakları...Vatandaşlık kavramı?

İşte, milliyetçi muhafazakarlar ondan bu seçimde gözdedirler.

Millet, bizim burada teorik arka planını sunduğumuz sıkıntının pratikteki çilekeşi..Ondan kaçmıyor. Milliyetçi "milletim" diyor.

Muhafazakârda "Allah (c.c) korkusu" var.

Ahlaki normları var. Komşum açken, uyuyamam diyen tavrı var, inancında,

Dolayısıyla, Türkiye'de ilerleme ve dinamizm (değişim de dahil) kadar toplumculuk da "sağ"ın malı olmuştur.

Aslında Avrupa'nın "tutuculuğu", vahşi kapitalizmi sağ ise, ülkemizde milliyetçi-mukaddesatçı fikir ve aksiyon adamları ne kadar sağcıdırlar, fevkalede tartışmalıdır.

İşte belki de bu nedenle Marksizm'den İslamî bakışa yönelenleri anlamak mümkündür. Yadırgamamak lazımdır. İslam ekonomisi, devlet ve özel kapitalizmin yegâne alternatifi ve toplum "içinde" bireyin refahı ve felâhının anahtarıdır.

İslamî finans teşekküllerini, bu açıdan, kucaklamak gerekir. Zaten teorisiyle ele alındığında ABD'de dahi İslamîfinans kurumlarının "modeli", adı verilmeksizin, hem de gayriislamî bünyelerde, uygulanmaya alınmıştır.

Türkiye'nin iktisadî magazini-cinayetleri ile-takip edince Ali Coşkun Bey'in İhlas Finans'a bir yüksek iştişare meclisi

kazandırmaya çalışması daha iyi anlaşılmaktadır. Mesele sadece ferdi fayda değil, yeni bir iktisadî kollektif vicdanın doğuşudur.

Ali Bey bunu görmüştür, hem de hepimizden önce: Yani materyalist, değerden arındırılmış başka bir deyişle "seküllerştirilmiş" finansın katilliğini görmüştür!.. Bir de paranın dini, imanı olmaz derler. Öyle olsa bile diyelim, o parayı tutan elin ihlâslı olması farktır.

İktisat, Kültür ve İktisadî Kültür

Biz "sağ" da pek övünürüz. Para değil, kültür önceliklidir diye. Adeta daha maç başlamadan "sol"a gol atmış gibi hissederiz kendimizi.. "Onlar herşeyi ekonomiye indirgiyorlar" kanaati ile kendimizde, hayata bakış açımızda bir "asalet" vehmederiz.

Ekmeğimizi ufaltan ülke yöneticilerine müsamaha gösterir, kültürel yozlaşma diye sokağa dökülürüz.

Bunlar iyi de acaba biz "nasıl bir çalışma?" şeklinde bir sorgulamada bulunuyor muyuz?

Kültürümüzün dini-milli motiflerinin tahribatı karşısında "oflayıp, puflamadan" geçip, ne kadar kültürel üretime zaman ve enerji ayırabiliyoruz?

Yoksa, para uğruna mı tüketiyoruz kendimizi?

İster ihtiyaç, ister ihtirastan kaynaklansın ekenomik ahtapot bizim de kimliğimize egemen mi oldu? Yani, solda ayıpladığımız yaklaşım bizim davranış biçimimiz haline mi geldi?

* * *

"Ağır" sorular bunlar! Ne var ki, "irdelenmesi" gerek, sanıyorum.

Bakınız, Andre Gorz "İktisadi Aklın Eleştirisi" (Ayrıntı Yayınları) adlı kitabında sosyalist aydın arkadaşlarına seslenerek şöyle diyor:

"Serbest zamanı ne bölüştürmeyi, ne yönetmeyi, ne de kullanmayı bilen; serbest zamanı arttırmak için herşeyi yaparken büyümesinden de korkan; sonuç olarak, her yöntemle onu paraya çevirmekten yani monetaristleştirmekten o zamana kadar ücretsiz ve özerk olduğu için anlamlı olabilecek faaliyetlere kadar herşeyi giderek daha özelleşen hizmet malları biçiminde iktisadileştirmekten başka varılacak yer bulamayan toplumsal bir sistemde bulunuyoruz". (s.21)

Gorz, "iktisadi hayvan" haline gelmiş insanoğlunun maziinde çalışmanın bir "ütopya" ya tekabül ettiğini, protestan etiğin emeğin insanı, süfli dünyada adeta günahlarından arındıran bir ayin olarak kabul gördüğünü kaydediyor. Sanayi Devrimi'ni de tetikleyen bu masumane adımlarla başlayıp, "çalışma hümanizması"nı kıtalaraşırı emperyalizme sürükleyen bu manevi motor olmuştur, biliyoruz.

Fabrikalara doluşan işçiler de, onları elinde purosu güverteden izleyen patronları da para kazanmayı araç değil amaç olarak göreceklerdi.

İşçiler, otomatlaştıkça; üretimden, üründen, eserlerinden, "yabancılaşacaktı".

Kapitalizm, çalışana emeğinin karşılığında, onca alınterini telafi edecek tek şey sunuyordu: Tüketim!..Böylece çalışmanın hedefi ihtiyaçlarının tatmini değildi. Yeterli olanla tatmin hedeflenmiyordu. İhtiyaçların sınırı yüksek atlama sırığı gibi hep imalatçılarca yükseltiliyor; çalışanlar onu aşmak için daha fazla emek vermeğe mahkum ediliyorlardı.

Çok çalışmak, çok kazanmak ve çok israf etmek!...Neyi alacağını bilmeden, şuursuzca alışveriş hummasına kapılmak, Tüketim Toplumu'nun tuzağıydı.

Kapitalizm, emekçinin boş zamanını da kâr saiki ile tekeline alma, oradan da yağ çıkarma peşindeydi. Nitekim "boş zaman tacirleri" çıktı ortaya.

Bireyler bir sürçte medyatik oyun, mesaj ve programa boğulan ve manipüle edilen eğlencelerin edilgin (pasif/uslu) tüketicisi oldular.

Bu süretçe, sendikalar da patronların oyununa geldiler. Üyelerine daha fazla para derken işsizliğe neden oldular. "İmtiyazlı tüketiciler" vücuda getirdiler. Villa, Jaguar dediler!...

* * *

İslam'a göre, Allah'ın (c.c.) hilkatten muradı, insanın kişiliğini kamilleştirmesi, toplumu-O'nun mülkünü-ihya etmesidir. Çoğumuz çalışmayı amaç, sadece para için görmeye başladık. Tüketimde geri kalmamak için akşam eve "posanız" geliyor!..

Size ne için çalıştığınızı sormanızı diliyorum.

Her tüketimi yapmak zorunda mısınız?

Daha az çalışın. Boş vakit, dinlenme değildir.

Kendinizi ruhen geliştirmeniz, ailenize ve toplumunuza kültürel olarak birşeyler verebileceğiniz, onlarla ortak değerler üretebileceğiniz saatlerdir.

Yardımlaşma dostluk ilişkileri bu ortamda gerçekleşebilir. Bedii zevkleriniz bu iklimde "incelik" kazanabilir. Bir hastaya, özürlüye güç vereceğiniz zaman işte bu işten kırdığınız anlardır.

İşte, size önerdiğim iktisadın değil, kültürün egemen olduğu bir toplum modeline geçiştir.

Tembellik değil!...

İletişimde Kamu Modeli

Bir "Hiper (yani üç M'li Migroslar gibi) iletişim" evreninde yaşıyoruz. Sonu gelmeyen enformasyon tipilerine maruz kalıyoruz. Bilgi iyi hoş da, yalnız o anaforda onca bombardıman arasında mesajların anlamlarını çıkaramadan sarhoşluyoruz.

Hayatımız dev bir seyir otlağı!..

Ve o ekranda ne doğru, ne eğri, ne gerçek, ne sanal (veya canlandırma) farkında değiliz.

Kimimiz ticari TV'yi demokratik buluyor.

Kimimiz TRT müdürünün görevden alınmasını haksız. Aksi düşünenler aynı gazetede, aynı kahvede!...

Yine de bazı "mitleri" anladık galiba.

Devlet televizyonculuğunun mutlak "kalite", "denge" ve "evrensel erişim" demek olmadığını kavradık.

Aynı şekilde, özel televizyonculuğun da devlet denetiminden özgürlük, seçim çoğulculuğu, çeşitlilikten filizlenen kalite demek olmadığı da başımıza "dank" etti.

İletişime devlet egemen olunca ya bir kültürel kimlik dayatacak endişesi var, ya da hükümetin borazanı olma tehlikesi.

Gerçi "egemenlik" kavramı değişiyor.

İletişim Devrimi'nden sonra "ulus-devlet" iki yandan kuşatılmıştır: içeride özellikle devlet ile sivil toplum arasında sınırları etkileyen, önemli merkezkaç eğilimlere tabidir. Kaldı ki, sivil toplumun kendisi "uluslararasılaşma" eğilimlerinin de etkisindedir.

Pekii, özel TV çözüm mü? İfrat/tefrit tahterevallisinin öteki bacağı mı?

Özel, özgür ve ticari...Devlet dışı yayıncılık için bu üç sıfat yanyana gelebiliyorlar mı?

"Rating" uğruna, ticari kaygılarla nelerden fedakarlık ediliyor.

Her türlü süflilik "rating" uğruna mubah görülüyor.

Zavallı vatandaşım, ekran karşısında devlet kanallarından özellerine zıplarken (pardon zaplarken), Yorgun Savaşçı'ya dönüyor.

Çaresi bana soracak olursanız, yeni bir "kamu modeli"dir.

Aslında bu eğilim "global"dir. Sadece devleti değil, kamuyu yeniden yapılandırma ihtiyacındayız ve iletişimdeki düzen bu "dönüştürme" operasyonunun bir parçası olmalıdır. Yapılması gerekenlerin başında kamu bilinci, kollektif şuurun oluşumu gelir. Hem yayıncıda, hem seyircide...

İkinci olarak, enformasyon akışını "aşağıdan" yukarı doğru zenginleştirmek gerekir.

Dahası, ticari TV'leri halka açmak (Özelleştirme demedim). Halk, hisse senedi ile yayın organının mülkiyetine (sorumluluğu ile de) iştirak edebilmeli.

Ve kurum içi karar süreçleri demokratikleştirilmeli. Bu minval daha nice kıstaslar konulabilir.

Ama amaç ve istikamet anlaşılmış olmalıdır. Yeni bir kamu modeli derken, özetle kasdimiz, devlet dayatmacılığını da, demokratik. "Leviathan"ları da, pazar mafyalarını da aşan bir düzendir. Kamu hizmeti medyaları için, demokratik devlet kurumlarınca garanti altına alınmış kapitalizm sonrası bir sivil toplum ihtiyacı...

Medya ve demokrasi konusuna yine temas edeceğim.

Tartışma Kültürünün "ABC"si

"Konuşan Türkiye" dediler. Doğrudur, "tartışma" güçlü demokrasinin odağındadır.

Siyaset, tartışmadır, iknadır. Yalnız yazılmamış "kuralları" da vardır. Belli bir demokrasi kültürü ile yıkanmış tartışmanın nitelikleri bellidir.

İlkin, güçlü demokratik tartışma en az konuşma kadar dinlemeyi de gerekli kılar.

İkincisi, tartışma akılla olduğu kadar duygusaldır da!...

Üçüncüsü tartışma çözüme koşan yol olmalıdır. Başka bir deyişle sadece konuşanı tatmin eden bir "deşarj" cimnastiği olmasının ötesinde meseleyi-yani tartışılanı-kucaklayıp fikir platformundan eylem dünyasına dönüştürecek dinamo olmalıdır. Konuşan Türkiye demek, herkesin herkese sataştığı, konuşanın sadece kendisini dinlediği, diğer söz söyleyenlere kulağını ve vicdanını kapadığı bir egzersize dönüşmemeli.

Tartışma; "iletişim"dir.

İletişim olarak tartışma, açıkca dışa vurma kadar benimseme, konuşma kadar duyma ve anlatma kadar karşısındakinin duygularını anlamayı da ihtiva eder.

Çıkarların sergilenmesi veya defilesi olmamalıdır. O çıkarların ötesine geçme, muhatabınla ortak değerler üretebilme mücadelesi olabilmeli.

Diyalog tamam, karşısındakinin fikrine saygı gerektirir. Ama bir adım ötesine de geçebilmeli.

Tartışan taraflar, belki fikirlerinden taviz vermeksizin, yeni değerler üretebilmeli. Tartışmanın oluşturduğu hemzemin geçitte yeni bir dönüşüme vesile olabilmeliler.

Hoşgörü, bu açıdan, "sadece dinleyebilmektir."

Ne var ki, aşılması gereken eşik, "acaba biz birlikte nelere imza

atabiliriz"in karşılığıdır. Ne gibi faydalı bir ürüne ebelik edebilirz, kaygısıdır.

Bu vakıa, "yeniden formüle etmektir".

Başka bir deyişle, tartışmaya başladığınız andaki siperlerinizi yeniden kavramlaştırabilme medeni cesaretidir.

Farklı çıkarlara sahip insanlar sadece birbirlerinin "hasımları" değildir, aynı zamanda "hısımları" da olmayı bilmelidirler. Tartışma laf ebesinin ödül aldığı bir "haydi bastır" yarışması değil vahalar oluşturan entellektüel bir serüvendir.

Adabı ile içindeki "hümoru" ile...

Konuşma tartıştığın zattaki cevheri keşfetme, sevgi ve muhabbeti geliştirme fonksiyonunu taşır.

Bu bir "dildir".

Sözcükler insanları kaynaştırır. Tartışmayı kurumsallaştıran bir demokrasi, düşünceyi kemikleşmeye karşı bağışık kılar ve siyasi süreci katılıktan, demagojiden ve entellektüel hapishanelerin boyunduruğundan korur.

İşte, televizyondaki tartışma programlarını biz bu şuur ve mesuliyetle sürdürüyoruz. Bu amaca hizmet etsin diye tartışmayı "sempatikleştirmeye" hümor katarak çalışıyoruz.

Bir "demokrasi kültürü" sınıfı gibi görülmelidir, katılanlar tarafından...

Siyaset Nereye Koşmalı

Alışılmış siyaset teorileri "özgürlük" der, tutturur.

Çünkü, onlar kişinin toplum içinde de sanki dünyada tek başına yaşıyormuşcasına haklar kazanmasını (ve kullanmasını) ister.

Çünkü, liberal teorisyenlere göre "birey" önemlidir. Birey de bencildir. (Anarşizme kaçan eğilimleri/güdüleri vardır)!...Çıkarını ön planda tutar.

Fakat bu bakış açısına göre birey aynı zamanda "realisttir". Yani, "akılcı"..Herkesin de aynı hisler-tutkular- peşinde koşmak istediğini kestirdiğinden kendi can ve malını güvence altına almak ister. O zaman düşünür ve der ki;

-Aklın, vicdanın ve iyi niyetin, yardımseverliğin başaramadığını, korku ve korkuların sömürdüğü tutkular kolaylıkla başarır. Kurallar ister, azgınlığa gem vuracak. Kurallara uymayana da ceza!

Benjamin Barber'in "Güçlü Demokrasi" adlı kitabında kaydettiği gibi, "liberal demokrasinin çok derin bir biçimde şizofrenik olan bir tarafı vardır".

Başka bir deyişle bencil, hatta o uğurda saldırgan tavırları liberal demokrasi, siyasi aktörleri adeta hayvanat bahçesindeki yaratıklar gibi "ehlileştirmeyi" dener.

Gücün kullanımını belli yerler ve şartlarda "gemlemeye" çalışır.

Sosyal hareket, ahlaki umdeler ışığında o eğilimleri iyiye "dönüştürmek" yönünde değildir.

Değerleri yok sayan zihniyet, siyaseti zaten adeta polislik olarak görmektedir.

Bunun adı "cılız demokrasi"dir.

Çıkarların pazarlık ve mübadele edildiği; yeni değerler

üretilen, insanları daha moral kalıplara yönlendiren siyaset değil!...

İnsanlar boyun eğmeye zorlanırlar; fakat nefislerini aşmaya giden yol üzerinde değişmeye veya gelişmeye zorlanamazlar. O, siyaset dışı bir iştir!..

Siyaset, laik kalmalıdır. Değerlerin dini kökenli olabileceği endişesi ile...

İşte böyle bir demokrasi iki tehlike ile karşılaşır: Anarşi ve despotizm!...Özgürlük, tiranlığı inkar ederken anarşizmi doğurur; iktidar, anarşizme karşı gelirken diktatoryaya davetiye çıkarır.

Bu kutuplaşma, liberalizmin toplum sözleşmesi temelleri üzerinde inşa edilir.

Ne var ki, özgürlükle despotuluk arasında çok ara bir yer (orta yer) kalmıştır.

Saat rakkası gibi ha o yana, ha bu yana kaçmaya amadedir. Çare siyasete ruhunu kazandırmak, varlığa, insana değerlerini iade etmekle başlar. Güçlü demokrasi, sosyal sorumluluk şuuruna sahip halkın siyaseti bir fazilet mücadelesi haline getirmek için kolları sıvamasıyla başlar.

Mesele Batı'nın "diyalektiğinden" sıyrılıp; bizim özümüzdeki "estetiğe" dönebilmektir.

Bu çerçevede özellikle "postmodern" düşüncenin arka planında yeniden aynı zevk ve takdirle okuduğum "Diyalektiğimiz ve Estetiğimiz" adlı eseri salık vermek istiyorum, sizlere...

Seyyid Ahmed Arvasi'den...

Ruhu şad olsun. Bugün de O'nu anmak istedim.

Çözüm Nerede?

Milli meseleler karşısında tavrımız ya "Azizim kangreni keseceksin. Gerekirse Apo'yla görüşeceksin!..." şeklinde ya da "çözüm kolay mı, canım; biz bu sorunla yaşamayı öğrenmeliyiz" biçiminde billurlaşıyor.

İlki Türkeş Bey'in "yeni yetme" dediğipolitikacıların üslubu. İkincisi ise meseleyi unutup, zamana boğduran Demirel yöntemi.

Kuzey Irak harekatımızdan beklentiler çok. Gerekliydi, tamam. Ne var ki, bu operasyonla esas sorun "şıpın" diye çözülecek değil. Zira, mesele boyutlarıyla hayli karmaşıktı.

Körfez Savaşı sonrasının toz-duman atmosferi ve Irak'ın varlığı, buna ilaveten de sınırımızdaki mülteci problemine BM'in müdahalesi ile ihtilaf "enternasyonalize" olmuştur. Ankara için mesele, tabii ki, bir "iç" sorundur. Öyle olduğunda da ısrar gereklidir. Ancak, "global" ilgiyi gerektiren zemin de hazırlanmıştır. Kaldı ki, petrol çıkarı, bu unsurlar da olmasa, büyük güç parmağının bölgeyi çomaklaması için kıfâyetlidir.

Gelişmeler, meselenin çözümünde uluslararası sistemi elinde tutan güçlerin giderek insiyatif sahibi olup, bazı formülleri dikte ettirmeye teşne olduklarına işaret ediyor.

İşte Türkiye, "Çelik Harekatı" bu kavşakta "Ben de varım" demeye yöneliktir.

Önceleri çelişkiler yaşandı. Acemice beceriksizce ele alındı. Yalnız giderek "tortulandığından" anlaşılıyor ki; hükümet meseleyi bölgesel tavırla çözmek arzusunda... Çetin'in gazetemize verdiği demeçte ("Çekiç Güç, Nato ve BM ellerini çeksinler, Bağdat'la olayı çözeriz...")bu tercih açıkça sergileniyor.

Derdimiz; ilkin, Bağdat'la (hatta bölge ülkeleriyle) böyle bir çözümün üretilip, üretilemeyeceğidir. İkinci olarak ise, tutun ki üretildi, bu çerçevenin uluslararası düzeyde kabul ettirilip,

ettirilemeyeceğidir.

Bölge ülkeleri, Osmanlı'dan bu yana birbirleriyle geçimsizlikte yarışmakta....Ortak mazi ve kültürel değerlere rağmen boğuşmakta ısrarlı...Kürt meselesi ise bu vahşi satrançta kozları...Bu alışkanlıktan kurtulmak, "şer tiryakiliğinden" vazgeçmek zor.

Kaldı ki, rejim farklılıkları, daha doğrusu demorkasiden uzak siyasi sistemlerin egemen olduğu Ortadoğu'da dış politikada istikrarı yakalamak güçleşiyor.

Ali Bulaç Bey'in bir sözü vardır:

"Ortadoğu'daki yüz kızartıcı rejimler petrol kuyularının bekçileri ve belli merkezlerden dünyanın bu en değerli ürününe biçilen fiyat istikrarının güvencesi oldukları için bu bölgede demokrasi ve serbest piyasa ekonomisinin sözü edilmez, insan hakları ise zaten bu bölgede telaffuz edilmesi dahi suç bir kavramdır" (Modern Ulus Devlet, s.80).

Bölge dışı güçler, demokratikleşmeyi isterler mi? Bu ülkelerde demokrasinin yerleşmesiyle geniş halk kitleleri siyasi katılım hakkını elde ettiğinde, diyelim ABD varlığını eskisi gibi devam ettirebilecek midir?

Sonra nasıl bir demokratikleşme?

Batı demokrasilerinde rastlanan ve içte sınıf kavgalarını uzlaştıran, etnik didişmeleri fedaratif bünyede frenleyen yaklaşım; Ortadoğu'daki sosyal örgütlenmeleri dini cemaatler esasına göre şekillenmiş toplumların yaralarına merhem olabilir mi?

Diyeceksiniz ki, halimiz harap. Çözüm "Aslanın ağzında.."

Hayır. Çözüm; geçmişin "şifrelerinde" gizli. Bugün istikrarsızlık ögeleri diye saydığımız her şey Osmanlı döneminde mevcuttu. Ancak, "Pax Ottomanica", Ortadoğu'yu güvenlik ve işbirliği kuşağı haline getirip, beşyüz yıl öyle muhafaza edebilmişti.

Maksat, o formülü "asrın idrakine söyletmek!..."

Anayasayı Yenilerken

Basın TBMM'yi göreve davet ediyor.

Ya bazı maddelerde halkın beklentilerini dikkate alın, deniyor. Ya da "Ayıp oluyor, anayasa değişikliğini gerçekleştirebilme ehliyetini gösterin" deniyor.

Parlemanto aksadıkça "günah keçisi" aranıyor. Şu veya bu parti hedef gösteriliyor. Doğrudur. "12 Eylül düzeninin" bir temel dişlisi olarak görülen 82 Anayasası'nı siyasi tarihin mezarlığına göndermenin mükafatına sahip çıkmak isteyenler olduğu gibi, Meclis'i kilitleyip, rüştünü ve gücünü sergilemek arzusunda olanlar da var.

Dahası, henüz daha "iç tüzüğü"nü çıkaramamış bir "asamble"nin çalışma sistemi-usül açısından- akışkanlık kazanmamışken, Meclis'te "obstrüksiyon" veya "patinaj" kaçınılmaz değil midir?

Öyle olabilir. Yalnız, anayasa tadilinin gerçekleşmemesinin ardında Meclis'i aşan global trendler vardır onların gözardı edilmemesi lazımdır.

İletişim Devrimi ile kapısı açılan "Bilgi Çağı", XXI. yüzyılı "sanayi ötesi topluma" aşırırken modernitenin siyasal teknolojisi değişmektedir. Siyasi hayat, çağın ihtiyaçları ve özlemleri doğrultusunda, araçlarını yenilemektedir. Unutulan budur.

Tabii ki burada "abartmamak", Meclis'in fonksiyonlarını yitirdiğini iddia ile rafa kaldırılmasını savunmak durumunda değiliz. Ancak, parlamenter sistemin, siyasal hayattaki konumu ve diğer aktörlerle ilişkilerindeki yeni boyutların dikkate alınması gerektiğini vurgulamaya çalışıyoruz.

Parlamenter demokraside milleti temsil görevi, daha ziyade Meclis'in sırtına yüklenmiştir. Oysa ki, İletişim Devrimi'nin sağladığı "birebir" yüzleşmelerle bireyler o güçlerini

arttırmışlardır. Dahası var daha önemlisi, bir yandan globalleşme, öte yandan aşiretleşme siyasi hayatta kitle ve bireyin yanı sıra cemaatleri birer alt-kültür grupları olarak siyasî hayatta aracı kurumlar, siyasi dileklerin acentaları olarak sokulmuştur.

Eskiden partiler yurttaşın fikir, özlem ve ileriye yönelik vizyonlarını devlete aktaran yegane müesseseler iken, bugün bu sahadaki tekelleri kadar becerilerini de kaybetmektedirler. Bu erozyonun sebebi de eskisi gibi "karizmatik" liderlerin meydanlarda olmayışı gibi "beşeri" mantıkla izah edilemez.

Partiler, bilindiği gibi, "kitlevi" olabildikleri ölçüde bu kudrete ulaşırlardı. Oysa ki, XXI. yüzyılda rüzgar ters yönden esmektedir. Başka bir deyişle, yönetilenler zevklerine, mizaçlarına, beklentilerine göre giderek "kompartmanlaşmakta", "kollektif kimlik" ulusal düzeyde tekdüze monolitik varlığa vücut vermekte zorlanmaktadır. İşte, asıl "mozaik" budur. Bugün, sosyal hayatta "atomizasyonu" sadece ve illa etnik kıstasa dayalı bölünmüşlüğe indirgemek hatadır; esas vetire çok çeşitli kriterler doğrultusunda toplumda "çoğulculuğun" hakim olmasıdır.

Bu eğilimden de korkmamak lazımdır.

Zira, söz konusu yaklaşım, devletle bütünleşmek yerine onunla birlikte sivil toplumda bir arada yaşamayı beraberinde getirmektedir. Partilerin yanı sıra sözkonusu grup kimliklerini cemaatlerde buluşturup, siyasi hayata katılımcı demokrasinin şartı olarak intikal ettirmektedir. Yani, daha "doğrudan" demorkasiye geçişin semptonlarıdırlar.

Bu çoğulculuk, yaşadığımız çağdaş, belli maddi ve manevi değerler şemsiyesinin altında milliliğin asgari müşreteklerini reddetmiyor. Yalnız, milliliği devlet tarafından önerilen veya emredilen bir kalıp değil, sözkonusu cemaatlerin paylaşıp, ürettikleri bir demokratik bileşim haline getiriyor.

Dahası, İletişim Devrimi, malum cemaatler arasında onların taraflarını diğerleri ile başka zeminlerde "ortaklıklar" oluşturacakları pek çok sadakat merkezlerini de adeta milli bir zincir veya birbiri ile örtüşen moleküller gibi bir ağ da örüyor.

Bu çerçeveden görüldüğünde, anayasalar "emredici", "yön tayin edici" nitelikleriyle değil yumuşak, esnek ve uzlaşmanın zemini şeklinde oluşuyorlar.

Yapılması gereken, milli toplumun siyasi kültürünün kimyasının şifrelerini çözerek, içtimai mutabakatları, parti çekişmelerinin de ötesinde bulabilmek, bunun için cemaatler başta olmak üzere toplumdaki çeşitli katmanları anayasa yapım sürecine monte edebilmektir.

Yoksa, "refarandum", kabul et/reddet tipinden bir son duraktır ki, bu yolla halkı istemediği, bilet almadığı bir merahalede "hatır sormaktan" başka bir işe yaramayacak külfetle başbaşa bırakmaktan öteye geçmeyecektir.

Anayasa Değişse de

TBMM, Anayasa değişikliğinin odağı haline geldi. Aslında görülen odur ki; ne anayasa tümüyle yenileniyor; ne de değişecek maddelerin sayısı ciddi bir "değişimi" beraberinde getiriyor. Kaldı ki, 24. maddede ciddi bir tıkanıklık yaşanıyor.

Meseleye farklı bir boyuttan bakmak istiyorum. Olay bence yeni bir metnin vücut bulması değil. Bilakis, olay konuyu kurallar ve kurumlar dar formalitesinden kurtarıp, yeni bir çağa girildiği şuurunun Türk siyasi kültüründe egemen olmasıdır.

Çünkü, mesele sadece bize ait değil. Dünyanın her yerinde siyasi iklimde fırtınalar yaşanıyor. Sebebi de "ulus-devlet"in kenara itilmesidir. Şöyle ki, milli devlet, "tek güç organı olma mevkiini hızla yitirmektedir.

İster kapitalizm ötesi toplum, ister "Bilgi Çağı" deyiniz, devlet kavramı, bir yandan globalleşmenin öte yandan da aşiretçiliğin gelişimi ile daralmakta, küçülmekte, hatta zorlanmaktadır.

İltişim Devrimi ile dünya milletleri devlet kapısından geçmeden, resmi kanalların dışında ortalıklar, örgütlenmeler kurabilmekte; bugüne dek devletin tekelinde olan münasabetler çerçevesini "uluslaraşırı" hale getirmektedirler.

Kaldı ki, devlet ülkesini ilgilendiren birincil meselelerde dahi globalleşmenin zaruretleri doğrultusunda milli sınırlar içinde kalan politika ve uygulamalarıyla acz içine düştüğünü itiraf mecrubiyetindedir.

Para artık "transnasyonel"dir. Marketin yerküre olmasıyla, ekonomik politikaların idaresi imkansız hale gelmiştir.

Transnasyonel düşünmeden ne çevre sorunlarını ne de terörü yenebilirsiniz. Bu bağlamda bölgesel işbirliği-hiç olmazsa-onsuz olunmaz bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer yandan, şu "globallaşmeyle" sanki çelişir gibi gözüken

bir başka mega-trend de var. O da aşiretçiliğin geri dönüşüdür.

Bu bir yerde yerküreselciliğe bir tepki!...

Eskiden diyelim, Amerika'da herkes Amerikalı olmaya gayret gösterirdi. Zenciler bunun kavgasını ettiler. Amerikanlaşmaya direniş, ırkçılık veya ayrımcılık suçlandı. Bugün ise tam tersi geçerlidir. Zenciler eğer Afrika kültürünü yaşayamıyorlarsa ABD'yi "ayrımcılıkla" suçluyorlar.

İnsanlar "köklerine" ihtiyaç duymaya başladılar.

Yahya Kemal üstadın, "bir imparatorluk çıkardık, aşiretten" mealinde bir sözü vardı. Bugün diğer istikamette yolculuk başladı. Hepimiz zaman zaman köklerimizin cazibesi ile Altaylardaki kabilemizin arayışı içine girdik. Kazaklarla ailevi ilişkimizi, orada bugün yaşayan soydaşlarımızla canlandırmak azmine girdik. Bu sınırların değişmesi beklentisini beraberinde getirmiyor. Ama, adeta kültürel bir nostalaji ile eski bir akrabayı kucaklamak isteyen bir ruh haline girdik. Devlet ne bu özleme cevap verebiliyor, ne de artık önemli sayılıyor. Çünkü, Yakan Bey'in, Ali Coşkun Bey'in kulakları çınlasın, "gönüllü kuruluşlar"ın mesela Turan Yazgan Hoca'nın Türk Dünyası'ndaki gayretleri bu bağlamda bizi daha ziyade tatmin ediyor.

Aslında bu gidiş yadırganmamalıdır.

Türkler olarak dini cemaatlerin mesaileriyle olsun, seküler milliyetperver gönüllü kuruluşların "transnasyonel" bağlantılarıyla olsun çağın akışına ayak uyduruyoruz. Bence asıl güçlendirilmesi gereken bu kurumların çabalarıdır.

Farkında mıyız, bilmiyorum ama, devlet isteğimiz dışı, hatta kontrolumuz dışı etkenlerle zaten küçülüyor.

Anayasalarla bunun telafi edilmesi de zaten mümkün değil. O halde bizim yapmamız gereken "yeni milliyetçilik" anlayışımızın globelleşme/aşiretleşme sarkacında organik bir şekilde vücut bulmasını sağlamaktır.

Anayasa İklimi

Geçenlerde bir gazetenin ikinci sayfasında "Nasıl bir anayasa?" diye kamu vicdanını sorgulayan değerli dostumuz Prof Dr. Adnan Gülerman'a katılmamak mümkün değildir.

Dikkat ediniz; bugün düşünen kafaların, vicdanlı insanların hepsi ülkemizde içinde anayasa ıslahı da bulunmak üzere devletçe ve milletçe yeniden yapılanmanın zaruretini açıkça zikreder hale gelmişlerdir. (İstismarcılar, ülkeyi çukura götürmek için bu "arıza"yı bahane bilip, kurcalayanların olması; meselenin varlığını hasıraltı ettirmemelidir. "Sizi gidi laiklik düşmanları!..." diyerek Türkiye'ye gönül vermiş insanları da ürkütmek gibi tehditler ucuzluktur; şu ülkeyi durağanlığa ve ışıldamadıkça çürümeye mahkum etmektedir).

Bu makalemizde biz de o anayasaya temas edeceğiz ama bir bölümüne..

Anayasaların çadaş ve demokratik olduğunu gösterin. "Mostralık" kısımları, vatandaş "hak ve hürriyetlerinin" yer aldığı sayfalardır.

İşte insan haklarındaki samimiyetimizin medenilik mertebeniz buradaki taahütlerinizle kaimdir. (Uygulamaladaki performans ayrı bir mevzudur!..)

Pek güzel, bu bölümler, "fert ile devlet" arasındaki o ilişkiler demedinde kişinin kalkanı, koruyucu mekanizmaları, adeta zulme karşı emniyet sübaplarıdırlar.

Birileri çıkıp da güvenlik sebebiyle bu hakları geçici olarak "devralırsa" (dikkat edin gaspediyor demedim, nezaketen) ayıp eder. Bunun için anayasalar, bu hakların istismarını ülke zararına kullanımını bertaraf etmek için "frenlerini" anayasaya döşemiştir. "Vatandaş..Haklara sahiptir; ama, ...hallerde.." diye elektrik/su kesintisi saatleri gibi.

Burada mevzubahis haller yorum gerektirdiğinden subjektif değerlendirmelere bağlıdır. Sıkıntı da değer yargılarına dayalı bir müdahelenin, kamu vicdanını ne kadar temsil ettiği noktasında başlar.

Yine bu çerçevede, anayasa yapımcıları demokratik görünme çabasında olduklarından "iyimserdirler". Hak ve hürriyetlerin, yapılan ödev karşılığında neşvünema bulduğunu, yurttaşa hatırlatmazlar. Hatırlatılırsa ya da başka bir deyişle "yurttaşın devlete hizmetinden" bahsederlerse "faşizanlıkla" suçlanacaklarını bildiklerinden ferdin ailesine topluma ve ülkesine karşı mesuliyetlerini idrak ve ifa edeceğini "veri" olarak kabul ederler.

Bir yerde haklıdırlar. Hitler/Mussolini dönemlerini çağrıştıran, vatandaşın kayıtsız şartsız devlete itaatini savunan "mega" veya "dadı" devlet imajı hepimizi ürkütmektedir.

Kaldı ki insanlar demokrasi kültürü almışlardı!

Acaba mı?

Af buyrun ama vergi kaçıran, rapor alıp askere gitmeyen, kaçak inşaat yapan vs. gibi "vatandaşlar" da ülkenin diğer dürüst bireyleri gibi aynı hak ve hürriyetleri kullanmaktadırlar. Hem de bir şey ödemeden. Bu haksızlık, adaletsizlik değil midir?

Vazifesini tam yapamayanlar için devletten yardım istemek tabiidir. Özürlülerin eğitim imkanı gibi. Ama ya bilerek ihlal edenler

İşte bu kavşakta mesele anayasal olmaktan çıkıp, kültürel sahaya intikal etmektedir.

Yeni çağa XXI. yüzyıla girerken, devleti yüceleştirmek ne kadar yersiz ise, ferdin toplum içindeki davranışlarını "sosyal sorumluluk " ilkelerine bağlamamak da o denli hatadır.

Medeni ülkeler, katılımcı demokraside, gönüllü kuruluşlar vasıtasıyla, halkın ödevlerini, bizzat hatırlatma mesaisi vermektedirler. Böylelikle, ülkede fert, devlet değil; fert toplum dengesi sağlanmaktadır.

Ferd; cemiyete tahakküme kalkarsa çobanlık taslarsa cemiyet; dilsiz, iradesiz bir sürü mahiyetine düşer. Bu halde fert de cemiyet de ziyan olmuş demektir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.): "Hepiniz çobansınız (tek tek) sürüden mes'ulsünüz. " buyurur. İşte

demokrasinin temeli budur. Yine Peygamber Efendimiz (s.a.v.): "Bir kavmin efendisi onun hizmetkarıdır." buyurmuştur. Ve Nebi İsa Aleyhisselam: "Ben hüküm etmeğe değil, hizmet etmeğe geldim" buyurmuştur.

İmdi:

Halka hizmet ayıp değil şereftir. Hem de mukaddes bir mahiyettedir. Zira halka hizmet; Allah'a hizmettir. Ve Allah'a hizmet; halka hizmetle mümkündür.

İki mukaddes hak vardır:

1) Allah hakkı

2) Ferd hakkı

Ferd hukukunun vekili, kefili; Allah'tır.

İmdi;

Allah hakkına riayetsizlik ne ise, ferd hukukuna riayetsizlik o ehemmiyettedir. Çünkü ferd hukukunun te'minini Allah; kendi üzerine almıştır.

Her iki hak da Allah'ta birleşmektedir. O türlü ki, halk hukuku çok dikkate layık bir mahiyet almaktadır. Zira Allah kendi hakkına hürmetsizlik eden bir kulu affetse bile kul hakkını yemiş, kul hakkına tecavüz veya riayetsizlik etmiş bir insanın afvı davası kula raci'dir.

Onun için;

Ferdin terbiyesi; asıl ve esasta bu iki hakka dayanır ve bu iki esasta yükselip birleşir. Ve ahlak denilen güzel vasıflar ; bu esaslarda temellenir ve etrafına emniyet ve muhabbet telkin edecek hale gelir, ferdler ferdlere, milletler milletlere bu iki esas hakka riayetleri nisbetinde emniyet telkin ederler.

Bu sebepledir ki;

Ferd terbiyesinde gaye; iyi terbiye görmüş ferdlerden vücud bulmuş, seviyesi yüksek bir cemiyet kurmak. Zira olgun ferdler, olgun cemiyetler kurar ve olgun cemiyetler; devam üzere olgun ferdler yetiştirir.

Parlamentarizmi Yenilemek

Seçimle parlementoyu yenileyeceğiz.

İptal ya da "tehircilerin" kaygısı, bu halle gidilen bir seçimde tıkanıklıklar kaçınılmaz olacaktır.

Aslında mesele onu da aşmaktadır.

İş parlementoyu değil, parlamenterizmi yenilemekten geçmektedir.

Kuvvetler ayrılığı ilkesinin cıvığının çıkmasıyla birlikte milli meclisler bütün medeni demokrasilerde tenkitlerin öznesi olmaktadırlar.

Parlamento sadece yaşama gücünü elinde bulundurmaz. Bir tanımı da şöyledir;

-Parlamentoda düşünceler bir araya gelir ve düşünceler arasındaki temas kıvılcımlar saçarak doğru yol gösterir.

Bugün "Milletin Meclisi"nin tutulmasının sebebi bu platformu sağlamasıdır. Hem de TBMM'de görülmedik bir özgürlükte!...

Parlamenter meclislerde kişi düşündüğünü değil; partisinin sözcülüğünü yaparak konuşmakta. Grup disiplinin yansıdığı beklenen nutuklar, parti klipleri gibi kürsüden neşrolmakta...

İşte, bu yönüyle değil midir ki, uzmanlar parlamentarizmin idealsizleştiği, hatta yozlaştığını iddia ediyorlar.

Bağımsız müzakere zemini meclis dışında oluşuyor. Parlamentolar ise parti manevralarıyla anlamsız; hatta bayağı tartışmalara sahne oluyor.

Parlamenter demokrasi bu haliyle, uzmanlar buyuruyorlar, kendi kendini felç eder duruma düşmektedir!...

Başka bir noktaya da temas edelim;

Parlamento, bir yerde halkın teşekkül ettirdiği sivil toplum ile anayasal milli devlet arasında "köprü"dür.

Daha doğrusu, ikisini buluşturan bir tür "hemzemin geçit".

Ancak devlete sahip çıkan kadrolarıyla onu ele geçiren hükümet, parlamentoyu, parti siyaseti ile "sömürgeleştirmektedir".

Parlamentonun, Meclis Başkanının frakıyla somutlaşan teşrifat ya da "ritüel" kısmı kalmaktadır. Sanmayın ki, halk bunu görmüyor.

Yani halkımızın şikayetinin kaynağı kalitenin Meclis'te temsil edilmediği değil sadece...Bu temsilin layıkı ile yapılacağı mekanizmanın yenilenememesidir.

Zaman zaman bakanların iç geçirmelerine şahit oluyoruz: "Aman canım şimdi makamı bırak, parlamentoya git!..."

Yani, Meclis olmasa ne güzel ülkeyi idare ederdik gibisinden...

Yani, Meclis'e gitmek zaman israfı!....

Arkadaşlarım, parlamentoyu işler hale getirmek; komisyon sisteminde ufak-tefek düzeltmeler yapmak, görüşmeleri televizyondan yayınlamak veya seçimi buyur etmekle sağlanacak netice değildir.

Siyasiler "parlamentonun çöküşünü" itiraf etmek istemiyorlarsa, ciddi tedbirler almak durumundadırlar.

Politika Aşılıyor

Bir ülkede hayatla politik gündem örtüşmezse halk siyasetin kanallarını başka mecralarda arar.

Bugün Türkiye'de Meclis açılıyor, onların gündeminde yeminde taşkınlık olacak mı var...Oysa ki, aynı anda cezaevlerindeki isyan vatanı rezelerinden sarsıyor, ilgi yok!..

Aslında "Hayırlı Olsun" temenni ve dualarımızın yanısıra hatırlatmak isteriz ki "resmî politika" bugün dünyanın bütün demokratik ve medeni ülkelerinde aksamakta ve aşılmaktadır.

Demokrasilerin çoğunda seçime katılım ve partilere üyelik giderek düşüyor...İşbaşındaki hükümetler bir coşku sebebiyle değil, mevcut başka bir alternatif kalmayışı nedeniyle ayakta duruyorlar...

İnsanları sokaklara döken hareketler yok, artık...Büyük gösteriler, kitlevi harketler yerine TV ekranı başında "medyatik" liderleri seçen bir seçmenle karşılaşıyorsunuz.

Parti hüviyeti yerine grup kimliği öne çıkıyor.

Politik mensubiyetten ziyade bir hayat tarzı, dünya görüşü veya ahlakî cemaate ilişkin bütünleşmeler daha dinamik bir görünüm arzediyor.

Politik tutkunun ananevi adresi gençlik, alışılagelmiş gençlik kolları teşkilatlarına yığılıp, bir partiye lojistik destek sağlamak yerine dine, kültürel organizasyonlara, hedonizme veya çevre hakları gibi konulara kaymakta...

Soğuk Savaş'ın bitişi politikaya sağ-sol düellosunun sağladığı kemikleşmeyi onunla birlikte de "gerilimi" dağıttı.

Mücadelenin "ekseni" bertaraf olunca çatışma başka "kesişme noktaları" aradı. "Medeniyetler Çatışması" diye global siyasetin evrimini dile getirenler, aynı kampları ülkemiz de de etnik ve dini kompartmanlarla sürdürmek istiyorlar.

Bu oyuna gelmemek için siyasî sistemde sınıf, devlet ve millet kavramlarındaki aşınmaları göz önüne alarak yeniden tanımlanmaları gerekmektedir; bu bir!...İkincisi, Meclis müessir bir organ olacaksa, adeta bir ayna gibi, sivil toplumda oluşan gruplaşmaları, demokratik örgütleri, gönüllü kuruluşları yansıtmalı; onlarla yaşamaya tesir edecek bir yapıcı diyaloğa girmelidir. Sivil toplumun"resmi" politik kurum ve kurallardan daha temsili veçhe kazandığı günümüz Türk demokrasisinde "Efendim, filanca tarikatcıdır..." tarzında dışlamalar, siyasetin alanını daha da daraltacak ve resmi siyaseti "intihar kozasına" büzülmeye terk edecektir. Üçüncüsü, politika, ulusal ölçekte "oynandığını" sansanız bile, artık mahalli sorunlarınız için bile "evrensel" düşünmek zorunda olduğunuzu kavrayacaksınız.

Politika, bu yönüyle bir kurumlar dizisi olmaktan çok bir "duyarlılık ve egemenlik" alanları bulmaya çalışan bir tutumdur.

Meclis'tekiler o tutumu yakalamaya çalışırken kendilerini "merkez" görme eğilim ve kibrinden vazgeçip, barometrelerini ülkede "hayat nerede cereyan ediyor?" sorularıyla tayin edeceklerini unutmamalıdırlar.

Meclis, o hayatı devlete aktaran milli köprüdür. Bu özelliği aşınmadıkça, demokrasi kıvamını bulur.

Ankarasızlık Sendromu

Şeref Oğuz Bey'in (Milliyet'ten) "Ankarasızlık" deyimini pek sevdim. Şimdi "sendrom" olarak onu yaşıyoruz.

Ben kendimi "senarist" bilirdim; belgesel ve drama metinleri yazan bir kardeşiniz olarak..Ne velûd "senaryoculanmız" varmış. Hergün "pembe dizi" üslubu ile ne kurgular üretiyorlar. Şöyle olacak, böyle olacak, tarzında...

Doğrusu bu "komplovari" medyumculukla kim o kadar ilgileniyor, bilemiyorum.

Türk toplumu "yabancılaşma" değil, "küsme" de değil; siyasilerden bize hayır geleceği yok arkadaşlar; bari biz kendi işimize bakalım ruh halini idrak ediverdi.

Artık, galiba Ankarasızlıktan o kadar etkilenmiyoruz. Efendim, ekonomi siyasete bağlıdır diye her zaman vurgulayan Demirel'e bile parmak ısırtacak şekilde iktisadî hayatımız 'şerbetlenmiş' durumda. Bu, eskiye kıyasla, sağlıklı bir gelişmedir gibime geliyor.

İsteseniz de istemeseniz de, bir kere, mahalli idareler güçleniyor. Halk beklentilerini ilkin bu mecralarda tatmine yöneliyor. Hukukî altyapısı eksik kalsa da "yerellik" bir yerde "maya tuttu". Gerisi laf-ı güzaf.

Dahası, belki ciddi bir sosyal mühendislik gayreti vücut bulmasa da, bir yandan "sivil toplum" da güçleniyor. Siyasi, yelpazenin neresinden bakarsanız bakınız, demokratik kitle örgütleri mi, gönüllü kuruluşlar mı, cemaatleri mi, adına ne derseniz deyiniz, temsili halk hareketleri gündemi yakaladı. Toplumun sadakat merkezleri olarak, siyasî alanda müessiriyet kazandılar, kazanıyorlar..

Zaten, hep altını çiziyoruz; Toplum, siyasi mekanizmanın önüne geçti, diye..Şimdi, maşallah "tur bindiriyor".

Demokrasimizin geleceğine dair müşahhas müspet göstergeler, bunlar.

Bizde eskiden devlet adres şaşırmış gibi, olması gereken yerde bulunmaz, olmaması icap ettiği ölçüde bazı sahalarda "ceberrutlaşırdı". En iyi örnek de ekonomi/dış politika sahalarındaydı. İlkinde yayılır, ikincisinde ağırlığını koyamazdı.

Şimdi, temel kavga, devleti, arpalık ekenomisinden kurtarmak, ekonomik demokrasinin ilkeleri uyarınca ona "hakem" rolünü benimsetmek. Devleti küçültmek değil, devleti aslî sahasına çekmek yani dış politikada-ki ihtiyacımız var-etkinleşebilmesi için enerjisini, becerisini temerküz ettirebilmek. Öyle ki, mevcut "türbülans" halindeki yerkürede XXI. yüzyılı karşılamamız için başka çaremiz de yok gibi gözüküyor.

Bu meş'um "zıtlığı" ve "çelişkiyi" yenebildiğimiz ve devleti, bürokrasisi ile Bilgi Çağı'nda Türklere yaraşır bir konuma getirebildiğimiz ölçüde "Büyük Türkiye"yi yakalayabiliriz.

Aslında, bilemiyorum farkında mıyız, ama siyasî vetireler bizi, tabelası henüz konmamış olsa bile, başkanlık sistemine doğru kaydırıyor.

Yasama'nın meclise, yürütmenin başkana verilip, medya ve yargının rollerini karıştırmadığı bir ortama çektiğimiz takdirde; bu sistem sağlıklı bir demokrasinin temelini oluşturabilecektir.

Vandalizmi Seviye ile Vurmak

Sivas'taki akademik bir kurumda mesture mezunlara idare tarafından reva görülenler çirkindi. Seyrederken iğrendim.

Aynı kaantte misiniz? "Evet, hem de nasıl!" dediğinizi duyar gibiyim.

Pekii, Ortadoğu Teknik Üniversitisi'nin bazı çağın gerisinde kalmış öğrencilerinin glasnostun babası Gorbaçov'u taş yağmuruna tutmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

-İlkellik!...

Şimdi aynı davranışı Gali'ye gösterirsek, biz ne oluruz?

"Aaa! Hoca! Ayıp ettin! İkisi aynı şey değil" diye köpüreceksiniz.

Bir dakika, lütfen. Gali hakkında şu satırları okuyanların bütün düşüncelerini ve hissiyatını paylaşıyorum. Hiç kimse onu Bosna'daki kan gölünün müsebbibi olmakdan soyutlayamaz. BM'yi Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinin sultasına terketmiş bir memur olmasının ötesindedir tarafgirliği...

Çünkü, eğer "karakterli" (yani şerefli) olabilseydi, bir genel sekreterin de BM'min mazisinde inisiyatifi olduğunu görür, kullanırdı. En çarpıcısı "BM zıvanadan çıkmıştır" deyip istifa etmekle gelecek nesillerin dahi kendisini minnetle anacakları bir protestoda bulunmuş olurdu. Yapmadı, uşaklığı tercih etti, cellatların "havlu tutucusu" olarak nam yaptı.

Bu adama fahri doktora verilecek. Hem de Sırp'ın "Türktür" diye soykırım yaptığı unutularak. Gali, BM sekreteri olarak kansere çare dahi bulmuş olsa Bosna sicilini bozamaz. (Alfred Nobel'in silah teşviki ile nasıl pişman olup, uluslarası ödülü tazmin müessesi olarak kullandığını unutmayın.)

Biz ne kadar haklı olsak, en galip çıkacağımız yerden fevri tepkilerimiz yüzünden kaybederek ayrılmaktayız.

Milliyetçi-muhafazakar insanlar, onları düşman bilenlerin seviyesine düşmemelidir.

Tepkimiz asaletimizi yansıtmalıdır ki, dünya alem Müslümanların, İslam'ın hakkını verdiklerini görebilsin.

Mesele, Bilkent Üniversitesi'nin kapısına yığılıp, elde dövizler, Gali kuklası yakıp, bağırmakla tuzağa, iyi niyetle yola çıkılmış olsa da, düşmektir.

İslam, öfkesinde dahi nefsini aşmış bir zerafet ölçüsüdür. Beklenenin fevkine çıkabilme özelliğidir.

Tepki, Bilkent'e, fevkalade düşündürücü bir metodla sergilenmelidir.

Bilkent'te okuyan herhalde milliyetçi çocuklar vardır. Bu evlatlarımızın ebeveynleri dahi Bosna için gözyaşı dökenler cümlesinden olabilirler.

Gali'ye fahri doktora vermiş bir kurumda çocuğumuzun alacağı eğitim hakkında kuşkalarımız vardır tavrıyla kayıtları sildirmek herhalde medeni cesaret ister.

Bilmem, eğilimimi arzedebildim mi?

Orada hazır olup, Gali'ye Roma'nın şerefli evladı Çiçero'nun katiline hitaben yaptığı şu nutku hatırlatmak isterdim:

-....Bu şehirde artık sana zevk verecek bir şey var mı? Çünkü, senin haylaz çete mensupların dışında senden korkmayan, senden nefret etmeyen bir kişi dahi yok. Hayatının damgalanmadığı hiç bir adilik kaldı mı? Hayatındaki alçaklıklarında sana leke getirecek yapmadığın bir şey kaldı mı? Gözlerinin kaçırdığı bir şehvet hırsı, ellerinle yapmadığın bir zulüm, bütün vücudunla işlemediğin bir günah kaldı mı?...

Hayır, bundan da vazgeçtim.

Nejat Muallimoğlu'nun tercümesiyle, Rudyard Kipling'in "Eğer"ine sığınarak vicdanlı, sağduyulu gençlerimize hitap etmek istiyorum: (Kısaltarak)

-Kalabalığa hitap ederken de koruyabilirsen zerâfetini
Krallarla yürürken de hak verdirirsen tevazuuna;
Ne düşmanların, ne de dostların incitebilirse seni,
...Senindir bu dünya bütün nimetleriyle,
Ve-dahası-işte o zaman adam olacaksın, oğlum.

Üniversitenin amacı, adam yetiştirmektir.

Bilkent öğrencilerinin "adam" olduklarına inanmak istiyorum. Üniversitelerine rağmen!..Onlara bu kurumun Sırp değil, bir "Türk" üniversitesi olduğunu hatırlatarak!..

Kaldı ki, zaten geciken bir açıklama yapılmış ve Bilkent'in Gali'ye böyle bir "lütûf"ta bulunmayacağı anlaşılmıştır.

Böylece yukarıdakileri "hipotetik" düzeyde okuyup, maksadını kavramanız ricasıyla...

Siyaset ve Kadın

Bazıları Refahlı hanımların milletvekilliğinden feragatini siyasi propaganda olarak nitelendirdi.

Ben öyle düşünmüyorum.

"Toplum bize hazır değil", bence, eğer meseleyi daha global bir perspektifte ele alırsanız, haklılar.

Aykırı gibi gelse düşüncelerim, izninizle arzedeceğim. Önümde bir kitap var. Ayrıntı yayınları dilimize kazandırmış. Ross Poole'un "Ahlâk ve Modernlik" adlı eseri kapitalizmin değerlerini eleştiriyor.

Yazar, modernitenin biri kamusal, diğeriyse özel hayata ilişkin iki ayrı ahlâk anlayışının bulunduğunu iddia ediyor. "Bu iki ahlâk genellikle birbirleriyle uyuşmazlık içindedir; bununla birlikte, daha derin bir anlamda birbirlerini tamamlayıcı özelliktedirler" (s.70)

Poole'ye göre kamusal, "erkeksi"; özel olan ise kadınlık hususiyetlerini taşır.

Bunları açalım:

Ev hayatı mahremiyettir. Özel sahadır. Bu mekana mührünü vuran dişi kuştur. Eş olarak, anne olarak...Aile ortamı duygu yüklüdür. Sevgi iklimidir bu çatı altında yaşanan.

Oysa ki, kapının öte yanı, hayatın katı ve kaba vechesini taşır. Ticarette duygu olmaz. Siyasette merhamet olmaz. Kamuya (hadi buna toplumda diyelim) çıkınca "vurdumduymazlık" zırhını kuşanacaksınız, Yoksa, dışarıda iş yaptıklarınız (ister meşgaleniz ticaret, ister siyaset olsun) ebeveynleriniz değildirler; gözünüzün yaşına bakmadan, sırtınızdan hançerleyiverirler.

Erkek, bu çerçevede "ikili" bir rol oynar.

Çifte kişilikli "Dr. Jeckl ve Mr. Hyde" gibi dışarıda "Kara Şövalye" gibi acımasız aile reisimiz eve geldiğinde hemen "Kül

kedisi" gibi "kılıbıklaşır." Çoğu defa iş hayatında tanıdığınız kişileri evlerinde eşlerinden azar işitir görünce siz de şaşırmaz mısınız?

Öte yandan, kamuya hanımlar da girince derhal "maskülin" bir tavır sergilerler. Sanki topluma katılınca, kabadayılık şarttır gibi..."Söz-erkek-Fato'da" olmalıdır.

Dikkat ediniz, hanım başbakanımız siyasette, Yılmaz'ı düello'ya çağıran tavrı, Jeane D'arc gibi erkek ruhlu şövalye benzetmelerini kendine yakıştırması ve seçim gezilerinde pantalon giymeyi tercihi ile sanki Poole'un analizini haklı çıkartmak arzusundadır.

(Keşke kamu tavrında egemen olan maskülin eğilim, siyasette katılık şeklinde değil erlik, mertlik ve dürüstlük şeklinde tecelli edebilse. Kasdimiz geneldir, kimseyi itham cüretinde değiliz.)

İşte, belki teorik arka planına onlar dahi vakıf değiller; ama, Refahlı hanımların şikayeti bazı "dokunuşları" hatırlattığı için yerindedir.

Onlar, özeli, kamuya taşıma ve şamil kılma misyonunun bayraktarlığını yapabildikleri ölçüde ve takdirde toplumun, cinsiyet farkı gözetilmeksizin, desteğini kazancaklardır. Çünkü, ülkemizde "sessiz çoğunluk", siyasetin evcilleştirilmesini sıcaklaşmasını, aile iklimine kavuşmasını istiyor.

Ne var ki, kamusal ile özel, eril ile dişi arasındaki bu ayırım haritası modernitenin ürünüdür. Çünkü, piyasa şartları açıkçası, kapitalizm, üretim için de, tüketim için de, eril ahlâkı (yukarıdaki tanımıyla) ister. Kamuda insanlar materyalist, bireyci, ben merkezli olmalı. Evde mazbut olabilirsiniz. Ne var ki, piyasada - evren denen o hipermarkette- liberal davranmalısınız.

Keza, evde İslami ahlâkı yaşatabilirsiniz.

Kamuya "bulaştırmayın", orası "seküler" kalmalıdır. Tüketim Toplumu'na uygun bir nizam değildir, o!..Bunu Poole şöyle aktarıyor:

"Piyasa, kapitalist üretim ve bürokratik idare dünyasına uygun değerler ve ahlâk, modernliğin kamusal yüzünün parçasını oluşturur; bu haliyle de özel dünyaya uygun değerler ve ahlaklarla tezatlık içindedirler."

(Bu arada yanlış anlaşılmasın Poole, Hıristiyan ve sosyalist bir

düşünürdür.)

Düalite malum. Tüketim Toplumu'nun arzusu kamunun özel hayata diz çökertmesidir. İşte, paparazzi ahlâkı...Kapitalizmin kültürü.

Öte yandan, evin kamuya dönüştürülmesi, ona aile düzeni kazandırma misyonu. Meselenin eksenini böyle çizmeliydi, hanımlar..

Başbakan Olmak İçin

Bilemiyorum malûm siyasilere haksızlık mı ediyorum; ama, bana öyle geliyor ki, belli partiler arasında yaşanan strateji ve taktik savaşı bir hükümet çıkarmaya yönelik değil de, şahsi bir inat haline dönüşmüş bir başbakanlık yarışının peşrevleri...

Herşey o koltuk için hesaba vuruluyor!..

Siyaset acaba bu kadar "kişiselleştirilmiş miydi?" diye sormak geliyor içimden.

Mesele başbakan olmak değil. "Resmî" siyasal teknolojinin, siyasî hayatın gerisinde kaldığı, hatta aşındığı bir ortamda yasama ve yürütmeyi yeniden, Bilgi Çağı'na uyum sağlayacak, bir dönüşüme kavuşturmak.

Geoff Mulgan, "Antipolitik Çağda Politika" (Ayrıntı Yayınları...) adlı çalışmada şöyle yazar:

"...Geçmişten miras kalan politik hareketler ne modern toplumların sorunlarına inandırıcı ideolojik çözümler getirebiliyor, ne de toplumsal dayanışmayı örgütlemek için etkin araçları sağlayabiliyor. Partiler, ister gönüllü sektörlerden, medyadan isterse araştırma kurumlarından olsun, daha etkin kampanya yürüten, iletişim sağlayan ve politika oluşturan araçlar tarafından alaşağı edilmekte olan yaşlı kurumlar gibi görünmekten kaçamıyorlar. Seçimleri kazanmada ve hükümet sıralarını doldurmada biçimsel olarak etkinliklerini sürdürüyor olsalar da, sürekli geride kalmaya mahkumlar. Partiler programlar ortaya koysalar da artık dünya hakkında düşünmek için tutarlı çerçeveler sunmaya daha az muktedir görünüyorlar..."

Mulgan, siyasetçileri üçe ayırıyor.

İlki, medya ve finans dünyasıyla sıkı ilişkileri olan, dedikodu ve hile dünyasında yaşayan metropoliten profesyoneller...

İkinci grup; ayin yöneten masalcılar...

Üçüncüsü ise toplumsal deneyimler üreten politikacılar.

İşte, bu önemli!...

Çünkü, maksat çoğulculuk çağında çoğuldan tekil birlikteliğe gidebilmenin mühendisliğini ortaya koyabilmektir.

Bu mühendislik vizyon gerektirirdi.

Mulgan XXI. yüzyıla doğru değişim ve denge politikalarını incelerken dünyada "çoklu" sistemlerin yanyana varoluşu"nun zaruri olduğunu da kaydediyor.

"...Böyle bir çoğulculuk devletin ne için gerektiği konusunda net bir fikri de beraberinde getirir. Devletin görevi, tektip rasyonel ilkeler dayatmaktan çok kaynakları yeniden bölüştürerek ve çeşitli grup ve kurumların kendilerini örgütlemelerinin koşullarını oluşturarak sistemler arası dengenin gözlenmesi biçimini alır. Onun meşru görevi, toplumsal mühendislik yerine toplumsal deneyim için alan üretmektir.."

Bu çerçevede gidiş böyle ise, partilere düşen "Ben onunla oynamam" diye tutturmak değildir. Seçim öncesi sözlerine dikkat ile kendilerini bağlamamaktır.

Bu çeşitlilikle baş etmeğe alışmalılar.

Başbakan olmak için dahi!...

Oylamanın Ötesi

Klasik veya cılız demokraside halkın siyasete katılımı diye ikide bir "sandığı" karşınıza çıkarırlar. Sanki adına "rey" denilen o "pulsuz dilekçeyi" postaladığınızda milli irade şıpın şekilleniverecek ve bu da dört yıl sürecek!...

Oysa ki, katılımcı demokraside siyaset sadece "seçim" değil.

Yani, parti amblemi üzerine mühür basmaktan ibaret değil.

Oy verme statik bir tercih belirleme törenidir. Diğer yandan, katılımcı demokrasi dinamik bir hayal gücü eylemidir.

Size daha basit bir örnekle "arzımı" anlatayım. "Mutfak profesyonelleri" derneğinin kulaklarını çınlatarak...

Oy verme, bir kafeteryada, bir grup olarak, bireysel zevklerine uyacak ne alabilecekleri konusunda tartışan bir grup insanı akla getirir. Güçlü demokratik siyaset ise bir kafeteryada yeni mönüler düzenleyen, yeni yemek tarifleri icat eden ve hep birlikte paylaşabilecekleri ve vaktiyle kıyasıya kavgaya giriştikleri çatışan özel zevkleri aşacak bir kamu zevki (damak tadı) üretme gayreti içerisinde yeni yiyecekler deneyen bir insan grubunu akla getirir.

Oy vermek "temsil" demokrasinin aracıdır.

Kararı değil, karar vereceği seçiyorsunuz.

Projeye değil, partiye tercih kullanıyorsunuz.

Güçlü demokratik karar vermenin kurumsallaşması "halk oyuyla" gerçekleşir.

Biz Gümrük Birliği'nde "referanduma" gitmedik.

Gitse idik, müşahhas bir konuda Türk halkı iradesini kullanabilecekti.

Bizde halkın oyu diye kamuoyu anketleri ve dokuzyüzlü telefonlar akla geliyor. Bu "kanallar" içinde hangisi sağlıklı bir "yansıtıcı"dır, artık biz bilemeyiz!..

"Halk oyu", doğrudan demokrasinin yöntemidir. Burada

sorunu seçmenle tartışıyorsunuz.

Amerika'da bu yöntem eyaletlerde yoğunlukla uygulanıyor. Genelev kapatmaktan tutun, pet şişelerin yasaklanmasına kadar çeşitli konularda halkın arzusuna müracaat edilebiliniyor.

Üstelik, kurallarına göre yapılırsa, bu halk oylamaları merkezi idarenin karar verme mekanizmasına da "eklemlenebiliyor".

Daha da önemlisi, halk oylaması öyle sandığımız gibi "evet/hayır" yarışması değil. Çok seçmeli bir biçimde sunuluyor.

Ayrıntılara iniyor.

Yurttaşlara makûl cevaplar imkânı tanıyor bir kalıpta da veriliyor.

Böylelikle oy pusulası ciddî bir demokratik katılımı sağlıyor.

Amaç bellidir:

Cılız demokraside çıkar çatışmaları, kamu düzeninin bir parçasıdır; makul düzeyde tutulur.

Güçlü demokrasilerle çatışma, yeni değerler üretimine "dönüşütürülür"

Siyasete meraklı olanların mahalli meclislere teveccühü, basının da bu meslislerin çalışmalarını dikkate alması yine aynı şekilde katılımcı demokrasinin cidarının genişlemesine yarayacaktır.

Artık, demokraside "oylamanın ötesine" uzanmayı bilmeliyiz.

Milletvekili Adayı

Bugün oyunuzu vereceksiniz. Veya verdiniz. Akşam da bir TV istasyonununun önüne geçip, sandıklar açıldıkça gelen neticeleri siyasî yorumlarla izleyeceksiniz. Fena fikir değil hani...

Seçim akşamları bir, yılbaşı akşamları iki; bu millet alışkanlıklarını bozmuyor. Hangi "dansözler" çıkacak diye ekran başına.

Bu alışkanlığı halk mı, TV mi başlattı belli değil.

Her neyse, size farklı bir "şey" söyleyeyim.

Ben, milletvekilli adayı, hatta genel başkan olsaydım; bu gece TV karşısında kendimi esir etmezdim!..

Yoğun bir tempo ile "ananız ağlamış"; meydan-ekran dolaşmışsınız. Yorgunsunuz. Üstelik, 25'inden itibaren yeni oluşum için yine uykusuz kalacaksınız. Kulisler, hazırlıklar vs....

Tek gününüz var: O da bu pazar! Herkes oy atıp, oy sayarken size inanılmaz bir nimet sunuluyor. Arazi olabilirsiniz.

Hani, okul "kırardık" ya, onun gibi bir kaçamak.

Mazbut ve makul boyutlarını aşmadığı sürece okul kırmak öyle büyük bir cürüm değil ki!..

Ben çok iş kırarım.

İşten boğulmuşsunuz. Ailenizi özlemişsiniz. Arkadaşlarınızla, patrononuza "Ben bir sigara alıp, şimdi geliyorum" diyerekten "Vınn..." Al aileyi, Boğaz'a, Kemer'e...

Siyasiler de öyle yapsın Aileleri hasret kalmışlardır onlara...Bir Çin lokantasına gitsinler, Akmerkez'i gezebilirler, James Bond'un son filmi vizyonda...Bir daha ne zaman fırsat bulabilecekler ki!...

Bu gece TV izlemekle sonuç değişmeyecek nasılsa!..

Ama, yeni bir dönemin aralanacağı ertesi güne rahatlamış bir şekilde gireceklerdir.

Cep telefonlarını kapatsınlar.

Yollara çıksınlar, asıl şimdi halka karışsınlar.

Bu milletin nasıl bir ciddiyetle sandığa gittiğini görsünler. Ona nasıl layık olacaklarını tasarlasınlar.

Bu kaçamak, politikadan kaçıştır. Teneffüs yapsınlar.

Ne var ki, adettir bizde..Politikacı, politika yapar denir, öyle bilinir.

Politika, bu anlamda kulis yapma, iktidar mücadelesinin taktik ve stratejileri için geçerli oyunları bulma ve uygulamayı işaret ediyor.

Aslında siyaset, hizmetin aracı, basamağı..

Ama, yukarıdaki tarif ile bu hizmete nasıl aracı olunur, o da ayrı!...

"Az kulis, çok hizmet" deseniz, hemen yafta hazır:

-Yoksa sen "de-politizasyon" mu öneriyorsun?

"De-politizasyon", politikadan soğutmak, hatta yabancılaştırmak halkı.. "Katılımcı" demokrasiye aykırı, suç adeta...

İstediğim o değil. Ben, milletin her sosyal faaliyetinin bizde olduğu kadar siyasete "endekslenmesine" karşıyım.

Hele o siyaset anlayışı, hizmet değil de kulis olarak düşünülüyorsa!...

Hani yukarda "kırmaktan" bahsettiydim.

Ben milletvekili adayı olsam, hele "eskaza" seçilmiş olsam, zaman zaman TBMM'yi kırar halka karışırdım. Ne diyor diye kulak kabartarak.

Meclis'in "kastlaşmasını", "kapalı devre" adeta bir "kulüp" olmasını engeller bu sondajlar diye düşünürdüm.

Eskiler buna "tedbil-i kıyafet" derlerdi.

Ben milletvekili olsam, adaylıktan asilliğe geçeceğim bu akşam ailemi karşıma alır, Ankara'ya gidersem, size hiç ihanet etmeyeceğim diye söz verirdim.

Ben milletvekili adayı olsam, bu gece Alparslan'ın oğlu gibi Allah'a yalvarır, "Kim daha büyük hizmet yapacaksa, onlar seçilsin ya Rabbi..." diye dua ederdim.

Yine dua ederdim: "Allahım, değişmeme izin verme" diye!..

Andımı önce huzur-u ilahide içerdim.

Yarının Siyaseti

Bir "garip" zamanlar içindeyiz.

En büyük özelliği:Belirsizlik, tehlike ve korku.

"Ne olacağız?" sorusuna dair cevaplar hep kaos şüphesinde odaklanıyor.

Belirsizlik, sürekli değişimin ürünü....

Geçmişte değişimi evrimle bir tutarlardı. Postmodern günlerde bu "kolaylık" da yok.

XXI. yüzyıla giden yol düz bir hatta ilerlemiyor. Zigzaglar çiziyor ve sürekli sıçramalarla bir ileri, bir geri gidiyor.

Söz konusu kargaşanın kökenlerinin tesbit edebilir miyiz?

İlk olarak, politika alanında "genişleme" var. Eskiden "parti, seçim, sandık" akla gelirdi siyaset denince...Şimdi katılımın kanalları, türleri arttı. "Resmî" politik sahnenin ötesinde "sivil toplum" demokrasiyi yaşıyor, yaşatıyor.

Bu, partiyi de devleti de farklı bir konuma getiriyor.

Parti...Seçimlerde yarışan bir profesyoneller kastı üreticisidir. Ama, halk bugün ondan daha fazlasını bekliyor. Parti "politikaları" da halk arasında pek "sıkıcı" nitelendiriyor. Daha çoğulcu, esnek, uzlaşmacı üniteler bekliyor. Partilerin klasik çekişme kalıplarını kırıp, proje savunucuları olmalarını arzuluyor.

Devlete gelince, kabuk değiştirmeli.

Bugün toplumda "çoğulculuk" yaşanıyor. Farklı hayat tarzlarına, kimliklere izin veren bir çoğulculuk...Aralarında "rekabeti" görüyorsunuz.

Yarının devleti, rekabet halindeki bu sistemler arasında taraf tutmak ya da onların üzerinde tek tip ilkeler uygulayan bir otorite değil de, bu zenginliğe uygun alan açan bir hakem olmalıdır.

Dengeci olmalıdır.

Daha az müdahaleci, pederşahi; fakat, daha açık, şeffaf ve

teşvik edici...

İşte, bu çerçevede politikada amaç, devleti ele geçirmek gibi "köhneleşmiş" bir hedefi bellemek değil de, demokrasiyi derinleştirecek tarzda sivil toplum örgütlenmelerini güçlendirmek olmalı.

Partiler, ilkine monte olmakla hem kendilerini tüketiyorlar, hem de seçmen nezdinde itibarlarını yitiriyorlar.

Değişimin bir başka boyutu, dahilî politikanın giderek "uluslararasılaşmasıdır"

Etkiliyor, etkileniyorsunuz.

İçte aldığınız her kararın yerkürede tepki vereceğini artık kabullenmeniz icap edecektir.

İsteseniz de, istemeseniz de dünya, seçmen bölgeniz haline gelmiştir.

Bir başka nokta:

Eski politik seçmen kitlesi ve sosyal ittifaklar yok artık karşınızda.

Sınıflar bile dağılım sürecinde..Hiç olmazsa, farklı bir boyutta oluşuyorlar.

Yeni örgütlenme birimleri ile başbaşasınız.

Alışmak zorundayız.

Bunları neden yazdım? Bakın, vatandaş Meclis'i beğenmiyor, partilere kızıyor, milletvekillerine çatıyor...

Çünkü, vatandaş değişimi fark etmese de yaşıyor; onunla sürükleniyor.

Siyasi hayattan "zamana" uyumu bekliyor, bulamıyor. O zaman "kükrüyor."

Politikacıların işi zor. Maksat, bence sandıktan çıkmak değil, bu beklentiye cevap verecek yapılanmayı becerebilmek!...

Partiye Ne Oldu?

Parti vakıasının "sorunları" var.

Sivil toplumun cidarının genişlemesiyle resmî temsil kanalları siyasî hayatın temel aktörleri olma hususiyetlerini kaybediyorlar.

Bu bağlamda parti, klasik biçimi ile-yani kendini yenileyemezse-siyasî hayatta "merkeziyetini" gitgide kaybediyor. Parti bu haliyle toplumla, devlet arasında aracı ya da "kurye" olma özelliğini yitiriyor.

Parti, devlet ile yurttaşları birbirine bağlayan "toka" olmaktan çıkıyor.

Politikalar, tercihler ve siyasal davranış daha doğrusu devlet ile toplum arasındaki ilişkiler, etkileşim ağı parlametonun dışında, partilere ihtiyaç duyulmaksızın gönüllü kuruluşlar dediğimiz demokratik örgütler tarafından belirleniyor.

Anlayacağınız, resmî veya gayrıresmî parlamento dışı "iletişim kayışları" kuruluyor.

Açıkçası partiler seçime ne kadar mükemmel adaylarla da girseler, kendilerini "tüzel kişilik" olarak yeniden yapılandıramazlarsa olan adaylarla olur. Onlar parti hapishanesinde körelmeye mahkum edilmiş olurlar.

Partinin bu hale gelişinde global değişimler kadar bizim de halk olarak kabahat payımız var.

Hep şikayet ediyoruz: "Önderler demokrasisi(!)" diye..

Bunu medya doğurdu.

İletişim Devrimi ile parti merkezli siyasetten lider merkezli siyasete geçiş başladı, üslup olarak!..

Siyasi reklam, medyaya bağımlı.

Eski emek yoğun reklam biçimleri yerlerini sermaye yoğun medyaya bırakıyor. Mitinglerden ziyade TV'ye çıkmak, kasdımız. Sonuçta, seçmenlere pazarlanan "şey", "parti" diye bilinen

soyutlamadan çok "liderlerin imajı" oluyor.

İşte, ne yazık ki, partilerin ayakta kalmaları ve başarılı olmaları açısından kendi liderlerine giderek daha fazla bağımlı hale gelmelerinin sebebi de budur.

Eleştirmek için yazmıyorum, tesbit için arzediyorum. Mesela, Tansu Hanım köylü DYP imajını değiştirecek vitrin olarak düşünülmüştü. Parlatılarak getirildi. Bugün nice küskün, ona bu yolla "bağımlılaştırılmıştır" Aynı şey, ANAP'ta Yılmaz'ın küskünleri için de söylenebilir.

İşte, bu yüzden liderler, görülmedik ölçüde büyük bir gücü ellerinde tutuyorlar.

Eskiden, "ülkem, benim!" diyen Güneş Krallar vardı. Şimdi "Partim, benim" diyen demokrasi kralları var.

Parti, bu haliyle yandaşları ve tabanı üzerindeki cazibesini de kaybediyor. Bu istikamette ilerlerseniz göreceksiniz ki, grup ile delege arasında, mahalli teşkiatlarla merkez arasında uçurumlar gitgide açılacak.

Tabanın isyankârlığı, huysuzluğu aşılmak için kontenjan veya Türkiye milletvekili gibi "by pass" kanalları ihdas edilecek...

Ama, taban partiyi, sivil toplumun devleti benimseyen ve tabii ki ondan bu hizmetin karşılığını "nemalanan" oportünist politikaların uysal aleti olarak görecek; kendi muhalefetini vücuda getirecek.

Merkezle çevre arasındaki ihtilaf yeni bir iktidar-muhalefet makasına girecek.

Hadiseleri derinin altına girerek okuyunuz.

Politikacıya Hoşgörü

"Milletin Meclisi"nin her oturumunda halk, panelist siyasilere köpürüyor, azarlıyor; her vesile ile onlardan hoşnutsuzluğunu dile getiriyor.

Geçenlerde "siyasette uzlaşmayı" işledik ve stüdyodaki katılımcılar mevcut siyasî aktörleri hoşgörüsüzlükle itham eylediler.

Bu yazımda hoşgörüyü, onlar için, yani siyasetçilerimiz için rica edeceğim.

Daha başka bir deyişle, onlarla biz halk olarak da "uzlaşmak" mecburiyetindeyiz.

Aynen doktorlarla "detant"ımız gibi..

Doktorlardan şikayet ederiz. "Aman Allah bizi onların eline düşürmesin!" deriz. Ama, onlarsız da yapamayız. Onlarla geçinmenin yöntemini bulmak sıhhatimiz icabıdır.

Politikacılar da öyle. İyi-kötü; ne var ki, onlarsız bir siyasal hayat da nelere gebedir hele bir düşünün.

Darbe, müdahale deyip, ürkütücü olmak istemiyorum. Hayır, "temsilî demokrasiden", katılımın beşinci vitese geçirildiği doğrudan demokratik bir siyasî hayat düşünün.

Siz, birey, siyasî aktör olarak, sosyal hayatın her boyutunu bilmek, uygulamak ve denetlemek zorundasınız.

Çöp toplamadan, elçi tayinine kadar!..

Böyle bir ortamda ne çalışmaya, ne de dinlenmeye vaktimiz kalırdı.

Siz sitede veya apartmanda yaşıyorsunuz.

Diyelim on dairelik bir yerde. Sakinler arasında en basit karar alma bile ne kadar sıkıntılı bir süreci gerektiriyor, değil mi?

On kafadan, on ses, on farklı yaklaşım.

Bunalıp, dağa çıkasınız geliyor.

Kooperatif deneyimlerini hatırlayın. Bitmez, tükenmez sıkıcı konuşmalarla geçen genel kurullar...

Bütün kararlara katılmak zorunda kaldığımız tam demokratikleştirilmiş bir toplum çoğumuz için "korkuç bir kâbus" mahiyetindedir.

İşte, bu sebeple diyelim ikametgâhınızda cebinizden para verip bir apartman yöneticisi tayin ediyorsunuz. O da sizin adınıza o "angaryaları" yerine getiriyor.

Hatta, şimdi tiyatroya bilet almaktan tutun, su faturasını yatırmaya kadar özel şirketler belli bir komisyon karşılığında o külfetleri üzerinizden alıyor. Bankalar, benzerî hizmetleri verebilmek için broşür gönderiyor, reklâm üstüne reklâm yapıyorlar.

Amaç, bu zahmetleri azaltıp, "Ben dâhi miyim neyim?" diyebilmek!...

Kamu sektörü de bu tür bir "profesyonellik" ile ele alınmalı. Adetâ halka açık bir anonim şirketin idaresi gibi olmalı..

Yalnız, iş "Türkiye A.Ş." gibi Japonlaştırılmış bir modeli benimsemek değil tabiî.

Ülkeye yeni bir "kamusal hizmet etiği" sunabilmek....

Ne katı devletçi, ne de piyasa diktatörlüğü!...

Özelle kamusalın, devletle sivilin melez haline getirildiği bir çerçeveyi kurmayı başarmalıyız. Üretici olmak, gelenekten geleceğe açılımı sağlayabilecek sentezciliği fikir ve uygulama alanında gerçekleştirmeliyiz.

Kollektif Egoizmin Sonu

Çağımız yeni bir yurttaşlık kimliği tanımlıyor. Millî şuur denince siyaseten bir "helva" akla gelirdi, yani kimyasal bir bileşim. Çeşitli malzemenin pişerek başka bir ürüne dönüşümü. Oysa, şimdi salatadır. Her üniteden katılımın, parçaların hüviyetini bozmadan bir tabakta buluşması..!

Üstelik, yurttaşlık, kimlik olarak ülkeaşırı demokratik bir boyut da kazandı. Kurultayda aynı boydan "hemşerilerimizle" çekiç dövmedik mi!...Çeçen yurttaşlarımızın yüreği Kafkasya için çarpmıyor mu? Diğer yandan, dışarıdakilerin içeriye de "karışmasına" alışmalıyız. AB'ye adaysak, Brüksel'deki parlamenterin Ankara'daki sorgularından gocunmamamız gerekiyor.

Küreselleşen bir dünyada siyasetin işi bu "uyumu" sağlamak; devleti ve halkı bu dönüşüme hazırlamaktır.

Demirel'in de Rusya'yı ve benzeri devletleri kastederek "kimsenin bundan alınması gerekmez" demesi bu çerçeve içindedir.

"Pan Turanizm" diye eski ağızlarla hemen söze girmek vakıayı anlamamaktır.

Nasıl bugün Türklerin, Türkiye dışındaki Türklerle "Bir olalım!" demesi İnönü dönemindeki gibi suç teşkil etmiyorsa, nasyonalizm anlayışımızın da kutsal değerleri baştacı eden kitlelerin eğilimleri doğrultusunda laikperest, dar ve katı tektipçilikten de esnemesi gerekmektedir.

Yurttaşlık bilinci; devletin öngürdüğü, ölçüsünü bir zamanlar belirlediği kollektif kimliğin yeniden sivil toplumun mutabakatlarıyla kapsamının genişletilmesi ile oluşmalıdır..

Bu kimlik, çeşitliliği, çoğulluğu içinde barındaracak bir evsafa kavuşmalıdır.

Ama, bu ordu-din tartışmalarıyla inşa edilemez.

Bu kavgayla değil, çağın iklimi doğrultusunda farklı parçaları da birbiriyle iletişim ve etkileşim kurduracak bir "sosyal entegrasyon" gayretiyle tahakkuk edecektir.

Kollektif egoizm dediğimiz dayatmacılık, bir yerde dışlamacılıktır, yabancılaşmayı beraberinde getirir.

Cumhuriyetin temel ilkeleri sarsılıyor endişesi ile kollektif kimliğin içe kapanımının sıhhatsiz olacağını ve Türkiye'nin içtimaî dinamiklerini ipotekleyeceğini vurgulamak istiyorum.

Demokrasi, ülke-devlete en yüksek meşruiyetini kazandıran idealdir.

Ama günümüzde demokrasi ethosunu devletle sınırlamak, devleti demokrasinin hapsedildiği yere dönüştürmek demektir.

Derinlikli düşünmek lazımdır.

Bize asla yakışmayan en hassas konularda ("din" ve "ordu") "düşman" ve "tacir" gibi sıfatları kullanmaktan imtina etmek zorundayız.

Asiltürk haksızdır.

Çıkışı doğru değildir.

Ne var ki, kendisine verilen cevap da kapsayıcı ve genelleştirici imaları nedeniyle de yürek kırıcıydı.

Biraz "fair play" Ne olur?

Toplumda güzel davranışları ödüllendirme zarafetini gösteren "Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi"ni kutluyorum.

Spordan başlayarak, centilmence XXI. yüzyıla taşınsak...

Siyasi Teknoloji ve Ahlak

Önceki yazılarımda da belirtmiştim. Siyasi hayatımızdan şikayet ediyoruz. Belki de bazılarımız anayasa değişikliği ile aksamaların giderilebileceğini düşünüyor.

Benim kaç zamandır iddiam, bugün Bilgi Çağı'nın istediği siyasi teknolojik yapıyı kuramazsak, istikrarı yakalayamayacağımız yönündedir.

Bakınız ,bugün siyasi sistemimiz, teknolojisi demode olduğu için, çağımız ve ülkemiz yükü altında ezilmekte, zorlanmakta ve adeta işleyemez hale gelmektedir.

Herkes, siyaseti menfaat kapısı olarak kullananların dışında, muzdarip. Milletvekilleri ile konuşuyorsunuz;

"Azizim" diye başlıyorlar, "Oradan buraya koşturuyorum. Seçim bölgem, komisyon çalışmaları. Ama, ne yapsam beyhude. Sonuç alamıyoruz. Havanda su dövüyoruz gibime geliyor."

Yukarıdaki serzeniş partilerüstüdür. Ortak kanaattir. Birtakım "şeylerin" değiştiğinin itirafıdır.

Seçkinler siyasi karar verme mekanizmasının aksadığını, deneyimleriyle gördükce bu defa komplo teorilerini, "görünmez elleri" günah keçileri olarak meydana sürüyorlar.

Seçmenin ise giderek kararsızlığa ve karamsarlığa kapıldığını gözlemliyorsunuz.

Partilerin ideolojisi yok, felsefesi yok, hatta kemikleşmiş tabanı yok.

Demokratikleşme paketinin arasına sıkıştırdıkları siyaseti memurlara, gençlere açma maddeleri ile de-politize olmuş kitleleri- "ihtiyat kuvvetleri" olarak saflarına katmak niyetindeler ki, gayret boşunadır.

ANAP'a kızıyorlar, muhalefet yapamıyor diye.

Yapsa dahi değişecek bir şey yoktur. "Bir adam çıksın, şöyle

zuhur etsin, elinin tersi ile masaya vursun, kitleleri sürüklesin!..."Hayalleri kuruluyor. Bu, Godot'u Beklerken'e muadil bir ham hayal. Bugün hangi Avrupa ülkesinde dirayetli, sürükleyici liderler var. ABD-Clinton'ın biçareliğinden bezmiş değil mi? Hadise ve hastalık, ortaktır, sınırlar aşırıdır.

Farkında olmamız gereken, "Sanayi Çağı"nın tükenişidir. "Bilgi Çağı"nda istenen lider, düzelteyim bu devirde başarılı olacak lider "dediğim dedik" diyecek değil, dinlemesini bilen ekiple çalışmayı kabullenen bir kişidir.

Sağ/sol kavramlarının anlamsızlaşması, alt kültürlerin "globalleşme" ile çoğalması ile siyaset yığınların bilimi ya da mecrası olmaktan çıkmıştır. Çoğunluğun "konsensüs"e varması zorlaşmış; demokrasinin "temsil" olma niteliği zayıflamıştır.

Hükümetler, bu ortamda kaypak koalisyonlar üzerine oturulmuş azınlık partilerinin icrası haline gelmiştir.

XXI. yüzyıl demokrasisi kuvvetler ayırımı, parti diktatoryası, lider sultası gibi alıştığımız kıstasların ötesine geçecektir. Bu nedenle, siyasi sistem; siyasi teknolojisini öylesine yenilemelidir ki, çapı genişlesin, fragmanlaşmış beklentileri bütüncül icraatlara kanalize edebilsin.

Yani şöyle izah edeyim: ANAP'ın başında M. Yılmaz olmasa da anamuhalefet yıpranırdı. İstanbul'da T. Erdoğan olmasa da mahalli idare odak noktası olurdu!...

Bugün siyasi teknolojimizi yenilerken, yenilemek mecburiyetinde olduğumuzu kabul ettiğinizi varsayıyorum, doğrudan demokrasiye geçişin modellerini üretmek konumundayız. Bu da artık Batı merkezli Sanayi Toplumu'nun köhnemiş siyasi aksesuarlarından arındırılmış bir geçişi gerektirmektedir.

Bugün açıkça yazayım: Asıl büyük mücadele ister liberal, ister sosyalist kanatlı olsun, Sanayi Toplumu'nu her ne pahasına olursa olsun koltuk değnekleriyle muhafaza etmek isteyen statükocularla; onu aşıp, Bilgi Çağı'nın idrak edilmesini isteyenler arasında cereyan etmektedir.

İşte Refah'ın başarısı sıra dışı bir modeli terennüm etmesindedir.

Demokrasiye giden yolda üç "dalga" vardır, diyor uzmanlar.

İlki feodaliteydi. Katolikliğin hakim olduğu yüzyılların yaşandığı siyasi hayat. İkinci dalga Sanayi Toplumu'na vücut verdi. Bunun da manevi motoru Proteston ahlâkı olmuştu. Bilgi Çağı'nı ise Üçüncü Dalga getirecektir. Bunun da manevi iklimini İslam'ın oluşturacağı büyük ihtimaldir.

Demokratikleşme ve Sosyal Entegrasyon

Yeni hükümetin protokolunda DYP ve SHP'nin "vatandaşın etnik ve kültürel kimliğini serbestçe kullanabileceği" hükmü özellikle nakşedilmiş.

Bu cümleden olarak "Kürt" hüviyeti kendini enstitüleri, iletişim kurumları ile sergileme imkanı bulacak.

Şimdi siz, bu kararı harekâtın faturası, hatta GB'ne girişin tavizi olarak düşünebilirsiniz.

"Kültürel haklara evet, ama terörün de tepesine bineriz" stratejisi Batı'nın tecrübesi olduğu kadar, tavsiyedir de...

Kaldı ki, harekat da yapılmasa, Gümrük Birliği'ne girilmese; Avrupa Konseyi 1994 sonunda Strasbourg'da Azınlık Hakları Sözleşmesi'ni imzaya açmıştır ve bu hayli kapsamlı metnin içinde hükümetin "Kürt protokolu"nda dercettiği esasların ötesinde bazı serbestiyetler de mevcuttur.

Avrupa'da kabul edilen bu çerçeveye göre kendini "azınlık" hisseden herkes azınlık statüsüne (ülke bütünlüğüne zarar vermeden) kavuşacaktır. Yani siz istediğiniz kadar "Efendim, ama Lozan'da biz Müslümanlardan azınlık olmaz diye..." bağırın, size ya gülecekler, ya da eğer nezaket gösterirlerse artık o köprülerin altından çok suyun geçtiğini kaydedecekler.

Zaten, hükümetin de itiraz niyeti yoktur ve tam gaz "demokratikleşme" paketini takdime kendini adamıştır. Ben çağ değiştikçe milli çıkarlarını takılmış plak gibi köhnemiş, delinmekten eleğe dönmüş reçetelerle savunmaya kalkanların netice alacaklarına inananlardan değilim.

Yalnız, hükümetin kavradığı manada "demokratikleşme"nin mahzurlu, en azından "eksik" olacağı kanaatindeyim.

Açayım: Demokratikleşme, bizde adeta genel af, hatta "damping" zihniyeti ile yürütülüyor.

Başka bir deyişle "Aman, mevsim ucuzluğu yaptık. Vatandaş gel, gel; al git.." aceleciği ile tezgah arkasına geçilmiş vaziyettedir.

Kürtlere şu kadar..Alevilere bu kadar..Başka isteyen?

Bu mantık yıkıcı olur.

Dikkat ediniz, bir sosyal politika olarak demokratikleşme mutlaka "sosyal entegrasyon"la birlikte ele alınmalı ve paralel icra edilmelidir.

Yoksa, iç barış sağlamak için verdiğiniz mavi boncuklar çelik prangalara dönüşüp sizi, vatan gemisini batırır. "Toplumsal uzlaşma" derken uzlaşacağınız toplumun, kesit kesit dilimlenip; bir tarafa kaydığı için kalmadığını görürsünüz. Dövünseniz de geç kalmışsınızdır.

Kültürel haklar, azınlıklar için demokratikleşmenin "raconu" ...İyi ama dükkanlardan mal da hizmet de alsanız; bunun, bir "kullanma kılavuzu" olur. Dahası, eğitimi olur. Bilgisayarı aldığınız da stajını da görüyorsunuz.

Bu hakları "kullanma kültürüne" vâkıf değilseniz ülkeyi parçalarsınız.

Bu eğitimin adı "sosyalleşmedir."

"Efendim, devlet, insan mühendisliğine kalkar mı?" diye sözüm ona demokratik yaygara da kimse koparmasın!..

Batı normlarını baştacı etmişseniz açınız AB'nin literatürünü... "Avrupa Sosyal Politikası"na ilişkin "Yeşil Rapor" önümde...Daha girişinde "Eğer Avrupalılık adı altında ortak değerler üretilmezse bu farklılıklar bizi kaosa sürükler" deniyor.

Gencini, huzur evi sakinini, Avrupa işgücünü oluşturan değişik etnik-dinî kesimleri, kırını, kentini "sosyal entegrasyon"a tabii tutmak için neler yapmalıyız, sorusunun cevabı var, ilgili raporda...

"İçtimai diyaloğu perçinleştirebilmek için gayretler..." yine raporun başka bir başlığı..

Avrupa'ya imrenirken acaba şu yaklaşımların hangisinden haberdarız?

Hükümetin ciddi, iyice tasarlanmış "sosyal entegrasyon" stratejisi var mıdır?

Varsa, şapka çıkarırız; alkışlarız.

Eğer Türkiye özünü kaybetmeden çağı aşacaksa büyük

düşünüp, uygulayabilmeli...

Telâşımı mazur görün II. Meşrutiyet ilan edilince İttihatçılar, Jön ilericiler olarak, Osmanlı vitrayındaki azınlıklara neler vaad etmediler ki...Kültürel ayrıcalıkları dağıtırken, dikkat, içtimai kaynaştırma gayretlerini de unutmamışlardı.

"İttihad-ı anasır" dersleri, kulüpleri hatta marşlar ihdas ettiler. Açın okuyun.

Aynı ittihatçılar, altı sene sonra "tehcir" kanunun altına imzalarını koyacaklardı!...

Neden?

Maneviyat Mühendisliği

Ülkenin gelişmişliğinin kalitesi, maddi göstergelere bağlı değildir sadece. Gayri safi milli hasıla rakamları, cep telefon aletleri, TV kanalları sayısı gibi kalemler "medeniyet"in zahiri boyutunu verirler.

Oysa ki; milletin ve devletin davranış kalıpları, onun ruhunu yansıttığı ölçüde ülkedeki yönetimin olgunluk kıvamını da sergilerler.

Bu girişi son olaylar zihnimde hakimken yazdım.

Bakınız Güner Ümit seviyesiz bir şaka yaptı. Medyadan sızan bir "gaf" kitleleri nasıl hareketlendirdiğini fark edenler tezgahın nerede ve nasıl açılması gerektiğini görmüşlerdir. Zaten tabulara da ilginin had safhada olduğu ortamda sosyal patlamalar için zemin hazırlanmıştı.

Herkes "sağduyu" diye olaydan sonra inlese de, bilinçsiz kamuoyu yaklaşımlarının zararı ortadaydı.

Hem de Türkiye'nin uluslarası sistemde "ateşten gömleği" giydiği şu kavşakta fatura yüklü çıkmıştı Yararlanan yine dış güçler olmuştu.

Türkiye kim ne derse desin, "global bir güç" olmakta. Bu büyüklüğüne paralel bir yönetim kalitesini de vitrinleyebilirse, XXI. yüzyıla farklı girecek.

Ama, ne yapmalı da, "klasik dolapları" devreye sokulmalıydı.

Mütareke dönemi o ilhamı verecekti, bazılarına.

"Şark Meselesi" şablonuna göre alternatif belliydi.

Bir Yunan yazar, Moskopulos, "Tarihleri tarafından mahkum edilen Türkler" adlı kitabında, kendi kararını bildiriyordu:

"Tarih hükmünü vermiştir. Bu yağmacı ve katiller millletinin Avrupa'da oturmaya hakkı yoktur. Cedlerinin yaşadıkları yere gitsin!" Moskopulos'un varmak istediği sonuç şu olabilirdi:

Yunanlılar da İzmir'e gelsin!..Bu satırlar 1920'de yazılmıştır.

Mütarekenin o günlerinde Türkler'in kendilerini idare edemeyen bir kavim olduğu ortaya konabilirse, emperyalizmin Anadolu'yu bu milleti "evcilleştirmek" için işgali mazur gösterilebilirdi.

Zamanın İngiliz Başbakanı Lloyd George bu teze daha sarp ve kışkırtıcı çizgiler vermiştir: "Ülkesinde saldırgan olmaktan başka hiçbir niteliğe sahip olmayan bir kavim, sırf kuvvetine güvenerek elinde bulundurduğu toprakları, dünyayı iyiliğe kavuşmaktan yoksun kılacak kadar kötü idare ederse, milletler bu perişan alanlarında uygarlığı yeniden getirmek hakkına hatta ödevine sahiptirler".

Eski İngiliz Başvekili bu iddiasını doğrulamak için bir de örnek veriyordu:

"Bu aynı ödev, Batı ovaları ve ormanları hakkındaki Kızılderililerin iddialarına karşılık, Amerika'yı kuranların davranışlarını meşru kılar."

Sevr öncesindeki Avrupa kanaati şöyleydi:

"...Heyet Türklerin yüksek faziletleri arasında, yabancı milletler yönetme yeteneğinin bulunduğu kanısında değildir. Tarih bize Türkler'in birçok başarıları yanında türlü kusurlarını da göstermektedir: Saldırganlığa uğramış milletler ve kurtulmuş milletler. Bütün bu değişimler içinde tek örnek yoktur ki; Avrupa'da, Asya'da, Afrika'da Türkler'in baskısı altına geçmiş bir memleketin bayındırlığı ve kültür seviyesi düşmüş olmasın. Ve yine hiçbirr örnek gösterilemez ki; Türk egemenliğinin kalkması ile bayındırlık artmamış, kültür seviyesi de yükselmemiş olsun. İster Avrupa Hristiyanları, ister Suriye, Arabistan ve Afrika Müslümanları arasında Türk ele geçirdiği her yere yıkım getirmiş, savaşta kazandığını barış dönemlerinde geliştirmek yeteneğini gösterememiştir."

Türklerin Gümrük Birliği diyerek Avrupa'ya ağır aksak da olsa girmeleri bazı dış güçleri tedirgin etmişti.

"Türkler, Kürtleri ve Alevi vatandaşlarını idare etmekten acizdir" diyerek yapılan propagandalara Gaziosmanpaşa olayları çarpıtılarak mesnet teşkil edecekti. Belki de bunun için tezgahlanacaktı.

Kahvehane cinayetleri affedilemez. Gelen tepkinin, halkın çoğunluğunun "sağduyu" davetlerine rağmen, polise doğrultulması ise "provokasyon"un adeta ispatı gibidir.

Ne var ki; devlet milletini bir arada tutmada yetersiz kalmakta. Burada katı, doktriner bir zihin menejerliğinden değil, "halkla ilişkiler" hizmetinden bahsediyorum.

Hükümet, güzeli teşvik etmeli. Burada medyaya örnek olmalıydı. Bakınız örnek olması açısından arzediyorum. ABD'de vergisini ödeyen yükümlüleri halka tanıtıma ve onları onurlandırmaya yönelik olarak federal hükümetin yaptığı harcamalar, iki büyük Amerikan telgraf servisi, üç TV kanalı ve ülkede günlük olarak yayınlanan en büyük on gazetenin haber toplamada kullandıkları bütçenin iki katından daha fazladır.

Ama, medeniyetin "manevi" boyutu başka türlü yakalanmıyor ki! "İnsan mühendisliği"nde yeterli değiliz.

Sivil Toplum Derken

Seksenlerden itibaren demokraside hayli mesafe almış ülkelerle birlikte Türkiye'de de devleti küçültmeye yönelik yaklaşımlar egemen oldu.

Bir kere partinin devleti, SSCB yıkılmıştı

Devlet güdümlü sosyalizmin halkı şekillendiren, ona ne zaman "esneyeceğini" bile söyleyen (pardon tayin eden) rejimi, kitlelerin hürriyet aşkı karşısında dayanamamıştı.

Artık kitleler kendi kararlarını kendileri vermek istiyorlardı.

Türkiye'de de yansımaları oldu.

"Yeni muhafazakarlığın" bayraktarlığı Özal'a nasip oldu. Batı'daki rüzgarla kendi gemisinin yelkenlerini de şişirince global değişim yerel akisler buldu.

Bu ülke de "Tek Parti" vakasını tanımıştı.

Bu ülke de devlet eliyle arzularının ne olması gerektiğini öğrenmişti.

Ve öğrene öğrene bunalmıştı!

O açıdan "devletle sivil toplum arasındaki sınırların yeniden çizilmesi gerekir" denildiğinde halk bu yeni çağın "ideolocyasını" yürekten destekledi.

Devlet, ricat etmeliydi.

Demokratikleşme bu yürüyüşün adıydı.

Sivil toplum, yani halkın kendi içinde örgütlenmesini, devletten üstün tutan bu çağrıya biz de iştirak ediyoruz.

Ama ciddi "ihtirazî kayıtlarımız" da yok değil, hani!..

"Özelleştirme" meselâ, bu çerçevede soruluyor. Doğrudur, KİT'lerin vergi mükelefinin parasını emen bir vampir olmaktan kurtulması lazımdır. Ancak, bu sürecin ikinci boyutu, bu işletmelerin "halka arzı" ya da "devri" meselesidir. Yapılan "halka açılma" değil, sivil toplum içindeki mutlu azınlığın imparatorluk

tapusuna ekleme olacaktır!...

Halk, "hissedar" değil, yine "seyirci" olacaktır.

Hani, şahsi insiyatif?

Söylemek istediğim sivil toplumu meydana getiren örgütler, cemaatler, gruplaşmalar arasında sosyo-ekonomik açıdan bir "denge" var mı ki; siyasî hayattaki bu yeni oyun sahasında kuvvetler dengelenebilsin?

Yok; güçlü olan borusunu öttürecek; toplum ona tabi olacak!..

Maksat, devleti gücendirmek değil.

Hedeflenen devleti "kafese kapatmak" da değil.

Yapılması gereken; sivil toplum ile devletin her ikisini de bir diğerinin "demokratikleşme" şartı haline getirmektir.

Devletin koruyucu, yeniden bölüştürücü ve çatışmaları çözücü (hakem rolü) olmayınca sivil toplumu dönüştürmek için verilen mücadeleler, gettolaşmış, bölük pörçük ve durgun bir hal alacak veya kendilerine mahsus yeni eşitsizlik ve hürriyetsizlik biçimleri meydana getireceklerdir.

Bazı kavramları bilmeden konuşmak tehlikelidir.

Seçim öncesi söylendiğinde seçmen kulağına hoş gelebilir.

Ancak "tuzakları" da saklıdır.

Partiler, siyasi hayatın "okulları" olmalıydılar.

Global değişimlerin millî sahneye intikâllerini ve etkilerini halka aktarmalıdırlar.

Keza, medya!...

Ancak hangimiz görevimizi layıkı ile yapıyoruz?

Çiller'in mal varlığı, Yılmaz'ın bürokrat adayları, eski DGM Başsavcısının şiirleri bizi daha çok ilgilendiriyor.

Ben yine de "antipatik" olma pahasına da size bu sütunda zaman zaman sürüklendiğimiz akıntıdan başımızı çıkartarak ufukta gördüklerimi-görebildiğim ölçüde-arzetmeye çalışıyorum.

Yine de ilgilenirseniz okuyun; "günün kitabı" İngilizce'den çeviri. Ayrıntı Yayınlarından.

John Keane'in "Demokrasi ve Sivil Toplum".

Sibernetik İç Barış

İstanbul'da "güzel şeyler" yaşanmıyor.

Saldırıyı kınıyoruz. Provokasyonu lanetliyoruz. Yüce toplumumuzu sükunete davet ediyoruz.

İçinde olduğumuz kavşak, ciddi bir "sosyal mühendislik" çabası gerektirmektedir.

Devlet, hükümet, toplum olarak "sorumlu" davranmak mecburiyetindeyiz. Hele medyaya fazlasıyla görev düşüyor. Rating uğruna ringler kurmayı maharet zannedenler, bugün tansiyonu düşürmek için akıl ve vicdan işbirliğine girişmelidirler.

Yoksa, yine "savcı-yargıç" sendromu ile mikrofon kapıp, kamera önüne geçilirse inanın halı gibi ülke ayağımızını altından çekiliverir!...

Bir kere eski hatalarda ısrar etmemeliyiz.

Açıkça yazayım: Devleti "kurtarmaya" yönelik reçeteler tarihimizde her ne kadar iyi niyele ortaya atılmış dahi olsalar "çözümsüzlük" üretmiş, bazen tesanüd yerine bizzat bölücülüğe sebebiyet vermişlerdir.

Mesela, II. Meşrutiyet dönemi "halâs" reçetelerinden Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük ayrı kutuplar şeklinde gösterildiğinden cepheleşmeyi beraberinde getirmişti. Oysa ki; hepsi "Osmanlı modernizminin" değişik versiyonlarıydı.

Bu nedenle tercih hakkı yapmak zorunda bırakılmamalı toplum. Kamplaşmada değil, çoğulculuğu içine sindiren bir bünyede karar kılınmalı.

Dünya, dünden farklı bir yörüngeye oturdu.

Bu eksende içtimai mutabakatın yöntemi kimyasal bir solüsyondan geçmiyor. Başka bir deyişle kimya dersi deneylerinde olduğu gibi unsurların yeni fakat tek bir şekle inkılab etmesini beklemek beyhudedir. Bu asimilasyon temennisidir. Ya

da "fizikı" formüllerde çare aramak. Amerikalılığın "fire" ile birleştirilen sosyal etiketlerine (mesela Polonya-Amerikalısı gibi...) bel bağlamak boşunadır.

Batı, tüketim toplumunun getirdiği bolluk aşamasında çoğulculuğu baştacı yapabiliyor. "Mozaik" modelini, içtimai çatışmaya neden olmaksızın uygulayabiliyor. Oysa ki; iktisadi sıkıntıların boyu geçtiği ülke şartlarındaki kollektif stresin antropolojik etkileri toplumda kıvılcımların bir anda alevlere dönüşmesine geçit verir.

Batı'da "katılımcı" istikamette cereyan eden bu süreç, ekonominin bozuk olduğu kalkınmakta olan ülkelerde tersine sancılı yarışmaların resmi geçidine dönüşebilir.

Kötümser olmaya yine de gerek yoktur.

Çünkü; kültürel atomizasyon vakıasını kabul etsek bile gelişmiş iletişim teknolojisi toplumu, bütünüyle kavrayacak bir sibernetik ağı gibi örecek imkanı bize veriyor. Bu ağın bünyesinde farklı eksenlerde örtüşmeler ortaklıklar bulunabilir. Mesele, bu ortamda kaynaştırmaya yönelik toplumsal mesajın mimarisinin iyi yapılmasındadır.

Ne toplumunu ne de çağını tanımayı becermiş kamuoyu yapımcılarının elinde kültür araçları, nükleer silahlardan daha tahripkar olabilirler.

Dikkat ediyoruz. Çünkü kendi meselelerini çözmekten aciz toplumların idaresi dış müdaheleyi davet eder. Dış politikanın su yüzünde olmayan kısmı devletlerin muhatap veya muhasımlarına karşı "yeraltı" faaliyetlerini "psikolojik savaş" şeklinde sürdürmelerindedir. Bu yöntem, tarih boyunca Türk'e başvurulagelmiştir. Bu sebeple uyanık olmak icap eder.

Bu kadar gizli ajanın ülkemizde cirit attığının yabancı TV kanallarında alanen itiraf edildiği günümüzde hâlâ millet olma şuuru ile davranmayacaksak!..Diye endişelenmek istemiyorum.

Kaynaşma

Dersim mebusu Lütfi Fikri Bey yakın tarihimizin en iyi hatiplerinden biriydi. Daima muhalefette kalmayı adetâ siyasî ilkesi saymış bir ateşli polomikçi, özellikle İttihat ve Terakki'ye yüklenmesiyle ünlenmiştir.

İttihat ve Terakki muhalefet partisini "bir kazanda yirmi sene kaynasa bağdaşmalarına ihtimal olmayan" unsurlardan oluşmuş bir kütle saymaktadır. Lütfi Fikri cevap verecektir: "Daima bir komite halinde kaldığından dolayıdır ki şimdiye kadar mütecanis (türdeş) unsurların ayrı ayrı birleşmelerine en ziyade İttihat ve Terakki mani olmuştur. Biz bunu Selanik'te ıslıklara uğrayan konferansımızda söylemek istedikti. İttihat ve Terakki Fırkası ikdidar mevkiinde kaldıkça mütecanis unsurlardan mürekkep hakiki fırkalar teşkili bir hayaldir. Bu yapılmak isteniyorsa İttihat ve Terakki'nin elinden hükümet alınmalıdır. Mütecanis azadan terekküp etmemek (oluşmamak) inkıraz için mutlak bir sebep olsaydı, İttihat ve Terakki fırkasının şimdiye kadar çoktan kalkması lazım gelirdi."

II. Meşrutiyet için söylenenler nerede ise ana muhalefet reisi tarafından bu gün DYP daha doğrusu Tansu Hanım için yineleniyor. Sn. Yılmaz'a bakılırsa Anayol veya benzeri bir sağda bütünleşme seçim sonrasında olur; yani Çiller iktidarı boşalttığında gerçekleşebilir.

Birleşme, bütünleşme dendiğinde Türkiye'de başta siyasi hayat olmak üzere akla "büyük balığın küçüğünü yutması" tarzında bir süreç gelir. Baskın çıkanla eriyen vardır. (CHP-SHP) ortaklığında da aynı vakıadan da taraflar ürkmemişler miydi?

İttihatçılar'dan beri adetimizdir; Kitle partisi iddiasında bir siyasi aktör, iktidara yapışınca giderek temsili açıdan küçülür. "Mutlu azınlık" muktedir olur, partide küskünler artar. Halktan

yabancılaşır. Partiden kopuşlar başlar ve herkes de bir muhalefet mıknatısına koşar. İlkelerde değil, düşmanda birleşilir. İttihatçılar'ın karşısında çığ gibi oluşan "Hürriyet ve İtilaf Fırkası" gibi...Tek hedef, devirmektir. Mevcut gidince tekrar aynı "sendrom" yaşanır..Türk siyasi hayatı aynı "terâne" ile süregelir.

Birlik, asimilasyon değil. Olmamalı.

Beraberlik ayrı ayrı kulvarlarda koşup, birbirini görmemek de değil.

Çağdaş değerler içinde "barış içinde bir arada yaşamak" gibi temenniler bile eskidi. Çünkü sosyalizmle kapitalizmin birbirlerini ayıran demirperdelerin sağında ve solunda kompartmanlar veya ayrı dünyalarında ömür sürdürmeleri ama bunu yaparken de birbirlerine sataşmamalarıydı, kastedilen.

Oysa ki, XXI. yüzyıla giderken "hemzemin geçitler" arıyoruz, biz. Onun için anahtar kelime "kaynaşma"dır. Burada her unsurun farkını muhafaza ederek bir ortamı paylaşması o ortama karşılıklı "renk" verebilmesi ve birlikteliğin üreticiliğinden haz almaları vurgulanıyor.

Ayrıca sevinilecek bir gelişmedir. Gaziosmanpaşa olaylarından sonra Alevilere yaklaşım da özellikle Demirel cephesinden bu bakış paralelindedir.

Nevruz'u milletçe kutlama, söz konusu "kaynaşma" mühendisliğinin bir gayretidir. (Devlet kültürel haklarda kaynaşmayı ön plana çıkarırken, bu içtimai barışı zedelemeye çalışanlara, istismarlara da "sille" ile aynen bugünkü K. Irak operasyonumuzda olduğu gibi cevap verecektir.)

Kaynaşma, uzun zamandır, toplumda özürlü bireylerin kitleye kazandırılması için temel yaklaşım. Aynı okulu, işyerini "sıradan" insanlarla paylaşmaları için neler yapılması gerektiğini en güzel Montessori ekolü sunuyor. Bu sistemin en vefakar uygulamacıları da Türkiye'de Gürson Çocuk Sağlığı Vakfı'dır.

Engelli çocuklara hizmet için yola çıkmış bu vakıf bugün Beşiktaş Sinanpaşa Ticaret Merkezi Zemin kat No: 53'te dükkanını açıyor.

İyiliksever insanları hanım-erkek demeden açılışa davet ediyorum. Gidin tanışın.

Daha güzel bir dünya ve ülke için öncelikle "kaynaşmaya"

inanmak, daha sonra bunun "metodolojisini" öğrenmek zorundayız.

Öğrenmenin yaşı yok.

Ama dünya değişirken Lütfi Fikri Bey gibi Meşrutiyet'te kalmak ülkemizi bölünmüşlükten de kurtarmayacak, çözüm de üretemeyecektir.

Değişim Metodolojisi

Sanki "reel" değildi gördüklerimiz. Televizyonlar 1980 öncesi çekimleri mi yayına girdiler diye düşünmüştük. Ama, hayır bugündü yaşananlar. "Şer karnavalı" için tavan arasındaki sandıklar açılmıştı. Şerre nostalji Türkiye'yi bir anda yıkıcı mihraklar balosuna mı çevirmişti?

Vitrinden kaçırılamayan senaryodaki Yunan parmağıydı...Hezeyana gerek yok. Atina faktörü, Türkiye'deki terör denkleminin bilinmeyeni de değil. Bizim anlayamadığımız idarecilerimizin ülkedeki huzuru şımarık komşunun "merhametine" veya "iyi niyetine" bırakma saflıklarıdır.

Fitnenin dış boyutu, her zaman olabilir. Maksat, "caydırıcı" olabilmek. Dahası, yeşereceği zemini kapatmak!

Açıkça yazalım, ülke nostaljiye fırsat vermiştir. Aynen yönetimin iktisadi başarısızlığından yılan Rus kitlelerinin komünist sloganlara yeniden başvurup, Kızılmeydan'da toparlanması gibi, ülkemizde de bu yolsuzluk-enflasyon ortamı insanımızı her an patlamaya hazır barut fıçısı haline getirmiştir.

"Eyvah! korktuğum başıma geldi" demek yerine, meselede - makro planda- kimlerin ihmali vardır, sorusunu sormak, ondan önce de toplumda gerilimleri giderici mühendisliğin neleri yapması gerektiğinin bilançosunu çıkartmak lazımdır.

Uzmanlar, iç barışın şartlarını şöyle sıralamaktadırlar: "Ulus içindeki toplumsal gruplar arasındaki barış iki temele dayanır; üye bireylerin barışı bozmaya eğilimli olmamaları ve böyle bir eğilime kapılacak olurlarsa da barışı bozacak yeteneğe sahip bulunmamaları. Bireyler, eğer çoğunluk böyle bir şeyi cesaret edilmeyecek hale sokmuşsa, barışı bozamazlar. Bireyleri barışı bozmaktan kaçınmaya zorlayan iki koşul vardır. Birincisi, bireyler, toplumun kendisine toplumun herhangi bir bölümüne

karşı beslemekte olduklarını aşacak derecede sadakat beslemek zorundadırlar. Diğer yandan, bireyler, kendi isteklerinin bir miktar tatmini ile belirli bir adalet beklerler. Bu üç koşulun önceden varlığı ezici bir güç, bölümler üstü sadakatın varlığı ve adalet umulması-uluslar içinde barışı mümkün kılmaktadır."

Ülkemizde yine "füturologların" kabilecilik dedikleri mozaikleşme olgusu ile milli bünye atomize olurken, bir el çırpmadığımız kalmıştır. Alt kültürlerin hepsini şemsiye gibi çatısı altında toparlayacak bir zar oluşturmak yerine bölünmeyi nerede ise alkışladık. Bunu "müdernleşme" ve "globalleşme"nin şartı gördük. Oysa ki, yapılması gereken, farkları törpülemek de değildi, elbette. Onların üzerindeki bir "ortaklığı" vücuda getirmekti. Bu kültürün mühendisliğini başarmaktı.

Geçiniz.

Hukuk sisteminin "alarm" zillerini çaldığı bir ortamda yolsuzlukların ürkütücü resmi geçidi, insanımızın hakkaniyet ümidini aldı götürdü. "Temiz Eller" ise bir türlü doğamadı.

Geçiniz.

Gaziosmanpaşa olaylarının "lokalize" kalıp, orada da bertaraf edilmesi "sosyal sağduyu" sayesinde olmuştur.

Kollektif şuur bir yerde inzibatı sağlamıştır. Burada özellikle Alevi cemaatlerini tebrik gereklidir.

İç barış değildir sadece iktidarların görevi...

Toplumu ileriye götürecek çağın ve milletin bekledikleri yenilikleri de takdimdir. Bu bir yerde gerilimi artırır. İşte, devletin görevi, Batı'da "barış içinde değişimi" sağlamak şeklinde tanımlanır. İslam ülkelerinde ise bunun adı "istikrar içinde değişim"dir.

"Değişim mühendisliğinin" sırrını bilmeyen iktidarların yönettiği ülkelerde, iç ve dış kaynaklardan beslenen, şerre nostalji her zaman toplumda iç barışı ihlal etmeye hazır bakteriler gibi mevcuttur.

Sosyal Sorumluluk

Bir yazımda "gönüllü kuruluşlar"dan sözettim.Malum, gönüllü kuruluşlar ülkemizde de hayır faaliyetlerinde olsun, iktisadi/kültürel sahalarda olsun, giderek artıyor. Rakam olarak artışlarının yanı sıra toplumdaki güçleri de artıyor.

Bu gelişme "cihan şûmuldür". Bütün dünyada, çağın akışına ayak uyduran ülkelerde, devletin niteliğinin değişmesiyle birlikte (ve onun kabuk değiştirmesine neden olacak şekilde) sivil toplum kurumları örgütlenerek katılımcı demokrasinin hakkını veriyorlar. Yani, devletten umudunu kesen rejime küsmüyor; beklentisini mesaisi ile doldurmaya çalışıyor. Böylece alternatif hizmet örgütlenmeleri ve ağları vücuda geliyor.

Gönüllü kuruluşların amacı da bu zaten!...

Bu müesseselerde zamanını, emeğini, harcayanlara ücret ödenmiyor. Onları "aktifleştiren", "sosyal sorumluluk" duygusudur. Başka bir deyişle milletperverliktir. Milleti/vatanı için fedakarlıkta bulunma azmidir.

Eskiden bu duygu, devlet "için", devletin talepleri ışığında müşahhas mesailerine inkılâp ederdi. Gerçi Türk İslam tarihinde devlete âmâde olma "faşizan" eğilimleri beraberinde getirmezdi. Çünkü, idarecilerimizin tıyneti farklıydı. Kumaşı farklıydı.

Batılılaşırken, "güçlü devlet" derken Avrupa'daki 1930 ve 40'ların uygulamalarına benzeyen tablolarla karşılaştık.

O nedenle, halkımız, bugün yapacağı fedakarlığın, amacına uygun sarf edilebilmesi için kendi "hedeflerini" dikte ettirecek şuura ermiştir. Başka bir deyişle, Türk milliyetçiliği bugün "devlet ötesi" bir transformasyona uğramıştır. Devleti reddetmeyen, ona sahip çıkan, fakat, ona nezaketle sınırlarını hatırlatan, ancak kendi milli mefkuresi yönünde icraatlarına da onun set çekmemesini dileyen bir zihni yapılanmaya girmiştir.

İşte, bu kavşaktan itibaren gönüllü kuruluşlar, siyasi hayatımızın bugünkü kıvamında, devletin "müstahdem"leri değil, "partneri" olmuşlardır.

Devlet, Türkiye'de de, bu oluşuma ayak uydurmak, bu yeni rolünü benimsemek mecburiyetindedir. Bu fikrî dönüşüme ne kadar çabuk kendini adapte ederse, Türkiye'nin milli ve milletlerarası hedeflerine o kadar süratle varması mümkün olacaktır.

Devletin vatandaşlarının dinî hayatını, dış politika arzularını, sosyal vecibelerini onlara "bildiren", yönettiklerinden daha iyi "kavradığını" düşünen zihniyeti tarihe mal olmaktadır.

İşte, Cumhurbaşkanı, bir yerde "anayasal vatandaşlıktan" sözetmişti.

Doğrusu "sosyal vatandaşlık"tır.

Açacak olursak, burada kastedilmesi gereken, halkın, bireysel hak ve hürriyetlerinin teminat altına alınışı gibi klasik demokrasi tanımının gereğinin ötesinde, bizim, millet olarak, onun şuuruna vararak, içtimaî vecibelerimizin, şahsi menfaatlerimizin yanı sıra oluşmasını temindir. Bu son vurguladığım ise yine milletin, kendisinin oluşturduğu sosyal kurumlarla, gönüllü müesseselerinin gayretleriyle çadaş bir toplum haline gelmesini sağlamayı ihtiva etmektedir.

"Sosyal vatandaşlık" millî, sivil, devlet ötesi yeni Türk milliyetçiliğinin hedefi olmalıdır.

Haksız mıyız?

Geçmişle de Gelecekle de Uzlaşmak

Cumhurbaşkanımız bir süredir. Türkiye'ye özgü bir "milliyetçilik" keşfetmeye çalışıyor.

Görünüşte haklıdır.

XXI. yüzyıla girerken, benim de hep şu sütunda, konferanslarımda vurguladığım gibi, yeryüzü kabuk değiştiriyor. Mega trendler şok dalgaları halinde, değişime ayak uyduramayan toplumları çarpıyor. California sahilinde sörf yapar gibisiniz. Usta bir sörfçü dalganın üstünde, o tahta parçasını dengede tutabildiği sürece ayaktadır. Aksi takdirde o dev dalgalar, yüzme de bilseniz, sizi yutacaktır.

Ayrıntılarına girmiyorum. Mahallilik, etnik ayırımcılık, kültürel fragmantasyon vakıaları (sebep değil, semptomları olarak) "ulus-devlet"i zorluyor.

İşte, bunu gören Sn. Demirel, hepimizi bir arada tutacak "model" olarak demokratik ölçüleri genişletilmiş bir anayasal vatandaşlığı savunuyor. Onun arayışındaki bir merhale bir "consensus" (yani mutabakat):Eşit, insan haklarına sahip bir topluluk; yeni milliyetçiliğimiz mi oluyor?

Önce şunu belirteyim. Bilgi Çağı, ideolojiyi gördü. Doğmalar mezarlarına basa basa yeni yüzyıla girdik. İdeoloji, bir yerde idealin mefkuresi ve tatbikat yönetmeliği idi. Dolayısı ile Utopya'nın da sonu geldi. Artık, post-modern insan, pek halaskâr zihniyetli değil. Kurtarıcılık azmi yok. Aksine, "ehven-i şer" pratikliği benimseniyor. Uzlaşmacı. Bu açıdan Demirel, doğru görmüş.

Yalnız bu çerçevede sanıyorum, Sn. Cumhurbaşkanımızın gözardı ettiği iki nokta var.

İlki, fütürologların, bizde de yansımasını buldukları fenomenlerin asıl kaynağı nedir? Bence, dünyanın küçülmesi,

insanların birbirine benzeşmesi vs...Çıkışını iletişim devrimi'nin getirdiklerinde aramak lazımdır. Semptomlarla değil, hastalığın patolojik nedenine inmek lazımdır.

İkincisi; bence fevkalde önemlidir. Ulus-devlet gemisinde su alma meselesine dönüyorum. Bu vakıanın zaafiyetinin niteliğini iyi tanımak lazımdır. Halk, dikkat ediniz, devletin milleti yapmasını artık istemiyor. Bugüne kadar Avrupa'da XIX. yüzyıldaki tecrübelerin ışığında, milleti oluşturan, ona rengini, zevkini, şeklini veren devletti. Aynen TV'lerdeki "sabun operası" tabiri ile anılan yabancı komedi dizilerindeki seyirci kahkahaları gibi, devlet halka nerede gülmesi gerektiğini yönlendiren bir kafadaydı. Bugün ise halk, artık, sivil toplum kurumlarıyla nasıl bir milliyetçilik istediğini devlete kabul ettiriyor. Yani, işin illiyeti değişti. Daha doğrusu, trafiğin akışı değişti.

Sn. Demirel'in dediği gibi sadece anayasal bollaşma ile millet olunamaz. O zaman her demokratikleşme paketi ile yeni milletler kurulur.

Bakınız, zaten Sn Cumhurbaşkanımız, "model" arayışında şöyle bir ifadeye de yer vermekte:

"Eğer bir ülkenin insanları geçmişe ve geleceğe beraber sahip çıkıyorlarsa.."

Doğrusu işin "bamteli" de budur ya! Demek ki, tarihi, her kesimin kabul edeceği tarzda halkla barıştıracaksınız.

Ama, affediniz, konsensus olacak diye, geçmişlerimizden Türk'ü ne atabilir, ne de rolünü değiştirebilir, ne de bazılarına yaranalım diye onun asaletinde tenzilat yapabilirsiniz.

Kusura bakmayın, ben değişime açık insanım; ama Türk'ü de, kendimi de harcatmam doğrusu.

Gelelim, ikinci hususa..."Geleceğe sahiplenmek" meselesine. Hay hay. Ben hiç bir zaman düşlemedim. Ama, izin verin de Güneydoğu Anadolu'daki anayasal yurttaşım için vergilerinden onca yıl tasarruf etmiş bir Türk olarak, Ortaasya'daki soydaşlarıma, ırkdaşlarıma, candaşıma, dindaşıma de fedakarlarlığımı yapabileyim. Benim bu makul ve meşru hassasiyetime, öbür "anayasal yurttaşlarım" da katılıversinler biraz canım!

Katletmekten Usanmalarını Beklemek

Karabağ, Bosna ve Çeçenistan olayları gösterdi. Batı merkezli uluslarası toplumun XXI. yüzyıla girerken, saldırganlığa karşı uyguladığı "Katletmekten Usanmalarını Beklemek" politikasından başka bir şey değildir!..

Türkiye de ne yapsın, "dünya ile beraber hareket etmek" ilkesini benimsediğinden, biz de dış politika stratejimizi "KUB" olarak nitelendirebiliriz.

Eğer, soğukkanlı davranıp, soğuk savaş sonrası uluslararası siyasi sisteme göz atarsak, iki temel olguyla karşılaşırız., İlkin, başta ABD olmak üzere Batı devletleri evrensel değerleri, dünya barışı gibi yerküreye ortak normları giderek bir kenara iteleyerek; dış politikalarına salt "milli çıkar" doğrultusunda yön vermektedirler. İki, BM kuruluş umdelerine ters gelen bir gelişme karşısında (diyelim Sırp saldırganlığı) önce "Ne Yapalım?" der gibi birbirlerine bakıyorlar ve sonra eğer aralarında eylem planına dair bir mutabakat sağlanamamışsa; o zaman ellerini bağlayıp, yukarıda işaretlediğimiz "KUB" stratejisine endeksleniyor.

Bu arada, Türkiye'nin seksenlerden bu yana dış siyaseti zaman zaman Özal'ın çıkışlarıyla grafikten taşan kısımları istisna addedederseniz, genellikle "Uluslarası Kuruluşlar"dan medet umma şeklinde gerçekleşiyor. Ancak. Ankara'nın bu bağlamdaki "çırpınışları" kâr etmiyor, uluslararası toplumu "hareketlendiremiyor". Ayrıca, Türk diplomasisinde belirgin bir başka özellik de, saldırganın veya onun hâmilerinin bir "Hilal-Haç Kavgası" gibi takdim etmeye yönelik dış sorunları "laikleştirmeye" çalışmak şeklinde tezahür ediyor.

Bu arada, özenle dahili kamuoyuna "Aman, Pan-Turani ve Pan-İslami stratejilerden öcü gibi kaçalım!..." telkini yapılıyor.

Laikçilerin dış siyasete de yön verici istikametteki malum

fobileri, tarihimizde "İttihad-ı İslam" ve "Türkçülük" ideolojilerini gerçek hüviyetleri ile kavrayamadıklarından kaynaklanıyor. Öyle ki, her iki akım da Cumhuriyet öncesi dış politika uygulamalarımızda "tecavüz" trampleni olarak değil; tam aksine "tedafüi" (yani müdafaya yönelik) kalkanlar olarak devreye sokulmuşlardır. Her iki fikrin de diplomasiyle intikalinin sebebi Türklere "aktif caydırıcılık" imkanı kazandırmaktı. Yoksa, "irredantist" (yani yayılımcı) emeller kusmak için değil.

Kaldı ki, ne bugün Müslümanlığı red, ne de tarihte İslam medeniyetinin parçası olduğumuzu inkar edebiliriz.

"Medeniyetlerin Çatışması" teorisini global sistemi açıklamak için sunanlara karşı "Pax İslamicus"un barışı ve âdil nizamını tebliğ asıl görevimiz olmalıdır.

Türk ve İslam Birliği tarzında bölgesel birleşmeler, bugünkü konjonktürün yapısına uygun olduğu gibi, global rejimin artık giderek kutuplar çatışmasından "uluslararası koalisyonlar" mutabakatına dönüşen çerçevesinde daha etkin bir dış politika stratejisini de Türkiye'ye sağlayacaktır.

"Jeo-Kültürün" egemen olduğu bir uluslarası iklimde İslami veya Turani bir birlik, Türkiye'nin başka kombinezonlara üyeliğinden sarf-ı nazar etmesini de beraberinde getirmemeli. (Avrupalılar, hep bize "İnanın sizin Müslüman olmanız AB'ye katılımınız için bir engel değil" demiyorlar mı?)

Biz, burada Türkiye'nin dış politikada önemli bir "kozu" kullanmaktan "içtinab" etmemesinin hikmetini hala anlayamadığımızı kaydediyoruz. (Yani, Türkiye'nin "Türkçe Konuşan Devletler Topluluğu" na öncülük etmesi, "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü"nü torpidolamıyacaktır, inancındayız.)

Evet, söz konusu bölgesel gruplaşmanın sağlanması Ortadoğu ve Ortaasya'da mevcut rejimlerin demokratik ve milli yapılar kazanmasına bağlıdır. Bu da zaman alacaktır. Ne var ki, yatırımsız ürün veya hizmet almayı tasarlamak sadece "tokatçılık"tır. Oysa ki Türkiye'nin dış politikası ihtiyat ve istikrar üzerine kurulmuştur. Yarın da o eksenden çıkmamalı, maceracılığa dönüşmemelidir.

İyi de, burada hayati soru, "NATO için tehdit olarak algılanmayan, Ortodoks Hristiyanlık ve etnik milliyetçilik

etkisindeki bir Rusya'dan kaynaklanabilecek saldırganlık durumunda Türkiye'nin NATO'ya, ABD'ye hatta Avrupa'ya AGİK'e ne ölçüde güvenebileceğidir?"

Bugün Kafkasları silindir gibi ezen Moskova yarın Ermenileri tatmin için Güneydoğu istikametinde bir "yeşil ışık" yakarsa Diyarbakır'ı; Grozni'den, Saraybosna'dan farklı bir mukadderat mı bekleyecektir?

Katliam Naklen, Çaylar Şirketten

İletişim Devrimi'nin başlattığı gelişmeleri zaman zaman "globalleşme" diye takdim ediyoruz. Küreselleşme sözüm ona evrensel bazı ilkeler etrafında buluşma demek olacaktı. Başka bir deyişle yeryüzünün neresinde olursanız olun üç aşağı/beş yukarı aynı hassasiyetlere sahip bireyler/toplumlar/milletler şeklinde bir dünyevî "entegrasyon" sağlanacaktı.

Oysa ki, yukarıdaki "beklentiye" tamamen zıt bir istikamette uluslararası arenada "serbest bölgeler"-heryerde kamera var gerçeğine rağmen- hükmünü icra ediyor.

Serbest bölgeden kasdim, bu mahallin katliam, soykırım merkezleri oluşudur.

Mesela, Bosna; canlı yayın katliam..Herkes film seyreder gibi..

Çeçenistan...Sanki açık hava katliam müzesi...Aynen devam..

-Ya beyler, orada mısınız?

Diye dünya siyasetine yön verenlere her akşam televizyon ekranlarını yumruklarcasına sinirleniyorsunuz, beyhude..

-Frigo, buz!..Çikolata...Nane..Çekirdek!...

Ekranda "Haberler" değil geçenler. Açıkhava sinemasındanız, gibi...

"Ah canım, vah canım!" diye nümayişçi dövünmeler bana Ahmet'in şarkısı kadar bile samimi gelmiyor. Atınca mangalda kül bırakmayıp, sokaklarda deşarj olup, gidip horlayanlarla dünyaya, Türk'e, mazlum Müslümana adalet gelecek değil!...

Önümde "Agon" gazetesinden bir kupür. Rumlar sualtı tahrip komandoları yetiştiriyorlar. Komutan gençlere diplomasını verirken haykırıyor:

Kıbrıs'ın yarısının işgal altında tutulması yalnız Kıbrıs'ın geri kalan kesimi için değil, fakat aynı zamanda bütün Elenizm için bir

tehlike teşkil eder.

Hazırlanıyorlar. O topraklar Türk'e karşı her türlü fitnenin; BM ilkelerine, dünya kamuoyuna, uluslarası hukuka aykırı bir şekilde tezgahlandığı bir "serbest bölge"dir.

Pisliğin kokuları dünyaya yayılır yine Avrupalı burunlar duymaz.

Öte yandan, Doğu Türkistan'a bakınız.

Tam bir unutulmuşluk içinde.

Tam yirmialtı milyon Türk yaşıyor orada. Çin'in baskısı altında. Sömürgeci devlet, göçmen siyaseti ile soydaşı dağıtır, çıt yok. Doğumu yasaklar, dünyadan seda bulmaz. Nükleer denemelerle insanlık ayıbı işler, medeni alem oralı olmaz.

Çünkü, orası da Çinlilere tahsis edilmiş bir "serbest bölgedir"; orada da onlar coşar ve kendi "inferno"larını kurabilirler.

"Serbest bölgeler" kırmızı noktalarla dünya haritasına işaretlendikçe karşımıza utancından kıpkırmızı kesilmiş bir yerküre çıkar. O bizim aynaya baktığımızdaki gördüğümüz şekildir.

Demirel "Konuşsun Türkiye!" dediği günden beri çenemiz kapanmadı. Konuşarak dünyalar kuruyor, dünyalar batırıyoruz. Televizyonlarda konuşuyoruz, elçilikler önünde bağırışıyoruz. Biz bunu hep yapıyoruz da, netice?

Yüklen yüklenebildiğin kadar idareye, diplomasiye?

Ya sen, sen ne yaptın, bugün?

Bence affediniz, ama, artık susmak zamanıdır. Susmak ve çalışmak zamanı "Efendim, devlet kurtaracak onları. Biz de devleti kurtaracağız, bu ehilsizlerden..." Boşverin, kaldıracağınız taşın altına girin.

Doğru Türkistan'dan söz açtım. Ne Batı, ne Japonya, ne de Afrika o drama sahip çıkar.

Coğrafyasına bakın. Ortaasya'daki Türk Cumhuriyetleri ile bitişik. Ne zaman ki onlar Rusya'nın dışında bir "Commonwealth" şeklinde biraraya gelebilecek demokratik hür arzuya sahip olurlarsa, Doğu Türkistan için de bir cazibe merkezi doğar. Soydaş milletleri bu şuura vardıracak yine Türkler'dir, "vahdet" fikri ile Selçuklu-Osmanlı çizgisinde yoğrulmuş Batı Türkleri...Bizler..Yani, siz.

Bağırmakla, aramızda konuşmakla değil; iş Türkiye'yi güçlendirmekten geçer. Soydaşlar arasında çalışmaktan geçer. Onlara ayakta durabilecekleri bilim vermekten geçer. Üç kuruşumuzu kendi kesemizden alıp, onların maişetine katmaktan geçer.

Yapılacak o kadar çok ki, isterseniz "envanteri"ini çıkarayım. Ama, şu aşamada bir an II. Dünya Savaşı sonrası Japonları düşünün. Hiç yaygara kopardılar mı?

Babaannem, babama takılırdı.

"Boğazının iki boğumu var. Biri yer, diğeri konuşur" diye...

-Frigo! Buz!

Ekranda katliam. İzlence serbest. "Serbest bölge burası, ağlamak, diz dövmekten vergi almıyoruz."

Çaylarımız şirketten!..

Nefesimizi Tuttuk

Ne Türk dünyasının, ne İslâm aleminin yapacağı bir şey vardır!

Avrupa, Fransız çıkışlarına rağmen, belli sebeplerle "taş kesilmiş" Bosna'nın tükenişini bekliyor.

Ankara dünya ile birlikte hareket edelim derken uluslarası sistemin güvenlik mekanizması yıkılmakta.

Kalan inisiyatif, Washington adresidir.

Eğer o da "oyalama" siyaseti güderse dünya saldırganı engelleyemeyen 'kaotik" bir mezbaha dönemine girecektir. Biten Bosna için ferdî "intikam" vuruşları, eğer gündeme gelirse, bu Sırp'ın baştan beri kurguladığı (haşa!) "İslamî terör" imajını Batı'nın Müslümanı köşeye sıkıştırmış, alternatifsiz bırakmış kavşağında, maalesef doğuracaktır.

Öte yandan eğer ABD, NATO'yu dışlayarak teşebbüsü ele alır da "peacemaking" yani "barışı oluşturma" yönünde askeri bir operasyona girişirse, bu da Müslüman olsun, olmasın "saldırgana" karşı mazlum milletlerde Washington'ı artık yegâne "halaskâr" yapma kapısını açacaktır. Böylelikle, kalkınmakta olan ülkelerin güvenlik için ABD'nin "uydusu" olmayı gönüllü olarak kabul edecekleri bir çağı başlatacaktır.

İçim kan ağlıyor. Aczimizden de, tepkimizden de utanıyorum. Canım sokağa çıkmak istemiyor.

Musevilerin "Nazi Soykırımı" sonrasında "dünyayı nasıl ayağa kaldırdıkları" geliyor...

Nasıl onca yıl bu fenomeni İsrail'in yayılmacılığı için istismar ettikleri zihnimde...

Caddelere çıkıyorum. Kentte kocaman kazıklar, demir borular inşa ediyorlar. Üstlerinde gökyüzünü görmemizi dahi engelleyen devasa panolar. Araba reklamları..Tüketim toplumunun "hakkını

verebilmek" için yapmadığımız yok. İnsanların göğüslerine bile yafta yapıştırıp, ekrana salıyoruz.

Onları her birini "Bosna'yı Unutma!" mesajlarıyla değiştirmek geçiyor içimden..

İstanbul'dan M. Sıtkı Demir "Bosnalı Çocuk" şiirini fakslıyor.

"Sen küçük çocuk/Böyle ağlayacak mıydın?" Böyle korkuyla hasta annene mi sarılacaktın?/Açlıktan ağlaya ağlaya/Gece karanlığını yorgan bilerek/Uyuya mı kalacaktın?/Babacığını arayıp/Hasretinle yanacak mıydın?"

Devamını okuyamıyorum.

Gözlerim yaşlara boğuluyor.

Alnıma vurulan utanç damgasını nasıl sileceğim, diye azaptayım.

Ya Rabbim, affet bizi diyerek yalvarmak istiyorum. İbadetten değil, mahcubiyetten alnım secdeden kalkmıyor. Kalkamıyor.

Hayat devam ediyor. Bir üniversitede ders veriyorum. İkincisine talibiz. Devlet bizden adlî sicil belgesi ve hükümet tapibliğinden "sağlıklıdır" raporu istiyor.

Formaliteyi yerine getirme gayretindeyiz.

Adliye'ye gidiyorum.

"Temiz" kağıdını veririz, diyorlar. "Hayır, hayır, oraya suçlu yazın!" diyorum. "Dünyayı ayağa kaldıramadık!" diye yazın, diyorum. Hatta, alnımıza öyle bir leke vurun ki, çocuklarımız, sulbümüz dahi onun ezikliği ile inlesin.

Kadın şaşırıyor "Alın bu deliyi başımdan.." diyor.

Hükümet tabipliğine başvuruyorum.

"İyi görünüyorsunuz!" diyor memur.

"Tabii..Bağışıklık sistemim hayli gelişmiştir. Kan görmeye dayanıklıyımdır. Dereler boyu insan boğazlarsanız, sesimi çıkarmam!"

Tabip şaşırıyor. Hocanın başına sıcak vurdu galiba diye içinden geçiriyordur. Belki de akli dengesi bozulmuş garibin, diye düşünüyordur.

Muameler gereği noterdeyim.

Nüfus kağıdı sureti çıkacak. Soruyor noter, "Baba adı..Ana adı...! Ve hayatî soru geliyor.

-Dininiz?

Hemen ardından da, bizi tanıdığı için ilave ediyor, "Tabiî ki Müslüman!"

Müslüman!..

Başımı öne eğiyorum. Ağlıyorum..

Stratejik Gayrimenkul Borsası

Kaç gündür "vatan" üzerinde duruyorum. Vatan, bir milli tiyatro sahnesidir, aynı zamanda birbirine paralel müstakil piyeslerin oynandığı O sahnede tecavüz de ibadet de sergilenmekte..Seyircisinin tarih olduğu bu tiyatro perdelerini kapadığında, geride bıraktığı eserlere dayanarak milli şahsiyetimizin kültürel etiketini yapıştırırlar.

Bugün vatanı o sahneyi rüşvetlerle, skandallarla, tıkanıklarla kirletmekteyiz.

Bu duygular içinde iken dün, Alvin Toffler'in "Yeni Güçler, Yeni Şoklar" adlı kitabındaki şu satırlar dikkatimi çekti:

"İktisatçılar genellikle askeri stratejik gayrimenkulü satılabilir bir mal gibi düşünmezler ama nice az gelişmiş ülke onu o gözle görmektedir.

Askeri ve siyasal güç peşinde olan ülkeler genellikle böyle bir şeyin bedelini ödemeye hazırdırlar. Tıpkı Küba gibi nice az gelişmiş ülkeler bugün bulundukları coğrafi mevkiyi Sovyetler Birliği'ne, ABD'ye ya da daha başkalarına, askeri, siyasal ya da istihbarat amaçlarıyla satmış, kiralamış ya da ödünç vermiş ve böylelikle Sovyetler'in Orta Amerika'daki etkinliğini arttırmak, Moskova'ya yılda beş milyar dolarlık bir destek getirmiştir.

Hemen hemen yarım yüzyıl boyunca Soğuk Savaş, en yoksul ülkenin bile (eğer yeri stratejikse) en yüksek fiyatı verene satacak bir şeyi olduğu anlamına gelmiştir. Bazı ülkeler, örneğin Mısır, elindekileri önce bir süper güce, sonra diğerine satmayı başarmıştır"

Bilmem hassasiyetimi anlatabildim mi?

Dünya değişiyor, aklınız karışıyor.

Geleceğin büyük güçleri (bunlar her kimse) eğer üsler kurmayı sürdürürlerse, uydu dinleme mevkileri kurmak ister ya da yabancı

topraklarda hava limanlarına, denizaltı tesislerine ihtiyaç duyarlarsa, bunlar "kiralama" işlemiyle, daha kısa süreler için ayarlanacaktır. Bugünün hızlanan değişimleri, bütün ittifakları daha kısa ömürlü kılmakta, büyük güçlere sabit mevkilerde ucuz vadeli yatırımlar yapma cesareti vermemektedir.

Aslında benim vurgulamak istediğim bu borsa değil.

Düşünüyorum, adamın biri yurtdışında ev alırsa hain oluyor da, ülkede (memleketin güvenliği için dahi olsa) toprak vererek üs kiralamak vatanperverlik!

"Milli hakimiyet" anlayışımızda da gedikler açıldı.

Nöbetçiler koyuyoruz sınırlara. Mehmetçik siperde düşman kolluyor. "Kıta sahanlığımız" için vuruşuruz, karasularımızı kanla savunuruz, FIR hattını deldirmeyiz diyoruz; sonra bir bakıyoruz kültür istilasına "çanak tutanların", evlerine kadar tecavüz edecek TV yayınları engel tanımıyor.

AT ile gümrük birliği için takvim itibariyle geri sayılıyor: Batı'ya hayır diye sömürülmeye karşı çıkıyoruz; öte yandan dondurmayı dahi şu ülkede dolarla alıyoruz.

(Burada bir parantez açayım: Başkan Robbins, Avrupa'yı kasıp kavuran bir Amerikan dondurmasıdır. Bebek gibi İstanbul'un en civcivli yerinde açtılar. Biz de gittiydik. Fiyatların dolarla hesaplandığını görünce Alihan protesto etti, olay bizim hanımın da kanına dokundu. Hele tezgahtakilerin, "Bu dondurmanın kaşığı şu kadar paradır. Sizin o kadar paranız var mı?" tarzındaki kibirleri; beni de çileden çıkarttı. Gitmedik. Ama, bakıyorum, gerek Bebek'teki Güneş, gerekse Etiler'deki Mado, Kahramanmaraş'ın o nefis mamülü ile Sam Amca'nın ihraç harikasının sırtını Türkiye pazarında yere getirdiler. Bugün Mado'nun önündeki kuyrular nerede ise Akatlar'a uzanıyor)

Bugün biz bazı takımlarımız, tabii ki başta Galatasaray, yurt dışı müsabakalarda yenilir diye ödümüz kopuyor; sonra aynı hassasiyeti uluslarası çevrecilere ve sözüm ona insan hakları borazancılarına gösteremiyouz.

Efendim, biz katı değiliz. Sistemin zaruretleri malum.

Ama, vatanı korumanın yolu, onu anlamaktan geçer.

Vatan, canlı-cansız Yaratan'ını tesbih ettiği bir anlayışın ışığında, sizin milli ruhunuzdur. O ruh için, onun temsil ettiği ruh

için nice şehitler göğsünü düşmana açmışlardır.

Yaratılanı severim, Yaratan'dan ötürü dediğinizde; cansızın da size hakkı geçtiğini unutmayın.

O size emanettir, nimettir.

Ona ihanet ederseniz, kirletirseniz, onun sathını, adeta bir skandallar tiyatrosuna çevrirseniz; o vatan sizden manen kopar. Ve o size manen teveccüh etmezse, madden üzerinde bayrağınız dalgalanmış, ne farkeder ki!..

Şekil değil, işin özündeyiz biz!

Evhampolitik

Cumhurbaşkanı, dıştan beslenen ayrılıkçılığın ülkenin üniter yapısını zedeleyici boyut kazandığını açıkça ifade ettiler.

Parmağıyla da Batı'yı gösterdiler.

Aynı günlerde bir Türk bakanının Yunanlılar'ca, konuk olduğu ülkede dövülmesi Batı'nın şımarıklığının adeta bariz bir göstergesi olabilir.

Yine Çankaya, ülkeyi belki bir arada tutabiliecek sosyal entegrasyonun başkanlık sistemi içinde daha müsait gelişeceğni düşünümş olabilir. Tabii, tartışırız. Ben de bugün burada yer darlığı ile temas edemeyeceğimiz sebepler dolayısıyla, başkanlık rejiminin halihazırdaki başbakanlıkta temerküz eden tek adam yönetimine kıyasla sisteme fevkalede işlerlik kazandıracağını sanıyorum.

Ne var ki, "paniğe", hele zirveden neşet ederse, gerek yoktur

Bu bizi Osmanlı gerilemesinin komplo teorileri üretmeye dayalı fobilerine geri döndürür ki, halkın geleceğe bakışını ümitsizlik perdesi ile gölgeler.

Öncelikle "Batı bizden ne istiyor?" evhamını bırakıp, "Batı ne haldedir? Kendinden ne istiyor" sorusunu gündemimize almalıyız.

Eğer böylé bir metod tutturursak, o zaman Batı'nın meharetinin kendi bünyesinde doğan sorunları "ihraç" etmekte olduğunu görebiliriz.

Şöyle bir tarihe göz atalım.

Aydınlanma Çağı sonrasında Batı Avrupa, Museviler'i asimilasyona tabi tutmak istemiş; beceremeyince "Yahudi sorunu"nu siyonistlerle işbirliği yaparak Osmanlı Filistini'ne ihraç etmişti.

Avrupa, laikliği kendine sosyal düzen olarak seçmiş, kıtada

Kilise ile kavgasını yapmış. Ancak, sıra oryantalizm yani sömürgeciliğin keşif kolu olunca kıtadaki misyonerleri her türlü maddi ve diplomatik destekle Osmanlı Türkiyesi'ne ihraç etmeyi bileceklerdir. Gayrimüslimlere yabancı okullardaki dinsel propaganda ile kendi ülkelerindeki eğitimin "sekülerliği" işte bu tezatın "tevili" mahiyetindedir.

Osmanlı'da Türk "laikleşmeli", gayrimüslim "misyonerleşmelidir."

Avrupa kapitalizmi XIX. yüzyılda kıtadaki pazarlarını tüketip, iktisadî darboğazlara gark olunca, hemen emperyalizmin trenini çalıştırarak Osmanlı'ya taşmıştır. Böylelikle; komünizmin peşine takılacak proletaryasına sömürgelerden kan fonu bulacaktır.

Bugün Batı yine buhran yaşıyor. İşte, onu Batı yapan sanayi toplumunu uluslarası megatrendler yıkmakta...Bilgi çağı, sanayi ötesi çağın kapılarını aradı. "Tüketim"e bilinçlenen kitleler maddiyet oburluklarını tatminle saadet-i ebediyeyi tadamayınca, dini ve etnik hafızalarını sorguluyorlar. Tarihin değil, "modernizmin sonunu" idrak ediyorlar.

Onların felsefi tıkanmışlıklarına kıyasla İslam, zengin tarihi mirası, kültür, bilim, sanat ve düşünce birikimi ile, en önemlisi bozulmamış sahici kaynaklarıyla hala güçlü bir alternatif olarak canlılığını südürüyor.

Batı'nın Bosna'da, Karabağ'da, Çeçenistan'daki malum uygulamaları hatta İran'a ambargosu, dış politika açısından o ülkelere yönelik bir hasımlıktan öte İslam'ı uluslarası sistemde alternatif olarak görmesindendir.

Batı, Garaudy.'nin deyimiyle, "Tarihin-kendileri için-kırılma anı"na yaklaştığını kavramakta.

İslamiyet'in yüklendiği mesajın yalnız İslam dünyasının değil, modernitenin bunalımındaki kendi toplumlarına çözüm önerdiğini anlamakta.

Bu çerçevede bize düşen onların "pusu"suna düşmemek, Batı'ya "uyum" veya onunla "çatışma" sarkacında ilişkilerimizi (dahili/harici) organize etmek değil, Batı'ya rağmen, Batı ile birlikte onu "aşma"ya çalışmaktır.

Paranoyaya Gerek Var mı?

Toplum olarak hayata bakış açımızı yansıtan bir manalar aynası olsa; ya da şu anda "psikosfer"imizden-psikolojik atmosfer-bir kesit incelemeye alınsa, herhalde çoğumuzun karamsarlık girdabına kapıldığı söylenebilirdi.

Af buyrun, ama içtimai röntgenimizde "paranoik" bir takım belirtiler var.

İster istemez bundan etkileniyoruz. Belki şuursuzca.

Karamsarız "ülke de bitti, biz de yıkıldık" diye düşünüyoruz. Üstelik, bu eğilimimizin ardında milletlerarası hatta dahili komplolar görme hususiyetimiz de var.

"Komplo Teorileri" ışığında dünyanın el ele vererek Türkiye'yi çökertme planları ürettiği senaryolarına kendimizi şartlandırmak, bizim çağı aşacak, ileriye sıçratacak fikri ve icrai dinamizmimizi boğacaktır.

"Ne kadar gayret etsek, bu yedi düvelin sırtını yere getiremeyeceğiz" şuuraltı ile "teslimiyetçi" bir tavra sürüklenip, kendi endişelerimizin gerçeklere tahvil olmasına yardımcı oluruz.

Bir dakikanızı rica ediyorum. Lütfen yanlış anlamayın. Ben, bu yazımda, "bizimle uğraşan yok, bunların hepsi evhamdır" demiyorum. Asla, uluslarası terörün, dış politik rakiplerimizin turizmimize bile burunlarını soktukları bir dönemde aksini iddia etmek Poliannacılığın ötesinde gaflettir.

Tabii ki, ülkemizi ve insanımızı ipotek altına almak isteyen menfur çabalar var. Bence yanlış olan, herkes bu cürmün ortağı ve bu suikastlerin aşılmaz, kaçınılmaz olduğunu sanmaktır.

Bakın, ürkmeden yazıyorum. Bugün Rusya, her ne kadar bir pan-Ortodoks, pan-Slav bir çerçeveleme stratejisi içine girse de Türkiye'ye o Fatsa operasyonu ile bölme noktasına geldikleri 1980 öncesi şartlarındaki gücüne erişemez. Jirinovski'nin kabadayılığı,

Yeltsin'in asabiyeti ile Türkiye'yi savaş ilan etme ya da bizi aleni hasım alma cüretkarlığını gösterse, ne dayanacağı ekonomisi, ne de ordusu var. Bence, örnek verdim diye devam ediyorum, bölünecek olan Türkiye değil, Rusya'dır. Paranoyaya kapılması gereken biz değil, onlardır.

Tekrar mevzuumuza dönmek istiyorum.

Karamsarlık ve evhamımızın kaynağı malum, tarihimiz. XIX. ve XX. yüzyılın Şark Meselesi'nin milli belleğimizde oluşturduğu tortu. Haklı bir tortu. Ama, bence unutulmaması gereken; ancak aşılması da icap eden bir referans boyutu!..

Söz konusu eğilimimizin bir de "küresel" etkileniş çerçevesi var. 1968 kuşağının yeniden moda olması ile sistemin katılığı, değişmezliği karşısında hippiliği kabullenmiş çizgisi bizi de sarmalıyor.

Hala 1973 petrol şokunun o hengamesini zihinlerinden silemeyenleri var.

"1984" yılı gelince aynı adlı romandaki bilim-kurgunun hayatımızı zehir edecek şekilde bütün unsurları ile vücut bulacağını bekleyenler dahi olmuştu.

Sanayi toplumunun felakete gidişini gözlemleyenler sosyolojik bir cenaze evi tablosu çiziyorlardı, dünyamıza.

Evet, doğrudur. Alvin Toffler'in "İkinci Dalga" dediği o devir aşıldı. Ama, yeni bir doğumu da beraberinde getirdi. Bilgi Çağı açıldı. Batı medeniyeti, PKK'nın son çırpınışları gibi, Bosna'da en vahşi taraflarını kusarak, o ciheti ile ölüyor. Yerine daha global, kapitalizm ötesi, Batı aşırı bir devir doğuyor doğacak.

-Bundan nasıl emin olabiliriz ki!

Diyeceksiniz.

Eminim, çünkü İslam'da yeis yoktur.

Eminim, çünkü kim, her ne oyunu devreye sokarsa soksun, hakimiyet Allah'ındır.

Varsın bazıları "Yeni Dünya Düzeni"ni kuruyoruz, desinler. Kainat'ın işleyişi, üzerindeki uluslararası ilişkileriyle, ilahi bir tasarruftur. Bunu unutmak mümkün müdür?

Korkmayın. Vehim yapmayın.

Devir, sabır devridir.

Arkasından yeni bir nizam geliyor. Dünya değişiyor.

Bir İçtimai Şizofrenin Milletlerarası Kaynakları

Bizim mahallede somurtkan, hattâ kaba bir bakkal vardı. Çoğumuzun kalbini kırdı, sonunda gitti. Yerine güleç yüzlü, çalışkan bir Karadenizli delikanlı geldi. Dürüst, efendi bir çocuk. İnanın bunları bizim gazeteyi okuyor diye yazmıyorum. Belli, mümin. Geçenlerde baktım, televizyonu açık; ama ekranlarda TGRT değil. "Hayrola?" dedim. "Milletin Meclisi"ni seyretmiyor musun?"..Kızardı. Başını eğdi: "Ne yapayım abi. Bazıları geldi. Rengini bilelim. Yobazsan peşin söyle de senden alışveriş keselim dediler.."

Aralarında bazı gazetelerin yazarlarının işgüzar eşleri de varmış. Meslekdaşlarım adına ben utandım. Bir şey söyleyemeden çıktım, dükkandan..

İngiltere'den bir zamanlar öğretim üyeliğimi, tez hocalığımı yapmış dostum geldi. Ankara'da, İstanbul'da akademik, siyasi çevrelerle görüşürken bana da uğramış.

"Bu ne paranoya?" dedi. "Sizin kendi insanınız Amerikalılardan daha fazla İslamiyetten, fundamentalizm dedikleri uyanıştan korkuyor!..."

İlginç, fakat hakikat: Sovyetler gidince Amerika ve hempalarının zihninde bir "tehdit boşluğu (veya vakumu)" meydana geldi.

Bunu İslam'la doldurmayı yeğliyorlar. Soğuk savaş atmosferi İslamî çoğrafyaya taşınmak isteniyor. Ve maalesef, bu "şizofrenik oluşuma" bizim gibi ülkelerdeki bazı mihraklar da katılıyor.

Oysa ki, önümde John L. Esposito'nun "Current History" deki makalesinde dediği gibi, İslam terör, fanatizm değil. Esposito, Amerikalı bir profesör olmasına rağmen gerçeği vurguluyor: "İslamî uyanış laik ve liberal ulusçuluğun Ortadoğu ülkelerindeki iktisadi, siyasi, kültürel meseleleri çözümlemedeki başarısızlığına

da bağlıdır."

İslamî hareketlerin alternatif bir seçkinler kitlesi oluşturduğunu da vurgulayan yazar, bu hareketin marjinal silahlı mücadele gruplarından farklı, İslam Dünyası'nda çoğunluk oluşturduklarını kaydediyor. Okulları, sosyal müesseseleri, siyasette katılımcı metodlarıyla sulhperver bir tablo çiziyorlar.

Bu dokudaki harekete karşı bazı Ortadoğu ülkelerinin "seçilmemiş" elitlerinin fundamentalizme geçit vermeyeceğiz diye insan haklarını ihlal etmelerine, baskıcı rejim uygulamalarına Batı'nın sessiz kaldığı da malumdur.

Hele İsrail gibi bazı devletler komünizm bitti diye Batı yardımında kesinti olmasın diye İslam'ı militan bir yapı gibi göstermeye gayret etmektedirler.

Acaba Esposito'nun uyarıları Batı'da ne kadar dikkate alınacak?Şunu belirtmek istiyorum:

II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD, Truman Doktrini ve Marshal Planı ile, bir yerde SSCB'ye Komünist tehlikeye karşı müttefiklerini bir arada tutabilmek için "Kültürel uyum"a önem vermişti. Sanki Amerikanlaşılarak dünya barışı daha iyi korunabilirdi!

Artık, yeni yüzyılda böylesine "ahmakça" bir emelden vazgeçmelidir. Bugün İslam ülkeleri, bir transformasyon içindedirler. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'ndan sonra kendilerine empoze edilen kalıpların kalıntılarından milli modellerini oluşturma gayret ve tecrübesi içindedirler. Buna engel olmak mümkün olmadığı gibi, gayret etmek, İslamı gerçekten, kapıların kilitlenmesiyle militanlaştıracaktır.

Söz konusu paranoyaya bazı Türkiye pasaportlu eşhasın katılması, işi bakkal veto etmeye kadar vardırmaları hem cahilliklerinin itirafı hem de kullanıldıklarının resmi değil midir?

Bu eşhasa rica ediyorum. Bir zamanların klasiği "Don Camillo"yu okusunlar. Hikaye II. Dünya Savaşı sonrasında bir İtalyan köyünde geçer. Don Camillo Katolik bir papazdır. Köyün de ateist, komünist bir belediye başkanı vardır. Aralarındaki çekişmeler anlatılır. Ama, bu mizahi romanda bakkal boykotları yoktur!..Çünkü, herkes kendini İtalyan olarak görür.

Amerikan Hülyasının Sonu

John Lukacs, oldukça kötü yazılmış "XX. yüzyılın ve Modern Çağın Sonu" adlı kitabında belki de tek kayda değer şu satırların sahibidir:

"Yirmici yüzyıl Amerikan yüzyılıydı. Yüzyılın kronolojik başlangıcından kısa bir süre önce Amerikan halkı ve politikacıları, Birleşik Devletler'in bir Dünya Gücü olmasına karar verdiler. Artık Amerika kıtasının en büyük gücü olmakla yetinmiyorlardı. 1898'de Birleşik Devletler, Küba ve Portoriko'yu işgal edip Pasifik'te sıçrama yaptı. Bu Birinci Dünya Savaşı'na uzak bir başlangıçtı. Birleşik Devletler 1917'de İngiltere ve Fransa ile ittifak yapıp Birinci Dünya Savaşı'na girdi ve Almanya'nın yenilmesine yardımcı oldu. Aradan yirmibeş yıl geçmeden İngiltere ve Rusya ile ittifak yapan Birleşik Devletler İkinci Dünya Savaşı'na girdi ve Almanya'nın yenilmesinde yardımcı oldu, Japonya'yı hemen hemen tek başına yendi. Amerikan savaş gemilerinde dalgalanan Amerikan bayrağı, 1945'te Tokyo Körfezi'nden Boğaziçi'ne kadar denizlere egemendi. Bunun ardından İkinci Dünya Savaşı ganimetlerinin paylaşılması konusunda Rusya ile bir çatışmayı çatışma oldu. Amerika ve Rusya liderleri bu azaltma yoluna gittiler. 1980'lerde Ruslar her şeyi terke karar vererek Avrupa'daki işgallerinden vazgeçtiler."

Yirminci yüzyılın, Amerikan Yüzyılı olması sadece Birleşik Devletler'in büyük gücünden değil, aynı zamanda Amerikan olan her şeyin büyük etkisinden ve prestijindendir de. Amerikan doları tüm dünyada evrensel para standartı olmuştu. Avrupa sanatının en değerli nesneleri ve en büyük Avrupalı sanatçıların çoğu Atlantiği aşıp Birleşik Devletler'e gelmişlerdir. Amerikan üniversiteleri küresel araştırma ve çalışma merkezleri oldu. Amerikan gelenekleri, Amerikan uygulamaları, Amerikan müziği ve

Amerikan popüler kültürü, kürenin en uzak köşelerinde taklit edildi. Daha 1925'de Avrupa'da milyonlarca insan kendi başbakanlarının adlarını bilmezken Amerikan sinema yıldızlarının adlarını biliyor, yüzlerini tanıyordu. Bunun büyük bir kısmı hâlâ devam etmektedir. Ancak bu hareketlerin-güç, prestij, varlık hareketleri-pek çoğu devam etmemektedir. 21. yüzyılın bir Amerikan Yüzyılı olmayacağı anlaşılmıştır. Bu manzarada özellikle kötü olan bir şey yoktur, yani Amerikalılar için. Kötü olan 20. yüzyılın sonunun ve Amerikan Yüzyılının sonunun, tüm Modern Çağın sonunun bir parçası olduğudur.

Zaten, Paul Kennedy de benzeri temalarla ortaya atılmıştı, Amerika'da toteme bağlanmadan önce...

Evet, neresinden bakarsanız bakın, ABD gerilemekte..Sovyetler, Avrupa'dan çekilince, NATO'nun belkemiği ABD birlikleri de Almanya'dan başlamak üzere Avrupa'dan ayrılıyorlar.

ABD, Avrupa'da kalmak için Florida kökenli Disneyland'ı yapsa da, rağbet görmüyor!..

Kaldı ki, Avrupalılar, ABD yönetiminin kararsızlığından hayli muzdaripler. Onlara göre, Clinton ve yöntemi pek acemi ve basiretsiz. Dış olayları kavramaktan aciz.

Öte yandan, Pasifik'te Washington'lu Başkan'ın adamlarına bel bükerek "Hay! Hay!" diyen itaatkar Japonlar da yok artık.

Üstelik, Almanya birleşik bir güç olarak, dünya siyasetinde açıkça ABD'ye rakip oldu.

Gelelim, bir zamanların hayaller ülkesi ABD'ye..Egemen WASP (White Anglo-Saxon Protestan; Türkçesi: İng; Beyaz, Anglo-Sakson Protestan) kültürü, kıtanın yerlileri ile muhacirlerinin tavır koymasıyla eski çekiciliğini çoktan kaybetti.Şimdi, köklere inmek moda. İsviçre kantonları gibi alt kültür kompartmanlarından oluşan bir coğrafi ülke oldu Amerika.

Avrupa, II. Dünya Savaşı sırasında başlayan çiklet folklörünün metropolisi Amerikan kültürünü reddediyor. Televizyonları Hollywood filmlerine ambargo koyuyor. Amerikalılar, yeni zenginlik vülgarlık, kültürsüzlükle eşdeğer anılıyor.

Amerika'da, en tutucu müesseselerden biri olan orduda bile

Reagan dönemindeki Rambo streotipi, homoseksüellerin apolet takabilmeleriyle değişiyor.

Amerikan hülyası, her şeye rağmen, sona eriyor.

XXI. yüzyıl "liderini", onu olmasa bile, öncüsünü arıyor. Yepyeni bir çağ, kendini anlayacak damadını bekliyor.

Yağ Satarım

"Türk tereyağı", Kıbrıs Rum Havayolları'nı (Cyprus Airways) karıştırdı. Şirketin Atina-Larnaka seferini yapan uçağında, yolculara yemekle beraber, üzerinde "Türk malı" yazan küçük tereyağı paketleri dağıtıldı. Yolcuların tepki göstermesi ve hosteslerle başlayan tartışmaların büyümesi üzerine, olaya pilot müdahale etmek zorunda kaldı. Pilot, bu konuda havayollarının herhangi bir sorumluluğu olmadığını, kendilerinin sadece özel bir Yunan firması tarafından hazırlanan yemek paketlerini dağıttıklarını anlatmaya çalıştı. Olay daha sonra Kıbrıs Rum Havayolları Genel Müdürlüğü'ne yansıdı. Kıbrıs Rum yetkilileri, uçakların yemeklerini hazırlayan Yunan firmasına gönderdikleri "protesto mektubunda" durumu kınayarak, benzeri bir olayın bir daha tekrarlanmamasını istediler.

"Helal olsun Rumlara" diye yazmak istiyorum, ama Türkiye'deki bazı "Gamlı Baykuşları"ın beni yanlış anlayacağından korkuyorum.

Çünkü, ben "ırkçı" değilim. Türk'üm. Türkçüyüm. Ne var ki, Batı normlarının asabiyeti derekesine indirmem ben milletime olan aşkımı. Bilakis, ona "takva" ihtirası ile İslam'ın müsaade ettiği ölçüler içinde sarılırım.

İslam, kaldı ki, insaniyettir. Kavga değil, kucaklamadır.

Yine de yazacağım: Medeniliktir diye milletini küçük görmek, insan haklarıdır diye kendi ırkını aşağılayıp milletlerarası dostluk uğruna düşmanına yağcılık etmekte yokum. Karşıyım.

Yunan'la dost olalım. Amenna.

İyi de bazen "tozutuyoruz" gibime geliyor. Özel radyolarda sirtaki susmuyor. Tavernalar tabelalarını bile Grekçe yazmaya başladı. "Fedon" için yanıp tutuşanlar.

Ne yapsak boşuna.

Yunan için, yağ bile para etmiyor, baksanıza. Adamlar tereyağımızı reddediyorlar.

Olay, içtimai şuurun komşumuz bir ülkede ne kadar hassas olduğunu göstermek açısından önemlidir.

Avrupa'da bir Yunan bakkal veya lokantacı, menşei yüzde yüz Türk olan bir mamule "Made in Greece" damgasını vurmadan müşterilerine sunar mı? Bilakis, bizim mizahımızdan, gastronomimize kadar çalar da sesimizi çıkartmayız.

Biz imparatorluğu verdik. Ama, emperyal bir şekilde değerlerimizi israftayız.

"Kulaşı"nı Macar Gulaş diye yuttururlar, sineriz.

"Kars Kebabı"nı "Karski" yapıp, Ortodokslaştırırlar, boyun bükeriz.

Hele dışarıda benzeri olaylarla karşılaşan diplomatlarımız, kültür ateşlerimiz ürün bazında "asimilasyona" seslerini çıkarmaz.

Bu gidiş, Türk kültürünün fakirleştirilmesine bizi götürür, fark etmeyiz. İleride "Eh, Türk'ün neyi var ki, zaten?" diye Batılı iptidailiğimizle alaey etse mahcup oluruz.

Cici sosyetemizin son densizliği genç kızlarımızın ülkemize gelen zenci Amerikalılarla flört etmeleri olmuştur.

Türk dostu bir hocam vardı:

Araştırmaları dolayısı ile Türkiye'ye sık gelirdi. Tarihçi olduğu için mazideki Türk'ü bilirdi. Bana bir gün, "o kadar sevdiğim İstanbul'a gelmek istemiyorum. Çünkü, bize benzemeye çalışan soydaşlarını gördükçe iğreniyorum" demişti.

Sorarım size, İngiltere bizden daha mı az demokrat? Peki, onların basını Meclis başkanları IRA teröristlerine bizimkilerin PKK'ya yaklaşımını sergilemeyi hiç düşünürler mi?

Rum yolcular, Türk yağını reddettiler.

Biz devam ediyoruz.

"Yağ satarım, bal satarım."

Tanıtımın Böylesi

Yabancı medyanın Türkler, Türkiye ve İslam hakkındaki haberleri özel bir çarpıtmaya gayret gösterdiği malumdur.

Bunun, tabii ki sebepleri var.

Bir kere, Batılının bize ait enformasyon girdilerini" kabul ettiği "algılama prizması" "tarihin süzgecinden" etkileniyor. İlmî tarifleri bir yana bırakırsanız, kastettiğimiz; Türkler'in Rumeli'ye adım attıkları günden beri Batının bizi "tehdit" olarak görmeye alışmış olmasıdır. Evet, onlar için tehdittik. Çünkü, Türkler, bu kıtaya adalet, hoşgörü, refah ve huzur tebliğ etmek için ortaya çıkmışlardı. Bu misyon, inançlarının icabıydı. Ama, Avrupa'da çarpık düzeni her ne pahasına olursa olsun muhafaza etmek isteyen komprador derebeyler, kurdukları sömürü mekanizmasının yıkılmasını isterler miydi? Hayır. Bu sebeple Türk'e karşı Haçlı ruhu ile Avrupa'yı ayağa kaldırdılar. Bu ruh maalesef bugün dahi başımıza beladır.

İkinci olarak, Batı'nın Türkle ilgili haberleri ve yorumu daima dış politik stratejilerine endeksli olmaktadır. Türkiye aleyhinde bulunacaklar; biz onlardan bu tavırlarını değiştirmelerini isteyeceğiz; onlar da bu "iyiniyetlerine" karşı bizden taviz bekleyecekler. İç işlerimize karışacaklar.

Hangi sebeple, ister tarihi, ister aktüel ne olursa olsun, Batı'da giderek şiddetlenen anti-İslâmî, anti-Türkî havayı yumuşatmak için bu ülkenin dış işleri ile görevli olanlar az uğraşmamışlardır.

Bu sahada ilk müracaat ettiğimiz taktik, kendimizi inkar olmuştur. "Efendim Türkler tarihte barbardılar; ama biz artık değiliz" tarzında aslını reddeden, maziini bilmeyenlerin ucuzluğundan, kompleksinden reçete çıkarır olmuşuzdur. Türk tarihte kılıcı çekmişse, niye yapmıştır açıklamasını yapmaksızın; cengaverliğimiz yanında medeniyet taşıyıcılığımızı gözler önüne

sermeksizin bir "tanıtım" ibişliğini devlet politikası haline getirmişizdir.

Bunu da üstelik, yani kendi kendimize hakaret etme küçüklüğünü, yabancı lobi şirketleri kanalıyla yapmışızdır...Hem de milyarlar ödeyerek.

Yani devlet, vatandaşın cebinden alarak, onu küçük düşürmüştür. Tanıtım için vergiler alarak, yurttaşını, olmadığı inanmadığı, kabul etmeyeceği bir hüviyete sokmaya çalışmıştır.

Biz onca dış gezimizde bu "garabet" e şahit olmuş, düzeltilmesi için o kadar yazı yazmış, konferans vermişizdir. Yine de bilen, bildiğini okumuştur!

Nihayet, nasılsa güleç başbakanımız son ABD gezisinde bu tabloyu görmüş ve gereken tavrı, hakkettiği sertlik içinde, almıştır.

Bu sadece bir başlangıçtır.

Tanıtım rezaleti, sümen altı edilmeksizin, ortaya dökülmelidir.

Yeter, diyoruz!

Bayrak Yakmak

Türkiye'nin değerlerine, İran'da sokak gösterilerinde sataşılması, tabii ki, hoşumuza gitmedi.

Zaten dışişleri olayı kınadı. Yapması gerekiyordu. Üstelik, bence hepimizin hislerine tercüman oldu.

Ancak, İran'ınki tepkiydi. Onların Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusuna düşmanlıkları malumdur; bunu reddetmiyoruz. Ama, bazı laikçi hanımlar Erbakan'ın İran Büyükelçisi ile konuşmasını bahane edip, sefaret önünde yaygara koparınca, tahrik fitili alev aldı.

Hassas günler yaşıyoruz. Erbakan'ın belki amacını aşan sözleri, ardından hanımlar protestosu ve bugün İran'daki olaylarla varılan diplomatik kriz... Komünikasyon çağında, bilginin süratli intikali tahrikleri kartopu etkisi ile çoğaltıyor.

Medyanın bu tesirini bilen ve adını duyurmak isteyen gruplar bayrağı, bidonu kapıp, bir meydanı kapatıyorlar.

Önce ateşli nutuklar, bilahare bayrak yakmalar!..

Bu, bize ait olan bir nümayiş tarzı değildir.

Davanızda, mesajınızın muhtevasında yüzde binbeşyüz haklı olabilirsiniz.

Ama, o bayrak yakma, söyleminizin ifade biçimi, sunumu olarak hafifliktir, neticesi itibariyle de kendi kalenize gol atmakla birebirdir.

İlkin hatırlatmak isterim: Bayrak bizim için ne kadar "kutsal"dır. Şair'in dediği gibi "kızkardeşimin gelinliği.."

İngiltere'de öğrenci idim. Rumlar, Trafalgar'da ayyıldızlı bayrağımızı yakarken öyle gazaba gelip atılmışım ki, polislerle judo şampiyonu okul arkadaşım beni zaptedememişlerdi.

Günlerce kendime gelemedim. Kahroldum.

Ama, hiç bir gün Yunan bayrağına misilleme yapmak aklıma

gelmedi.

M. Kemal'in, İzmir'e girişinde, Vilayet'e girerken ayaklarının önüne atılan Yunan bayrağını kaldırtışındaki incelik aklıma yer etmişti.

Yunan bayrağını da kutsal sayanlar, saygı duyanlar var. Onlarınki de "hubbu'l vatan"...Aralarında iyiler de mutlaka mevcuttur.

Dikkat ediniz, bunlar eylemlerdir.

"Kahrolsun Yunan" denmez.

Doğrusu "Kahrolsun Yunan emperyalizmidir."

Bir "fiile" karşısınız. Kınanan olaydır.

İnsanları, "Öteki"ni düşman, ama hep düşman gören zihniyet "asabiyyet"dir. Bu "nasyonalizm" kaynağını kendine tapınmaktan alır. Kulluğunu unutur, ırkını ilahlaştırır. Ahlakî umdelerini dinden almadığı, cesedi tek değer saydığı için diğer ırkları yoketmeği, bayrak yakar gibi, metod edinmiştir.

Oysa ki, kutsala inananların zaviyesinde yaratılan sevilir, Yaradan'dan ötürü...

İslam, bu çerçevede Türk milliyetçiliğinin sınırlarını çizen, onu olgunlaştıran temel faktördür.

Avrupa'da nasıl laisizm, bir yerde biyolojik materyalizmle el ele gitmişse; Şark'ın tarihinde de İslam, milli asabiyetlere gem vuran bir içtimaî reçete olarak kaydolunmuştur.

Anlaşılıyor ki, bayrak yakmak bizim kültürümüzle imtizaç etmeyecek bir içtimaî davranış biçimidir. Kendimizi bu taklit illetten koruyalım.

Bugün gidin müzelerimize...

Tarihteki en can düşmanlarımızın bayraklarını bile, nadide emanet kabilinden, en itinalı vitrinlerde saklıyoruz.

Bayrak yakmak, belki daha dün istiklalini kazanmış ve öfkesini eski efendisinin amblemlerine tükürerek çıkaran üçüncü dünya ülkelerine yakışır; ama, mazii en azından üç bin sene geriye giden üç dünyayı feth ile tarihe sicil bırakmış biz Türklere..Asla!...

Sürçmeden Avrupa

Olabilir; heyecanla insanın dili sürçer.

Ayağı da sürçer. Hele seçim zamanı, o telaş ve koşuşturma arasında olur. Makul karşılamak lazım.

İnsanın "eli"de sürçer.

DYP İstanbul birinci bölge adayı (hem de 17. sırada) Adnan bey partisininki yerine, resim çekilirken parmaklarıyla kurt işareti yapmış.

Şimdi Ayhan Hoca telefonun öbür ucunda olsa da sorsam, bu sürçmeler "tesadüfi"midir, yoksa "bilinç" altı boyutları da var mıdır?

Bazen de insana sanki Allahü teâlânın mesajı gibi geliyor. Bir okuyucum da DYP Genel Başkanı Sn. Çiller'in Show'daki Açık Oturum'daki "el sürçmesini" soruyor. "Bu ABD usulü yeminin..." diye başlayan bir faks...

-"Ben elimi kaldırıyorum, onun da.." diye başlayan cümlenin anlam ve ehemmiyeti, vücut dili ile de birleşince, nedir?

Diye soruyor!..

"Elini vicdanına koy da cevap ver, hoca" diye de üsteliyor. Gelin ben size sürçmeden Türkiye'yi değil (zira yasaklar malum), sürçmeden Avrupa'yı anlatayım:

Bazı noktalara temas etmekte yarar var.

"Gümrük Birliği-Avrupa Birliği" derken, Türkiye'nin bu cenahtan siyasi telkinlere maruz kalması tabiidir. Hem Kıbrıs, hem de Öcalan hakkında sözümona "diyecekleri" olabilir. Bunları söyleyiş üslupları da fevkalade "bilgiççe" olabilir.

Alışmamız lazım.

Dünya global bir köy olma vetiresinde. Hiç kimse sınırsız bir bağımsızlık yaşayamıyor. "Evrenselleşen" değerler cümlesindendir diyerek ukalalık eden daha çok çıkacak. Kaldı ki,

AB'li olsak da olmasak da, bu "müdahale"nin varlığı, dozu, biçimi değişmeyecektir. Küreselleşme hiç bir ülkeye "dokunulmazlık zırhı" tanımıyor.

O zaman?

"İş zor!" diyeceksiniz ki, haklısınız.

Global düşünüp, millî kalabilmek babayiğitliğini göstereceksiniz. Böylesine içiçe ilişkiler ağında siyasi bekaretinizi, diplomatik iffetinizi muhafaza edeceksiniz.

İkinci nokta, "istikametle" ilgilidir.

Şu anda Batılı değiliz, ama Batı'dan ayrı da değiliz. Öte yandan mesele tercihle de ilgili değildir. Ülkemiz, tek merkezden kinetik enerjiyle havaya fırlamış gibi her tarafa yayılmalı. İmkanların durumu, zamanlama ayarları tabii ki, takdim/tehiri gerektirir. Ne var ki, Türkiye, Balkanlar, Ortadoğu, Ortaasya açılımlarını "birinin lehi, ötekinin yerine" organize edecek değil.

Bir kulvarda yüzerken, öbüründen taviz vermeyeceğin şekilde diplomasini geliştir.

Üç; tutuk, ürkek, özgüvenini yitirmiş bir millet değiliz biz. Olmamalıyız. İçine kapanık, komplolardan çekinen, paranoyak bir tavır bize yakışmaz.

Kültüründen emin, vatanını-milletini satmayacak kadrolar gerek. Atılımcı, dinamik...Ama...gereğinde "Hayır diyebilen bir Türkiye!" Sorarım size, bir Kamran İnan Bey gibi emin eller (sırf ANAP'tan olması şart değil, tabii) bu ilişkilerimizi sürdürse tereddütünüz olur mu?

AB, tekrarlıyorum, globalleşen dünyada giderek içine kapanacaksa kötü..Bu bir "Kamplaşma" dır. Değişen dünyada küreselleşme demek girift ilişkiler "ağı" demektir, kutuplar oluşturmak değil. Birilerinin AB'ye bunu hatırlatması gerekir. Türkiye'nin varlığı AB'nin "evrensele dönüşümü" için fırsat ve manivela olmalıdır ki, bu çerçevede duhulümüz içte de itirazlara neden olmasın.

"Batı Kulübü" imaj ve aktüalitesinden kurtulması AB'nin çağdaşlaşabilmesinin şartıdır!

Bir GB Deneyimi

Kimilerine göre GB, iktisadi antlaşma.

Kimilerine göre ise Batılılaşma düşünün ilk durağı.

Zenginleşme bekliyoruz. Bazıları gülerek "serap" diyor. Umduklarımızın envanteri, yılbaşı piyangosu gibi..

"Bilimselliğin" raconu, kıyaslamadan geçer.

Biz de ülkemizde zaten geleneksel değerimiz haline gelmiş enflasyona ümitlerimizi tabi tutup, düş kırıklığına uğramayalım diye bugün AB-Doğu Avrupa tecrübesine temas etmek istiyoruz.

Avrupa serbest pazarı, komünizmin harabeleri üzerine yükselen Doğu Avrupalı için hem kalkınmanın, hem demokratikleşmenin anahtarı olarak görülüyordu.

Yani, bir tür "Marshall Planı" gibi telakki ediliyordu.

1991'de "Avrupa Anlaşmaları" imzalandı.

Burada AT'nin başlıca kaygısı özellikle tekstil, tarım ürünleri, kömür ve çelikte sınırlı bir rekabet avantajına sahip olduğu Doğu Avrupa'ya herhangi bir açık kapı bırakmaktan kaçınmak olmuştu.

Sovyet sisteminin çöküşüyle birlikte Doğu Avrupa ekonomileri, Marshall Planı ile kıyaslandığında, AT'de acısı hâlâ süren bir şokla karşılaşacaklardı.

Batı'nın acı ilacının Doğu Avrupa'nın hasta vücudundaki etkileri, şiddetli bir durgunluk içindeki küresel ekonominin ürettiği uluslararası ortam nedeniyle daha da artmıştır.

İşsizlik yıkıcı olmakta. Güven sarsıyor.

Ahlak bozukluğuna neden oluyor. Demokrasiye geçişi zorluyor.

Batı yardımının niteliği, bu yıpratıcı ekonomik koşulların hafifletilmesine çok az yaramaktadır.

Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri Batı'ya borç ve borç faizleri ödemek zorunda kaldıkları sürece Batı'nın Doğu'ya yatırım

yardımları kesilecektir.

Çünkü, IMF öyle talep ediyor.

Hilary Wainwright, "Yeni Bir Sol Üzerine Tartışmalar: Serbest Piyasacı Sağa Cevaplar" (Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1995, s.74) adlı incelemesinde dikkatini bu konuya teksif ederek şöyle yazıyor;

"...Doğu Avrupa ekonomilerinin dünya ekonomisine entegre edilebileceği başka tercihler de vardı ve hâlâ da vardır. Bu ve diğer tercihleri demokratik olarak hesaba katmak yerine Batı kurumları, hem ABD hem de AT, ekonomik cephede Soğuk Savaş mantığını gütmüş gibiler. Doğu Avrupa hükümetlerine daha çok 2. Dünya Savaşı'ndan sonraki Almanya gibi kendi başına karar alma kapasitesinden yoksun ülkelermiş; kaderleri dışarıdan, savaşın galipleri tarafından belirlenecek toplumlarmış gibi davranılmaktadır. Batılı seçkinler, süreç içinde demokratik yurttaşlığın serpilip gelişmesi için zorunlu olan ekonomik toprağın zaten çok taşlı olan zeminini daha da aşındırmaktadırlar.."

Bunlar ciddi değerlendirmelerdir.

GB'ne girdik diye "Kına yakalım" demiyor, ama "dikkatli olmamızı" salık veriyorum.

Beklentilerimizi dizginlemeli, onlarla bundan sonraki ilişkilerimizi-yutulmamak için-azamî itina ile sürdürmeliyiz.

Zor bir sınav olacak.

Diyeceksiniz ki, biz Doğu Avrupa'nın esaretten yeni kurtulmuş ülkesi değiliz. İyi de Kıbrıs'da söz aldık diye Avrupalı parlamenterler yüzümüze kakmıyorlar mı, taviz beklentilerini!..

Baltalimanı'ndan Paris'e

Brüksel'den Nereye

Okuyucu "Neye benziyor?", Bunun tarihimizde eşi, benzeri var mıdır?" diye soruyor.

Bir kere tarihin tıpatıp tekerrür etmediğine, Cenab-ı Hakk'ın zaman-mekan atlası içindeki tasarruflarının her birinde kendine mahsus başkalaşım bulunduğuna dair inancımı tekrarlayayım.

Ardından da kurumun kendi maziinde de böylesi bir "orijinallik" bulunmadığını hatırlatayım. Süreci birlikte yaşayacağız.

Yalnız, 6 Mart'ta Brüksel'de başlayan, bazı yönleriyle Baltalimanı-Paris arasındaki 1839-1856 Osmanlı dönemecini andırıyor, denebilir mi?

Kırım Savaşı'ndan sonra Avrupa, Osmanlı'yı kendi uluslararası hukuk sistemine kabul ettiydi. Bizi himayesine alarak. Avrupa, Türkiye'yi bünyesine alırken değerlerini yansıtan çerçevesinin de kabulünü şart koşmuş; Tanzimat, bu "uyum"un adı olmuştu,

"Avrupalı olmamız", 1838 Ticaret Sözleşmesi ile bağlantılıydı. Bu mâli denetim, Osmanlı ekonomisini yıkacaktır.

Paris Antlaşması ile Osmanlı, Eflak ve Bağdan'ın özerkliğini kabul etmiş, Sırbistan'a verdiği ayrıcalıkları ise genişletmiştir.

Soldaki de, sağdaki de tarihçilerimiz, bu çizgiyi "yarı sömürge olmuş" diye tanımlamışlardır.

O yaşanılan acı tecrübelerin "düplikasyonu"nu beklemek gibi bir determinizm içinde yuvarlanmayabiliriz. Eğer geçmişten ders almış isek!..

Biz Avrupaya girmenin peşin sarhoşluğu ile TBMM'ye uyum ödevini verirken, kalkınmakta olan Asya ve Afrikalı ülkeler Kopenhag'da BM'nin Sosyal Kalkınma Forumu'nda refah karşılığında Batı standartlarını benimseme denklemini

reddediyorlardı.

İnsan hakları değildi, itirazları

Batı'nın coğrafyasını genişletirken kültürünü de dayatmasına karşı çıkıyorlardı. Dünya globaleşirken milletlerin entegrasyonunu, her kitlenin kültürel katkısı ile oluşmasını savunuyorlardı.

Nitekim, 1838'de İngiltere ile Ticaret Sözleşmesini yaptığımızda Osmanlı dostu, ekonomist David Urguart da Türkler Avrupa'da olsunlar; ama "Kendin olarak kal!" çağrısında bulunmamış mıydı?

Beni üzen, bizim kendi medeniyetini üretemez hale düşüştür. Kendi kültürünü evrensel piyasaya takdim edemeyişimizdir. (Sebepleri malum..)

Gönül, Türkleri güçlü bir ekonomiye ve kültüre sahip görmek isterdi.

Ekonominiz zinde olsaydı, zaten size Kültürel uyum vizesi koymazlardı.

Bir alıntı yapayım;

Çinliler için yeryüzünde yaşadıkları yer "Göğün altındaki her yer" idi ve imparatorlukları bir "Orta Krallık" idi. Bu görüş açısı, İmparator "Ch'i en Lung (M.S. 1735-95)'un İngiltere Kralı III. George'un iki ülke arasında diplomatik ve ticari ilişkilerin başlatılmasına ilişkin mektubuna verdiği muhteşem cevapta çok açık olarak gözleniyor.:

"Vatandaşlarından birisini Kutsal Sarayımda kalıp ülkenizin Çin'le olan ticaretini kontrol etmesi için gönderme ricanız, hanedanlığımın adetlerine aykırı olduğundan kabul edilemiyor. Töre ve kanunlarımız sizinkilerden o denli değişik ki, elçiniz medeniyetimizin ilkelerini öğrense bile, tavırlarımızı ve geleneklerimizi yabancı topraklarınıza ekmenin imkanı yok..Bütün dünyayı idare etmekte bir amacım var, mükemmel bir hükümet olmak ve devletin görevlerini yerine getirmek.. Görülmemiş veya hünerlice yapılmış nesnelere değer vermem ve ülkenizin ürettiklerininin bize yarayacağını da sanmıyorum."

Japonlarla da iş yaptığınız vakit, "bizimle iktisadi münasebetlerde kültürel alışkanlıklarımızı rencide edecek bir harekette bulunmayın!" diye uyarırlar sizi...

Bütün bu mühalazalar (ve kaç gündür yazdıklarımız) ışığında, Türkiye için Gümrük Birliği'ne girişte ticari beklentilerin yanı sıra siyasi etkenlerin egemen olduğunu düşünüyorum. Bu, AB'ye katılmak gibi hedefin ötesinde konjonktürel bir dahili siyasi yaklaşım gibime geliyor.

Gümrük Birliği'nin hükümet tarafından lanse ediliş (ve kutlanış biçimi) Sn. Çiller ve Karayalçın'ın kartlarını iç politikada sağlamlaştırmaya yönelikti desem yanılır mıyım. Ama, netice eğer tesadüfi bir oluşum değilse o havayı pekala veriyor.

İrtica Korkusu ile Oynamak

Sayın Çiller'in Davos'taki ahbaplarına "Bizi desteklemezseniz, fundamentalizm gelir." tarzındaki beyanatı rivayet olsa dahi, ilk değil.

Üzerinde durmak mecburiyetindeyim.

İslam'ı bu şekilde "koz" olarak kullanmak ne getirir, ne götürür, muhasebesini yapmak durumundayız.

İlkin, vurgulamakta yarar var: Batı, bu ülkenin kızıl komünist olabileceğinden o kadar korkmaz. Arşivlere inin: Osmanlı'nın en zayıf, düşkün devirlerinde bile onların "Pan-İslamizm" dediklerinden pek ürkmüşlerdir.

Ancak, Batılılar "Kraldan fazla kralcı" dan bu ülkenin geçilmediğini bilmiyorlar mı? İslam denince elektrik verilmiş gibi çarpılanlar aramızda. Bu sebeple Batı, bunun ülkenin düzenini elinde tutanların kendi iç meseleleri olduğunu gayet iyi biliyor!

1931'de Kudüs Müftüsü Filistin Meselesi'ne forum teşkil etmesi açısından bir İslam Kongresi tertip kararı alır. Türkiye Hariciyesi, Filistin mandasının sahibi Britanya Krallığı'na bu toplantıyı engellemesi için müracaat eder.

Londra "Biz sömürgelerimizdeki insanların vicdan hürriyetine karışmayız. Laikiz" diye cevap verir.

Bir Türk yetkilisinin "Biz olmazsak, irtica" şeklinde çıkışları, Batı'yı haklı çıkaracaktır. Şöyle ki, "ürkünçülüğü" öne sürmek, İslam'la irticayı, fundamentalizmi, terörü yanyana getirmek demektir. Oysa ki, İslam korkulacak bir tehdit değil, sevilecek bir nimettir.

Oryantalist bakış açısını kabullenmek demektir.

Üstelik, böyle bir tavır, Çeçenistan'da, Bosna'da, Karabağ'da ve belki dünyanın pek çok yerinde ölüm-kalım savaşı veren mazlum Müslümanların davasına insanî yönden yardımı

torpidolayacak; Batı'nın saldırganlarla içiçeliğini perçinleyecektir.

Bu yaklaşım, Sırp'ın İsraillinin propagandasını benimsemektir.

Dolayısıyla "irtica korkusu ile (bu haliyle) oynamak" tehlikelidir. Geri tepicidir.

İslami dayanışmanın (yani ittihad-ı İslam'ın) bir devlet politikası olarak dış ilişkilerimizde uygulandığı günler vardır. II. Abdülhamid, İttihad ve Terakki ve M. Kemal Paşa bu siyasete sarılmışlardır.

Ama, buradaki yaklaşım şöyledir.

"Bakınız, biz Müslümanız. İslam aleminin en ileri ve tek bağımsız ülkesiyiz. Lideriyiz. Bize huzur verin, barış istiyoruz. Aynı şeyi dindaşlarımız için istiyoruz. Eğer üzerimize gelirseniz, biz birlik halinde ayaklanırız!.."

Mesele "aktif caydırıcılık"tır.

Tehditi "barış" için kullanmaktır. (Aynen bir zamanlar nükleer dinginliğin sağladığı küresel barış gibi...)

Samimi olacaksınız.

İslamı yaşayacaksınız.

İslam aleminde itibarınız olacak.

O "kollektif şuur"la hareket edeceksiniz.

İslam dayanışmasını ise olur olmaz yerde "Cihad" diyerek neticesinden emin olmadığınız macerelara sürükleyemezsiniz.

Ama, şunu açıkça ifade edeceksiniz.

"İslam"ı, uyanışını kabul etmek zorundasınız.

Onunla dünya barışını "paylaşmak" zorundasınız.

Bizde zorlama yoktur; sizin dininiz size..Ne var ki, sömürüye gelmeyiz.

Yoksa, bunun tam aksine "Biz İslam'a karşı barajınızız!" demek Batı'ya teslimiyetçilik olduğu kadar, ülkenizde de İslam'ın "karşısında olduğunuzu" hatta onun karşısında "gerilemekte" olduğunuzu sergiler ki, herhalde Çiller'in niyeti bunu ifade etmek değildir.

Çünkü, bu tavır, amacıyla tenakuz halindedir, sanıyorum.

Altı Çizilmesi Gereken

Devlet yönetiminde Japonların başarısının anahtarı "ringi" sistemidir. Ülkeyi ilgilendiren temel meselelerde önce konunun her boyutunu aralarında baştan aşağı tartışırlar. Hem de bıkmadan, usanmadan. Karar verildikten sonra ise herkes, o fikre muhalif olanlar bile, tatbikatın başarısı için elinden geleni ardına koymaz, seferber olur.

Bizde ise tam tersi bir teamül hakim. Ülkenin gündemini tartışmadan, taraflarca bir mutabakata varmadan "cumburlop", kanun kuvvetinde bir karar veriyoruz. Tabii, ondan sonra icra sırasında kargaşa, engelleme vazgeçilmez oluyor. Olmuş bitmişi tartışarak, kendimizi yoruyoruz.

Aynı sendromu gümrük birliğinde yaşadık.

Eh hayırlı olsun deyip ileride "epilog"a ihtiyaç kalmasın diye bazı noktaların altını çizeceğim.

("O kafalar" için..)

Biz bu sütunda Batı'ya kapanalım, demedik. Doğrudur, Turan'dan beri Türk'ün istikameti Batı'ya doğru olmuştur. Biz Avrupa'da Osmanlı izleriyle, kültürel mirasımız ve demografik emek gücümüzle zaten varız. Ne onları yalnız bırakırız, ne böyle ecdad yadigarı bir nüfuz bölgesinde gözlerimizi kapatırız. Gerileme devri komplekslerini aşmış bir millet olarak tabii ki, 6 Mart meydan okumasını kabul ederiz.

Ancak, "nüans"lar, bazen bakış açılarının "nirengi noktaları"nı sergilemek açısından önemli olabiliyor. Şöyle ki, "Batılaşma" diye.

Tanzimatçı hülyasının "modeli" kalmamıştır da taraftarı II. Dünya Savaşı'nın bittiğini bilmeyen Japon asker gibi aramızda dolaşmaktadır.

Küresel entegrasyon veya globalleşme şeklinde bugün

İletişim Devrimi sonrasi dünyevi bütünleşmeyi tanımlayan kavram; Batılılaşma değildir. Yani, Batı'nın Tanzimat dönemindeki değerlerinin "cihanşümul" hale inkılabı değildir. Bilakis uluslararası sistem coğrafi olarak büyüdükçe, Batı merkezli olmaktan çıkmış, dünyadaki diger renklerin de sentezlendiği bir tuale dönüşmüştür. Bu "evrensel" boyut Avrupa'ya da sıçramış; o da her ne kadar fundamentalistleri inkâra hatta mücadeleye yeltense de, kültürel çoğulculuğu yansıtmak durumunda kalmıştır. Bazılarımızın anlamadığı budur.

"Batılılaşma uğruna Kıbrıs'tan fedakarlık gerekirse, yaparız" zihniyetine karşı olduk. Bu tür bir siyasi faturayı kaldıramayız, dedik.

Demokratikleşme, tüketicinin korunması vs gibi "yükselen yeni değerlere" tabii ki, karşı değiliz. Ama bunların dıştan istiyorlar diye "dayatılması" bize "zül" geliyor. Ülkemiz, bunları kendiliğinden, kendi arzusu ve iradesiyle gerçekleştirmeliydi. Ağırımıza giden, bu tür reformları yapmak için dış baskıdan "medet" ummaktır. O zaman bu "reformların" ardında "çapanoğlu" intibaı alınmaktadır.

Yineleyeyim.

Asıl mücadele şimdi başlıyor.

Biz devlete yardımcı oluruz. Ancak, Gümrük Birliği'ne giriş, iktisadî fırsatları beraberinde getirdiği kadar, siyasi açıdan Türkiye'yi AB'nin telkinlerine açık hale getirmektedir.

İşte, Türkiye'nin iktisadi açıdan "sömürgeleşmemesi" ve Yunan'ın siyasi tezgahlarına gelinmemesi Türk dışişlerinin ciddi takibini gerektirecektir.

Ayrıca, Kıbrıs'ın elden çıkmasına gidecek yolun mühürlenmesi de Türk diplomasisinin maharetine bırakılmaktadır.

Karayalçın, "Yunan Kıbrıs"ını AB alırsa bu bizim dışımızdadır" diyerek daha şimdiden kaçamaklara başlamıştır.

Biz uyardık, "evham yapıyorsunuz!" dediler.

İnşallah ileride hadiseler geliştikçe utanan bir oluruz.

Bizim ülke sevgimiz şahsiyetimizden ileridir.

Yalpalamadan, Kıvırmadan

"Gümrük Birliği" hakkında bakış açımı neler belirliyor? diye sorarsanız, ben de size, ilkin hemen bir karşı sual ile mukabele ederim:

-Maddi menfaat elde etmek için, bundan dinine, imanına, maneviyatına bir zarar gelmiyorsa, Müslüman, gayri-müslim ile ticari, ekonomik işbirliği yapabilir mi?

Manevi kayıp olmayacaksa, mesele tamamen iktisadi bir bilanço hesabıdır. Ekonomistleri dinleriz;

Şartta ise tereddüt varsa, düşünürüz:

"Bizde zaten erozyon var. AB'ya giriş yolu açılırsa hiç olmazsa kendimize geliriz. Üstüne üstlük, bir de orada kendimizi tanıtma ve tebliğ imkanını buluruz. Ne kadar olsa, onlar demokrasiyi (hatta laikliği) çarpıtmadan yaşamaktalar. O ortam neşriyat için daha uygundur bile..."

Demek ki, sıkıntımız insan hakları vs. gibi bazı "normları" reddetmekten kaynaklanmıyor. Bilakis, biz bu sahalarda, inancımız icabı, onlardan daha ileri olmalıyız . AB'ye giriş vaadi olmasa da standartlarda uyum sağlamalıyız.

AB'ye girelim; ancak bu entegrasyon bizim İslam ve Turan ülkeleriyle (yani kültürel ortaklıklarımızın daha fazla olduğu coğraflayalarla) ilişkilerimize "kelepçe" vurmasın.

AB'ye girmek hele Gümrük Birliği'nden de sonra artık dönüşü olmayan bir yolda seyahat demektir.

Dün top ve tüfekle sizi çitin içinde tutanlar, acaba yarın beyninizden ve midenizden bağlarlar mı diye izninizle düşünürüz.

Bakış açımız İslami olunca, bu hüviyetimi korumayı vicdan hürriyetimin vazgeçilmez unsuru olarak bilirim ve yanlışım varsa, büyüklerimizin beni ikaz etmesini beklerim.

AB, artık sadece iktisadi bir teşekkül değildir. Siyasi ve

kültürel bütünleşme peşinde bir yapıdır.

Biz, ise ne greko-romen, ne de judeo-cretieniz.

Benim derdim, kültürle...

Biz bu kültürümüzü, orada yaşayabilecek isek, "hayhay".

Hele oralara fatih olarak girebilecek isek, hiç durmayalım.

Şimdi, bu kavşakta iki soru ortaya çıkıyor.

İlkin, biz bu "misyona" hazır mıyız?

Türkiye insanı kimlik meselesini çözmüş müdür? İnancını yaşayan, onu "ihraç" edecek kadar olgunlaştırabilme imkanına, geleneğini, çağdaş kültür teknolojileri yardımıyla, yeniden yorumlayabilme sanatına sahip midir?

Dahası, "Batı, İslam'dan korkuyor!" diye anlamsız böbürlenenler ile irtica yaygarasını devletlerarası şantaj aracı olarak kullanma alışkanlığını güdenlerle mi Avrupa'ya gireceğiz?

İkinci sorum; AB'yi ilgilendiriyor:

Pekii, onlar bizi biz olarak kabule hazırlar mı?

"Oryantalist" gözlüğü atıp, dünyayı Batı kıstaslarına göre "medeni" ve "Barbar" olarak ayırma fobisi Avrupa kamuoyunda bertaraf edilmiş midir?

Biz, bu "zihniyet inkılabı"nı Gümrük Birliği'ne girdiğimizde fitilleyebilecek miyiz?

Bugün Avrupa Türklüğü üzerinde uygulanan sosyal politikalar "uyum" adına mı, "asimilasyon" adına mı yapılmaktadır.

AB'ye girince, altmış milyon Türk, kendi kültürel hukukunu, sınır ötesi yaşama imkanına haiz olacak mıdır? Yani ecnebi tebaanın, kapitülasyonlar himayesinde Osmanlı'daki imtiyazları gibi!..

Evet, Avrupa 1994 sonunda azınlık haklarına yeni sözleşme getirdi. Buna göre (ve buna benzer Avrupa Konseyi'nin diğer enstrüman ve belgelerine göre) artık her açıdan çok renkli bir mozaiktir ve her unsur dilediğince yaşar. Sorum; biz orada, eş, eşit bir "partner" statüsü mü göreceğiz yoksa geniş kültürel hakları olan bir "azınlık" mı? Arada "fark" vardır. Birinde bir yönlendirici, diğerinde ise tahammül edilensiniz.

Hicret ve Keşif

Siz Patagonya nerde, bilir misiniz?

Şili'deymiş, hem de Güney kutbuna yakın.

Bunu aylık gezisi dergisi "Atlas"tan öğrendim.

Gerçekten de coşkulu bir yayın. Atlas. Bizim gibi Evliya Çelebi'den beri seyahate meraklı bir milletin çocuklarına renkli resimleri, ilginç yazılarıyla çok güzel hitap ediyor.

Biz ailece seyahati severiz.

Nedense Atlas'ı karıştırırken, tarihimizin o şirin, üslubunu taklit hatta sadeleştirilemeyecek kadar orjinal, seyyahına "Evliya" denmesi tesadüf müdür diye düşünmeye başladım.

Sebebini şöyle arz edeyim:

İslam'ın hicrete ne denli ehemmiyet bahşettiğini tabii ki bilirsiniz.

Malum, bu önemli takvimimizi o müstesna vakıa ile başlatırız. Mekke'den Medine'ye o hicret olmasaydı, belki bugün şereflendiğimiz inancımızı bitireceklerdi kafirler. Hicret'in gerçek manasını "keşfederseniz", o zaman "Mirac"ın da bir manevi hicret oluşunu kavrarsınız ki, sırları ayıkladıkça bizim sistemimizde "tayy-i mekan" ve "tayy-i zaman" mefhumları yerli yerine oturmaya başlar.

Türk tarihine bu zaviyeden baktığınızda fevkalade kayda şayan kıssalarla karşılaşırsınız.

Türk milleti kadar acaba tarih boyunca sahneye çıktığı mekandan yerkürenin her tarafına dağılmış dinamik bir toplum daha var mıdır, sanmıyorum.

Türkler, çağlar boyu hicretleri sayesinde dünyayı keşfetmişler, medeniyetlerle tanışmışlar, coğrafyanın maddi ve manevi unsurları ile hemhal olup, milli mefkureleri doğrultusunda sentezleyip, orijinal ve daha mütekâmil kültürel dokulara vücut

vermişler, İslam'la şereflenmişler, fetihler yapmışlar, insanoğluna adalet mefhumunu, teorisi ve tatbikatıyla sergilemişler.

Hicret hep bizimle olmuş, modern çağlara kadar 93 Harbi'nden sonra Kafkaslardan daha düne kadar Rumeli'den..

Bugün inanıyorum ki, bu vetire Orta Asya'ya doğru işlemeli. Türk insanı anayurduna medeniyet götürmek üzere o yörelere yeniden medeniyeti, gönüller olarak taşımalı. Biliyoruz ve kıvanarak takip ediyoruz ki, oralarda nice okullar açılıyor, değerli işadamlarımız mekik dokuyor.

İlginçtir, Avrupa'yı Batı yapan, yani onu güç itibariyle bir zamanlar dünyaya egemen kılan lokomotif, üç-beş serdengeçtisinin kaşif olarak denizlere açılmasıydı. Onları keşişler cesaretlendirdi. Keşiş-kaşif işbirliği, Haçlı Seferleri'ne de yansımıştı.

Vatikan, "Sizi cennete götürecek olan zaferi elde etmek için bu yolculuğa katılın!" diyordu.

Öte yandan, İstanbul (o günlerde Konstantiniye) Bizans prensesi Anna Comena (ki o da Hristiyandı) korkusunu "Bütün Batı, Cebelitarık Boğazı'nın iki yanındaki kayalıklardan, Adriyatik'ten bu tarafa bütün barbar kavimler tek bir vücut gibi, Avrupa'dan Asya'ya doğru ilerlemektedirler" diye dile getirecekti. Onlar yıkım operatörleri gibi sicil bıraktılar tarihte. Daha sonra "Diplomat misyonerler" devri başladı, Amerika'dan Japonya'ya sözümona "medeniyet" taşıyorlardı.

Marko Pololardan başlayarak Asya "keşfedilirken" iktisadi sömürünün altyapısı hazırlanıyordu.

Biliyorsunuz, Batı bilim tarihi insanlığın yeni çağını Asya'nın keşfiyle başlatır. İstanbul-Kudüs istikametinde Altaylara uzanan bu keşiflerin hedefini Batı fundamentalizmi göstermiş, meyvelerini Batı materyalizmi devşirmiştir.

Bugün sanayi ötesi bir anlayışa, takvim itibariyle de geçilirken, Türk'ü Müslüman Türk diye vasıflandıralım, "hicret" ve "keşif" kavramları üzerinde, tarihin filtrelerinden yararlanarak düşünülmesi icap eder diye öylesine içimden geçiriyordum, sevgili Mehmet Yaşin'in Atlasını okurken..

Niye, Niye, Niye ?

Bir ülkenin kendi toprağı dışında yurttaşlarının olması onun için-pek çok açıdan-"nimet"tir.

Söz konusu azınlık- içinde yaşadığı toplumla anavatan arasında-köprü oluşturur, siyasi açıdan da tabii lobi meydana getirir. II. Dünya Savaşı'ndan bu yana göz gezdirdiğimizde bu kategoriye en iyi örnek İsrail ve Musevi alemidir.

Yafa itfaiyesine su püskürtücü alınacak olsa Milano Musevilerince onbeş dakikada para toplanır. Tel-Aviv'de Knesset'te alınan karar elektronik süratle Washington'a ulaştırılır; gerekirse bir anda dünya metropollerinde aynı sloganı taşıyan dövizler sokağa dökülür.

Bu, istediğiniz kadar kınayın, bir gerçektir ve -İsrail'i hâlâ ayakta tutabilen zemindir. Bu zemin, siyonizm'le ideolojik harcını bulmuştur. Uzun yıllardır da uluslararası bir mühendislikle sürdürülmektedir.

Biz, bunu biliriz. Üzerimize dahi taştığını ifade ile şikayetçi olur, eleştiririz. Ama, kendi potansiyelimiz? Türkiye sınırları dışında bu kadar bağımsız Türk Devleti dahası "azınlık" halinde de olsa o kadar Türk kolonileri, bir de İslam alemi ile ortaklıklar; en ateşli İsrail lobicisini bile imrendirecek tablodur.

Ama; tarihin, coğrafyanın, hatta kaderin Türk'e lütfettiği şu fırsatlar ikramı; nedense bizim tarafımızdan istifade edilmemekle, açıkçası heba edilmekte, daha doğrusu, tam tersine dezavantaj haline getirilmektedir.

İsrail'in bütün dünya Musevilerince kabul edilen bir hedefi vardır ve onlar buna amadedirler.

Bizim idarecilerimiz devletimize bir hedef biçememişlerdir. Çünkü, henüz Türk'ün ne olduğunu öğrenememişlerdir. Nerede kaldı o Türk'ü Adriyatik'ten Çin Seddi'ne tek yürek tek bilek hale

getirecek sosyal mühendislik becerisi!..

Yazmak ağırıma gidiyor; ama Ankara'nın diyelim Kıbrıs ile B. Trakya, Irak Türkmenleri politikalarını-eğer varsa-yanyana getirseniz, ne çelişkiler çıkacaktır.

Bu arada sadece resmi makamları suçlamakla da bir yere varılamaz.

Bakınız, "Zaman"dan Mesut Erişen Bey yine yazmış: "Bilindiği gibi 1990 seçimlerinde Türk Dışişlerinin ve Gümülcine Başkonsolosluğumuzun azınlık toplumu üzerinde uyguladıkları kara liste ve tehditlerle, azınlık toplumunun Sadık Ahmet ile Ahmet Faikoğlu'na oy vermelerini ve böylece milletvekili seçilmelerini sağlamışlardı. Bu iki milletvekili 3,5 yıl içerisinde birbirlerine defalarca ters düşmüş, Sadık Ahmet, Faikoğlu'nu Yunan istihbaratının elemanı olmakla suçlamış ve hatta Faikoğlu'nun Çingene kökenini dahi öne sürerek onu hainlikle itham etmiştir. Öte yandan Faikoğlu da kendisini destekleyen azınlık gazetelerinden Gerçek ve Ortam aracılığıyla Sadık'ı Yunanlılarla işbirlikcilikle suçlanmıştır.

Türk Dünyası içinde, lütfen alınmasınlar, Batı Trakyalılar kadar birbirleri ile kenetlenmesini bilemeyen ikinci bir Türk toplumu gösteremezsiniz. Anlıyorum, Yunan istihbaratının faaliyetleri Türkiye Dışişleri'nin kimi destekleyeceğini bilemeyen tavrı müessir; ama, lütfen onlar da ucuzluktan vazgeçip, bir araya gelsinler.

Yoksa korkarım, tarihinde ilk kez Batı Trakya Türk miletvekilsiz kalacaktır.

Türklerin Seçimi

Türkiye'nin önderliği ile ECO kuruldu.

Ve, bugün ona "Slav Birliği" rakip oldu.

Ortaasya'daki soydaş cumhuriyetler ikinciye katılmaya başladılar.

Tabii ki üzülüyoruz.

Aslında Türkistan'daki Türk cumhuriyetlerin önce kendi aralarında "gurup" oluşturup, sonra bizi çağırmaları daha doğru olmaz mıydı?

Slavlar öyle yapmışlardır.

İttihad ve ittifak fikir ve uygulamaları onlarda daha uygun kıvamda, herhalde.

Hep de böyle olmuştur.

Milliyetçilik ve hürriyet duygularının coştuğu dönem:

XIX. yüzyılın sonu, XX. yüzyılın başı, Çarlık Rusyası kıpır, kıpır. Rus aydınları arasında "Slav-yanofil"ler ağırlıklı. Rus "ortodoksluğu"na inanıyorlar. Pan-İslavizm, teokratik bir emperyalizmin adı oluyor.

Aynı günlerde Türkler arasında Çarlığın ezici baskısına karşı durmak isteyenler var. 1905 İhtilali öncesi ve sonrasında bir araya gelen Türk aydınları ortak kararlar değil, münferit dilekçeler hazırlıyorlar. İstişari toplantılarda bazılarının gönlünde yatan Müslüman karşı millî benliğini muhafaza için inanılmaz bir mücadele verdi. İslam'a sarıldı. Erimeden bugüne geldi.

Eğer şuur olmasa, şu ana kadar gelemezler; çoktan asimile olurlardı.

Ama, neden lütfen söyleyin, neden şimdi, çok daha serbest bir ortamda aynı şuurla bir araya gelemiyorlar? Birlik oluşturamıyorlar?

Türkiye'den Fener Patrikhanesi"nin bile Rusya'daki ortodoks

tekeli kararına politik destek verdiği bir ortamda, nasıl Ortaasya Türklüğü ortak kaderine saf oluşturamıyor?

Slav-Ortodoks ittifakı karşısında tercihini "Türk" olarak koyamıyor?

Sebep mi çok, bahane mi çok?

Bence, bırakın "esaretin mirası" hakikatini, dün de bugün de geçerli olan, onların yeterli siyasi kültür ve demokratik terbiyelerinin olmayışıdır, aradığımız cevap.

Siyasi hayatı olgunlaşamamış bir millet, milli bir heyecan neticesinde istiklalini alır; ama onu yaşatamaz, yaşatacak teşkilatlanmayı, siyasi davranış modellerini ortaya koyamaz.

Zaman zaman kendimizi eleştiriyoruz. Batı Türklüğü olarak. Anadolu Türkleri olarak, Osmanlı'da isyan, ihtilal ve iç çekişmelerimizi hatırladıkça bozuluyoruz. Ama, unuttuğumuz bir şey var. Onlar tecrübeydi. Öğrendik, belki acı tatbikatlarla.

Hem bir milletin davranış dinamiklerinden iç/dış etkileşimi vardır. Yani, dahili siyasette zorbalığa tahammüllü bir millet, dıştan gelen işgale karşı da suskun kalır. Namık Kemal'in hürriyetçiliği içteki idarenin yanı sıra, ondan daha önemlisi Haçlı emperyalizmine karşıydı.

Türkistan'da eksik olan budur.

Burada da Türkiye'nin yaşadığı acıları tatmaları da gerekmiyor.

Türkiye'nin de vereceği budur.

Kutadgu-bilik'ten, Nizamülmülk'e oradan bugüne siyasi kültürü, bize mahsus uygulamaları ile aktarmak.

Başarmak zorundalar!...

Yine mi Kazanacaksınız?

Batı tulumbasından çıkan fonlarla kendini biraz toparlayan Yeltsin, Slav asıllı bazı cumhuriyetleri etrafına alarak BDT içinde birlik oluşturuyor. Türkistan cumhuriyetlerine de katılmaları yönünde tazyik yapıyor. Türkmenistan bu çağrıya uyuyor.

Diğerlerinin ise tavırlarını netleştirmeleri yakın. Göreceğiz. Ama, bu safhada bir hatırlatmada bulanayım, dedim.

Çarlık yönetimi, Türk'ü de Rus'u da ezmişti.

1917 Devrimi, önce "ümit" olarak doğdu.

Bolşevizm, yeni, sömürüsüz bir dünya vaad ediyordu.

Türkistan bu imkana yapıştı.

Sultan Galiyev'e göre, emperyalist kapitalizmin çelişkilerinin yükünü çeken, milyonlarca Doğulunun emeğiydi.

Emperyalizmin tükenişi Doğu'nun önderliğinde anti-sömürgeci devrime bağlıydı.

Bu devrim, bütün ezilen milletlerin istiklallerini ihtiva edecek ve eşitlikçi bir dünya düzenine ulaşacaktı.

Oysa ki, 1924 sonrasında Stalin, "Tek ülkede sosyalizm" teziyle SSCB'ye devlet kapitalizmini yerleştirdi. Kapitalist dünya ile de ticari ilişkilere girmekte mahzur görmedi.

Gerekçesi şuydu:

"Bu tür anlaşmalar için en uygun zemin, ihracat ve ithalat alanıdır. Çeşitli alet ve aygıtlar, hammaddeler, gereklidir bize. Kapitalistler de mallarına pazar bulma ihtiyacındadırlar. İşte size kusursuz bir anlaşma zemini. Kapitalistlere neler gereklidir peki? Petrol, kereste, tahıl gibi bizim pazar bulma ihtiyacında olduğumuz mallar. İşte size bir anlaşma zemini daha. Bizim bol kredilere kapitalistlerin ise, bu krediler için ödenecek faizlere. İşte size bir üçüncü anlaşma zemini."

Ya, Galiyev'in öngördüğü "Koloniler Enternasyonali?"

Asya'nın kurtuluşu? Devrimin Hindistan'a sıçraması?

Unutuldu.

Kazan'da başlayan anti-sömürgecilik, "Pan-İslamizm" "Pan-Turanizm" olarak kınandı.

Müslüman Türklerin samimi yoldaşlığı, Lenin'in 2 kasım 1917'de "Bütün Rusya Halklarına" yayınladığı bildirideki "eşitlik, self-determinasyon hakkı, dini hürriyetler sözü, bağımsız devlet kurma serbestisi" de unutuldu!

Herşey, Moskova'nın devlet kapitalizmine hâdim kılındı.

İşçilere, toplumun alt kesimlerine nefes aldırtmayı azmeden Marksizm, SSCB içinde proleterleştirdiği halkları sömüren bir Kremlin İmparatorluğuna vücut verdi.

Sultan Galiyev:

"Kızıl Ordu'nun Tatar savaşçıları, Ortaasya'nın en uzak kışlaklarına, Sibirya'nın yurtlarına ve Kafkas dağlarının avullarına sınıf mücadelesinin Kızıl Bayrağını taşırken, Doğu'da sosyalist devrimin öncüleri olmuşlardır" diyordu.

Bolşeviklerin cevabı, başdanışmanı Mollo Nur Vahidof'u kurşuna dizmek olacaktı.

Sultan Galiyev'in sonu belli bile değil.

1929'da on yıl çalışma kampı cezası.

1931'de kurşuna mı dizildi? Yoksa 1940'da mı?

Müslüman Komünizmi olarak bilinen Sultan Galiyevcilik, Slav'a itimat etmenin karşılığını böyle alacaktı.

Bugün Rus'un nesine güvenip, Slav Birliği'ne ortak olunacaktır?

Turan'ı Unutmak

Öyle daldık ki kendi derdimize, Turan'ı unuttuk gayri. Zil takıp oynasın, Türksoyluların düşmanları...Kına yaksın, Türkçe Konuşan Uluslar Birliği'nin rakipleri..

İlişkilerimiz bu aralar sadece devlet düzeyinin rutin çerçevesiyle sınırlı. Oysa ki, gelecekte tarihin akışını, Allah'ın izniyle, değiştirecek güç , uluslaraşırı toplumsal hareketlerin zindeliği ve sürekliliği olacaktır.

Avrupa'da biz bu hareketlerin kurbanı oluruz. Londra'da çatı katında bir dernek, Paris ve Frankfurt'taki arkadaşlarıyla Avrupa Parlamentosu'na kendini dinletir; siz devlet olarak sefir-i kebirinize Brüksel'de randevu alamazsınız Kızmayın. Geleceğin örgüsü bu. Alışın, oyuna siz de girin. Hem de olmanız gereken yerde..Türkistan'da..

Gezin oraları...Aynen Doğu Avrupa'da kader ortakları gibi Ortaasyalı da serbest piyasa fetişizmine girmiş. Sihirli tılsım gibi piyasanın görünmez ellerinin onları refaha kavuşturacaklarını sanıyorlar.

Devletçilik kırıldıkça, liberalizm kendiliğinden düzenin bastırılmış enerjilerini serbest bırakır ve Batılılışma kendi gelişim kanallarını üretir diye vehmediyorlar.

Ortaasyalı, Sovyet maziine kıyasla, piyasaya adam kayırma ve ayrımcılığı barındırmadığı için değer vermektedir.

Piyasaya duyulan bu çocuksu güven devlet gücüyle ekonomiyi yönetmişlerin rüşvet iptilalarına bir tepkidir.

Bu intibaın yerleşmesine biz de yardımcı oluyoruz. Türkistan'ın kısmi özgürlüğü, takvim itibarıyla, Özallı yıllara rastladığı için bizim serbest piyasacı sağ aynı liberal reçeteleri soydaşlarımıza da hayat iksiri kabilinden tavsiyeden geri kalmadı. Hatta, global ekonomiye entegrasyon diye Turan'ın Batı'ya

açılmasının "katalizörleri" olmaya dahi talip olduk. Ne var ki, yanılıyorsam bağışlayın, "aracılığımız", dikkatle ve karşılıklı bağımlılık ilkesine göre dokunmazsa, Turan'ı yeni bir emperyalizme monte etmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Şimdi, o "misyon"dan da umut kestik. Batı Turan'a yatırım yaparken, biz iktisadi ilişkilerimizi daha ziyade Rusya ile geliştiriyoruz. Duvar kalkınca Batı Almanya ne yapmış? Batılı sosyalistler Doğu Avrupa açılınca ne tür faaliyetlere girişmişler?

İşte, bize burada bir "Türk (ekonomik) modeli" gerekliydi.

Türkiye'nin GB'ne giriş çerçevesinde olmayan bir özgün yaklaşım oluşturabilmeliydik.

Biz öncelikle kendi ülkemizde "piyasanın toplumsallaşması"nı başarmalıydık. Devleti küçültelim derken tüketim toplumu'nun arsızlığına teslim olmak, üretim ilişkilerini bir kaç zengine terk etmek değildi hedef...

Sivil toplumun, burjuvanın piyasa dışında kalan ne varsa, bunları toplum olarak düzenlemesi daha yerinde olacaktır.

Refah "devleti" değil, "refah toplumu" yönünde yurttaş inisiyatifi ve ittifakları oluşturmalıyız.

Piyasa esas kabul, ama bu piyasa da içtimai ve çevresel kaygıların ele alınacağı "kamusal fiyatların" oluşumu sağlanmalı.

Bu çerçeve Türk modeli, Türkiye'nin tecrübe birikimi ile Türkistan'ın toplumculuktaki zirvesi Galiyev'in teorisinin senteziyle vücut bulmalıydı.

İşte burada sivil teşekküllerin, sol aydınların katkısı beklenme-liydi.

Turan bu haraketlerle uluslarımız arasında girift şebekeleşmeye laboratuar haline dönüşmeliydi.

Ortaasya'ya açılma politikamızda sol da, sağ da sınav veremedi gibime geliyor.

Megastarlardan Megatrendlere

Globalleşme, Türkiye'yi nasıl etkiliyor?

"Aman, ne kadar hoş! Megastarlar ülkemizde.." Rock müziğinin kısık sesli sanatçısı Rod Stewart ile "Blues" türünün "çikolata renkli" şarkıcısı Gloria Gaynor (her ikisini de dinlemeyi severim) İnönü Stadyumu'nda. Dolmabahçe Sarayı'nın menzilinde cumhuriyetin genç ve taşkın nesillerine konser verecekler. Demek ki, parayı bastırıp, söyle şarkını diyebilecek refaha gelmişiz, Batı'nın megastarlarına..Bu açıdan "küreselleşme", ülkemizin burnundan kıl aldırmayan sanatçıları ayağına getirmesiyle gerçekleşiyor. Ne mutlu bize, Batılıları bizi "eğlendirmeleri" için istihdam edebiliyoruz.

"Batman" çizgi romanı da Türkçe yayınlanacak.

Çocuklar yaşadı!..

Dünyaya "entegre" olmak; eğlencede, modada gece hayatında Batı'ya "uyum" sağlamak ise biz muasır medeniyeti değil yakalamak, aştık bile!...

"Helal olsun, bizlere!.."demeyi ne kadar isterdim; eğer Türkiye bilimde, dış politikada, gelir dağılımındaki eşitsizlikleri gidermede Batı'yı aşabilseydi!..

Oysa ki, biz ülkemizde hâlâ ideolojik kutuplaşmalardan pek kurtulamadık. Daha doğrusu "megastarlarla" ilgilenmekten, "megatrendlerin" dünyayı nerelere sürüklediğinin şifrelerini çözmede patinaj çekiyoruz.

Sağ ve sol kavramları arasında bazı kesimlerde yaşanan çekişme, bir yazarın deyimiyle, batan bir yolcu gemisinde güvertede şezlonga kimin oturacağı kavgasına benziyor.

Evet, dünyada bir "Medeniyetler Çatışması" var. Ama, bu uluslarası toplumun "düzenbazlarının "heveslendiği biçimde bir "Hilâl-Haç ihtilafı" değildir. Bunu arzulayanlar, tahrik edenler

vardır; ancak küresel transformasyonları "doğru" okursanız, bizim bu sütunda defalarca belirttiğimiz gibi, esas kavganın "Batı güdümlü sanayi toplumu ile ona meydan okumaya hazırlanan yeni medeniyet arasında" olduğunu göreceksiniz.

Bir tarafta yolsuzluk, arsızlık ve soykırımla sanayi toplumunu ayakta tutmak isteyenler; öteyanda bunu aşmaya ahdedenler.

Bir tarafta dünyevi sistemin, BM'si güvenlik rejimi ile çöktüğünü, can çekiştiğini kabul etmemekte direnenler, öte yanda dünyaya layık olduğu nizamı oluşturmaya çalışanlar. Yani, bir yerde "kökten değişimciler"..İslam, dinamizmi ve bünyesinde barındırdığı ahlâkî umdeleriyle bu ikincilerin, yani "Üçüncü Dalga"nın, Sanayi ötesi topluma geçmenin insanlığın kurtuluşu olduğuna inananların yanındadır, yanında olmalıdır.

Aslında, medeniyetler çatışması budur.

Sanayi toplumu bir medeniyettir, bir sosyal sistemdir. Sırf bir ekonomiden ibaret olmayıp, aynı zamanda bir kültür, bir sosyal kurumlar dizisi, bir epistemoloji, bütüncül bir hayat tarzıdır.

Ya Tüketim Toplumu'nun "kurbanın olacaksınız; ya da onu aşacaksınız; işte "To be or not to be"nin tercihi burada gizlidir.

Daha basit bir ifadeyle, Tüketim Toplumu'nun "Kuva-yı Milliyecileriyle", sorumlu bir toplum olmanın bilincini taşıyan "Kuva-yı Milliyeciler" arasında yol ayırımı belirginleşmektedir.

Kuşatma Duygusu

Wilson, ABD Başkanı olarak, Birinci Dünya Savaşı sonunda adeta "Yeni Dünya Düzeni" tasavvurunun anahtarı olacak şekilde "Ondört Nokta" adını verdiği ilkeleri uluslarası kamuoyuna ilan etmişti.

12. Nokta, Türkiye ili ilgili olanıydı.

Diğerlerini bilmem ama, Wilson'u bu ilkesini uygulamada hiçe sayan ilk ilkelerin başındaydı Amerika!..

Ondört'e takmış Amerikalılar.

"Aktüel" Dergisi'nden Ayten Görgün hanım, telefonda...

"Rand Corporation uzmanı Eski CIA yetkilisi Graham Fuller, mesiekdaşı lan Lesser'la 'Bir Kuşatma Duygusu: İslam'ın Jeopolitiği ve Batı' adlı kitapta İslam ve Türkiye'ye ilişkin ondört tez ortaya sürüyor. Bunlara ne dersiniz?" Diyor.

Herşeyden önce ideolojinin sonunun geldiği, tarihin bitti dendiği bir dönemde İslam dünyada ilgi odağıdır. Tartışılıyor. Üzerinde tezler sürülüyor. Bu "vakıa" bile İslam'ın ne kadar canlı, dinî ve "efervesan" halinde oluşuna işarettir. Herkes İslam'ın "geleceğini" tartışıyor, ona yönelik senaryolar üretiyor.

Geçelim ve Fuller/Lesser "tezlerine" "rezervlerimizi" koyalım.

"Muhteşem İkili", aynen "füturolog meslekdaşları" gibi global bir jeokültürel çatışmanın kaçınılmazlığına işaret ediyorlar. Batı'nın malum sebeplerle, adeta bir "karakoyun" aradığı dönemde zaman zaman biz de bu tuzağa düşüp Doğu/Batı, Kuzey/Güney derken bir film adında olduğu gibi "Üçüncü türden bir konfrontasyonu" bekler hale geldik.

Doğru değil. İslam, başkalarının referans cetvellerinin birini olma tenezzülünde değildir. O başlı başına, müstakil eşsiz, ilahî kaynaklı bir "paradigma"dır. Herşey Allah'ın nizamına göre

ölçülür. Bu itibarla, İslam'ın Batı'ya uyum sağlama ve onunla çatışma hedefi olamaz. İslam'ın amacı, olsa olsa, Batı'yı "aşma"dır.

Fuller/Lasser; bu arada temel çatışmanın İslam kültürü içindeki "farklı" düşüncelerin kapışmasından kaynaklanacağını varsayıyor. Bu hipotez, pratiğinin yarım yamalak bir "tefsir"inden ibarettir. İslam, "tevhid" dinidir. Kesret, yani çokluk içinde, birliğe varma metodolijisini bünyesinde barındırır. İslamî grupların vahdeti, İslam'ın temel kaynağı değiştirilemez olduğu sürece (öyledir!) yapısal ihtilaflar nifaka dökülmez. Kaldı ki, tarihte Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele sırasında Türklerin İslamî yaklaşımı, Şia kökenli İran ve Hindistan'daki gruplarca Emperyalizme karşı slt birlikteliğine sebep olmuştur.

Fuller/Lasser'in İslam içi çatışma tezlerinin "beklenti" olmanın ötesinde "temenni" veya "davetiye" olabileceği hususları yazarların zihinlerinde gizldir.

Üçüncü bir nokta, politik İslam'ın "olgunlaştığı" ya da başka bir deyişle, Batı'yı "anladıkları" yönündedir. İşte, bu müslümanların önündeki 'pusu'dur. Bazılarımız, "İslamı modernleştirme", bazılarımız ise "moderniteyi İslamlaştırma" çabasına girmiştir. Ancak, İslam bireysel ve toplumsal bazda "tekamülün yöntemi"dir. İslam, bugün ateizmi/emperyalizmi ile sanayi Toplumu'na tek ciddi "alternatif"tir.

İslamı, uluslararası terörizm tesiri ile Batı'yı kuşatmış psikolojisi ile görmek, Batı'nın bakış açısındaki "çarpıklıktır." Bu fobiden kurtulmak ,onların temel "kimlik" problemidir. İslam "korkulacak", değil "sevilecek" bir varlıktır.

İslam'a Bağlantısızlardan da Batı'nın kendi kalesinin içinden de katılım vardır. Devam de edecektir. Çünkü; Bilgi Çağı ile Batı dahi Sanayi Toplumu'nu aşma mücadelesinde. İslam ise bu çerçevede uluslarası sömürüye karşı; insan hakları ve adalet "nimetlerini" ön plana çıkaran karar, Müslüman idarecilerin dahi zaman zaman istismarına rağmen, tek direniş noktasıdır. "Tarihin kırılma anında" Bilgi Çağı'na yaraşır ahlakî normları insanoğluna sağlayacak reçetedir. İslam'ın karşıtı, hep "Cahiliye" olmuştur. İslam, ilimdir. Bilgi Çağı'nın manevi iklimidir. Bu dokusuyla, Sanayi Toplumunu bütün çarpıklıklarıyla sürdürmek isteyen

güçlerin kendisini "can düşmanı" görmeleri anlaşılabilir olmaktadır.

Batı-AB olsun, ABD olsun, dünya değişirken, bu gücü anlamaları, onu muhatap almaları onların kendi çıkarlarınadır.

XXI. yüzyıl, Batı'ya bırakılmayacak kadar kıymetlidir.

Yeşil Tehlike

Komünizmin yerine düşman olarak İslam'ı koyup, bize karşı Haçlı Seferleri'ni andıran faaliyetlere girişmenin Batı'ya, özellikle ABD'ye yarar getirmeyeceği herhalde zor da olsa ileride anlaşılacaktır.

"Radikal İslam" "İslami terör" ve "fundamentalizm" gibi daha baştan yanlış deyimleri, bir araya gelmeyecek kelimeleri birleştirerek Batı'da bir "husumet cephesi" toplamak, belki onları Balkan Savaşı'ndaki Çatalca varoşlarına getirir; ama, bir süre sonra Dumlupınar'ın süngüsü ile başbaşa da bırakır!..

İslam'a karşı çıkanlar, önce onu öğrensinler.

İnanın cehaletten değil, düşmanlıkları. Çünkü, onların ülkelerinde İslam'a dair o kadar çok -bazıları bizdeki ilimadamlarını imrendirecek seviyede-araştırma var ki: bunları bilmemeleri mümkün değil. Domuzluklarından yapıyorlar. Okusalar İslam'ın orta yol, fazilet, ilim, estetik ve kemalât olduğunu anlarlar.

Keşke düşmanlarının iddia ettiği gibi İslam, dünyada "müttehit" bir cephe olabilseydi. Bir uzvundaki acıyı diğeri hissedebilseydi. Geçiniz; bırakınız uluslararası düzeyi, milli bile değil, aynı camia içinde bile ne tefrika, ne fesat var, yerinde...

Bunu da İslam'ın düşmanları bilmiyorlar mı? Tabii ki biliyorlar. Ama, niyetleri "Yeşil Tehlike" diye İslam'ı kullanmaktır. Bu grubun başında İsrail gelir. FKÖ'yü devrimci komünist diye gösterirdi ABD'ye şimdi fundamentalist, diyor. Uganda bile ABD'den askeri yardım talep ederken, Sudan'daki İslami hareketi bahane gösteriyor.

Gerçek olan bugün dünyada Almanya'dan Bosna'ya, Karabağ'a, Keşmir'e Müslümanların acı çektiği, "anti islamcı" tarafından yok edilmeye çalışıldığıdır.

Bu arada en militan İslamcı diye misal gösterdikleri İran, Azerilere karşı Hristiyan Ermenistan'ı kollamakta, PKK'nın

arkasındaki Ermeni teröristlere göz kırpmaktadır.

Mesajı doğru okumak lazımdır.

Müslüman milletler bugün İslam'a sarılıyorlarsa, bu ilkin, global bir köy haline gelen dünyamızda Müslümanların kimliklerini onurlandırma isteğiyledir. İkincisi, İslam; giderek rüşvetokrasinin, uygulanamayan adeletin, çözümlenemeyen ekonomik bunalımların ve Batı'ya bağlımlı diplomasiden iğrenmiş halkların altında toplandığı bir şemsiye olmasıdır.

Ve artık, İslamcılar, eğitimleri, yetişme tarzları, sahip oldukları iktisadi konumları ve demokrasi içinde çalışma yöntemleri ile anti-İslamcıların çizdiği imaja hiç de uymamaktadır. Bunu da görmüyorlar mı? Tabii ki görüyorlar.

İşte, "canım İslam'da demokrasi, yoktur, O bizim can düşmanımızdır" diye ABD'yi Haçlı Seferleri'ne tetikleyenler, Washington'u uluslararası sistemde bir "laiklik" jandarması haline getirmeye çalışanlar, İslam ülkelerinde yolsuzluğun adaletsizliğin, çarpıklığın şampiyonluğunu yapmaktadırlar.

"Ne kadar pespaye olursa olsun; ama, yeter ki laik olsun!" diye İslam'ın muhaliflerini desteklemek. Orta Avrupa'da Müslüman cephe olmasın diye Sırp kasaplarını Bosna soykırımında gözardı etmek kadar kokuşmuş bir düşüncedir.

Laik Kalın

Güleç Başbakanımız, Almanya'da; "Laik bir Türkiye'nin Batı için vazgeçilmez olduğunu biliyoruz; ancak laikliği Alman yöneticilerden de bekliyoruz" demiş.

Çarpıcı bir ifade! İkinci bölümü ile işaret etmek istediği- dünyadaki gelişime uygun olarak Almanya'da dini eğilimlerin politikaya giderek ağırlığını koyması ve bu sürecin bu ülkedeki Müslüman Türk toplumunu rencide edici sosyal tezahürlere ve hukuki sıkıntılara maruz bırakmasıdır.

Yani, Çiller, bize laiklik dersi verenlere dönüp "Biz, hocanın dediğini yaptık, yaptığını değil" kabilinden serzenişte bulunup; Almanları "sekülarizme" davet ediyor..Teşebbüs doğrudur.

Yalnız bizdeki laikler, Batı'daki laiklikle, bizim anlayışımız arasındaki farkı öğrenmelidir. Avrupa'da laiklikle kastedilen Hristiyan olmanın haklarını koruma mekanizmasıdır. Onun için ikazın mâkes bulunacağını hiç sanmıyorum.

Olayın, bence, altı çizilmesi gereken kısımları var. İlki, laikliğin "tehdit" unsuru olarak kullanılması..Sultan Hamid zamanında hilafetin bizde olmasından hareketle sömürgeci Batı'ya "Bizimle iyi geçinin; yoksa İslam ittihadı.." diyerek tavır koyardık. Şimdi, bize ne kadar inanacaklarsa, laik kalın; yoksa biz İslam'cı mı oluruz, denmek isteniyor. Anlamıyorum. Cihat fetvası yerine laiklik beratını bayrak gibi açmak! Bu yenidir.

İkinci mesele, laikliğimizin Kapıkule'den çıkışıdır. Eskiden "Bu ülkede laiklik" derdik. Laikliğin dahili boyutu üzerinde dururduk. Bugün evrenselleştirdik onu. Bu da kimse alınmasın, Orta Asya Türklüğüne açılırken meydana çıkmışır. Batı'nın isteği ile. "Aman Türkistan'a laiklik ihraç edeceksiniz" telkinleri ile milli formayı giyen Türkiye sekülarizmi, bugün Almanya'da bağcı sopasına dönüşmüştür. Bu da bir yerde ABD'nin uluslarası siyasi

sistemde laik bir kutup oluşturma stratejisine müttefik olarak ısınmaya başlayışımızın da bence, belirgin, bir göstergesi!..

Üçüncü olarak, üzerinde durmak istediğim husus şu; biz laikliği çok tartışıyoruz. Ne kelime, ne menşei itibariyle bize ait olan bu terim günlük hayatımızın bir parçası..Tabii, tartışalım. Ama, zamanı, zemini, ile..Biz laikliğin cılkını çıkarttık. Ben yedi yıl Avrupa'da kaldım. Sekülarizm, günlük gazetelerinde ya bir ya da iki kere konu olmuştu. O kadar Avrupa Konseyi, Kültür İşbirliği Konferans'ına katılmışımdır. Bütün metinlerde "laik Avrupa kültürü" diye bir tanıma rastlamadım. Eskiden "hıristiyan.." diye başlardı. Şimdi ise hoşgörülü olacak bir yaklaşımla" çok dinli Avrupa.." diye satırbaşı yapıyorlar.

...."Laik kalın!" hitabı ile karşılaşan Alman Başbakanı acaba içinden neler geçirmiştir; doğrusu öğrenmek isterdim!..

Yarınların Fethi

Bir yılın muhasebesinin yapıldığı şu günlerde "1994'ün en çarpıcı olayı ne idi?" diye sorduğunuzda, kimbilir şu yerkürenin sakinlerinden pek çoğu "Michael Jackson'ın evliliği' diyecektir..

Zihinlerden aklın, gönüllerden vicdanın çekildiği ve "gecekondu magazinciliğinin" kitle iletişimine egemen olduğu şu global iklimde insanoğlunun kaçta kaçı "Bosna dramı" cevabını verebilirdi ki

Aktüalitenin "sırnaşık" sathiliğinden kurtulup dünyayı kuşbakışı görebilirseniz iktisadî darboğazların sınır tanımadığını, yolsuzluğun evrensel hegemonyasını, kimlik buhranlarının ülkeleri sarıp sarmaladığını, saldırganlara karşı ise uluslarası sistemin teslim olduğunu farkedebilirsiniz.

Dertler arttıkça, insanoğlu da "katılaşıyor", herhalde.

Ruanda 'daki açlığa kayıtsız, Bosna'daki soykırıma duyarsız, suistimalleri ise nerede ise kanıksamış bir "statükoculuk" bir yanda; menfaatini en Makyavelist tedbirlerle sürdürme ihtirası öte yanda dünya çatışma eksenine oturmuş.

Komple çöküş ve tıkanıklık yaşanıyor.

Bedbin olmaya gerek var mı?

Hadiseleri semptomlarına bakıp değerlendirirseniz, tabii ki var. Ama, bu "sancıları", "yeni bir doğuş"un kabuk çatlatmaları olarak görürseniz, durum farklıdır.

Soğuk savaşın vedaı XIX. ve XX. yüzyıllara kanla mühürünü basmış Sanayi Toplumu'nun can çekişme nöbetleridir. Kapitalizmle doğmuş, Marks'la aşılanmış, emparyalizmle palazlanmış bir sistemin komple çöküşüdür, aslında aktüaliteye egemen olan.

İnsanoğlunun feryadı, Sanayi Ötesi Çağ'a geçiş beklentisi, telaşı ve tahammülsüzlüğüdür.

İnsanoğlu, kültürü ile barışık, topyekün bir "yeniden yapılanma"nın özlemi içerisinde.

"Yeni Dünya Düzeni" diye yutturulan, başlangıç değil, "ancien regime"in değişime inatlı, fakat bize göre beyhude direnişidir.

Aslında hiç kimsenin kontrolünde olmayan "trend"lerin kitleleri, Sanayi Toplumu'nu iliklerine kadar sömüren düzenbazların elinden kurtarma mücadelesidir, bugün sistemin dokusunda verilen.

Başka, daha açık bir deyişle, bugün mücadele Sanayi Toplumu'nu, hala "dayattırmaya" çalışan hakim güçlerle daha insani bir düzen eğiliminde olanlar arasındadır.

Evet, ikinci grubun çığlıkları henüz güçlü değildir.

Çünkü, Batı'yı Batı yapan zihniyetin temsilcileri medya avantajını hâlâ kullanabilmektedirler. İletişim Devrimi'nin nimetleri hâlâ dünya sathında onların emrindedir. .

Yine de onca "yüklenmeye" rağmen, kitleler alışılagelmiş "evet efendimci" tepkiyi vermemektedirler.

Tüketim toplumunu, iktisadi açıdan "aktifleştirmeye" yönelik gayretler, onca çılgınca promosyona rağmen, arzuladıkları düzeyde olmamaktadır.

Önümde bir kitap var.

Herbert Schiller'in "Zihin Yönlendirenler" adlı eseri.

Yazarın ortaya koyduğu belgeler ve her gün yaşayageldiğimiz olaylar, enformasyon kontrolünden beyin yönetiminden kendini korumak isteyen insanların, yarın alabilecekleri her türlü tedbiri devreye sokmalarının kaçınılmaz olacağını göstermektedir. Enformasyon özgürlüğü ile birlikte demokratik haklar da tehlikeye girmektedir!.. Amerikan kapitalizminin yarınını değerlendiren Stanford Üniversitesi ekonomistlerinden Jonh Gurley, Amerikan ekonomisine karşı faaliyet gösterecek güçlü merkezlerin yakın bir gelecekte oluşacağına işaret etmektedir. Gurley, ülke dışında hızını artırarak sürdüren devrimci hareketlerin, Batı Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın ekonomisinin hızla güçlenmesinin, içerde işçi sınıfının milli gelirden daha fazla pay alma arzusunun artmasının, Birleşik Amerika'yı krize sürükleyeceğini ifade etmektedir.

Schiller'e kulak verin:

"İçtimaî düzendeki düzensizlikler büyüktür ve daha da büyümektedir. Servetin belirli ellerde toplanmış olmasından kaynaklanan rahatsızlıkları milyonlarca Amerikalı her an duyarak yaşamaktadır. Yaşlıları, fukaraları, hastaları, siyahları, Kızılderililer'i ve sarı ırktan olanları görmemezlikten gelerek bunların acılarına sırt çevirerek, trilyonları keyfince harcama dönemi artık çok gerilerde kalmıştır. İşe yaramaz nice malzeme ve hizmet üreten bir ekonomik anlayış artık hoş karşılanmamaktadır. Nice insan evsiz iken, köpekler için lüks binlar yapmak muhabbetle karşılanmamaktadır. Bir tarafta milyonlarca insana yeterince sağlık, eğitim hizmeti verilmezken, öte yandan olur olmadık işlere su gibi para harcamak eskisi kadar kolay olmamaktadır.

Enformasyon şebekesinin suları bulandırma, gerçekleri gözden kaçırma çabalarına rağmen, hayatın, bireylerin kolayca etkilenip kandırılabilmelerini imkansız kılacak derecede keskinleşmiş bulunan acıları, medya menajerlerinin işini büyük ölçüde zorlaştırmaktadır."

Schiller, eserini, bilmeden Namık Kemal 'e atıf yaparak, bitirmektedir:

-Medya menajerleri tüm bu çabalarına karşın toplumun en azından belirli bir kesiminin olayları hakkıyla değerlendirmesine engel olamamışlardır, idraki beşeriyetten kaldıramamışlardır.

Bu idrak, kitlelere yeni bir sistemin vazgeçilmez olduğunu hatırlatacaktır.

Tevekkeli değil, sanayi toplumunun düzenbazları, "medeniyetler çatışması" diye İslam'ı "can düşmanları" olarak ilan etmişlerdir!...

Uluslararası Ahlâk, Demokrasi Kültürü ve İslam

Soğuk Savaş'tan sonraki "Yeni Dünya Düzensizliği"nin anatomisini çıkarttığımızda şiddete dayalı çatışmanın uluslarası ilişkilerin giderek ağırlığını artıran bir boyutu olduğunu üzülerek müşahede ediyoruz.

Uluslararası ilişkiler, global toplumunun genişlemesine rağmen hâlâ Batı merkezli (ya da Eurocentric.)

Bu eksenden baktığınızda güç kullanımı sistemin doğasındadır.

Şöyle ki, Amerikalı siyaset bilimcisi Hans Morgenthau da bunu kabul ederek şöyle diyor: "İncil'den günümüz demokrasinin anayasal düzenlemelerine, ahlak ve görenek hükümlerine kadar bütün bu normatif sistemlerin temel görevi güç ve iktidar ihtirasını toplumsal yönden hoşgörülebilecek sınırlar içinde tutmak olmuştur."

Yani, açıkcası bu iğrenç dürtüler telin edilmemişler, önlemek veya bastırılmak istenmemişlerdir!...

Avrupa'nın-Batı'nın-bütün böbürlendiği bu dürtüleri "sınırlamaktan" ibarettir.

(İnsan hakları da bu açıdan görülmelidir)

Bu sınırlamalardan batı "uygarlığı" çıkmıştır.

Bu uygarlığın devamı için rekabet, yarışma, çatışma esastır; ama "ehlileştirilmiştir".

Başka bir deyişle, Batı kaynaklı "demokrasi kültürü"nün (ister dahili, ister harici ortamda vücut bulsun) amacı güç mücadelesini ortadan kaldırmak değil, fakat kabalığın zalimliğin ve haşinliğin yerine medenileşmiş yöntemleri koymaktır.

Çıkış noktası bu olunca, sınırlamalar özellikle uluslararası platform gibi yaptırım gücünün olmadığı bir ortamda; şiddet soykırım ve saldırganlığa gem vurmak hayli zor oluyor ve

karşımıza Bosna, Çeçenistan gibi insanlık dramları çıkıveriyor.

Ve bu çerçevede bizler, Batı dünyası ile birlikte hareket ettiğimiz için, saldırganın katliamdan usanmasını beklemek stratejisine ya da aczine düşüyoruz.

Tabii, nefis hem şahsi, hem de kolektif düzlemde bir vakıa olarak "veri"dir. Ama, acaba Batılılar, Hz. Ali'nin (k.v.) "Ben nefsimi İslamlaştırdım" buyruğunu anlayabilirler mi?

Bunu açalım:

Yukarıda gördünüz, batı menşeli demokrasi kültüründe istinat noktası "güç"tür. Hedefi, "menfaat" tir. Hayat düsturu "cidal" yani "çatışma" dır. Toplumun irtibatını, menfi milliyet (ya da ırkçılık) tutar. Meyvası, nefisleri, hevesleri tatminden ibarettir.

Çarpışmak, boğuşmak tecavüz; bu istikametin belli duraklarıdırlar. İslam'da ise, istinat noktası "Hak"dır.

Gaye, "rıza-yı ilahi ve fazilet"tir.

Hayat düsturu, "teavün"dür. Rabıta ekseni, maneviyattan geçer. Uhuvvete dayanır.

(Onikinci söz, üçüncü esas)

Hal böyle olunca, yurtta da sulh olur, cihanda da!..

Yeni dünya düzeni derken; hatırlatayım, dedim.

Ayıp etmedim, herhalde....

Şark medeniyeti (ki biz ona "umrân" diyoruz) adalet üzerine kurulmuştur. Eğer demokrasi kültürü de uluslarası ahlak da bu temel üzerine inşa edilemezse ne olacağını görüyorsunuz.

Uzağa gitmeyin, Çeçenistan olayları başlayınca Clinton'ın Yeltsin'e uyarısını hatırlayın:

-Fazla kan dökülmesin!

"Kan dökme" dememiştir. Sadece "sınırını" getirmiştir!..

Oysa ki, İslami bakış açısı "arındırmayı" hedefler. "Aşmayı" gözetir. "Kâmile" ulaşmaktır, mesele...Batı'nın ilerlemeden kasti ile Şark'ın tekamülden anladığı arasında böyle bir "nüans" vardır. Ve izninizle altını çizeyim:

Şu "eşiği" zihinlerinde geçerlerse Batı için de inanılmaz fayda vardır.

Hayatta hiç bir şey İslam'ın dışında olmadığı gibi iki cihan serveri, Fahr-i kainat efendimizin tebliği bütün insanlığadır.

Milli Çıkar ve Jeokültür

Soğuk savaşın sona ermesiyle iktisadi dürtülerle beslenen süper güç rekabeti, dünya politikasında makas değiştirerek jeokültürel eksen üzerine oturtuldu.

ABD ve hempalarının odağında temerküz eden "tek kutuplu" sistem, "Medeniyetler Çatışması" tezini uluslararası ilişkilerin yeni modeli olarak ilan edip, İslam'ı bir yerde hasım yerine koydu.

Ne var ki, "nükleer mazii" günlerinde tehdit Doğu'dan beklenirken, bu defa, Karabağ/Bosna/Çeçenistan hadiselerinde izlendiği gibi, saldırganlık Batı'dan veya Batılı geçinenlerden (veya müşterilerden) geliyor.

Dünya globalleşirken, dengesini arıyor.

Uluslarası toplum hâlâ "dinginliğini" yaklayamamış durumda.

"Dehşet dengesi" günlerinde vatanını üs haline sokup, devletlerarası satrançta yerini alan Türkiye jeostratejik avantaj mihrakları arıyor. Değişen şartlarda küresel ikametgahın önemi pek yok. Ortadoğu'ya "köprü" olalım derken, "su savaşları" eşikte diye komşularımızla kapışacağımız günü sayıyor Batı istihza ile..Türkistan'a açılan yol üzerindeyiz diye Ankara'nın ümidini kabartanlara bu yeni rolümüz hatırlatıldığında cevapları "Gülümseyiniz, şakameradasınız"dan farklı değil.

Jeokültürün, devletlerin dış siyasi amaçlarını belirlediği bir kavşakta, Türkiye şaşkınlık içinde, diplomaside laikliği savunuyor, krizlerin "Hilal/Haç ihtilafı" şeklinde takdim edilmesine şiddetle karşı çıkıyor.

Tabii, birilerinin "kaşıdığı" gibi Türkiye içindeki "laikçi-İslamcı" kamplaşmasını uluslarası topluma inkılap ettirmek zararımıza olur.

Yalnız, bizim vurguladığımız; eğer milli çıkar jeokültürden geçiyorsa ve uluslararası sisteme "mekanik" yapısını kazandıran

faktör buysa (nitekim öyle oldu); o zaman bunu inkar yerine, kabullenip, mevcut ihtilafları körüklemek için değil, dünya barış mesuliyetini kaldıracak bir milletlerası organizasyonun temel harcı yapıp, sistemdeki dengenin yeniden kurulmasına yardımcı ve partner olmak zaruretidir.

"Pan-İslamcı" ve "Pan-Türk" deyimlerinden İngiliz emperyalistlerinden daha ziyade ürken yerli bazı "işgüzarlara" M. Kemal Paşa'nın 1.12.1920 tarihli şu telgrafı hatırlatılmalıdır:

"..Türk ve İslam kavimlerini dahi herkes gibi hür ve şimdiki medeniyetten istifadeye kaadir bir hale getirmek" Türkiye'nin dış politikasıdır. Ayrıca, "Ruslar'ın Azerbaycan'da yapacakları muamele bütün İslam aleminin Bolşevikler'i tartmak için miyar olacağının Ruslar'a anlatılması"da...

Bakınız, "miyar" deniyor.

Ankara, en azından, bu "levye" rolünü benimsemeli, İKT ile birlikte güç dengesi sistemindeki "vakumu" doldurmaya gayret etmelidir.

İslam, korkulacak güç değildir. "Bizden korkmalıdırlar" diye ne onları, ne kendimizi şartlandırmalıyız. İslam, tanışılınca şerefyab olunur, sevgi duyulur.

İslam'la işbirliği, Batı için de, hedef haline gelmelidir.

Sultan II. Abdülhamid, "İttihat-ı İslam" politikasının, İslami dayanışmanın mucidi olmasa da en iyi uygulayıcısıydı, Osmanlı'da. Ama, "cihadı" değil, "barışı" savundu. İngiltere başta olmak üzere Hollanda'sına varıncaya kadar onun dostluğunu kazanmak için hilafet merkezi İstanbul'a taşındıydı, Batı.

Almanya'nın burnundan kıl aldırmaz imparatoru çolak II. Wilhelm'in Selahaddin-i Eyyubi'nin makberi önünde tazimle eğilip, "Ben Müslümanlar'ın en yakın dostuyum!" diye çırpındığını tarih kaydetmektedir.

Diyeceksiniz ki, o zamanlar sömürge çağıydı. Bu güçlerin de Müslüman halkların yaşadığı yöreleri çiğnemek, için Sultan'ın "iyi niyetine" ihtiyaçları vardı.

Doğru, ancak "Hudeybiye"yi unutmayın!

İslam ve Türk ülkelerinin birleşip; uluslarası arenada kendilerine ilişilmeyecek "aktif caydırıcılık" stratejisini başarıyla uygulayacak hale gelmeleri hem iç, hem dış yatırım süresi

gerektirmektedir.

Ne var ki, uluslarası yeniden yapılanma mecburiyeti ışığında milli çıkarın jeokültürden geçtiği, karar vericiler tarafından layıkı ile kavranabilirse, o zaman Türk ve İslam ülkelerinin "demokratikleşmesi", "millileşmesi" kadar, Türkiye'nin de geleneği ve global trendlerin ışığında yıkılan eski sistemin dahili yâdigarlarından da sıyrılması, menfaati icabıdır.

-Ben bağımsız bir devletim. Milli çıkarım neyi gerektiriyorsa, onu yaparım, arkadaş. Dünya beni ilgilendirmez!

Diyemeyeceğiniz bir milletlerarası sistemi idrak etmiş durumdayız.

On iki mil konusunda Yunan, Deniz Konferansları ile dünyayı ikna edecek hukuki bahanelerini arkasına almışsa, turistinizi Ege Denizi'ne sokamayacak bir acz içine düşersiniz!

Bu arada, siz de belki içinizden, "Keşke Dışişlerimiz hep yukarıdaki alıntıdaki gibi davransa" diye düşünüyor olabilirsiniz. Bu makalede iddiamız artık dış politikada salt milli menfaat platformunun yetmediği, devletin diplomatik camiada global ölçekte düşünüp, dahili hedeflerini bu perspektifle aktif bir dış politika ile ele alınmasının zaruretine işaret etmektir.

Malum, bugün artık "ortak güvenlik" demiyorum, "ortak savunma" kuruluşları bile Bosna'daki soykırımı durduramaz bir basiretsizlik içinde..Ya da, durduramamasında bir kasıt varsa, o zaman bu kuruluşlar belli süper güç odaklarının "aleti" olmuş durumdadır. İşte o zaman "Yeni Dünya Düzeni" diye global sömürgeciliği kılıflamaya çalışanlara karşı dünya milletler ailesinin tek bir ferdi olarak nasıl dikileceksiniz!..

Aynı şekilde, dünyada ekonomik gücün adil bir dağılımının beklendiği bir global refah sisteminde IMF'nin, yine aynı güçlerin tazyiki ile yardımına siyasi tavizler eklemesine nasıl direneceksiniz?

Haydi, gelin, dış politika bakışımızı değiştirelim. Bugüne dek, Türkiye çoğu defa, dünyadaki siyasi çıkarların globalleşmesini fark etmeksizin, uluslarası meselelerini, aynen Türk-Yunan krizinde olduğu gibi "ikili görüşmelerle" halledeceğini sanmıştır. Yani, siz "ikili" dediniz diye, muhatabınız, arkasını dayadığı

henpalarını safra gibi devre dışı mı bırakacaktır. Hayır.

Ya da Türkiye olarak, dış politikada şu "köprü" temasını izlemişizdir. Ortadoğu'ya köprü..Ortaasya'ya köprü.."Gelin bizi ezin, öyle geçin oralara...Biz size yataklık edelim" midir, zihniyet? Bu hizmetin bedeli, beklentilerimizin faturası, Süper Güç vicdanlarında, aynen Körfez Savaşında olduğu gibi, karşılıksız çeklerle "ödenmiştir".

O zaman, BM'ye mi güveneceğiz?

BM'nin, adının aksine, insanlığı temsil etme özelliği Gali şahsiyetinde artık şek ve şüphesiz kabul ettirmiştir. Acıdır, ama doğrudur.

Onun için "global" düşünülmelidir.

Bugüne kadar Türkiye'nin, Türk'ün düşmanları, dikkat ediniz, menfur emellerini, hep bu yaftaya sığınarak bizi köşeye sıkıştırmışlardır.

Birinci Cihan Harbi'nden önce savaş emelleri, aleni sömürgecilik değil, Osmanlı'nın "ezdiği" azınlıklara "selfdeterminasyon" hakkı vermekti!..Türkiye'nin işlerine karışırken, bunu "medenileştirme" misyonumuza dayanarak yapıyoruz dediler.

Biz ise evrenselin hep bizi kesmesini bekledik. Onu ele alıp, bayraktarlığını yapıp, samimiyetsizlerin istismarından bu insaniyetperverlik prensibini kurtarmayı düşünmedik. Böyle yapsaydık, "Esir Türkleri" kollamayı, global alemde daha kolay ve inandırıcı bir şekilde savunabilirdik.

Bosna'da acaba bu kadar yalnız kalır mıydık?

Dış politikada Türkiye kendine, tarihine yakışır, mazlum sözcüsü rolü ile ortaya çıkmak durumundadır. Globalleşmeye dışişlerimizin ayak uydurmasında milli menfaatimiz yatmaktadır.

İç ve Dış Politika

Devletlerden önce bile tarihte dış ve iç politika arasında "etkileşim" vakıası, bütün kanalları ile mevcuttu.

İç politikada iktidar felsefelerinin uluslarası ilişkilerde belli tercihleri de beraberinde getireceği açıktır. Osmanlı'nın son yüzyılında hürriyet ve itilaf, edem-i merkeziyetçi temayülleri doğrultusunda İngiltere ve Fransa'yı kendilerine müttefik görmüşken; ittihatçılar da -hele Enver kanadı-askeri hayranlıkları nedeniyle Almanya'ya yakın bir diplomasi izlemişlerdi.

Öte yandan, dış miraklar, şuurlu olsun olmasın, iç siyaseti etkilerler. Gazi M. Kemal Paşa Batılılara karşı ezilmişlerin ilk onurlu mücadelesini verdi. Ancak, Batı merkezli ve onların hakimiyetindeki uluslar arası sisteme Türkiye'nin bağımsızlığını kabul ettirebilmesi için saltanatsız imparatorluksuz ve hilafetsiz bir yapı da dayattırılacaktı. Uluslararası sisteme bir birim olarak entegre oluş için giriş vizesiydi, bu telkinler. Adeta milli hakimiyetin Batılılarca kabulü cümlesinden.

Bugün Refahyol'un dış politikası "büyüteç" altında.

Düne kadar Weizmann'dan Chirac'a "Refah'la olmasın!" temennilerini duyduk. Hatta, bunlar, iç politikada Refahlı bir koalisyonun olmaması için "gerekçeler" olarak da "kullanıldı". Dış ve iç sesler, nakaratlaşarak, adeta "Haçlı seferleri" zihniyetiyle elbirliği ettiler.

Daha sonra Erbakan'ın ABD'lilerle temasları-başbakan olarak- bu süreçte kullandığı titiz üslup gündeme geldi.

İsrail'le anlaşma, Çekiş Güç konularında Refah'ın bilinen tavrından "taviz" verip, vermeyeceği de tartışma konusu.

Verse, "döndü" denilecek.

Vermese, "Bak demedik mi!" diye bilgiçlik taslanacak.

Her iki değerlendirme de sakattır.

Türkiye'nin beklediği "şahsiyetli" dış politikadır.

Bu Türkiye'yi veya Türkiye'deki rakiplerini felsefi yönden kendine yakın gördüğün ecnebilere -ister Londralı, ister Riyad'lı olsun-yermek değildir.

Belli bir dünya başkentinin dış politikasına uyum gösterme gayretkeşliği de değildir.

Ama, onurunu muhafaza demek, huysuzluk da demek değildir. Sistemi dışlamak, herkesi komplocu görmek, ona-buna sataşmak da değildir.

Tabii ki hasmınızla dahi "uzlaşacaksınız"

Bunu yozlaşmadan, benliğinizi kaybetmeden, yapacaksınız. Çata çat pazarlık edeceksiniz.

Refah'ın şu aşamada iktidar oluşu ve dikkatlı tavrı eleştirilmeden önce iyi düşünülmeli ve nimetlerinden yararlanılmalıdır.

Refah, şu anda, bütün diğer partilerden çok, batılılar tarafından "tavlanılmak" mecburiyetinde olduğu için pazarlık gücüne sahiptir. Bu, Türkiye'nin şansıdır.

Elbette, Refah bu "as"ını iyi kullanırsa.

Öte yandan Dışişleri, Doğru Yol'dadır. Bu kavşakta Batılı tipli güzel hanım Türkiye yararına bir işbirliğini Refah'la oyanayabilir. Yani, ortağımı ikna edebilmem için bize şu tavizleri vermek durumundasınız diye diretebilir. Bunu temenni ediyoruz. Yoksa, "Beni destekleyin, ben ona karşı laikliğin teminatıyım" diye dış politikayı iç çıkarlara kullanacağını sanmıyoruz!

Global Mesuliyet

İngiltere'de adam, terörist donanımı ile, ilkokula girip onaltı-düşünsenize vahşeti-çocuğu katlediyor. "Bireysel terör" denilen bu tür sapıklıklar, "Seven" filmindeki manyağı gölgede bırakırcasına Fransa'da, Amerika'da da neredeyse "olağanlaşıyor". Hasta toplumlar..İşin acısı, bu "illet"ten biz de muaf değiliz. Terör, siyasi hedeflerden ilgisiz (soyut)de olsa, birilerinin "amacı".

Terör, şiddet unsuru ile amaç olunca, tedavi (veya caydırıcılık) polisiye tedbirlere dayanmaz. Toplum psikolojisi olmalı, disiplininiz. Sorunuz da, "Bu toplumu biz ne hale getirdik de böyleleri aramızdan çıkıyor?" olmalı!...

"Genel hınç" diyebileceğimiz bir duygu kol geziyor; uyuşturucu kullanımından, kör şiddete, intihara, vergi kaçırmaya kadar..

William E. Connolly, "Kimlik ve Farklılık: Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri" (İstanbul): Ayrıntı, 1995, s.46) adlı kitabında "Çağdaş siyaset hıncı sınırlamanın ve tarihsel olumsallığa yanıt vermenin yollarını aramalıdır" diye kaydediyor. Dün haber bültenleri Madam Tussaud'un "Korku ve Vahşet Tüneli" gibiydi. Batı'da terör, Doğu'da terör. Mısır'da terörden yakınan devletler. Zirveyi kastediyorum.

Terör, burada "araç".

Açık konuşalım: Terör, bir dış politika araç alternatifi olarak tarihin en eski çağlarından beri kullanılagelmiştir. Hele emperyalizm çağında...

İşte, terör, bir ülkenin dış ilişkilerinde "dolaylı savaş" aracıdır. "Truva Atı" stratejisidir.

Osmanlı'nın son yüzyılında Rum isyanlarının, Ermeni

komitacıların, Arap ihtilalinin, Siyonist casusluk faaliyetlerinin ardında hep düvel-i muazzamanın istihbarat örgütleri vardı. Böyle bir terörün kurbanıydı, Osmanlı..."Teşkilat-ı Mahsusa" nice Lawrence'lara karşı mücadelede "kontr-espiyonaj"ın yürekli kurumuydu.

Bugün mesele sadece zirvelerde "Yapmayın" demekle hallolsa. "Caydırıcı" olarak ciddi bir dış istihbaratınız olacak. MİT'in ne kadarı dış savunmaya dayalı bilmiyoruz. Olanı ne kadar etkili onu da bilmiyoruz.

Asıl vurgulamak istediğimiz, uluslarası camianın terörü dış siyasi çıkarlarında kullanmayacağına dair teminatında samimi olmasıdır.

Anti-terör zirvesinde taahhüde girip, ertesi gün saman altından su yürütürse, çözüm gerçekleşmez.

Bu haliyle, diğeri, yani muhatabı bilmedikçe, aynen mukabele etmedikçe terör devlet için dış politikadaki fonksiyonu ile "tetiği çekmenin dayanılmaz cazibesi ve hafifliğine" havidir. Ama..misilleme ilkesi ile başlatılan bir "tırmanma süreci" bugünün "küresel bir köy" haline dönüşmüş dünyasında nükleer dehşetten kat be kat yüksek tahribata sebep olacaktır.

Tek bir panzehiri vardır:

"Global mesuliyet"

Dünyanın bir aile, bir topluluk olduğu zihniyetinin yerleşmesi bir kültür meselesidir.

Teröre karşı yaptırımların dizilmesi iyi.

Ama uygulanması? Kaç ülke "Apartheid" sırasında Güney Afrika'ya ekonomik müeyyide sözüne sadık kaldı, hatırlayın.

Üstelik, ceza ile değil, ikna ile bir davranış biçimini oturtabilmek için daha küçük yaşta yurttaşlık bilinci gibi, çocuklara global mesuliyeti "Sen eşref-i mahlukat"sın diyerek vermek gerekir.

Yoksa, ha İskoçya'da okul taramış, ha Güneydoğu'da mezradaki çocukları...

Hepsi Allah'ın yarattığı çocuklar.

İRFAN YAYIMCILIK
ISBN 975-371-049-6